

Petar Senjanović

SPLITSKI PLANER I GRADITELJ:
IZ OSTAVŠTINE U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU

PETAR SENJANOVIĆ

SPLITSKI PLANER I GRADITELJ:
IZ OSTAVŠTINE U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU

SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU
SPLIT, 2007.

Odbor izložbe

dr. sc. Robert Plejić (Grad Split)
prof. dr. sc. Darovan Tušek (Građevinsko -arhitektonski fakultet Sveučilišta u Splitu)
Dražen Pejković (Društvo arhitekata Split)
mr. sc. Petar Krolo (Sveučilišna knjižnica u Splitu)

Nakladnik

Sveučilišna knjižnica u Splitu
Društvo arhitekata Splita
Grad Split

Za nakladnika

Ivan Kuret
Jure Jelavić
Petar Krolo

Izbor građe za katalog i izložbu: Ana Grgić, Mihuela Kovačić, Dražen Pejković, dr. sc. Robert Plejić, prof. dr. sc. Darovan Tušek

Postav izložbe

Mladen Petković

Grafičko oblikovanje kataloga

Dina Vuletin Borčić

Fotografije

Zlatko Sunko

Lektura

Berislava Gizdić

Tisk

Slobodna Dalmacija

Naklada

500 primjeraka

CIP - Katalogizacija u publikaciji

SVEUČILIŠNA KNJIŽNICA U SPLITU

UDK 62-05 Senjanović, P.

624(497.5)(093)

Petar Senjanović : splitski planer i graditelj : iz Ostavštine Sveučilišne knjižnice u Splitu. - Split : Sveučilišna knjižnica : Društvo arhitekata : Grad, 2007.

Bibliografske bilješke uz pojedine radove.

ISBN 978-953-96216-8-9 (Sveučilišna knjižnica u Splitu)

ISBN 978-953-96127-7-9 (Društvo arhitekata Split)

1. Senjanović, Petar

470713004

ISBN 978-953-96216-8-9 SKS

ISBN 978-953-96127-7-9 DAS

SADRŽAJ

• PREDGOVOR	str. 5
• OSTAVŠTINA ING. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU	str. 7
• KLASIFIKACIJSKA SHEMA OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆA (Prilog 1.)	str. 28
• INVENTARNI POPIS OSTAVŠTINE ing. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU (Prilog 2.)	str. 31
• ARHITEKTONSKI OPUS PETRA SENJANOVIĆA	str. 117
• SPLITSKE REALIZACIJE PETRA SENJANOVIĆA	str. 127
• EPILOG	str. 141
• LITERATURA	str. 142
• DOPRINOS PETRA SENJANOVIĆA URBANISTIČKOM PLANIRANJU SPLITA	str. 143
• PETAR SENJANOVIĆ I STUDIJA ZA SITUIRANJE NACIONALNOG SPOMENIKA I NOVE BANOVINSKE PALAČE U SPLITU	str. 159
• PETAR SENJANOVIĆ I PLAN IZ 1914. GODINE	str. 162
• IVAN MEŠTROVIĆ I SPOMENIK OSLOBOĐENJA U SPLITU	str. 163
• JOSIP PLEČNIK I PRIJEDLOG ZA REGULIRANJE SPLITSKE OBALE	str. 165
• NATJEČAJ ZA BANSKU PALAČU 1930. GODINE	str. 169
• JOSIP SMODLAKA I PITANJE NARODNOG SPOMENIKA	str. 171
• PETAR SENJANOVIĆ, JOSIP PIČMAN I STUDIJA 1935. GODINE	str. 177
• POST FESTUM 1936. - 1939.	str. 184

PREDGOVOR

mr. sc. PETAR KROLO, ravnatelj

Kompleksna ličnost ing. Petra Senjanovića koji je dao snažan pečat razvitku grada Splita u prva tri desetljeća prošlog stoljeća, relativno je nepoznata široj javnosti. Njegova se uloga i značenje spominje u užim, uglavnom stručnim krugovima, pa je objavljivanje njegove ostavštine, po njegovoj želji sačuvane u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, ne samo stanovito vraćanje duga osobi koja je po mnogočemu zadužila rodni grad, nego i otimanje zaboravu pregnuća kojim su udareni temelji modernoga Splita.

S današnjeg vremenskog odmaka može se u pravoj dimenziji sagledati uloga pojedinca u napretku i razvitu grada, vođenog prije svega kriterijem služenja općem dobru, a manje vlastitim probicima. Ova se usporedba nameće tim više što živimo u vremenu volontarističkih urbanističkih zahvata, bezobzirne betonizacije obale i najezde svjetskih „developera“.

Stručna utemeljenost Senjanovićevih projekata, odgovornost prema preuzetim obvezama po kriteriju općeg dobra, kao vrhovnog principa i movensa svih njegovih aktivnosti: od prvog regulacijskog plana Splita, projektiranja brojnih građevina i uređenja Marjana do planova za izgradnju željezničkog spoja sa sjevernom Hrvatskom trasom doline rijeke Une, ostaju i danas pouzdan orijentir svima koji se bave javnim poslovima.

Pobjedom narodnjaka na općinskim izborima u Splitu 1882. godine, koja se uzima kao godina završetka preporodnog pokreta u Dalmaciji, ovaj se grad, unatoč oskudnim prilikama, nastavio ubrzano razvijati i do početka Prvog svjetskog rata dobiva obrise važnog gospodarskog i političkog središta. Stvaranje nove državne zajednice, 1. prosinca 1918., trebalo je otvoriti i nove mogućnosti u njegovu razvoju već i po činjenici da je od duboke periferije propale dvojne monarhije trebao postati prvi grad na našoj obali.

Split je prvih osam poslijeratnih godina (izbori za općinsko vijeće održani su tek 1926. godine!) vodilo općinsko vijeće u kojem su uglavnom sjedili vijećnici izabrani još 1913., a kojima su na kraju rata bili pridruženi i predstavnici još nekih političkih skupina (Socijal – demokratska stranka, „Hrvatski napredak“, jugoslavenski orijentirano svećenstvo). Čitavo to vrijeme gradonačelnikom je bio dr. Ivo Tartaglia, a ing. Petra Senjanovića nalazimo na važnim mjestima u gradskoj administraciji i u Tartaglino vrijeme, ali i uoči rata.

Gradski čelnici na vrijeme su prepoznali velike razvojne mogućnosti Splita i pokušali stvoriti zakonske okvire za njegov ubrzan razvoj. U prvih desetak godina u novoj državi Split se ubrzano razvijao te je među rijetkim gradovima koji već 1925. ima regulacijski plan.

Senjanović daje snažan osobni poticaj razvoju Splita kao modernoga grada i kao sudionik u pripremi natječaja za izradu Regulacijskog plana, u njegovom kasnijem dorađivanju i preciziranju i kao projektant niza zapaženih arhitektonskih ostvarenja i kao aktivni sudionik u svim otvorenim pitanjima splitkog urbanizma.

Iako će ga životni put kasnije odvesti iz rodnoga grada, njegov interes za Split i splitske prilike ostat će trajan.

Ovom skromnom izložbom njegov rodni grad, Društvo arhitekata Splita i Sveučilišna knjižnica žele još jednom podsjetiti na čovjeka zaslužnog za razvitak grada pod Marjanom.

ZAHVALUJEMO OBITELJI PETRA SENJANOVIĆA NA SVESTRANOJ POTPORI

Mihaela Kovačić

- OSTAVŠTINA ING. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU
    ŽIVOTOPIS ING. PETRA SENJANOVIĆA
    O DARIVANJU I OBRADI OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆ U SVEUČILIŠNOJ
    KNJIŽNICI U SPLITU
    SADRŽAJNA FIZIONOMIJA I VALORIZACIJA OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆA
    REDOŠLIJED CJELINA S OSNOVNIM PODACIMA O TEMI, KOLIČINI, VREMENSKOM
    RASPONU I SADRŽAJU GRAĐE
- KLASIFIKACIJSKA SHEMA OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆA (Prilog 1.)
- INVENTARNI POPIS OSTAVŠTINE ing. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI
    U SPLITU (Prilog 2.)

OSTAVŠTINA ING. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNJIŽNICI U SPLITU

Kovčeg ing. Petra Senjanovića

UVOD

"Dragi Dušane! Evo i mene u slavni „ceh“ ili po našu – u skulu – pensionera pak sasvim naravno da mi dolaze grešne, dangubne misli. Davajući tako jedan pregled na prošlost i sabirući uspomene evo moram i tebe da zanovetam da sam kao djak Illće godine tehnike napisao jedan moj stručno – literarni pervijenac. Kod mene nije ostalo ništa od toga ali to je bilo štampano u Jedinstvu god. 1896. (...) Pošto si ti vrijedni čuvar te naše kronike to sam si ja „uzeo slobodu“ da te zamolim dragi Dušane da za moj račun i trošak dadeš prepisati na mašini te članke lijepo, vijerno i tačno i da mi (...) pošalješ dvije tri kopije tih članaka."

(Pismo P. Senjanovića prijatelju D. Mandžeru, Zagreb 23. siječnja 1935.)¹

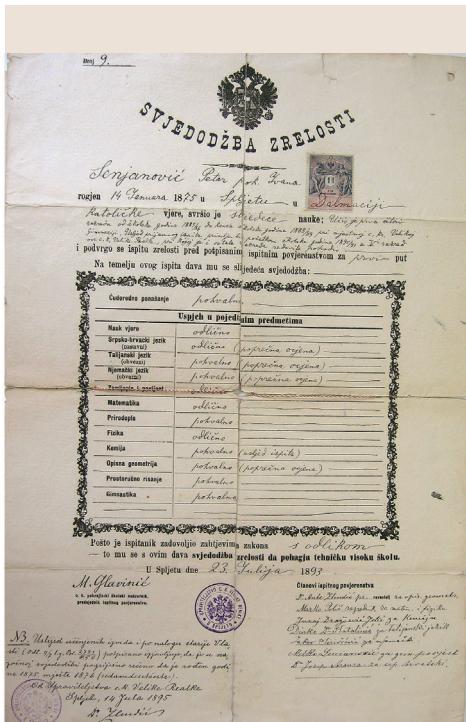
Bila je to serija članaka studenta Petra Senjanovića, tiskana pod naslovom *O gradjevnim prilikama u Splitu*, kojeg je kasnije - 1899. godine, u splitskoj Nezavisnosti tadašnji urednik, a kasniji utemeljitelj Gradske knjižnice, prof. Dušan Manger (1870.–1940.) predstavio kao (...) uvaženog i mladog strukovnjaka.

U Sveučilišnoj knjižnici u Splitu, u Rukopisnoj zbirci Odjela specijalnih zbirki čuva se od 1946. godine bogata Ostavština ing. Petra Senjanovića, vrijedan i nezaobilazan izvor za interdisciplinarna istraživanja, osobito povijesti grada Splita u prvoj polovini 20. stoljeća.

Pismo ing. P. Senjanovića prof. Dušanu Mangeru, Zagreb 23.01.1935.

¹ M-676/b Arhiv SKS

ŽIVOTOPIS ING. PETRA SENJANOVIĆA

Svjedodžba zrelosti P. Senjanovića, Split
23. 07. 1893.

Senjanović s kolegama C.k. velike realke
u Spljetu nakon ispita zrelosti 1893.

Petar Senjanović Ivanov, rođen je 14. siječnja 1876. u Splitu.² Potječe od stare splitske pučke obitelji iz Velog Varoša s nadimkom Čopo. U rodnom gradu završio je Carsku kraljevsku veliku gimnaziju, a početkom 1890./91. upisao peti razred Carske kraljevske velike realke.

Godine 1893. upisao je građevno-inženjerski odjel na Tehničkoj visokoj školi u Beču (K. k. technische Hochschule). Za vrijeme studija, među kolegama iz Dalmacije i Hrvatske, upoznao je mnoge, koji će kasnije, poput Sabe Jelića (1870.-1937.) i Franje Hanamana (1878.-1941.), zauzeti značajnije mjesto u rješavanju tehničkih pitanja Kraljevine Jugoslavije. Još kao student Senjanović se predstavio 1896. u splitskom listu Jedinstvo serijom članaka *O gradjevnim prilikama u Splitu* i time inicirao izradu novog regulacijskog plana za grad Split te donošenje novog građevinskog pravilnika.³

Diplomirao je 1899. godine. Iste godine zaposlio se kao inženjer u dalmatinskom Namjesništvu u Zadru te je od 1899. do 1913. obavljao praksu kod Austrijskih državnih željeznica, uglavnom pri projektiranju i gradnji željeznica u Dalmaciji, Alpama, Tirolu i Taurskoj, a zatim u prometu i eksploataciji željeznica.

Godine 1900. ženi se Melanijom Smndlakom, sestrom dr. Josipa Smndlake. Imali su kćeri Nevenku, Dragiju i sina Rajka.

² Životopis P. Senjanovića sastavljen je većinom na osnovu: M-294/1-7 Podatci za moj životopis i razno za objašnjenje životopisa ; Na direkciji željeznica // Pučka prosvjeta 07, 06 (01.06.1927.), 88, 89.

³ Godine 1898. povodom tih članaka obratila se Općina Split Ministarstvu financija u Beču i zatražila snimanje novih katastarskih planova u svrhu izrade novog regulacijskog plana (1 : 1000).

Meldungsbuch K. k. technische Hochschule, Beč 13. 10. 1893.

Slavoluk za Sokolski slet na splitskoj obali, 21. 08. 1910.
– projekt ing. P. Senjanovića

Djelomično je radio i pri željezničkoj prometnoj upravi u Splitu kao podupravitelj do 1913. kada je, za Balkanskog rata, zbog istaknutog nacionalnog rada umirovljen.

Od 1904. član je Povjerenstva Dioklecijanove palače, osnovanog na poticaj don Frane Bulića u cilju kontinuirane zaštite palače. Godine 1908. jedan je od osnivača i član uprave Društva inžinira i arhitekata u Kraljevini Dalmaciji. Iste godine, kao član Uresnog povjerenstva, Senjanović popularizira primjenu domaćih građevinskih oblika pri gradnji zgrada u Splitu, a 1909. inicira javnu diskusiju o rušenju Stare biskupije.

Član je Društva Marjan, a od 1919., u vrijeme predsjedničkog mandata dr. Jakše Račića, sudjeluje u radu upravnog odbora.

Treba istaknuti njegovo članstvo i zasluge za splitsko rodoljubno Društvo dobrovoljnih vatrogasaca. Kada je 1910. imenovan kapetanom poradio je na izobrazbi članova, modernizaciji opreme, stručnoj literaturi te pomagalima za praktičnu izobrazbu. Zbog zasluga za Društvo kao i pomoći koju mu je pružao i nakon odlaska iz Splita, omiljen među članovima, proglašen je počasnim kapetanom.

Godine 1910. izabran je za člana Odbora Dalmatinskog pokrajinskog željezničkog vijeća. Kao vijećnik i tehnički referent općinske uprave u Splitu (1910.-1914.) sastavio je i razradio veliki program predratne općinske uprave za obnovu Splita: predradnje i projekte za novi regulacijski plan i financijsku osnovu, program za asanaciju, građevno uređenje, novi vodovod, proučavao i vodio pregovore za elektrifikaciju Splita te municipalizaciju tvornice plina.

Studiju Pitanje svjetla i vode u Splitu objavio je 1910. zbog oduzimanja ovih energenata od stranih poduzeća. Godine 1911. održao je predavanje i objavio brošuru Narodno gospodarstveni i socijalni ciljevi novijih gradjevnih i stambenih uredaba u kojem je znanstvenom analizom ukazao na štetne posljedice stambenog pitanja za najsiromašnije društvene slojeve.

Iste godine Senjanović je pokrenuo pitanje revizije građevinskih propisa te je Općinsko vijeće Splita izglasalo i stavilo na snagu za grad Split izmjene

Kriegsausstellung u Beču,
1916/17, fotografija-uspomena
na ratne godine

i dopune postojećeg Građevinskog pravilnika za Dalmaciju – i u pogledu razvlaštenja privatnog vlasništva i doprinosa privatnika za provođenje novih ulica, uređenje grada i kanalizacijskog sustava.

Senjanovićev arhitektonski opus u Splitu te u Omišu i Visu, nastao je i uglavnom je zaključen do početka Prvog svjetskog rata:

stambene kuće i vile obitelji Tudor, Katunarić, Antičević i Manola 1908. - 1914., restauracija na prvom vrhu Marjana (Prirodoslovni muzej) 1910./1912., zgrada Zadružnog saveza. 1913./1918.

Kao umirovljeni činovnik Austrijskih državnih željeznica 1914. preuzima upravu općinskog Tehničkog ureda u Splitu. Iste godine je predložio izradu prvog orijentacijskog plana Splita i okolice u koji su, po njegovoj zamisli, ucrtane idejne postavke regulacije kao sugestija za izradu konačnog rješenja. Plan je 1914. i tiskan.⁴

Nakon atentata u Sarajevu 1914. godine uhićen je s ostalim kulturnim djelatnicima iz Dalmacije, utamničen u Mariboru i 1916. konfiniran u Beču gdje je radio kao civilni inženjer i upravitelj pri gradnjama.

U razdoblju od 1915. do 1922. Senjanović je promišljao u koncepciji i detaljima i vodio sve građevinske radove na Marjanu: probijanje putova po Marjanu, pristup prvoj Vidilici prema Kaštelanskom zaljevu, zatim glavno stubište od obale do Židovskog groblja i put do crkvice sv. Nikole i dalje preko Sedla do crkvice sv. Jere i od Sedla do drugog vrha.

Iako je za ovaj rad, zbog umjetničko - estetskih i arhitektonskih prednosti zamisli, dobio priznanje međunarodnih stručnjaka, Senjanović ipak nije bio zadovoljan izvedbom u cijelosti, držeći kako su dr. J. Račić i ing. D. Matošić (...) uništili ljepotu pejsaža i mogućnost promatranja panorama i odmaranja.⁵

⁴ U planu je Senjanović ucrtao put Meja za pristup, izgradnju i koloniziranje rivijere. Uz veliki otpor vlasnika zemljišta uspio je provesti i važni put od Zapadne obale do pensiona Schiller najpodesnijom trasom i obilnom širinom.

⁵ U vrijeme Senjanovićeve odsutnosti iz Splita projektiranje platoa na drugom vrhu Marjana i stepenica s obje strane ovoga platoa povjerenog je ing. Dani Matošiću.

Pred kraj se rata vratio u Split gdje je 1918. godine uspostavljena *Privremena pokrajinska vlada za Dalmaciju* koja Senjanoviću povjerava organiziranje prometnih i građevinskih državnih vlasti i ureda u Dalmaciji. Taj posao uspješno je proveo osnivanjem Tehničkog ravnateljstva za Dalmaciju kojim je rukovodio do 1921.

Nakon 1918. među prvim je utemeljiteljima Jugoslovenskog udruženja inženjera i arhitekta.

Već 1919. godine održao je prvo dvodnevno predavanje u Splitu, objavio dvije brošure, niz novinskih članaka i polemika o Unskoj pruzi kao najpovoljnijoj željezničkoj vezi Dalmacije s zaleđem i srednjoeuropskim zemljama. Time je započeo dugogodišnju inicijativu u javnosti i u administraciji za izgradnju Unske pruge najpovoljnijom trasom.

Godine 1919. u smotri *Naše more* proučava pitanje splitske luke s obzirom na nove mogućnosti željezničkog povezivanja. Nakon pripojenja Dalmacije novoj državnoj zajednici Senjanović je 1920. imenovan građevinskim direktorom za Dalmaciju i Crnu Goru, ali se zahvalio i posvetio privatnoj praksi civilnog inženjera, kao suradnik i konsultant u raznim tvornicama, rudarskim i šumskim poduzećima. U tom svojstvu osnovao je 1921. godine *Primorsko građevno društvo* koje je od 1921. do 1925. godine, za račun države, izgradilo dio Ličke pruge od Pribudića do Knina, s značajnim vijaduktima i nekoliko kraćih tunela u teškom terenu.

Tijekom 1921./1922. godine radio je na prilagođavanju planova Splita i okolice,⁶ a 1923./1924. sudjelovao u pripremanju materijala, sastavljanju opisa i programa natječaja za izradu novog regulacijskog plana. Kada je 1924. raspisan međunarodni natječaj, Senjanović je bio član i glavni izvjestitelj žirija, a 1926./1927. godine predsjednik Odbora koji je radio na razrađivanju definitivne osnove, što je povjerenio arhitektu iz Haaga W. Schürmannu.

O vlastitom trošku Senjanović je 1926. tiskao brošuru *Što čeka novu općinsku upravu u Splitu* i održao javno predavanje *Stanbeno pitanje kao svjetski socijalni i državni problem*.

Pozvan od Ministarstva saobraćaja da preuzme dužnost pomoćnika direktora kod Direkcije Državnih željeznica Senjanović je 1927. godine preselio s obitelji iz Splita u Zagreb.

Na predavanju održanom 1927. godine u *Inženjerskom društvu* u Zagrebu, iznio je komercijalne i tehničke studije, za najpovoljniju izgradnju nove industrijske i trgovačke splitske luke na sjeveru grada, najprije u uvali Vranjic, a zatim u Solinskoj uvali i susjednim predjelima.⁷

Godine 1927. do 1930. bio je predsjednik *Udruženja Jugoslovenskih inženjera i arhitekta Sekcija Zagreb*. Zabilježen je njegov istup 14. prosinca 1927. u Zagrebu, na protestnoj skupštini Udruženja, protiv pokušaja vlasti da ukine zagrebački Tehnički fakultet i srednju tehničku školu. Senjanović je smatrao da se samo školovanjem novih naraštaja inženjera može unaprijediti nacionalna tehnička kultura bez koje nema života ni napretka.

⁶ Senjanović je osobno intervenirao u Beču, spasio i prenio iz Beča u Split sve planove i materijale (skice, protokoli) koji su se odnosili na novo snimanje i regulacijski plan Splita.

⁷ Razvila se višegodišnja oštra diskusija u javnosti između ovoga prijedloga i prijedloga za Poljudsku uvalu. Senjanovićevo idejno zamisao o situirajući i tehničkoj provedbi na kraju je realizirana.

Preko Udruženja pokrenuo je 1928. donošenje novog građevinskog zakona za cijelu državu (*Bauordnung*).⁸ Godine 1929. imenovan je direktorom željezničke Direkcije Zagreb. U tom svojstvu, a u suradnji s Gradskom općinom Zagreb, upravljao je prvom od nekoliko etapa rješenja željezničkog pitanja (studije za novu stanicu Zagreb), podizanjem pruge iznad terena zapadno od Glavnog kolodvora te prema Savi i prema Zapadnom kolodvoru, uz izgradnju prvih podvožnjaka na Savskoj i Samoborskoj cesti 1930., a kasnije i na Trešnjevcu.

Građevinsko odjeljenje
Željezničke direkcije Zagreb
prigodom oproštaja i odlaska
direktora Senjanovića u Beograd,
05. 10. 1930.

Senjanovićev plan putovanja od Splita, preko Zagreba, Steinbrücka, Basela i Alua do Splita

⁸ Projekt novog zakona temeljito je razrađen, osnova raspravljena u Zakonodavnom odboru i usvojena u Narodnoj skupštini 1931.

Iako s adresom stanovanja u Zagrebu, djelovanjem je i dalje prisutan u Splitu, gdje je 1929. izabran za dopisnog člana Trgovačke i obrtničke komore u Splitu. Iste godine, njegovom intervencijom i originalnim prijedlozima, pokrenuta je javna rasprava o ispravnosti smještaja Meštrovićevog spomenika Grguru Ninskome na Peristil.

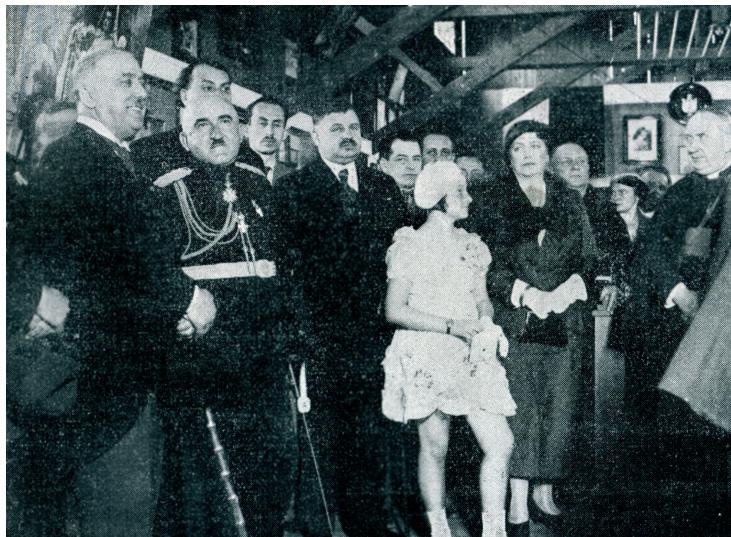
Za pomoćnika ministra saobraćaja Senjanović je biran u dva navrata: 1929. i 1935. godine na prijedlog ing. Lasara Radivojevića i dr. M. Spahe. Kao predsjednik Stručnog odbora za donošenje urbanističkog programa grada Zagreba izradio je 1932. zapaženi izvještaj o razvoju grada. Uz rješavanje brojnih navedenih tehničkih i organizacijskih problema Zagreba, sudjeluje u mnogim društvenim događanjima, o čemu svjedoči i pismo zahvale iz 1933. *Društva Zagrebačkih gospoda za uzdržavanje srednjoškolskog skloništa u Zagrebu.*

Protiveći se 1935./1936. izgradnji Nove banovinske palače u Splitu, na Zapadnoj obali, Senjanović je započeo propagandu u tisku.

Kao pomoćnik ministra saobraćaja borio se za reviziju nepovoljnog građevno-finansijskog ugovora s tvrtkom Batignoll zbog čega ga je Dimitrije Vujić, ministar saobraćaja u vlasti Bogoljuba Jevtića, u siječnju 1935. umirovio. Iste godine u rujnu, vraćen je na položaj te kao predsjednik Anketne komisije uspijeva istupima pred Ministarskim savjetom poništiti stari ugovor i gradnju 1936. osigurati novim ugovorom.⁹

Izabran je 1936. u Upravni odbor međunarodnog Željezničkog društva Dunav-Sava-Jadran (*Compagnie des chemins de fer Danube – Save – Adriatique*) sa sjedištem u Beču.

Nakon brojnih sukoba izborio se da gradnja Unske pruge ipak započne 1937. dolinom Butišnice na Knin, a ne preko Zrmanje. Prema ugovoru koji je sastavio Senjanović pruga je trebala biti završena do kraja 1940., ali je nakon njegovog odlaska iz ministarstva rok produžen do 1942.

Otvorenie Prve jugoslovenske željezničke izložbe, Beograd
22.04.1934.

Polaganje temeljnog kamena Udruženja inženjera i arhitekta, Beograd, 10. 09. 1933.

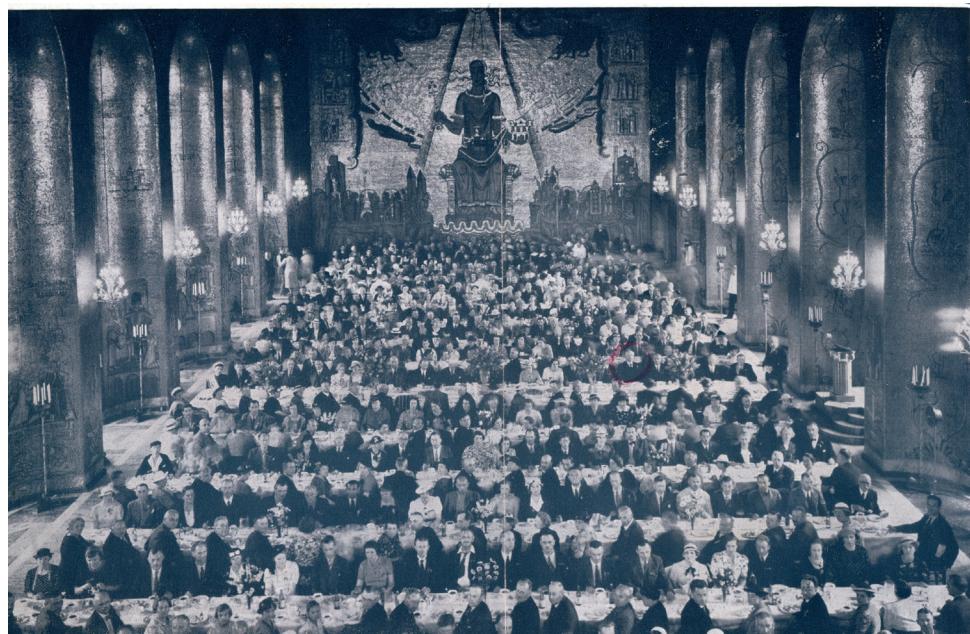
⁹ Često se navodi da je revizijom ugovora s tvrtkom Batignoll država spasila cca 380 milijuna dinara.

Godine 1937. ostvario je putem Ministarskog savjeta tzv. *Lučki fond* kojim su osigurana sredstva iz lučkih prihoda za potrebnu izgradnju splitske i ostalih luka. Za izvedbu tih radova zamislio je program građenja, financiranja i tehničko-pomorske osnove koji su bili odobreni i usvojeni 1938. od zato pozvanih domaćih i stranih stručnjaka među kojima je bio i prof. Enrico Cèen-Cagli sa Sveučilišta u Rimu.¹⁰

U listopadu 1937. umirovljen je na vlastiti zahtjev. Iste godine odlikovao ga je francuski poslanik Robert de Dampierre ordenom Legije časti oficirskog reda, rumunski poslanik Viktor Cadere odlikovanjem rumunskog kralja Karola II, Velikim križem Rumunske krune, a potom je odlikovan i ordenom Jugoslovenske Krune II reda.

Godine 1937. do 1941. posvetio se isključivo znanstvenom i stručnom radu. Senjanovićevo djelovanje, obilježeno u mirnim vremenima stvaralaštвom, još jednom je zaustavljeno u vrijeme Drugog svjetskog rata. Povlači se iz javnog života unatoč brojnim visokim stručnim položajima i funkcijama koje su mu bile ponuđene: od ministarstva prometa do mesta predsjednika Komisije za razgraničenje i Komisije za ekonomske veze s Italijom.

Nakon rata 1946./1947. surađuje u izradi elaborata za Mirovnu konferenciju u Parizu. Za suradnju, pri planiranju razvoja poslijeratnog Splita, obraća mu se i novoosnovani Urbanistički ured o čemu svjedoči sačuvana korespondencija.¹¹

Kongres željezničara
antalkoholičara, Stockholm
– Stadthuses (Goldenensaal),
07.07.1937.

¹⁰ Radovi na izgradnji splitske Sjeverne luke započeti su 1940./1941. i trebali su biti dovršeni do 1943., u vezi s dovršenjem Unske pruge, ali je rat obustavio radove. Godine 1947. FNRJ je u potpunosti usvojila Senjanovićev projekt.

¹¹ Dopisivanje između Urbanističkog ureda u Splitu i P. Senjanovića spominje se u: B. Pervan, Ž. Vekarić. Urbanistički razvoj Splita od antikne Salone do savremenog Splita // Zbornik Društva inženjera i tehničara u Splitu. - Split : DIT, 1958., str. 43. Nakon rasformiranja Urbanističkog ureda ovu građu čuva Državni arhiv u Splitu.

Prigodom obilježavanja pedesetogodišnjice uspješnog stručnog djelovanja najstarijih živućih apsolvenata bečke Tehničke visoke škole, 18. prosinca 1953., Senjanoviću je uručena *Zlatna inženjerska diploma*. U ime dobitnika ovog priznanja iz Jugoslavije Senjanović se zahvalio svečanom skupu.

Unatoč bolesti, 1953./1954. uključuje se u rad Komisije za predprogram rješenja regulacijske osnove i željezničkog pitanja grada Zagreba.

Djeluje i kao stalni znanstveni suradnik Jadranskog instituta JAZU. Umro je u Zagrebu 17. srpnja 1955.

O DARIVANJU I OBRADI OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆ U SVEUČILIŠNOJ KNIŽNICI U SPLITU

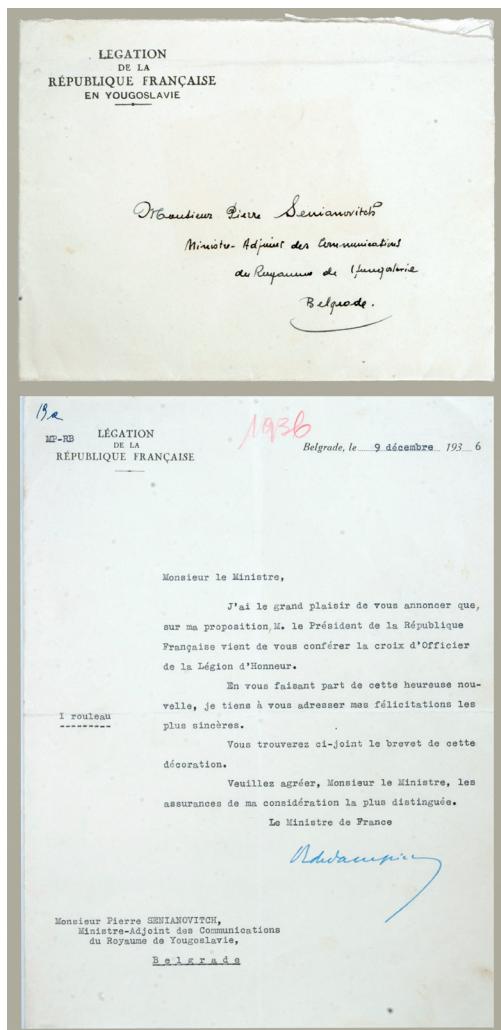
Osobni arhiv, građu Ostavštine koja danas broji 14 arhivskih kutija, Senjanović je prikupljaio i čuvao tijekom cijelog života i profesionalnog djelovanja. Sređivanje sačuvanog započeo je prilikom umirovljenja 1935. godine, kada je nastojao stvoriti tematske i kronološke cjeline. U nedostatku sačuvanih originalnih jedinica uvrštavao je prijepise.

Možda je Senjanovića već spomenuto prijateljstvo s prof. Dušanom Mangerom potaknulo da, iako je već dugo izbivao iz rodnog grada, Gradskoj knjižnici u Splitu pokloni svoj bogati arhiv. Cjelokupna Senjanovićeva ostavština pristigla je u Gradsku knjižnicu u tri navrata:

1. u kolovozu 1946. – tematske cjeline: Split – Gradska i općinska pitanja, Opće željezničko pitanje kao državno i u vezi sa izlazom na more, Luke, Unska pruga
2. u listopadu 1954. - literarni, publicistički i studijski radovi
3. u studenom 1955. – korespondencija, govor u raznim prigodama, fotografije projekata, razni izvještaji.

Inženjerova kćer, gospođa Nevenka Polić, predala je 1946. prvi dio Ostavštine Gradskom narodnom odboru Split, a ovaj potom Knjižnici. O njemu iste godine Senjanović piše: (...) spisi su sakupljeni u četiri grupe od kojih svaka od nekoliko fascikala (...) prilažeći popise u svrhu katalogiziranja. Molim da ovaj arhivski materijal bude shodno pohranjen kako bi mogao poslužiti kasnijem upoznavanju i proučavanju sadržanih predmeta.¹²

Donacije iz 1954. i 1955. predao je Knjižnici sin, ing. Rajko Senjanović, koji je nakon očeve smrti, prilikom sređivanja njegove ostavštine, pronašao poseban omot na kojem je Senjanović vlastoručno napisao: *Sadržaj uputiti Gradskoj biblioteci Split da se naknadno umetne u*

Obavijest Légation de la République Française
en Yougoslavie ing. P. Senjanoviću o dodjeli
ordena Legije časti oficirskog reda, Beograd 09.
12. 1936.

¹² M-287 Arhiv ing. P. Senjanovića

*kožnatu kasetu u kojoj se nalaze spremljeni moji štampani radovi (kao dopuna onoga što se u njoj već nalazi).*¹³

Građa je pristigla u sanducima od kojih se dva još čuvaju u Knjižnici. Jedan od njih, prethodno spomenut, drveni je i obložen ornamentiranom kožom, a na poklopцу ima utisnuto: *Ing. P. Senjanović*. O vrijednosti i aktualnosti ove ostavštine svjedoči odluka Gradskog narodnog odbora Split od 18. siječnja 1947. kojom je Knjižnica privremeno morala ustupiti Građevnom projektantskom uredu za Dalmaciju dio arhive: Split - gradska i općinska pitanja i Opće željezničko pitanje, u svrhu izrade novog regulacijskog plana za grad Split.¹⁴

Građu Ostavštine Senjanović je prvi upisao u Inventar rukopisa i popisao 1952. i 1955. prof. Hrvoje Morović (1914.-1982.) ustrojivši i signature – kombinaciju slovne i brojčane oznake: M - zbirka Manuskripta, broj u inventarnoj knjizi te broj/ slovo za podserije i podpodserije (M-127/2CX). Popis građe Ostavštine rađen je po principu *numerus currens* i onodobnoj praksi popisivanja arhivske građe u knjižnicama. Stoga građa nosi oznake od broja 125, 127 do 131, 272 do 276, 278, 280 do 287 i 290 do 294. Prvotne signature u opticaju su i citirane od istraživača koji su koristili Ostavštinu već šezdeset godina,¹⁵ što je odredilo njihovo potpuno zadržavanje i dalje bez obzira na uočene nedosljednosti i nove spoznaje o evidentiranju i obradi rukopisnih ostavština. Kako je i sam stvaratelj ing. Senjanović uspostavio tematsko – kronološke cjeline, unutar kojih su rukopisi, korespondencija i hemerotečna građa vezana uz glavnu temu, bez obzira i na izdvojene cjeline gradiva prema vrsti (kao što je naprimjer korespondencija)¹⁶ ove tematske cjeline su zadržane po principu prvotnog reda stvaratelja i iz logično – sadržajne cjelovitosti određene tematske skupine građe. Veći dio serija i podserija ima svoj omot koji je stavio i naslovio sam autor.¹⁷

U nastojanju da se uspostavi što pregledniji uvid u sastavnice ove bogate Ostavštine ing. Senjanovića načinjen je pregledan popis serija i podserija građe (Prilog 1.). Pri posljednjoj reviziji i popisivanju građe, za potrebe objavljivanja ostavštine ing. P. Senjanovića, uočeno je da unutar pojedinih podserija nije poštivan kronološki poredak te su rađene manje izmjene, kako bi se uspostavio kronološki raspored jedinica za korespondenciju i novinske izreske koji je pri pri prvoj obradi izostao, a pojedini duplikati dokumenata, pristigli u zadnjoj predaji arhiva 1955., pridruženi su tematskom rasporedu kako bi izbjegli ponavljanje obavijesti.¹⁸

¹³ M-278 Arhiv ing. P. Senjanovića

¹⁴ Ovom posudbom narušen je princip prema kojemu se na korištenje daje isključivo obrađena arhivska građa. Došlo je do narušavanja prvotnog reda, a prve signature dobila je neposuđena serija Luke.

¹⁵ Na Arhiv ing. P. Senjanovića u SKS referirali su se mnogi domaći (H. Kolb, S. Muljačić, S. Piplović, D. Kečkemet, M. Kezić, D. Tušek, R. Plejić, A. Tudor, A. Grgić), ali i strani (Ingrid Brock - Bamberg), istraživači. Registriran je u: Arhivski fondovi i zbirke u arhivima i arhivskim odjelima u SR Hrvatskoj. Beograd : Savez arhivskih radnika Jugoslavije, 1984. str. 461.

¹⁶ M-280, M-281 Arhiv ing. P. Senjanovića

¹⁷ Kod obitelji Senjanović nalaze se još manje serije nastale od 1953. do 1955.: Materijali za Trst, Koncept i makular za članak o saobraćajnim problemima u regulacijskom planu [Zagreba], Urbanistična gigantska „Superorganizacija“ tipa ing. B. Petrovića (Materijal za jedan članak).

¹⁸ Pisma don F. Bulića P. Senjanoviću o postavljanju Meštrovićevog spomenika G. Ninskome, pristigla u Knjižnicu 1955. i signirana pod M-281/23 pripojena su onima pristiglim 1946. na M-127/6A u kronološkom nizu.

U navođenju pojedinih jedinica rađene su anotacije za sadržaj dokumenta i/ili doslovno prenesene brojne Senjanovićeve bilješke na marginama kurzivom i manjim fontom. Svojom oštrinom, a često i duhovitošću postaju izvor novih podataka o osobnosti samog stvaratelja i njegovom stavu prema pojedinim temama. Senjanović bilježi: *Nije sramota pogriešiti, ali je zločin u dokazanoj pogriješci – svjesno – ustrajati!* dok o držanju bana Ivana Perovića 1932. prigodom obilježavanja dolaska narodnjaka na vlast u Splitu piše: „Hrvatski“ ban ne usuđuje se ni jednom riječi da spomene hrvatstvo i ako je splitska pobjeda bila pobjeda (...) ujedinjenja sa Hrvatskom.

Predugi naslovi dokumenata su kraćeni tako da se ne izgubi bitna obavijest. Kratice za nazive institucija i tijela koje se pojavljuju razriješene su u popisu kratica.

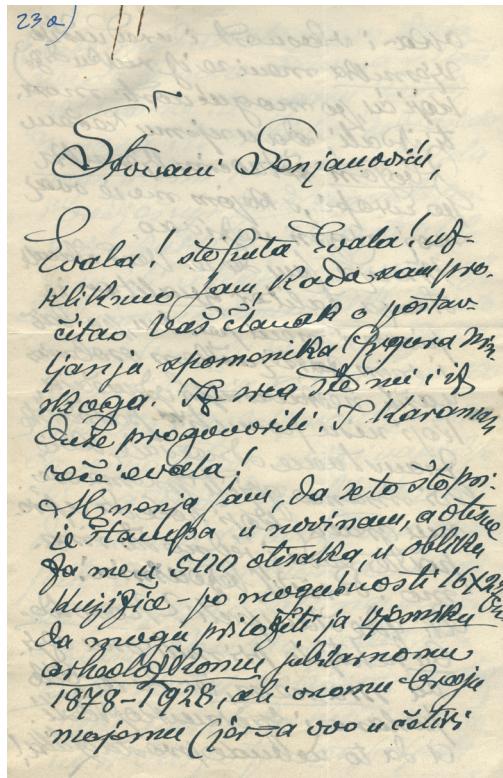
Podaci koji nisu preuzeti s dokumenta, a važni su za njegovo razumijevanje i preciziranje mjesta i vremena nastanka, nalaza se u uglatim zgradama.

Među pojedinim jedinicama građe uspostavljene su veze na način da se sa rukopisa tiskanog djela/članka upućuje na objavljeni oblik ili upozorava na postojanje duplikata (Vidi i:). U navođenju bibliografskih podataka za novinske izreske korištena su pravila citiranja za serijske publikacije – ISBD(S), za monografske ISBD(M), a za kartografsku građu ISBD(CM).¹⁹

SADRŽAJNA FIZIONOMIJA I VALORIZACIJA OSTAVŠTINE ING. PETRA SENJANOVIĆA

Korespondencija iz Ostavštine Senjanović broji 137 jedinica upućenih Senjanoviću od pojedinaca i/ili institucija, u originalu ili prijepisu te Senjanovićeve odgovore ili koncepte.

Sačuvana pisma dokumentiraju veze Senjanovića s uglednim suvremenicima poput don Frane Bulića, Josipa Smolake, Marina Ferića, Ive Tartaglie, kolegama arhitektima Vjekoslavom Ivaniševićem, Fabijanom Kaliternom, Lovrom Manolom, Mihovilom Kargotićem, zatim Prvislavom Grisogonom, Vinkom Brajevićem, Nikom Ljubićem i Lujom Vojnovićem. Iz Šibenika Senjanoviću pišu don Krsto Stošić, Marko Stojić, Mamatzzi.²⁰ Pišu mu i međunarodni stručnjaci: iz Dresdена dr. Oscar Reuther, iz Jene dr. Walter Dexel, iz Rima prof. Enrico Cöen - Cagli.

Pismo don Frane Bulića ing P. Senjanoviću

¹⁹ ISBD(S) International Standard Bibliographic description for Serials, ISBD(M) International Standard Bibliographic description for Monographic Publications, ISBD(CM) International Standard Bibliographic description for Cartographic Materials.

²⁰ Iako u Ostavštini nije sačuvano dopisivanje P. Senjanovića s dr. Antonom Trumbićem, dva pisma sačuvana u Arhivu dr. A. Trumbića u SKS (M-508/21, M-596/2) svjedoče o (...) neograničenom poštovanju i iskrenoj odanosti (...) koju je gajio prema Trumbiću.

Posebno ističem pisma koja razmjenjuju Senjanović i W. Dexel, koji je o njegovom radu na Marjanu pisao u stručnom časopisu *Das neue Frankfurt* pod uredništvom povjesničara umjetnosti Josepha Gantnera. Na Senjanovićevu zamolbu, od 29. lipnja 1928., Dexel šalje materijale o nedavnim ostvarenjima moderne njemačke arhitekture koja europska javnost prati sa velikim zanimanjem: sedmoj izložbi *Jahresschau deutscher Arbeit* koja je pod nazivom *Die technische Stadt* bila otvorena od svibnja do listopada 1928. u Dresdenu te o novootvorenom izložbenom paviljonu arhitekta Ericha Mendelsohna (1887.–1953.) Rudolf Mosse - Pressa u Kölnu.

Među službenom korespondencijom posebno mjesto zauzimaju dopisi Općinske uprave u Splitu upućeni Senjanoviću, iz vremena gradonačelnika Vinka Katalinića, Ive Tartaglie, Jakše Račića i Mihovila Kargotića, malobrojni ostaci općinskog arhiva, stradalog u požaru 1943. Brojni su i dopisi institucija i ministarstava u kojima je Senjanović radio i/ili s kojima je surađivao: Trgovačko obrtnička komora Split, Komora za trgovinu, obrt i industriju Zagreb, Pokrajinska uprava za Dalmaciju, Prva dalmatinska klesarska zadruga Selca, Udruženje Jugoslavenskih inžinira i arhitekta Sekcija Split i Sekcija Zagreb, Inženjerska komora u Ljubljani - poslovница Split, Jugoslovenska Direkcija Državnih željeznica Zagreb i drugi.

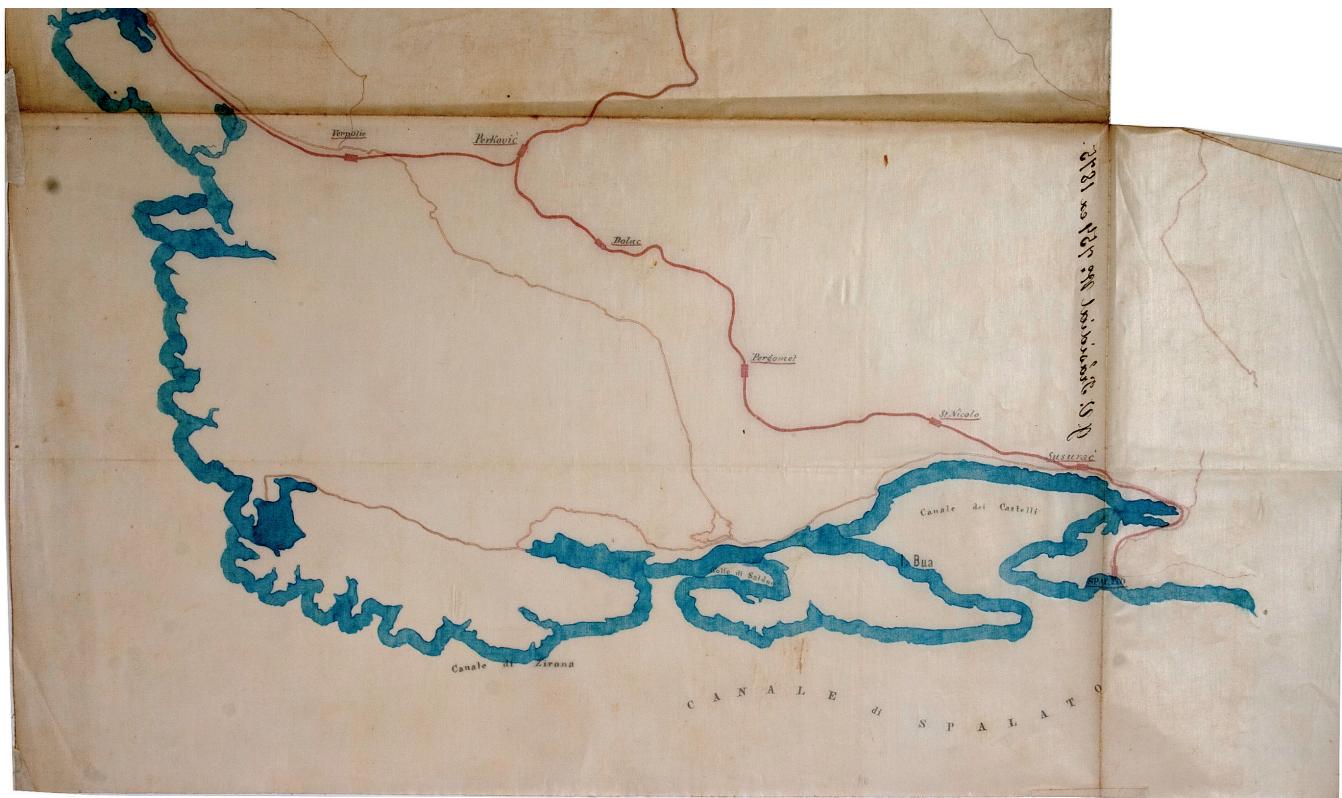
Osobnih dokumenata u Ostavštini nema.²¹

Novinski izresci (hemeroteka) najbrojnija su skupina u cijelokupnoj Senjanovićevoj ostavštini s približno 860 jedinica iz preko 40 naslova dnevnih novina i časopisa (većinom tiskanih u Kraljevini Jugoslaviji), koja je, mada nekompletna, bibliografija prethodno navedenih tema.²² Manji broj izrezaka iz *Il piccolo della sera*, *Prager presse*, *Oesterreichische Wolks – Zeitunga* donosi odjeke domaćih problema u onodobnom europskom tisku.

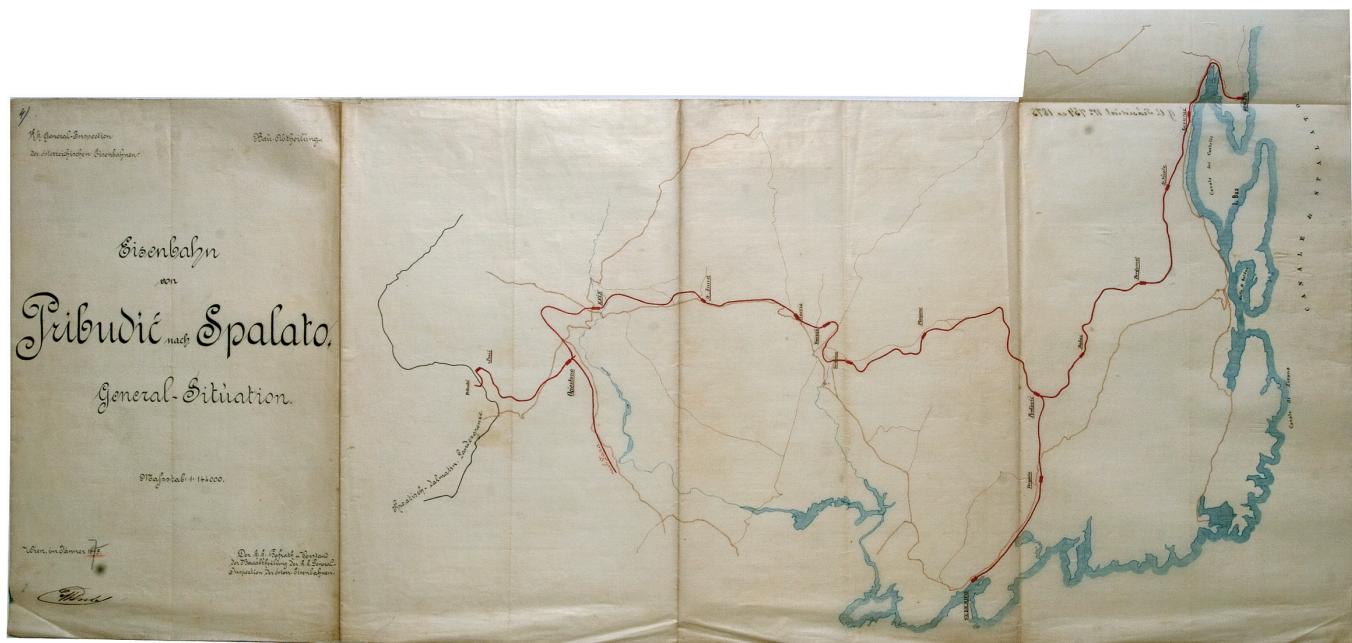
Senjanović je novinske izreske prikupljaо sustavno. U tome su mu uz suprugu Melaniju pomagali don Frane Bulić i Josip Smislaka, a Marin Ferić 13. kolovoza 1935. piše Senjanoviću: *Vrlo poštovani Gospodine Inžiniru, Neznam dali Vam brzo stižu tamo ove naše novine, pa da uslijed toga nebi izgubili na vremenu, šaljem Vam istrižke iz „Jadranskog Dnevnika“ radi njihova uvodnog komentara na članak gosp. Vujića, a iz „Novog doba“ radi izjave „petmajskog“ gradskog narodnog poslanika (...).* Poneki izresci nose oznaku vlasništva institucije koja je primala određene

²¹ Tijekom priprema za izložbu Petar Senjanović – splitski planer i graditelj: iz ostavštine u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu uspostavljen je kontakt s gospodinom Petrom Senjanovićem, unukom ing. Senjanovića, koji je za potrebe izložbe posudio neke od osobnih dokumenata svog djeda: 1. Školsku svjedočbu sedmoga razreda C.k. velike realke u Splitu, 31. lipnja 1893. ; 2. Svjedodžbu zrelosti, izdanu u Splitu 23. srpnja 1893.; 3. Meldungsbuch K. k. technische Hochschule in Wien, 13. listopad 1893. godine ; 4. Obavijest o vjenčanju Melanie Smislaka i ing. Petra Senjanovića, u Splitu 25. srpnja 1900. ; 5. Rješenje o postavljanju ing. P. Senjanovića za pomoćnika Ministra saobraćaja, Beograd 17. listopada 1930. ; 6. Rješenje o umirovljenju P. Senjanovića s mjesto pomoćnika Ministra saobraćaja, Beograd 2.01.1935. ; 7. Rješenje o postavljanju P. Senjanovića pri Ministarstvu saobraćaja u drugu položajnu grupu prve stepena, Beograd 31.08.1935. ; 8. Odluka o dodjeli odlikovanja, Velikog križa Rumunske krune, rumunskog kralja Karola II, Bukurešt, 08. siječnja 1937. ; 9. Pisma Josipa Smislake P. Senjanoviću, Makarska 23.08.1935. i Split 25.06.1955. ; Zahvale P. Senjanoviću od: Općine Split (dr. J. Račić), Split 15.11.1932., Društva dobrovoljnih vatrogasaca, Split 12.06.1933., Akcije za podupiranje srednjoškolskog skloništa u Zagrebu, Zagreb 26.10.1933.

²² Spomenimo tek neke: saobraćaj općenito, željeznice, plovni putovi, luke, arhitektura, urbanizam, stanovanje, elektrifikacija, kulturno-povijesne teme, građevinsko zakonodavstvo.

Eisenbahn von Pribudić nach Spalato : general - situation. – Wien : K.k. General- Inspection der österreichischen Eisenbahnen, 1875.

naslove dnevnog tiska poput Centralne biblioteke Ministarstva saobraćaja, Direkcije državnih željeznica, Udruženja Jugoslavenskih inženjera i arhitekta Sekcija Zagreb pa čak i Gradske kavane Zagreb.

Pojedine članke Senjanović donosi u više primjeraka i raspoređuje u više tema dok na drugima naznačava *Unikat*.

U vremenu digitalizacije starih novinskih fondova, u svrhu njihove zaštite i dostupnosti,²³ ova zbirka novinskih izrezaka može se činiti anakronom. Činjenica da smo u fondu Sveučilišne knjižnice u Splitu i srodnih knjižnica, pokušavajući upotpuniti bibliografske navode za pojedine članke, uspjeli pronaći tek 12 naslova periodičnih publikacija dovoljno govori o bibliografskoj i dokumentarnoj vrijednosti Senjanovićeve hemeroteke do danas, makar nedostaju potpuni navodi o godištu, broju ili stranici. Dati niz napisa je kronološki, a opis je sukladan smjernicama suvremenog knjižničarstva. Članci s potpunim podacima popisani su *de visu*.²⁴

Likovno – dokumentarna građa Ostavštine sadrži brojne fotografije i albume fotografija radova i objekata koje je Senjanović projektirao i/ili u čijoj je izvedbi sudjelovao, grafikone, uzdužne presjeke te dva crteža u tehniци akvarela. Posebno izdvajamo one primjerke koje je naslikao Senjanović tim više što u Ostavštini nisu sačuvani projekti njegovih građevina. To su akvareli Senjanovićevih objekata izvedenih u Splitu - Projekt za stambenu kuću dr. Šimuna Tudora na Marjanu (1908.), Nova Restauracija na Marjanu (1910.) te tri zidne table – grafikona o Gubitcima vode u novom vodovodu za Split – Zagreb – Ljubljana, koje je izradio za predavanje *O manama novog splitskog vodovoda*, održano u Općini Split, 06. studenoga 1933.

Najbrojnije su fotografije o gradnji Ličke pruge i pojedinih dionica Unske pruge (Zrmanja – Knin). Neke od njih, za Senjanovića, je prikupio poznati petrolog i mineralog, profesor Tehnološkog fakulteta u Zagrebu, Luka Marić.

Mnoga Senjanovićeva arhitektonska ostvarenja u Splitu objavljena su u obliku dopisnice, kolorirane ili crno-bijele u nakladi Petra Šegvića, Šimuna Šode, Vjekoslava Cvitanića, Giuseppe A. Milisicha, Petra Ruljančića (Zavod „Olympia“). Dragutin (Karlo) Stühler, jedan od najrenomiranijih splitskih fotografa međuratnog razdoblja, snimio je i izdao u obliku dopisnice Senjanovićeva ostvarenja na Marjanu iz brojnih vizura.

Zalaganjem Ive Antičevića, ravnatelja Zadružnog saveza, vlasnika vile i stambeno najamne zgrade Antičević, otisnuti su prikazi ova dva Senjanovićeva djela u nakladi Vittoria Steina iz Trsta.

Kartografska građa, rukopisna i tiskana, broji 15 jedinica. Najstarija je karta *Eisenbachn von Pribudić nach Spalato: general – situation* koju je izradio K. k. General- Inspection der österreichischen Eisenbahnen, u mjerilu 1 : 144.000, a tiskana je u Beču 1875.

²³ U Hrvatskoj je u tijeku Projekt zaštite starih hrvatskih novina s ciljem zaštite i dostupnosti vrijednih informacija sadržanih u novinskim zbirkama.

²⁴ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu posjeduje brojne naslove periodičkih publikacija, ali i uz susretljivost kolega bilo je moguće doći tek do podataka za pedeset novinskih napisa.

Brojni su prikazi planirane željezničke mrežu iz doba Austro-Ugarske monarhije i Kraljevine Jugoslavije. Posebno ističem kartu *Gegenüberstellung der Eisenbahnverbindungen zwischen Wien und Dalmatien*, Spalato koju je izradio P. Senjanović, izdalo Dalmatinsko pokrajinsko željezničko vijeće, a tiskao u Beču Franz Hierhammera, 1910./1911. kao motivacija za Unsku prugu.

S tim u vezi su specijalne karte Knina, Bihaća, Krupe i Gračaca koje je izradio Vojno geografski institut Kraljevine Jugoslavije.

Od kartografskih prikaza Splita izdvajamo: splitska luka, dijelovi grada (*Položajni nacrt novoga puta od Zrinske ul. do Plinarske ul. Preko Poljane kralja Petra*, 1 : 500) i plan grada i okolice - *Split u Dalmaciji* u izdanju splitske Općine iz 1914. s dvije karte (1:2500 i 1 :10000).

U ostavštini nema sitnog tiska, ali poneke jedinice, koje primarno nose informaciju kao neka Senjanovićeva zabilješka, izvorno su sitni tisak npr. *Poziv bana Savske banovine dr. Josipa Šilovića na rout u Banskim dvorima (19.08.1930.)* ili *Pozivnica za oproštajnu večeru, u počast predsjednika U.I.A. sekcija Zagreb, ing. P. Senjanovića s Menuom, u Restauraciji Gradska podrum u Zagrebu (04.10.1930.).*²⁵

Katalozi izdavačkih kuća Juliusa Sprigera iz Berlina za djelo Gottfrieda Federa *Die neue Stadt* (1939.)²⁶ i Deutsche Verlags, Stuttgart, Berlin za djelo Ernsta Mössela *Vom Geheimnis der Form und der Uniform des Seins* (1938.) govore kako je Senjanović pratio najnovija stručna izdanja. Ostavština ing. P. Senjanovića dokumentira njegov rad, stvaralaštvo i značaj u lokalnoj sredini i šire, ali dokumentira i povijest Kraljevine Jugoslavije u međuratnom razdoblju. Brojni dopisi spominju galeriju likova i njihove polemike: dr. M. Spahu, O. Kuzmanovića, D. Vujića, Kožulja, dr. I. Majstrovića te česte smjene u ministarstvima.

Arhivsko gradivo Ostavštine je na hrvatskom jeziku i manjim djelom na srpskom, talijanskom, njemačkom i francuskom te po jedan prijevod s talijanskog na hrvatski i s hrvatskog na njemački. Pismo je uglavnom latinica, a manji dio čine cirilica i gotica.

²⁵ M-282/22 Arhiv ing. P. Senjanovića

²⁶ Na istom katalogu Senjanović je posebno naznačio djela: Georg Müller. *Garagen in ihren Bedeutung für Krafverkehr und Städtebau* (1937.) ; Otto Blum. *Verkehrsgeographie* (1936.) ; E. Neumann. *Der neuzeitliche Strassenbau* (1932.) ; A. Ludin. *Wasserkraftanlagen* (1938.).

Pozivnica na oproštajnu večeru u počast predsjednika U.I.A. Sekcije Zagreb ing. P. Senjanovića, Gradska podrum, Zagreb, 04. 10. 1930.

REDOŠLIJED CJELINA S OSNOVNIM PODACIMA O TEMI, KOLIČINI, VREMENSKOM RASPONU I SADRŽAJU GRAĐE

Klasifikacijska shema Ostavštine ing. Petra Senjanovića (Prilog 1.) donosi građu u skupinama sličnijoj arhivističkoj podjeli uz slijed podataka za biobibliografiju do pojedinih tema, uz navođenje signatura.

U Inventarnom popisu Ostavštine ing. Petra Senjanovića (Prilog 2.) zadržan je Senjanovićev naziv za serije, podserije i podpodserije te raspored građe prema signaturama u inventarnoj knjizi.

Prva cjelina u Inventarnom popisu – **Luke** broji jednu i pol arhivsku kutiju s tri podserije: Nova tranzitna luka u Splitu od god. 1919./1920. do 1940. ; Lučki fond 1934./1937. i odnosni program gradjenja za Sušak, Šibenik, Split (Vranjic) ; Lučki magazini i lučki radovi u Splitu.

Građa obuhvaća razdoblje od 1919. do 1940., tijekom kojeg su dvije najveće luke na istočnoj Jadranskoj obali, Trst i Rijeka, pripale Italiji, a nova država Kraljevina SHS, orijentirajući se prema moru, započela sa studijama o izgradnji glavnih luka Sušaka, Bakra, Šibenika, Splita, Gruža i njihovog povezivanja sa željezničkom mrežom u zaleđu. Senjanovićeva nastojanja na razvitku splitske i ostalih luka, u koje se nedovoljno ulagalo, rezultirala su *Uredbom o gradjenu, uredjenu i opravci luka i pristaništa na moru* (24.03.1937.) i uvođenjem lučkog fonda kojim je omogućeno samofinanciranje, povećanje lučkih kapaciteta. Osim navedene, šire dimenzije lučkog pitanja, sačuvana građa je značajna za povijest Splita kao lučkog grada: ulaganja od 1925. do 1929. u staru, Južnu gradsku luku i polemike oko pitanja smještaja i izgradnje nove Sjeverne tranzitne luke u Solinsko-vranjičkom bazenu ili Poljudu.²⁷

Cjelina **Split – gradska i općinska pitanja** broji tri arhivske kutije i građu nastalu od 1906. do 1940. godine. Presjek je to vremena u kojem Split prerasta od grada na periferiji Monarhije u važno administrativno, gospodarsko i kulturno središte nove države. Pokazatelj je onodobnih urbanističkih i komunalnih problema (vodovod, kanalizacija, električna energija, plin) grada te Senjanovićeva angažmana u njihovom rješavanju.

Sadrži podserije: Utok za „Solinsko blato“, Utok za zajam 1926., Stambeno pitanje, Vodovod, Radovi na Marjanu od 1919./1920. do 1926., Studija monumentalno reprezentativnog trga (i Banske palače), Regulacijski plan od 1914. i 1923./1924., Građevna novela za Split 1912. i 1928./1929., Spomenik Grguru Ninskome 1929., Veliki Hotel 1932./1933., Stara biskupija.

Podserija Anti-Tartaglia donosi nove podatke o suradnji i odnosu gradonačelnika Ive Tartaglie i Petra Senjanovića, o čemu svjedoče brojne Senjanovićeve kritičke bilješke poput:

²⁷ Arhiv dr. Ante Trumbića sadrži fasciklu s građom o novoj splitskoj luci u Poljudu prema projektu V. Ivaniševića i I. Šakića (Šakić, I., Ivanišević, V. Nova splitska luka u Poljudu // Tehnički list U.J.I.A. (Zagreb) 02, 13, 14 (01.08.1920.), 123-125 ; Karta Kaštelanskog zaljeva: Pregledna karta (1 : 75000), Spliske luke (1 : 25000), Split i Splitsko polje (1 : 100 000) s ucrtanim projektom). U istoj fascikli je i komisijski izvještaj o gradnji Unske pruge (Zagreb 26.07.1927.) popraćen Senjanovićevim pismom dr. A. Trumbiću od 30. srpnja 1927. u kojem ga izvještava (... znajući Vaše zanimanje za stvar ...) o definitivnoj trasi Unske pruge koju su uz Senjanovića prihvatali M. Klodić i P. Lapenna dok je P. Milenković predao odvojeno mišljenje za Zrmanju.

Sve što je Tartaglia dobroga učinio to je bilo zamišljeno, predvidjeno i solidno osnovano od Općinske uprave 1913/14 u Splitu pre rata. On sebe uvijek predstavlja kao preporoditelja Splita, a ne pominje sve što je uredjeno od drugih ranije (Bajamonti, Bulat uprava 12 – 13 -14) već se samo *tudjim perjem* kiti i to je – jedini – njegov nakit ili Akcija za spasavanje Splita,iza „Zlatne ere“ Tartaglie i mnoge druge.

Cjelina **Opće željezničko pitanje kao državno i u vezi sa izlazom na more** sadrži dvije arhivske kutije i građu nastalu od 1873. do 1939. Govori o državnoj politici Austro -Ugarske i Kraljevine Jugoslavije, koja nije prepoznala potrebu gradova na istočnoj Jadranskoj obali za izgradnjom dalmatinskih željeznic i povezivanjem s prirodnim zaleđem u Bosni.

Sadrži podserije: Predratni materijal 1873. do 1878. i 1910. do 1918. za željezničku vezu Dalmacije sa zaleđem, Državna željeznička mreža, Željeznice od 1918. dalje, Jadranska pruga i razne varijante.

Najstariji dokumenti - stenografski zapisnici bečkog parlamenta s odlukama (zakonima) o izgradnji dalmatinskih željeznic (pruga): Split – Knin tj. Split – Siverić (1877.) i nastavak od Siverića do Knina, kao etapa Unske pruge (1883.) kao i Split – Aržano (1898.) i Aržano – Bugojno (1902).²⁸ dokumentiraju gradnju sporednih pruga dok izostaje gradnja velike pruge do središta Monarhije.

Spominje se pokušaj Austrije da „Kvarnerskom željeznicom“ potisne Ugarsku iz pomorskog robnog i putničkog prometa s Dalmacijom i njegovo povlačenje pred ratnom opasnošću kada se pod pritiskom vojnih krugova prišlo gradnji Ličke pruge 1913. Dokumentirano je osnivanje *Dalmatinskog pokrajinskog željezničkog vijeća* 25.09.1910. i njegovo djelovanje.

Dokumenti nastali nakon 1918., u Kraljevini Jugoslaviji, govore o dugogodišnjoj izoliranosti Dalmacije i neostvarenom željezničkom spoju s Ličkom i Unskom prugom, održavanju državnih Željezničkih konferencija 1920., 1926./27. koje usvajaju program o gradnji željeznic za naredno desetljeće te Senjanovićevu zalaganje i opravdavanje strateškim razlozima.

Cjelina **Unska pruga** broji tri arhivske kutije dokumenata nastalih od 1856. do 1936.

Sadrži podserije: Stariji spisi iz doba Austrije, Debata u Narodnoj skupštini 1934., Polemika ing. P. Senjanovića s ministrima Vujićem i Majstrovicom 1935., Borba i obrana Unske pruge i varijante Butišnicom 1935., Štampa i skupštine 1930./1931.

Kao najstariji dokument prijedloga za gradnju pruge od Splita do Beograda Senjanović prilaže prijevod s talijanskog na hrvatski brošure Zadranina Frane Borellia Vranskog (1810.–1884.) *Cenni sull' utilità ed importanza d' una strada ferrata Istro – Adriatica dal basso Danubio al lido Dalmatico* tiskan u Zadru, u Tippographia Demarchi – Rougier, 1856.

Ova cjelina govori o naporima službenih krugova, predstavnika vlasti i pojedinaca iz Dalmacije prema austrijskim, a kasnije i jugoslavenskim vlastima, za izgradnju Unske pruge.

²⁸ O Senjanovićevu nastojanju izgradnje željezničkih pruga preko Imotske krajine nakon Drugog svjetskog rata (1947./1951.) pisao je Milan Glibota: *Povijest planova izgradnje željezničke pruge kroz Imotsku krajinu (1-7)* // Imotska krajina 18, 389-396 (16.05., 10.06, 15.07., 01.08., 01. i 19.09., 07.10.1987.), 8, 13. U znak zahvalnosti Imoćanin Davor Jerković izdao je 1954. u Zagrebu *Tri pjesme iz Imotskog* koje posvećuje (...) plemenitoj ideji velikog radnika i graditelja inž. P. Senjanovića o izgradnji željezničke pruge Split – Imotski – Mostar, kao jednom od najvažnijih problema i najakutnije potrebe naroda Bosne, Hercegovine, Zagorske Dalmacije i grada Splita.

Senjanović dokumentira osobna i nastojanja svojih istomišljenika za izgradnju Unske pruge, najpovoljnijom trasom, kroz razne komisije 1919., 1921, 1927., 1931. i 1934. i u Ministarskom savjetu. Nepovoljan ugovor, protivan važećim propisima, koji je 1932. sklopljen za gradnju pruge Bihać – Knin sa Société de construction des Batignolles kritizira narodni poslanik ing. Andro Stanić 1934. kao i one s Losingerom i Société Européenne d' etudes et d' entreprises.

Serijski **Kanal Vukovar – Šamac** obuhvaća građu nastalu od 1932. do 1936. i govori o Senjanovićevom angažmanu na rješavanju ovog važnog pitanja kojim bi se regulirala Sava do Siska, a tranzit robe s Dunava preusmjerio u pravcu Zagreba te kod Sunje uskotračnom prugom prema moru. Ova ideja izazvala je otpor u redovima srpskih političara koji žele pretovar robe zadržati u Beogradu i tranzit robe Jadranskom prugom, preko Srbije i Crne Gore, usmjeriti do južnog Jadrana.

Navedene serije i brojni dokumenti pojašnjavaju Senjanovićevo glavno djelo i zamisao da koordinacijom prometnih putova - kopnenih, riječnih i pomorskih - te prevoznih sredstava, istočnu obalu Jadrana osposobi, ne samo za promet i trgovinu s neposrednim zaledjem, već da istu pretvori u pomorski izlaz za srednjoeuropske zemlje, uz sudjelovanje domaćeg trgovačkog brodovlja u svjetskom pomorskom prometu.

Cjelina **Prilozi za biobibliografiju** pristigla je u knjižicu 1954./1955. Za razliku od ostalih cjelina, koje je naslovio Senjanović, naslovljena je pri posljednjoj obradi. Sadrži tri i pol arhivske kutije i podserije: Podaci za životopis, Monografske publikacije, Članci u novinama i časopisima, Neobjavljeni radovi, Govori, predavanja, Odlikovanja.

Izvor je za biobibliografiju P. Senjanovića sa preko 120 jedinica, objavljenih od 1896., kada se još kao bečki student predstavio nizom članaka *O gradjevnim prilikama u Splitu* do onog posljednjeg *Nova zagrebačka gradska vijećnica* objavljenog u Republici: časopisu za književnost i umjetnost, napisanog tek nekoliko mjeseci pred smrt 1955.

Senjanovićeva autobiografija i bibliografija poredane su kronološki i autorizirane od samog stvaratelja. Sistematičnost, tako bliska Senjanoviću, ogleda se u podjeli bibliografskih jedinica, osim kronološki i predmetno, i to bojama:

crveno – urbanizam, arhitektura, umjetnost, građevinsko zakonodavstvo

zeleno – željeznice, luke, kanalizacija vodenih puteva

plavo – komunalna pitanja, elektrifikacija, vodovod, stambeno pitanje, municipalizacija.

Ovi radovi, bilo studije, brošure ili članci, objavljeni ili ne, održani govor u raznim prigodama na više jezika, dokumentiraju Senjanovićev publicistički rad u političkom i stručnom novinstvu i revijama te održana javna predavanja. Najbrojniji su članci koje je Senjanović objavljivao kao redoviti suradnik splitske *Slobode*, a zatim i *Novog doba*.

Radove je često potpisivao pseudonomom: Spiličanin, Ing., Zagorac ili samo inicijalima P.S. U svoje radove ubraja i one koje mu ne bismo mogli pripisati jer je u njima njegovo autorstvo prikriveno. Pri tome nam pomažu bilješke kao: *Moj koncept*, *Predložio i sastavio*, *Sastavio Senjanović i mnoge druge*. Tako saznajemo da je Senjanović bio suradnik Rudolfa Bičanića u stvaranju jednog od najpoznatijih djela predratne Jugoslavije *Ekonomski podloga hrvatskom pitanju*, tiskanom 1938. u Hrvatskoj narodnoj tiskari Stjepana Vidovića u Splitu.

Izdavač i pisac predgovora je dr. Vladko Maček, a Senjanović je dao udjela u poglavljima: Korupcija i Javni radovi vlađe g. Stojadinovića.²⁹

Kao vjeran učenik bečke Tehničke visoke škole, iz koje je u život ponio ne samo potrebna znanstvena i stručna tehnička znanja, već i interes za *silni val napretka na svim poljima*, Senjanović prati tehnička dostignuća međuratne Europe, osobito u Njemačkoj. Posjećuje međunarodne stručne skupove, uspoređuje, prenosi i primjenjuje saznanja u domaćoj sredini. Izvještava o 13. međunarodnom kongresu za izgradnju gradova i stanova koji se održao u Berlinu, od 1. do 5. lipnja 1931., pod predsjedništvom znamenitog britanskog urbanista sir Raymonda Unwina (1863.-1940.)³⁰, ali i sudjeluje na njima objavljajući rade poput *Städtebau und Wohnungswesen in Jugoslavien*, tiskanog u zborniku prigodom odnosnog kongresa u Berlinu 1935., pod uredništvom Bruna Schwana.³¹

Iz nepoznatih razloga, u Senjanovićevoj Ostavštini nisu se našli neki članci koji su uvršteni u bibliografiju, poput onog Željeznice, tiskanog u spomen - knjizi *Dalmacija* koja je izdana o kongresu Udrženja jugoslavenskih inženjera i arhitekta u Splitu 1923.

ZAKLJUČAK

Ostavština ing. Petra Senjanovića pohranjena u Sveučilišnoj knjižnici u Splitu dragocjeno je svjedočanstvo bogatog životnog puta koji je započeo u klupama splitske Realke, a čiju je osobnost prepoznao i opisao don Frane Ivanišević u pismu 06. siječnja 1933.: *Na školskim sam klupama opazio u malom učeniku Senjanoviću nešto sabrana, svijestna, misaona, pak se nadao da će iz toga u životu izaći i čovjek svijestan svog zvanja. Veseo sam što se u tome nisam prevario i dičim se danas pred svima da je inginir i pomoćnik ministra saobraćaja bio moj učenik (...).*

Senjanovićevo (...) patriotsko zauzimanje za općinske poslove (...) otklanjajući i svaku naknadu troškova, pa i onih za faktične izdatke putovanja, preuzeta za svrhe i interese splitske općine (...) te (...) rad za ugled i napredak našega grada (...) općinsko upraviteljstvo i načelnik Vinko Katalinić znali su prepoznati te mu poklanjaju primjerak tek izašlog djela Ernesta Hébrarda i Jacquesa Zeillera *Le*

²⁹ Bićanić navodi da je knjiga rezultat rada većeg broja ljudi koji su na njoj surađivali kroz dulje vremena ali ih ne navodi pojedinačno.

³⁰ O istovremeno održanoj međunarodnoj izložbi Senjanović piše: *Veličanstvena građevinska izložba u Berlinu, u kojoj su sudjelovale 22 države, svojom je veličinom, sadržinom i preglednom dispozicijom, uspješno i sugestivno sa grafikonima, slikama, plastičnim i meljaničkim modelima, kinematografskim prikazivanjem, ilustrovala predmete raspravljene na kongresu (...). U 13 prostorija njemačkog odjeljenja prikazana su sva raznolična pitanja, koja su u vezi sa izgradnjom gradova (...). Naročitu pažnju svraćao je prikaz odnosa saobraćaja sa nastanbom i sa izgradnjom gradova i „Grad kao živi organizam“ (...).* (Senjanović, P. Saobraćajni problemi u izgrađivanju gradova // Saobraćajni pregled 02, 08 (10.08.1931.).

³¹ *Städtebau und Wohnungswesen der Welt = Town planning and housing throughout the world = L' urbanisme et l' habitation dans tous les pays / herausgegeben im Auftrage des Deutschen Vereins für Wohnungsreform ... von Bruno Schwan. – Berlin : E. Wasmuth, 1935. – VIII, 438 str. ; 30 cm*

palais de Diocletien a Spalato, tiskanog u Parizu 1911. Ne zaboravlja svoj grad ni kao pomoćnik ministra saobraćaja kada o velikom jubileju 1932. omogućava (...) da svi učesnici proslave 50 godišnjice prelaza splitske općinske Uprave u hrvatske narodne ruke dobiju vanrednu povlasticu na vožnji po Državnim željeznicama.

Kroz arhiv, Senjanović svjedoči mijene državnih uređenja, ispovijeda svoje težnje i razočaranja, od prvotnih sveslavenskih ideja do ogorčenja izrečenog u pismu Marku Stojiću u Šibenik, 12. siječnja 1935. nakon što je cenzurirana jedna njegova notica za Novo doba : (...) O „bratskoj ljubavi“ o kojoj mi pišete, ne znate ni Vi ni svi skupa tamo – što no se kaže „ni po mise“. I bolje da neznate našu nevolju, sramotu i nesreću. Živite i dalje u iluzijama da ste stradali i imanja izgubili za jednu plemenitu i svetu – ideju.

Od vremena kada je ostavština ing. Petra Senjanovića pohranjena u Gradskoj knjižnici, ova institucija je prerasla u Sveučilišnu knjižnicu, a Split u sveučilišni grad. Zaživio je studiji arhitekture i povijesnih znanosti na Sveučilištu u Splitu, a neka od urbanističkih pitanja iz Senjanovićeva doba ponovo su aktualna.

Sveučilišna knjižnica u Splitu, baštinik Ostavštine ing. Petra Senjanovića, objavljuje njen popis kao svjedočanstvo privrženosti rodnome gradu, Dalmaciji i Hrvatskoj, čiju je dobrobit Senjanović uvijek imao pri srcu, ma kako visoke funkcije obnašao jer je do njih dolazio (...) bez ikakovog političkog uticaja, jer nije (...) pripadao nijednoj stranci, ni kliki, ni organizaciji, niti održavao ni prije ni na položaju nikakove veze ili koristio bilo kakove protekcije (...) postavljan ne samo bez (...) traženja, već čak i proti (...) volji (...) samo i jedino kao poznati im stručnjak.³²

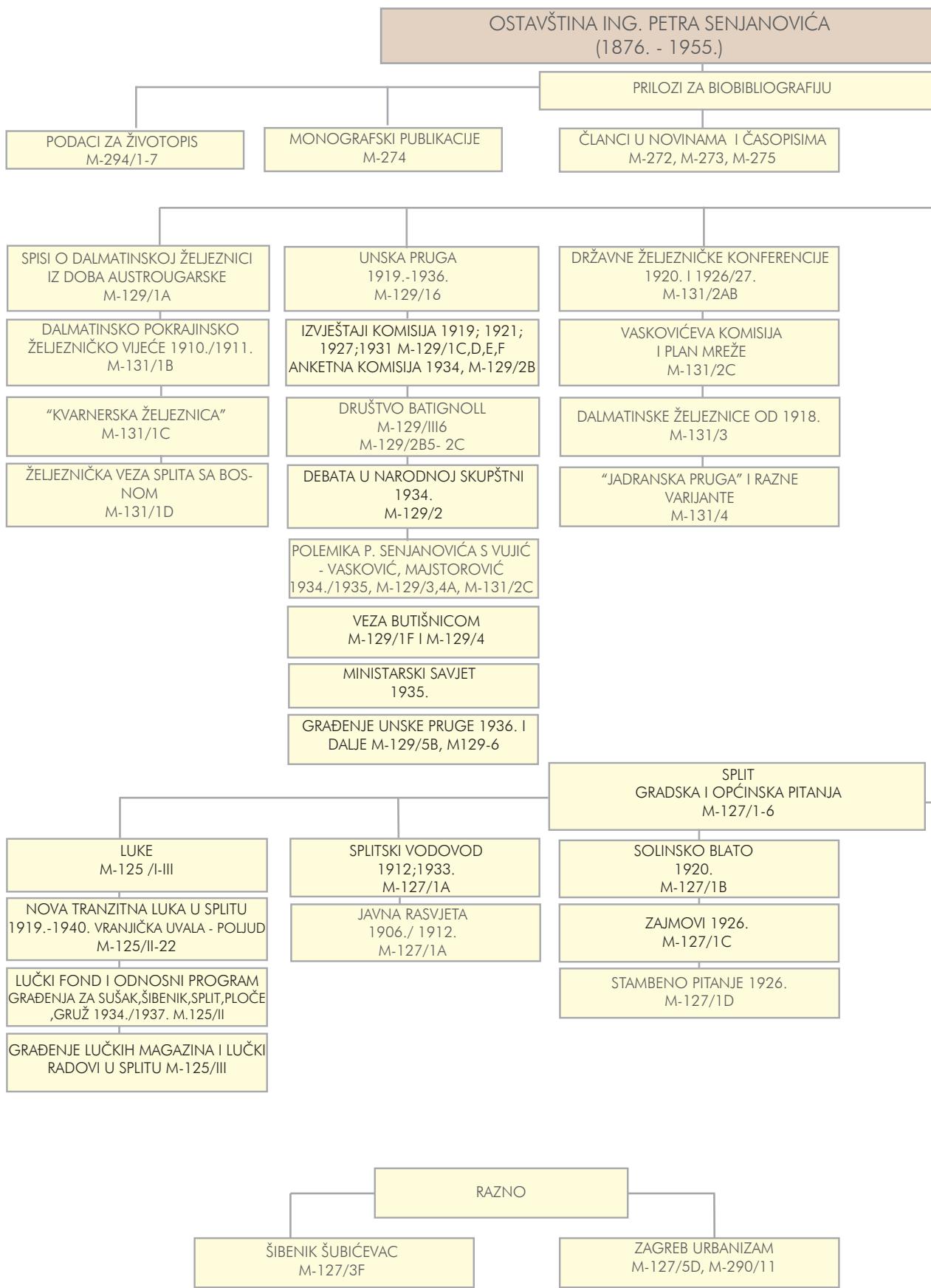
Ujedno, ovo je hommage stvaratelju čije je djelo toliko utkano u panoramske ljepote marjanskih vidilica i raster splitskih ulica s kojima se svakodnevno stапамо - pa sve dalje, Unskom prugom, do Zagreba, u kojem je zauvijek našao smrćaj u 79. godini života.³³

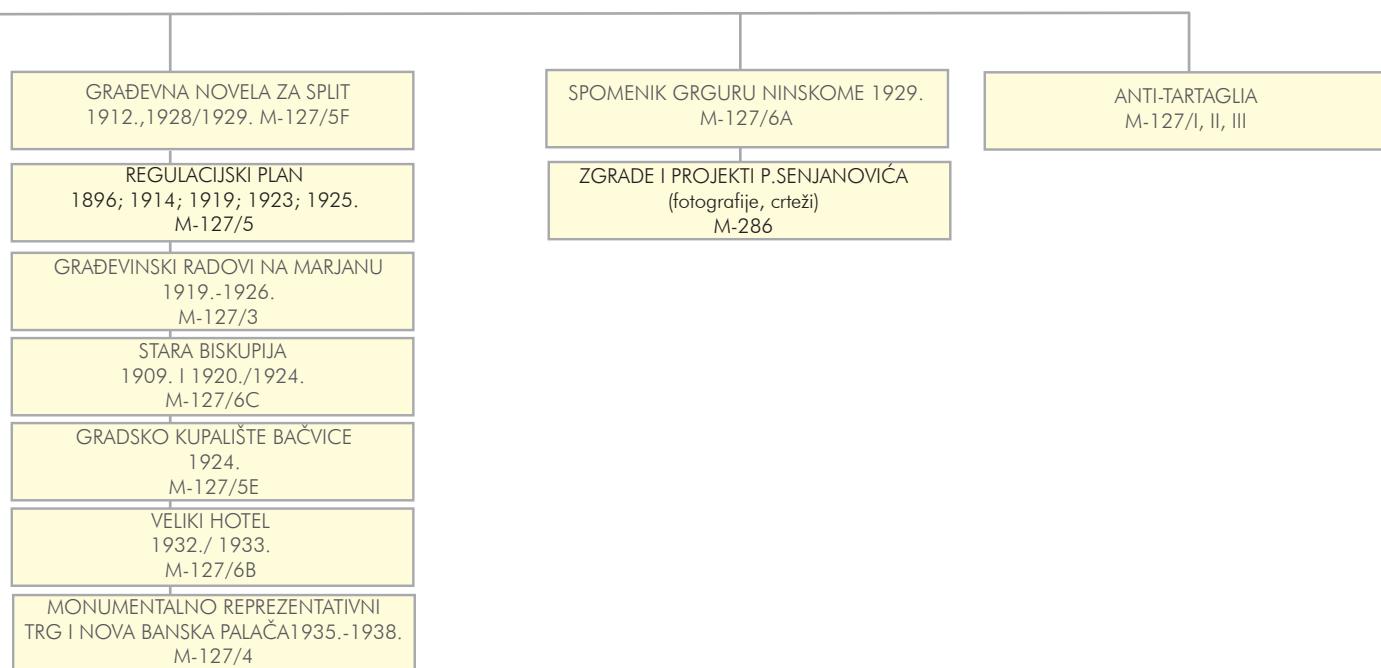
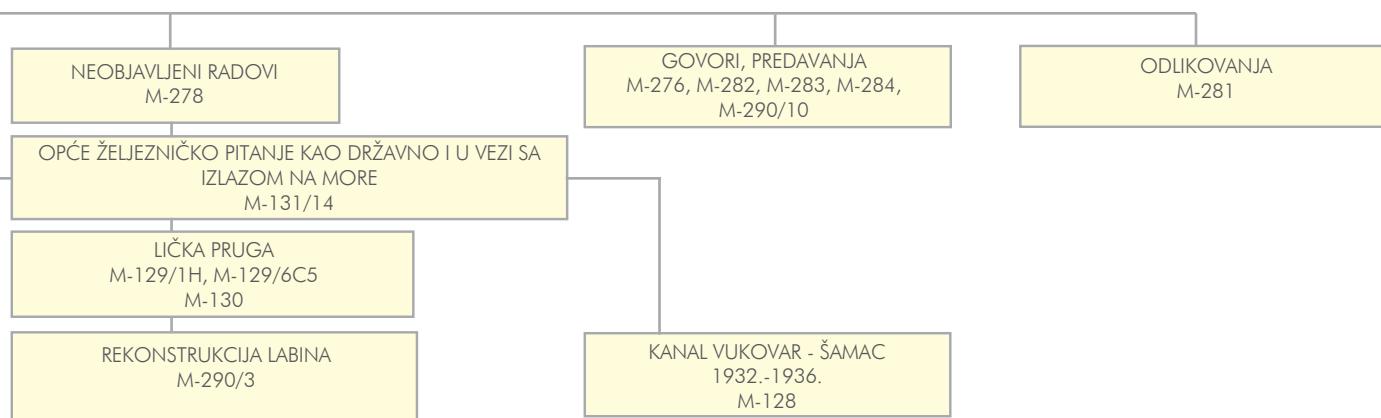
Nadamo se kako će više značnost, slojevitost i raznovrsnost Ostavštine ing. Petra Senjanovića biti poticaj za brojna interdisciplinarna istraživanja.

³² M-281, M-294/1 Arhiv ing. P. Senjanovića

³³ Tom prigodom objavljeni su nekrolozi: S[modlaka], H[ranko]. Ing. Petar Senjanović // Slobodna Dalmacija 13, 3244 (20.07.1955.), 3 ; Szavits-Nossan. Ing. Petar Senjanović (1876.-1955.) // Građevinar : časopis DGIT NRH 08, 02 (04.1956.), 76

KLASIFIKACIJSKA SHEMA OSTAVŠTINE ING.PETRA SENJANOVIĆA (Prilog 1.)

INVENTARNI POPIS OSTAVŠTINE ing. PETRA SENJANOVIĆA (1876.-1955.) U SVEUČILIŠNOJ
KNJIŽNICI U SPLITU
(Prilog 2.)

Popis kratica i znakova:

C.C.D.S.A. - Compagnie des chemins de fer Danube – Save – Adriatique
D.H.B. – Državna hipotekarna banka
D.I.A.K.D. – Društvo inžinira i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji (1908.)
D.P.S. – Direkcija pomorskog saobraćaja
D.P.Ž.V. – Dalmatinsko pokrajinsko željezničko vijeće
G.D.D.Ž. - Generalna direkcija državnih željeznica
G.N.O. – Gradski narodni odbor
J.D.Ž. – Jugoslovenske državne željeznice
K.T.O.I. - Komora za trgovinu, obrt i industriju
M.S.T.I. - Ministarstvo saobraćaja, trgovine i industrije
P.G.D. – Primorsko gradjevno društvo
P.T.S.D.Cg. – Pomorsko tehnička služba za Dalmaciju i Crnu Goru
P.V.D. – Pokrajinska vlada za Dalmaciju
S.E.E.E. - Société Européenne d' etudes et d' entreprises
S.K.S. – Sveučilišna knjižnica u Splitu
T.I.K. (1932.-1938.) - Trgovačko industrijska komora
T.O.K. (1841.-1932.) – Trgovačko obrtnička komora
U.I.A.G.D. – Udruženje inžinira, arhitekata i geodeta u Dalmaciji (1919.)
U.J.I.A. – Udruženje jugoslovenskih inžinjera i arhitekata (1919.)

ćir. – čirilica
i. e. – id est
ilustr. – ilustracije
franc. – francuski
njem. – njemački
p. o. – poseban otisak
s. a. – sine anno
s. n. – sine nomine
s. l. – sine loco
tal. – talijanski

(...) - za izostavljen dio nevažnog teksta
[ ] - za podatke do kojih se došlo na temelju drugih izvora
// - članak u

INVENTARNI POPIS OSTAVŠTINE ing. PETRA SENJANOVIĆA U SVEUČILIŠNOJ KNUŽNICI U SPLITU (Prilog 2.)

M-125 NOVA TRANZITNA LUKA U SPLITU /U VRANJIČKOM BAZENU/ od godine 1919./1920. do 1940.
Spisi, planovi, predavanja, studije, polemike, novine, publikacije

M-125/I-1 Senjanović, P. Nova splitska luka. [1919.]. 9 listova, strojopis
Štampano u reviji „Naše more“ 12.1919.

M-125/I-2 Nova luka Split. Spisi iz godine 1920.-1927.

- [Senjanović, P.]. Odgovor Općine Split (Tartaglia) šefu Pomorsko - tehničke službe za Dalmaciju i Crnu goru, 1920., 6 listova, strojopis, cir.
Sastavio P.Senjanović.

- Dopis Trgovačko obrtničke komore Split šefu P. T. S. D. Cg. Split, 19.04.1920., 2 lista, strojopis, prijepis Split - Metković – lučka preuređenja. - Potpredsjednik Vuletić, tajnik dr. G. Bulat.

- [Senjanović, P.]. Predstavka U.J.A. sekcije Split Minist. Saobraćaja trgovine i industrije, 1923., 2 lista, strojopis, 1 list, rukopis + Situacija : [istočni deo gradske luke u Splitu, ing. L. Jurićević], Split 24.03.1923., skica

- Senjanović, P. Mišljenje (...) T.O.K. u Splitu, 07.1924., 11 listova, strojopis
Izvozni saobraćaj preko Ličke pruge u vezi s potencijalima splitskog pristaništa.

- Isto i u rukopisu, Knin, 29.07.1924., 23 str., koncept

Željeznički spoj Split – Gradska luka 1927.

- Josip Obad, v.r. [Izvještaj] Direkciji, Zagreb, 21.11.1927., 2 lista, strojopis + 1 rukopis

- Poslovni brzojav, [s.l.], 24.11.1927., prijepis

- Bilješke, 1 list, rukopis

M-125/I-3 Nova Luka u Splitu

[Izresci] iz novina: 1925., 1926.

- Problem splitske luke // Vreme 5, 1417, 1434 (28.11., 15.12. 1925.), 2

- Problem splitske luke // Država 2, 168 (05.12.1925.), 2

- Zašto Split neće skoro dobiti tranzitnu luku // [Vreme] 06, 1453 (03.01.1926.), 3

A)

- Pismo S[lavka] Sirišćevića P. Senjanoviću, Beograd, 11.12.1925., 2 lista, strojopis
Odgovoreno 18.12.1925.

B)

- Brzojav [?] P. Senjanoviću, Beograd, 25.12.1925.

C) Sastavi:

- Predstavka U.J.A. sekcije Split M. S. T. I. 1923., 2 lista, strojopis

- Inžiniri i kapetani. Kako se kod nas rješava pitanje izgradnje trgovačke luke, 6 listova, strojopis
Štampano u Hrvatska sloga br. 84. i 85. od 8. i 7. 05. 1925.

- Komentar na odgovor Novog doba (03.12.1925.) Vremenu (28.11.1925.), 6 listova, strojopis
Problem splitske luke.

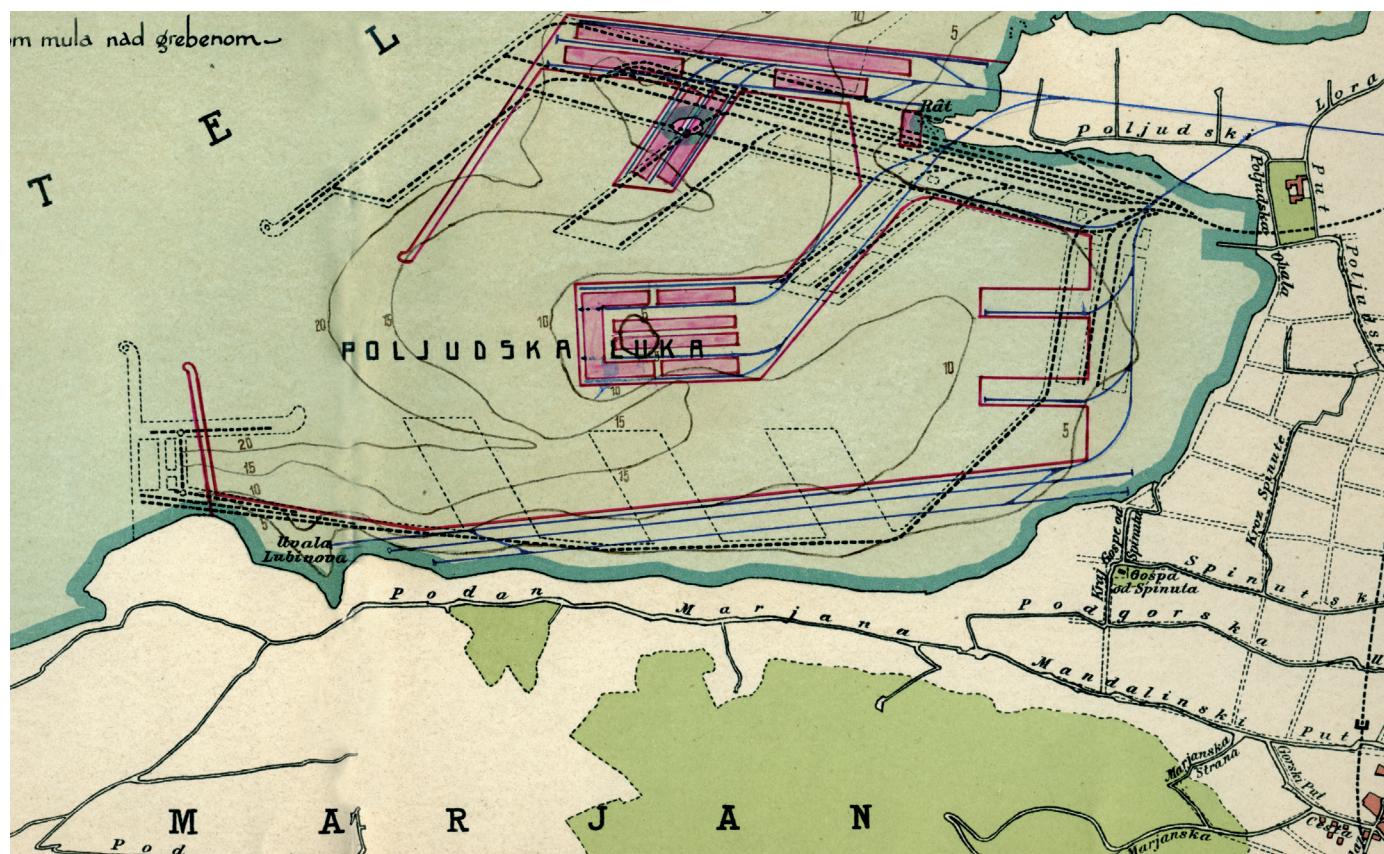
D) Bilješke [o radovima u staroj splitskoj luci i nova željeznica], 13 listova, razno

M-125/I-4 Stara luka Split, 1923.

- Troškovnik za gradnju obale izmedju pristana Sv. Dujma i lukobrana i za proširenje lukobrana u Splitu, Split 02.04. 1923., 9 listova, strojopis, prijepis
Opisni trebovnik, izradila Direkcija pomorskoog saobraćaja Kraljevine SHS.

M-125/I-5 Vranjic Dujmovača (dokumenti od 1924. do 1927.)

- Dopis T.O.K. u Splitu inž. P. Senjanoviću, Split, 10.07.1924.
  - Konferencija T.O.K. i izvoznih udruženja u Beogradu 30. i 31.08.1924.
  - Senjanović, P. Radovi u staroj splitskoj luci // Trgovinski glasnik [?], 287 (17.12.1925.), [?]
  - Dopis T.O.K. u Splitu inž. P. Senjanoviću, Split, 06.04.1926., 1 list, strojopis
Sjeverna luka – Split. – Potpisuju tajnik Bošković, predsjednik Radica.
  - Dopis U.J.I.A. Sekcija Split inženjerima [...] o pitanju izgradjenja jednog novog pristaništa [...], Split, 20.04.1926., 1 list, strojopis
  - Senjanović, P. Izvještaj T.O.K. Split, Split 08.05.1926., 3 lista, strojopis
Sjeverna luka – Split.
  - Dopis T.O.K. u Splitu inž. P. Senjanoviću, Split, 16.05.1926., 1 list, strojopis
Sjeverna luka – Split.
  - Dopis T.O.K. u Splitu inž. P. Senjanoviću, Split, 04.10.1926., 1 list, strojopis
Sjeverna luka – Split.

Projekt inq. V. Ivaniševića i inq. I. Šakića za splitsku luku u Poljudu, 1920.

- Dopis Općinskog upraviteljstva Split (Tartaglia) – P.Senjanoviću, 25.10.1926., 1 list, strojopis
Nijesam bio u Splitu.

- Koncept P.Senjanovića, 2 lista, rukopis

- Pismo P.Senjanovića Mihi Iliću (generalnom direktoru), Zagreb, 19.07.1927., 1 list, strojopis

- Pismo P.Senjanovića Brodarskom Odelenju Ministarstva saobraćaja (načelniku Pejnoviću - Beograd), Zagreb 19.07.1927., 1 list, strojopis

M-125/I-6 Prva študija P. Senjanovića za luku u Vranjičkom zaljevu 1925.-1927.

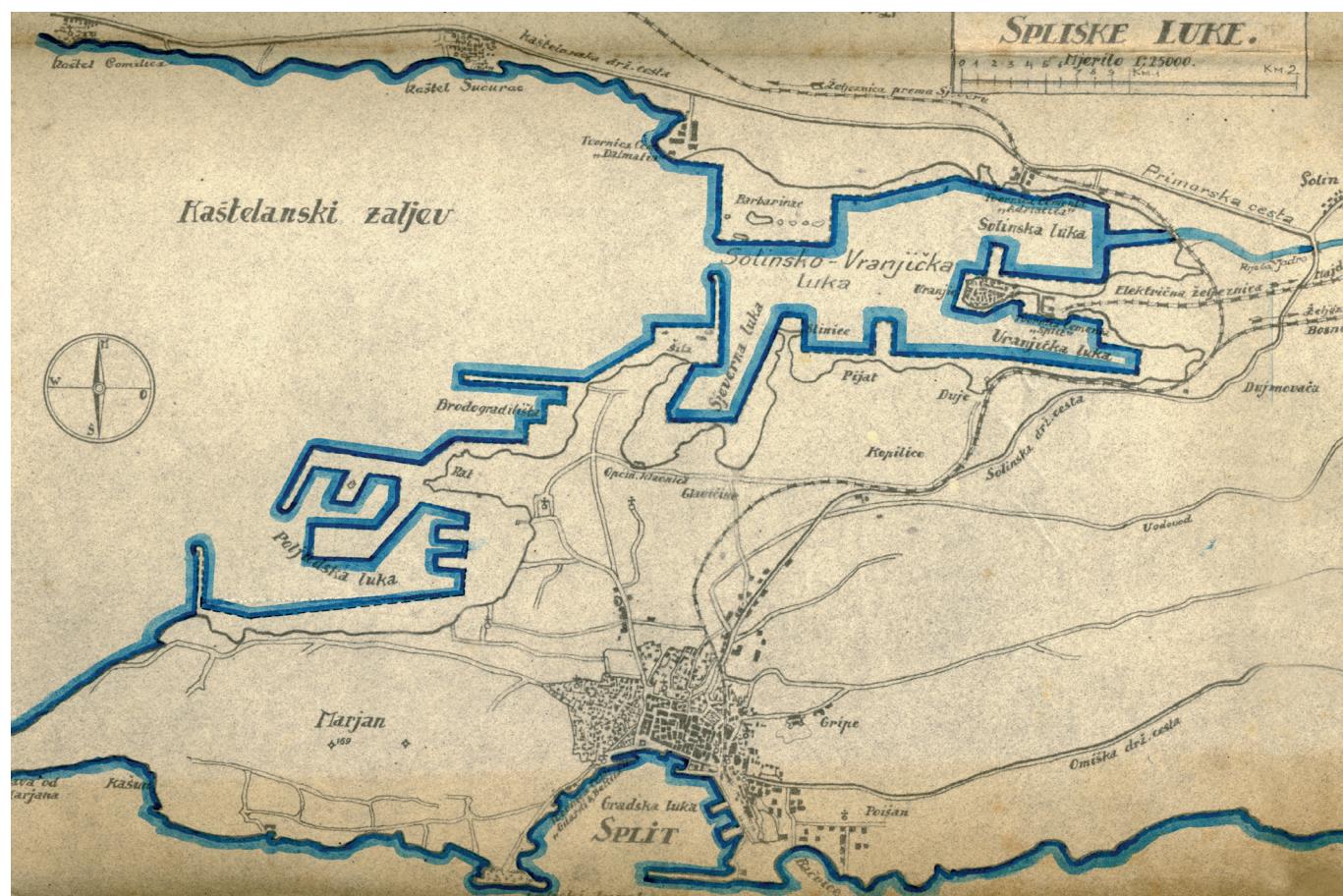
A) - Dopis P. Senjanovića T.O.K., Split 16.01.1927., 16 listova, koncept dodatnog izvješća + 1 list (dodatak) (prijepis čl. 27., Beogradske konvencije Sušak – Rijeka), rukopis
Sjeverna Luka - Split.

B) - Nova tranzitna luka u Splitu – Proračun kubatura za luku u Vranjičkom zaljevu, 6 listova, rukopis
Proračuni se odnose na 1030 m² obale.

C) Senjanović, P. :

I. Študija za prvi dio – Splisku tranzitnu luku u Vranjičkom zaljevu : situacija, 1925. - 1 : 2880

II. Študija za splisku tranzitnu luku u Vranjičkom zaljevu : profilj, 1 list

Situaciona skica splitske Sjeverne luke, projekt ing. P. Senjanovića, 1929.

M-125/I-7

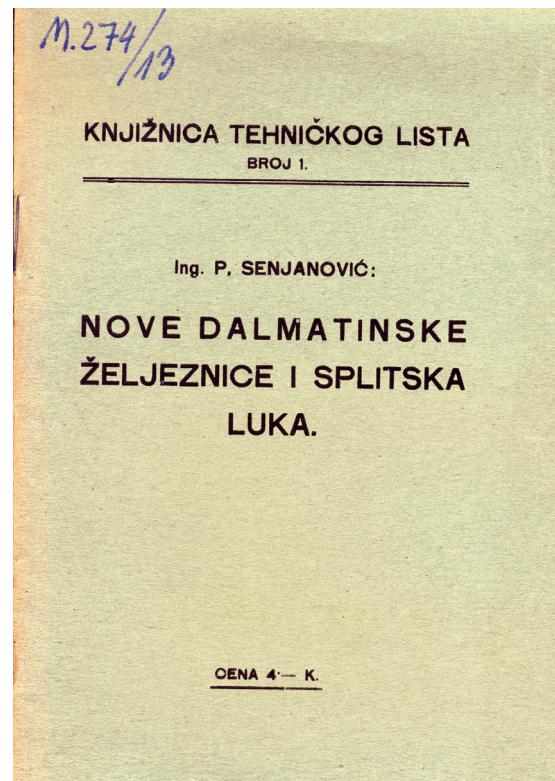
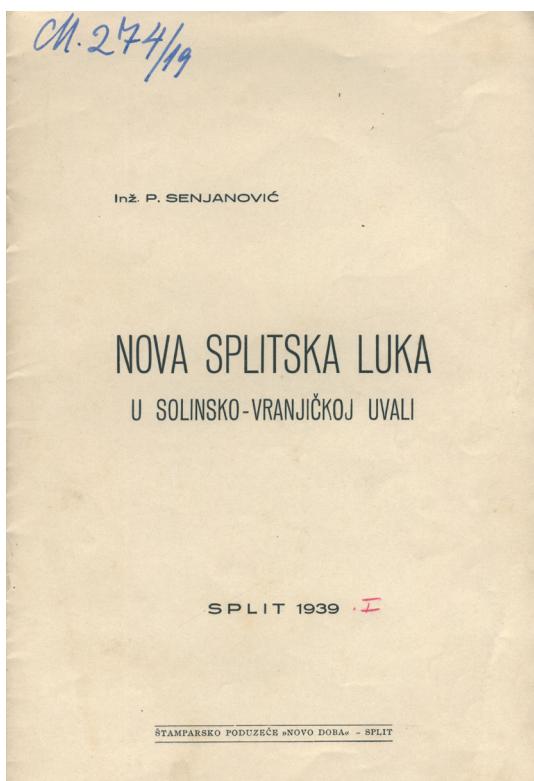
- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P.Senjanoviću, Split, 03.03.1927., 1 list, strojopis
- Senjanović, P. Der Hafen von Split /Jugoslavien/, 1927., 4 lista, strojopis, njem. + Luka Split (isto), 2 lista, koncept, hrv.
Članak P.Senjanovića o Splitskoj luci poslan redakciji „Europäische Wirtschafts-Union“.

M-125/I-8 Tranzitna luka u Splitu

- Senjanović, P. Tranzitna luka u Splitu : predavanje u U.J.I.A. Sekcija Zagreb, Zagreb 29.04.1929., 32 str.+ Pregled inostranog izvoza i uvoza, 1 tabla
- Isto
Dodani naslovi + Situaciona skica Splitske luke, 1 : 25000. Uporedna tablica gradjenja luke u Vranjičkom bazenu i u Poljudu . Uporedni grafikon gradjenja novih luka u Vranjičkom zaljevu ili u Poljudu. Rentabilitet Vranjičke luke : predpostavke/ navodi i kao Nova tranzitna luka u vranjičko-solinskom zaljevu ; Str.: 30 – 32 dodatak predavanju te primjedbe o izgradnji nove luke u Poljudu.

M-125/I-8 A

- Aproksimativni proračun troškova : pruga Ogulin – Split. Zagreb, [?] 05.1928., 4 lista, strojopis
Različite bilješke. - Ovo bi se po novom projektu g. ing. Ivaniševića još povećalo, ovdje nisu računati mnogi nadvožnjaci

Senjanovićeve publikacije o izgradnji sjeverne splitske luke

(podvožnjaci) koje bi trebalo izgraditi preko spojne pruge za Poljud za gradske ulice/ / ... za željeznička postrojenja neophodno nužna da se otvari saobraćaj sa Poljudskom lukom, Kolosjeci i željeznička postrojenja na samim molima i obalama u Poljudu nisu računata.

- Trebovnik za opskrbu vodom nove luke u Poljudu i nove željezničke stanice, sa priključkom na postojeći reservoir ranžirske stанице, 01.05.1928., 2 lista, strojopis

- Proračun troškova za izgradnju kolosjeka u luku Vranjic, 1928., 2 lista, strojopis

M-125/I-8 B

- Študija za prvi dio Spliske tranzitne luke u Vranjičkom zaljevu : šematični presjek, 1 list

- Rentabilitet Vranjičke luke : predpostavke, 1929., 1 list

- Dopis JDŽ – Direkcija Zagreb – Gradjevinsko odjeljenje P. Senjanoviću (pomoćniku ministra saobraćaja), Beograd, 04.02.1932.

M-125/I-9 Nova Splitska luka (u vezi sa predavanjem 29.04.1929.)

A) Pregled inostranog izvoza i uvoza, 1929., 1 tabela

B) Rezimé predavanja 29.04.1929., 3 lista, strojopis

C) Pismo anonimnog Spličanina P. Senjanoviću, [19??.], 2 lista, rukopis

D) Dopis Komore za trgovinu, obrt i industriju u Zagrebu P. Senjanoviću, Zagreb, 01.05.1929., 1 list, strojopis
Tranzitna luka u Splitu : predavanje P. Senjanovića. - Poslato 1 uvezani eksemplar predavanja i 5 (...) tablica, 15.05.1929.

E) Pismo don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 04.05.1929., 1 list, rukopis

Moli jedan prijepis predavanja zbog nastojanja oko Livna.

F) Dopis K.T.O.I. u Zagrebu P. Senjanoviću, Zagreb, 16.05.1929., 1 list, strojopis
Tranzitna luka u Splitu : predavanje P. Senjanovića.

G) Dopis T.O.K. Split ing. P. Senjanoviću (direktoru Državnih željeznica), Split, 18.12.1929., 1 list, strojopis
Sjeverna luka Split.

H) Brzojav P. Senjanoviću, Rijeka 30. [04.??] 1929., 1 list

Promet robe za god. 1928.

I) Pitije splitske tranzitne luke : [predavanje g. inž. P. Senjanovića] // Novosti 23, [?] (28.04.1929), [?]

J) F. Narodno gospodarstvo : Splitska tranzitna luka // Obzor 70, 118 (03.05.1929.), 4

K) Fiume – Jugoslavia - Fiume, 3 lista, rukopis (bilješke)

M-125/I-10 Nova luka Split – Spisi iz god. 1927. - 1930.: Ministarstvo saobraćaja – Direkcija Zagreb, Trgovačka Komora Split, Općina Split, Utok, Planovi

- Izvješće Pige (šef Saobraćajne službe) Državnih željeznica Kraljevine SHS – Direkcija Zagreb upućeno P. Senjanoviću, Split, 14.09.1927., 8 str., strojopis

- Izvješće Pige Direkciji Državnih željeznica (P. Senjanoviću, pomoćniku direktora), Zagreb [?] 09.1927., 3 str., strojopis
O dostavi kola na lukobran u Splitu.

- Dopis [?] o izvješću Pige, Zagreb, 14.09.1927., 2 lista, strojopis
Bilješke na poleđini.

- Izvještaj načelnika građevinskog odjeljenja [?] o kapacitetu sadanje luke i stanice Split i o potrebnim novim uređajajima, Zagreb, 07.04.1928., 2 lista, strojopis

- Prilog, 1 list, strojopis
Kapacitet odsječka Split – Predgradje – Split. - Bilješke.

- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu Split za Oblasni odbor Splitske oblasti, Split, 1928., 5 listova, rukopis
Utak.
- Poziv T.O.K. u Splitu inž. P.Senjanoviću za saziv konferencije Ministarstva saobraćaja u Beogradu za utvrđenje jednog programa izgradnje splitske luke, Split, 19.04.1928., 1 list, strojopis
Sistematisiranje splitske luke.
- Dopis Ministarstva saobraćaja Kraljevine SHS inž. P. Senjanoviću, Beograd, 19.04.1928., 1 list, strojopis
- Senjanović, P. Nacrt /kompromisnog/ predloga za nove lučke radove u Splitu iz novog investicionog zajma, 22.04.1928., 5 listova, strojopis
- Dopis T.O.K. u Splitu inž. P. Senjanoviću, Split, 28.04.1928., 1 list, strojopis
- Mišljenje T.O.K. u poslu izgradnje splitske luke, 05. 1928., 12 listova, strojopis
- Sistemizacija splitske luke i državni zajam. Nacrt tj. koncept P.Senjanovića i tajnika Boškovića (?)
Bilješke na poleđini lista.
- Dopis P. Senjanovića T.O.K. Split, Zagreb, 04.05.1928., 4 lista, strojopis
Sistemisanja splitske luke i državni zajam.
- [Petnaesta] XV. redovita sjednica splitskog općinskog vijeća, Split 08.05.1928., 8 str., strojopis
Izgradnja luke u Splitu. - Bilješka na poleđini str. 8. - Prijepis iz zapisnika.
- Pismo dr. Nike Ljubića P.Senjanoviću, Split, 15.05.1928., 1 list, strojopis
- Pismo dr. Nike Ljubića P.Senjanoviću, Split, 25.07.1929., 1 list, strojopis
Sa preduvjetenjima stvorenim na osnovu privatnih interesa diskusija je suvišna i bez plana ... Odgovoreno 27.III.1929.
- Dopis Direkcije [D.Ž.] (P.Senjanović) Glavnoj carinarnici I. reda, Zagreb, 1929., 4 str, strojopis
- Dopis T.O.K. Split pomoćniku direktora Državnih željeznica (P.Senjanović), Split, 28.07.1929., 1 str., strojopis, 3 str. rukopis
Sistemiziranje sjeverne luke.
- Dopis [P.Senjanović] Komori za trgovinu i obrt u Splitu, [Zagreb], 10.08.19[29].., 2 lista, strojopis
Sistemiziranje sjeverne luke.
- Dopis Direkcije Zagreb D.Ž. Kraljevine Jugoslavije (P.Senjanović) Generalnoj direkciji državnih željeznica Gradjevinskom odelenju (ing. Šreploviću), Zagreb, 10.03.1930., 6 listova, strojopis
Ukidanje sadašnje stanice Split i njeno premještanje i spajanje sa robnom stanicom Split – predgrađe.
- Dopis T.O.K. u Splitu Zavodu za unapredjenje spoljne trgovine, Split, 31.07.1930., 2 lista, strojopis
Izvoz drva u Francusku. - Kao da se drvo ima direktno iz vagona da krca u ladje. Drvo mora ići na lagere a tih u gradskoj luci nema i ne će biti sa svim lukobranima.
- Dopis Direkcije Kraljevine Jugoslavije (P.Senjanović) Primorskoj banskoj upravi Gradjevinsko odelenje, [Zagreb] 10.09.1930., 2 str., strojopis
Korekcija ceste Split – Solin.
- Senjanović, P. Bilješka o Sušaku (...), 2 lista, rukopis
- Sušak, 1 list, strojopis
Podatci za stanje. - Dnevni najveći kapacitet stanice Sušak.
- Plan o Gradskoj luci, Split, 1 list
- Situacija [u Gradskoj luci], Split, 24.03.1923., 1 : 5000, 1 list, crtež, ing. L. Juričević

M-125/I-11

-Senjanović, P. Može li Split da posluži magjarskom tranzitu?, Zagreb, 11. 1927., 4 lista, strojopis
Štampano u mjesečnoj reviji Jadrska straža 05, 09 (11.1927), 270, 271. Vidi i: M-131/3A

M-125/I-12 Položaj Silosa u vezi sa gradnjom nove luke

A) Zapisnik o Konferenciji održanoj u prostorijama direkcije Pomorskog Saobraćaja u Splitu, 07.11.1927., 3 lista, strojopis, prijepis

Pitanje željezničkog spoja splitske željezničke stanice sa pristaništim, novom obalom i lukobranom u splitskoj luci.

B) Zapisnik o radu Komisije o Silosima (...), Split, 09.12. 1930., 9 listova, strojopis

M-125/I-13 Vranjička luka 1931.

- Brzovat A. Steada P. Senjanoviću, Matiasfold, 20.06.1928., njem.

- Pismo A. Steada P. Senjanoviću, Matyasfold 06.03.1929., 1 list, strojopis, njem.

[Odgovoreno 13.04.1929.]

- Poslovni brzjavni list šefa stanice [?] P. Senjanoviću (pomoćnik direktora), Sušak, 29.07.1929., 2 lista, rukopis

- Dopis T.O.K. u Splitu P. Senjanoviću (direktor Državnih željeznica, Zagreb), Split, 09.03.1930., 1 list, strojopis + koncept odgovora, rukopis

Sjeverna luka Split.

- Dopis Baburizza & Co. Limited P. Senjanoviću, London, 10.12.1930., 1 list, strojopis

Na poledini koncept odgovora, rukopis.

- Dopis T.O.K. Split upućen Chambre de commerce Franco-Yougoslave (Paris), Split, 21.09.1931., 7 listova, strojopis, franc.

Le port septentrional de Split, projet de l'ing. Senjanović = Sjeverna luka Split (Vranjic-Solin). – Usporedni naziv za T.O.K. Split

- Chambre de Commerce et d'Industrie à Split (predsjednik Duboković).

- Dopis T.O.K. Split P. Senjanoviću (pomoćnik Ministra saobraćaja), Split, 17.10.1931., 1 str., strojopis, 1 str., rukopis, franc.

Magazin na mulu sv. Duje.

- Senjanović, P. Der neue Transithafen Split (Spalato), Zagreb, 18.12.1933., 14 listova, rukopis

[1 original iz kopije.]

- Nova tranzitna luka u Splitu, 5 listova, strojopis, čir.

Promemoria 1931.

- Povodom predavanja P. Senjanovića, 2 lista, strojopis

- Bilješke:

1. G. Kampman proučava građenje pristaništa na Primorju // [?], 1937.

Kampman - generalni direktor danske grupe za isušivanje i nasipanje terena na lijevoj obali Save.

2. Posluga dizalice u Sušaku, 1 list, rukopis

3. Godišnji lučki promet zadnjih godina, 1 list, rukopis

M-125/I-14 Nova luka Split : pomoćni materijal za studije ing. P. Senjanovića 1926. – 1938.

- Pismo ing. Mamatzia P. Senjanoviću, Šibenik 13.04.1926., 1 list, rukopis

- Dopis G.D.D.Ž. Direkciji D.Ž., Zagreb, 20.11.1928., 1 list, rukopis, prijepis

- [Sveukupni potrošak radova i materijala pri gradnji lučkih kolosjeka u Splitu], 1930., 6 listova, rukopis

- Pismo [?] P. Senjanoviću, Split, 18.08.1931., 3 lista, rukopis

Troškovi za kolosjeke.

- Splitska i sjeverna Vranjička luka – promet robe po moru sa inostranstvom kroz prvi 9 mjeseci 1936., 9 listova, strojopis

- Dopis šefa sekcije [?] P. Senjanoviću, Split, 08.04.1937., 1 list, strojopis

O cijenama koštanja jednog kompletneugibališta sa ugradbom.

- Poslednje nabavne cene skretnica, 20.04.1937., 1 list, rukopis, čir.

- Dopis J.D.Ž. Direkcija Zagreb Ministarstvu saobraćaja, 16.08.1937., 1 list, strojopis Split, izgradnja sjeverne luke.
- Dopis Ministarstva Saobraćaja Kraljevine Jugoslavije Uprava pomorstva i rečnog saobraćaja D.D.Ž. u Zagrebu, Beograd, 30.12.1938., 1 list, strojopis O izgradnji sjeverne luke u Splitu (Poljud).
- Le mouvement du port de Marseille en 1922 et 1923 (...) , 3 str., strojopis, franc.
- Luke Trst, 7 listova, strojopis, tal.
- Zadatak za ispite (...) ing. Hranku Smislaki (...), 1 list, strojopis, cir.
- Razne bilješke, 8 listova, rukopis

M-125/I-15

- Senjanović, Petar. *Tranzitna luka u Splitu, predavanje u Trgovačkoj komori u Splitu, 02.01.1937.*, 24 lista, strojopis Tri poglavlja.
- Pismo P. Senjanovića ing. [Vjekoslavu] (Luigi) Ivaniševiću, [?] 02.1937., 3 lista, strojopis
- Pisma ing. V. Ivaniševića P. Senjanoviću, Split 19.02.1937., 2 lista, rukopis
Pismo ing. V. Ivaniševića P. Senjanoviću, Split 04.03.1937., 1 list, rukopis
Odgovorio 14.03.1937.
- Koncept pisma P. Senjanovića Fabjanu Kaliterni, [?. 02. 1937.], 1 list, rukopis
- Pismo ing. Fabijana Kaliterne P. Senjanoviću, Split, 03.03.1937, 1 list, rukopis
Predavanje o Poljudskoj luci.

M-125/I-16 Mišljenje prof. E. Còen-Cagli 1938., ekspertize i odluka o gradjenju nove Splitske luke u Vranjičkom zaljevu

- Pismo P. Senjanovića prof. Enricu Còen-Cagliu, Abano Terme 13.04.1938., 3 lista, strojopis, tal.
- Senjanović, Petar. Memorandum Concernente il programma dei nuovi lavori portuali nei porti principali Jugoslavi della costa Adriatica, 8 listova, strojopis, tal.
Preveo za prof. Còen-Cagli P. Senjanović. - Vidi i: M-125/II C.
- Senjanović, P. Navigazione marittima e i porti d' Italia : analogie, differenze, istruzioni, 3 lista, strojopis
Objavljeno u Novo doba, 09.04.1938. Preveo za prof. Còen-Cagli P. Senjanović. Vidi : 273
- Còen-Cagli, E. Relazione sui risultati delle visite effettuate (...) al alcuni porti jugoslavi, Beograd, 27.04.1938., 14 listova, strojopis
- Dopis načelnika Pomorskog odelenja Ministru saobraćaja za nagrade ekspertima, Beograd, 11.1938., 1 list, strojopis
- Izvadak iz mišljenja prof. V. Riznera i M. Nešića o reviziji projekata za pristaništa Šibenik, Split, Dubrovnik i Aleksandrovo-Ploče, 16.11.1938., 1 list, strojopis
Brojne bilješke.
- Dopis Ministra saobraćaja Ministarskom savetu, 1939., 1 list, strojopis, cir.
Vranjički bazen.

M-125/I-17 Nova luka u Splitu : gradjenje od god. 1939. i dalje

- Uporedni grafikon gradjenja novih luka u Vranjičkom zaljevu ili u Poljudu, 1 list
- Senjanović, P. Što je sa gradnjem naših luka ?, 4 lista, strojopis
- Poljudska luka i novi regulacioni plan Splita // Novo doba [22], [?] (09.06.1939.), [?]
- Građenje pomorske luke u Splitu // [?] (14.09.1938.)

- U Splitu je počela konferencija stručnjaka za izgradnju nove železničke stanice // Politika 35, 10906 (08.10.1938.), 11
- Ministar saobraćaja odobrio je nacrt za uređenje naših glavnih luka // Politika 35, [?] (02.12.1938.), 4
- Preduzeća koja izvode radove na jadranskim pristaništima obustaviće posao // Politika [?], (20.09.1940.?), [?]
- Sjeverna splitska luka treba biti gotova što prije // Jutarnji list 25, 8595 (01.01.1936.), 13
- Pomorski investicijski radovi iz "Fonda", 1 list, rukopis

M-125/I-18

- Senjanović, P. Nova Splitska luka u Solinsko-vranjičkoj uvali. – Split : Novo doba, 1939. - 14 str. : 1 ilustr. ; 23 cm ; Gradska luka Split, mj. 1 : 5000, 1 list

M-125/I-19 Prijedlog za rekonstrukciju željezničke pruge u vezi s lukom u Vranjičkom bazenu

- Studija za preinacenje željezničke nivelete Split Predgradje – Solin u vezi sa izgradnjom nove luke u Vranjicu, 1 list

Moj predlog za rekonstrukciju željezničke pruge – u vezi sa novom lуком u Vranjičkom zaljevu – izvedeno od Primorske Banovine.

- Jugoslavenske državne željeznice - Direkcija Zagreb. Rekonstrukcija pruge Solin – Split u vezi izgradnje nove luke u Vranjičkom bazenu : tehnički opis, Zagreb, 21.02.1939., 2 lista, strojopis
- Dopis Direkcije pomorskog saobraćaja Direkcija državnih željeznica Gradjevinsko odjeljenje, Zagreb, 2 lista, strojopis

Po mojem predlogu i konceptu pisala Direkcija Pomorskog saobraćaja u Splitu.

- Bilješke, 1 list, rukopis

O Splitskoj luci.

M-125/I-20 Nova luka Split. [Izresci iz dnevnog tiska]

- Dr. M. O potrebi kolonijalno importne luke // Jutarnji list 18, 6162 (30.03.1929.), 51
- Naš lučki problem // Novo doba 12, [?] (16.11.1929.), 10 + Naš lučki problem // Novo doba - nastavak
- Obuljen, Miho. Slobodne zone u rumunskim lukama // Privredni pregled 08, 08 (05.02.1930.), 3
- Bošković. Poslovna dažbina i naše luke // Privrednička riječ 3, 73 (08.03.1930), 1
- Bognolo, Toni. Privredna važnost naših luka // Privredne novosti [?], 347 (16.12.1930.), [?]
- Žk. Sovjetska vanjska trgovina i dumping // Jugoslovenski Lloyd 23, 82 (09.04.1931.), 2
- dr Ivko. Problemi sjeverne Dalmacije i uloga Šibenika u sklopu ovih pokrajina // Jugoslovenski Lloyd 23, 83 (10.04.1931.), 3
- Savić, Milivoje M. Industrija i industrijska politika u Primorskoj banovini // Jugoslovenski Lloyd 23, 83 (10.04.1931.), 2
- Naše pomorstvo : spram podataka iz "Pomorskog godišnjaka" za godinu 1930. // Naše pomorstvo [?] (16.07.1931), [?]
- Podjela stovarišta u Splitu // Novo doba 14, 242 (16.10.1931.), 3
- Prvi tranzitni promet robe preko šibenske luke // [?] (17.07.1935.)
- Juričević, Ivan. Je li splitska gradska luka podesna za jači promet...// Novosti 29, 218 (07.08.1935.), 2
- Kapt. N.č. Aktuelni problemi splitske luke // Novo doba 18, 302 (28.12.1935.), 5
- tš. Predradnje za gradnju velike luke u Splitu a u vezi sa skorom izgradnjom Unske pruge ... // Novosti 30, 327 (24.11.1936.), 12, 1 ilustr. (Splitska sjeverna luka)
- Popović, M. Grupa g. Demetrovića nije imala veze sa „Tehničkom unijom“ // Pravda [?] (22.02.1937.), [?]

- Za izgradnju sjeverne luke (...) // Novo doba 20, 122 (29.05.1937.), 6
  - čg. Izgradnja Sjeverne luke u Splitu (...) // Novo doba 20, 131 (09.06.1937.), 5
  - Bego, Vladimir. O splitskoj sjevernoj luci : sa privrednog gledišta // Novo doba 20, 194 (21.08.1937.), 3
  - Konferencija o prometnim pitanjima primorja // Novo doba 20, 259 (08.11.1937.), 5
  - Važni privredni i pomorski problemi (...) // [?] (08.11.1937.), 4
  - tš. 25-30 milijuna din. Utrošit će se za prvu etapu gradnje nove splitske luke // Novosti 31, 312 (12.11.1937.), 9
  - tš. Ministarstvo saobraćaja izradit će nacrte za novu splitsku luku u poljudskom i vranjičkom bazenu // Novosti 31, 314 (14.11.1937.), 9
  - Senjanović, P. Pomorstvo i luke u Italiji : Analogije, razlike i pouke // Novo doba 21, 84 (09.04.1938.), 9
  - Ferić, [Marin]. Za splitsku Sjevernu luku nema nikakvih tehničkih zapreka // Novo doba 21, 245 (19.10.1938.), 6
  - Za izgradnju Sjeverne luke Splita : predstavka Zanatske komore // Novo doba 21, 252 (27.10.1938.), 3
  - Milosavljević, Svetislav T. Dvadesetogodišnjica našeg pomorskog saobraćaja // Politika 35, 10952 (23.11.1938.), 4
- Brojni komentari.
- Bijelić, J. Potreba izgradnje naše glavne trgovачke luke (...) // Novosti [?], 56 (26.02. [?]), 8
  - Inspekcija ministara saobraćaja i trgovine u solinskoj slobodnoj zoni // [?] (26.01. [?])
  - Hercog, Milan. Naše jadranske luke uskoro će biti u mogućnosti da uspešno konkurišu Trstu i Rijeci // [?] (24.01. [?])
  - Saobraćaj Gdinja i nove fabrike // [?] ([?]), 7
Luka Gdinj, u Poljskoj.
  - Najnoviji brojevi o prometu Trsta : iz statističkog izvještaja „Magazzini generali“ // Jugoslovenski Lloyd [?] (18.07. [?]), 3
  - M. V. In. Privredne prilike u Južnoj Dalmaciji (...) // Jugoslovenski Lloyd [?], 246 (22.10. 19[?]), 3
  - Trst, Hamburg, Bremen i Rotterdam i naše jadranske luke (...) // Jugoslovenski Lloyd [?], 230 (05.10.19[?]), 5
  - Promet sušačke luke u razdoblju od 1924. do 1929. // Jugoslovenski Lloyd [?], 63 (16.03.19[?]), 3
  - Jadranski preferencijal // Trgovinski glasnik [?], 236 (11.10.193?), 1
  - I.B. Naš pomorski saobraćaj // Trgovinski glasnik [?], 238 (14.10.193?), 1
  - Nedjeljna privredna razmatranja : gradnja Jadranske željeznice i naše luke // Privredne novosti [?], 116 (28.04.193?), 22
  - [O lukobranima u splitskoj luci (1887.) i statistički podaci o stanovništvu Dalmacije] // [?], [s.a.]
  - Boravak željezničkih komisija u Splitu (...) // Novo doba [20], [?] (28. [?] 1937), 6
  - Kako povećati izvoz preko naših luka // Privredni pregled [?] (22.07. [?]), 4
  - Budimpeštansko novo pristanište i silosi // Privredni pregled [?], 22 ([?]), 3
  - Proširenje stanice Split – Predgrađe // [?]
  - Pitanje izgradnje sjeverne luke // [?] (11.06.[1937.]), 5
  - Stajić, D. Split dobija novu luku // [?] (15.06.1938.), 6, 1 ilustr. (Split i Splitsko polje)
  - 35 milijuna za gradnju luke Aleksandrovo (Ploče) // Novosti [?], 225 ([?].08.1938.?), 12
  - Đukić, S. Učinjene su sve pripreme i odobreni krediti za građenje i proširenje mnogih luka na Jadranu // [?] (23.12.1938.), 20
  - Društvo „Spinut“ za izgradnju luke u Poljudu (...) // Novo doba [?] (03. 19[?])
  - Izgradnja splitske Sjeverne luke (...) // Novo doba [?] ([?] 11.19[?])

M-125/I-21 Polemike: inž. Hranko Smodlaka – inž. Vjekoslav Ivanišević (1937.) i Petar Senjanović – Fabjan Kaliterna i Društvo inženjera (1938.)

- Ivanišević, Vjekoslav. Predavanje (...) o sjevernoj luci. [Split], 28.02.[1937.], 10 listova, strojopis
Predavanje održano u vijećnici T.I.K. u Splitu.
  - Ivanišević, Vjekoslav. Studija za izgradnju nove luke u „Poljudu“, [02. 1937.]. – 1 : 2500, 1 list
  - Ivanišević, Vjekoslav. Studija za izgradnju nove luke u „Poljudu“, 02. 1937. – 1 : 2500, 1 list
Varijanta.
  - Ivanišević, Vjekoslav. O projektu Sjeverne luke // [?]
  - Smodlaka, Hranko. Unska pruga i izgradnja splitske luke. - Split : Novo doba, 1937. - 15 str. ; 24 cm
  - Senjanović, P. Podatci za odgovor inž. H. Smodlake g.inž. Ivaniševiću, 12 listova, strojopis
Neispravljeno, nije štampano.
- [Izresci] iz dnevnog tiska:
- tř. Poljudski bazen je najpogodnije mjesto za izgradnju nove splitske luke – naglašava stručni odbor udruženja inžinira i arhitekata // Novosti 31, 164 (17.06.1937.), 11
  - Pitanje izgradnje nove Splitske luke : mišljenje g. inž. P. Senjanovića // Novo doba 20, 258 (06.11.1937.), 9
  - Smodlaka, Hranko. Ako hoćemo da dobijemo luku // Novo doba 20, 258 (06.11.1937.), 9, 10 + Skica željezničkog priključka Poljudske luke
- Polemika inž. Hranko Smodlaka - Ivanišević.
- Inspekcija direktora zagrebačkih željeznica // Jadranski dnevnik 05, 236 (08.10.1938.), 5
  - Gradnja nove splitske luke : konferencija stručnjaka u Splitu // Jutarnji list 27, 9591 (08.10.1938.), 13
  - Predlozi za građenje splitskog pristaništa // Politika 35, 10912 (14.10.1938.), 8
  - Nova luka u predjelu Duje – Pijat bit će nepristupačna tvrdi Udruženje inžinjera i arhitekta u Splitu // Novosti 32, 282 (14.10.1938.), 9
  - tř. Saobraćajne teškoće u novoprojektiranoj splitskoj sjevernoj luci ... // Novosti 32, 283 (15.10.1938.), 19
  - Senjanović, P. "Ogromne teškoće" izgrađenja nove luke // Novo doba 21, 242 (15.10.1938.), 3
  - Dopis P.Senjanovića T.O.I.K. – Split, 17.10.1938., 2 lista, strojopis
Odgovor na dopis T.O.I.K. od 16.10.1938.
  - Sjednica Općinskog vijeća u Splitu (...) O što skorijoj gradnji luke u Vranjicu // Novo doba 21, 247 (21.10.1938.), 5
  - Senjanović, P. Da li su konzultirani oni koji su "jedini temeljito proučili" pitanje nove luke u Splitu ? // Novo doba 21, 248 (22.10.1938.), 9
  - Udruženje Jugoslovenskih inženjera i arhitekta – Sekcija Split. Odgovor Udruženja inženjera i arhitekta na članke g.inž. P. Senjanovića o splitskoj luci // Jadranski dnevnik 5, 249 (24.10.1938.), 5
Uz rečenicu (...) Pitamo se što je uopće dao na tehničkom polju, a napose za grad Split (...) Senjanović je dopisao: Ovo piše – Dane Matošić.
  - Senjanović, P. Povodom jednog odgovora, Zagreb 25.10.1938., 2 lista, strojopis
Štampano u Novo doba 25.[26].10.1938. - Isto ko što je postavljanje ovakvog pitanja neinteligentno, isto tako bilo bi neukusno da ja na to pitanje odgovorim – ja nisam još raspoložen da sam sebi pišem nekrolog. Vidi i: M-273
  - Senjanović, P. Odgovor g.inž. Senjanovića na članke o novoj luci koji su izašli u "Novom dobu" u oktobru // Novo doba 21, 285 (07.12.1938.), 3
Brojne bilješke P. Senjanovića.
  - Senjanović, P. Da li se ovako izgrađuju naše luke ? Odgovor g.inž. Petra Senjanovića g.inž. arh. Fabijanu Kaliterni // Novo doba 21, 288 (10.12.1938.), 3
  - Senjanović, P. Novi program izgradnje naših luka // Novo doba 21, 300 (25.12.1938.), 8
  - Senjanović, P. Nova spliska luka u Solinsko – vranjičkoj uvali // Novo doba 22, 24 (28.01.1939.), 9 + 1 prikaz:
Nova splitska luka u Vranjičkoj uvali veze sa željeznicom i prilaznim putevima.

- Udruženje Jugoslovenskih inženjera i arhitekta održalo je godišnju skupštinu – Udruženje je za izgradnju luke u Poljudu // Novo doba [1938. ?]

M-125/I-22 Luke

A)

- Novogradnja pomorske luke u Splitu. [1935. ?], 2 lista, strojopis
Prestavka nač. [Mihovila] Kargotića predana pred. Vlade [Milanu] Stojadinoviću.
- Pismo Vladimira Bege Ministru [?], Split, 21.11.1936., 2 lista, strojopis
- Bego, Vladimir. I Ploče protiv Splita : povodom novinskih vijesti o gradnji luke Ploče, Split 21.11.1936., 4 lista, strojopis
- Bego, Vladimir. Nacrt splitske luke. – 1 : 100 000.
- Pismo [anonimnog] građanina Splita P.Senjanoviću, [1936.], 2 lista, rukopis
- Pitanje izgradnje nove sjeverne luke Splita // Jadranski dnevnik [?], 270 (18.11.1936.), [?]
- Dopis T. I. K. u Splitu P.Senjanoviću, Split, 25.10.1936., 2 lista, strojopis
Gradnja luke i s tim u vezi pitanje ranžirne stanice.
- Dopis T.I.K. u Splitu U.J.I.A. sekcija Split, Split, 25.10.1936., 1 list, strojopis
- Dopis T.I.K. u Splitu P. Senjanoviću, Split 09.04.1937., 2 lista, strojopis
Sjeverna luka Split ; nasipanje zemlje oko Vranjica.
- Dopis Zanatske Komore u Splitu P.Senjanoviću, Split 31.05.1937., 2 lista, strojopis
- Dopis Z. K. u Splitu dr. Mehmedu Spahi, Split 31.05.1937., 1 list, strojopis
- Odgovor P.Senjanovića upravi Z. K., Split, 07.06.1937., 1 list, strojopis
Odgovor na pismo od 31.05.1937.
- Dopis T.I.K. u Splitu P.Senjanoviću, Split 19.08.1937., 2 lista, strojopis
Luka Splitska – sjeverna. – Bilješke P. Senjanovića.
- Dopis T.I.K. u Splitu P.Senjanoviću, Split 20.09.1937., 2 lista, strojopis
Bilješke P.Senjanovića.

B) Šakić, I. – Ivanišević, V. Nova splitska luka u Poljudu // Tehnički list Udruženja Jugoslavenskih inžinjera i arhitekata 02, 13, 14 (1.08.1920.), 123-125

M-125/II

A) Lučki fond 1934. - 1937. i odnosni program građenja za Sušak, Šibenik, Split (Vranjic), Ploče, Gruž

- Dopis P. Senjanovića Presedništvu T.I.K. Split, Beograd, [?] 03. 1937., 4 lista, strojopis
Uredba o lukama.
- + Pismo P. Senjanovića Marinu [Feriću?], [?. 03.1937.], 3 str., rukopis, koncept
- Uredba o gradjenu, uređenu i opravci luka i pristaništa na moru, 24.03.1937., 2 lista, strojopis, prijepis
U potpisu dr. M. Spaho (ministar saobraćaja) i dr. M. Stojadinović (predsjednik Ministarskog savjeta i ministar vanjskih poslova).
- Državna hipotekarna banka odobrila zajam od 100 miliona za uređenje luka na Jadranu (...) // Jugoslovenski Kurir 2, 318 (01.04.1937.), 1
- "Hrvatski dnevnik" nije oduševljen novom lučkom uredbom // Jugoslovenski Kurir 2, 320 (03.04.1937.), 3
- Polemika u štampi oko fonda za gradjenje i popravku luka // Jugoslovenski Kurir 2, 330 (15.04.1937.), 4
- Dopis T.I.K. – Split P.Senjanoviću, Split 02.09.1937., 4 lista, strojopis
Uredba o fondu za izgradnju i uređenje pristana.
- Pismo načelnika Pomorskog odelenja Ministru saobraćaja, Beograd, 01. 1938., 1 list, strojopis, čir.

B) Ponude za nabavku parka za lučke radove – iz "lučkog fonda"

- Dopis "N. B. International Handens Konzorcium" Ministarstvu saobraćaja – Pomorsko odeljenje, Beograd, 24.09.1938., 3 lista, strojopis
- Dopis "N. B. Internacional Handens Konzorcium" Ministarstvu saobraćaja – Pomorsko odeljenje, Beograd, 12.10.1938., 2 lista, strojopis
- Ugovor između Ministarstva saobraćaja i firme "N. B. International Handens Konzorcium" iz Haga, 4 lista, strojopis
O kupoprodaji jednog broda.
- Ugovor zaključen između Ministarstva saobraćaja i firme Rudolf Kau i Đorđe Gandus iz Trsta (...), [12.1938.] 7 listova, strojopis
O kupoprodaji jednog bagera.
- Prijedlog Ministra saobraćaja Ministarskom saveti, [s.l.], 1939., 1 list, strojopis

C) Moja nastojanja i predlozi u Ministarstvu saobraćaja od 11.10.1934. do 03.1937. da se osnuje "fond za lučke radove" i omogući zajam za izgradnju glavnih naših luka

- Dopis pomoćnika Ministra saobraćaja P. Senjanovića Ministru saobraćaja, Beograd, 11.10.1934., 2 lista, strojopis, prijepis

O investicijama u glavnim pomorskim lukama na Jadranu. - Prvi predlog predat g. ministru Kuzmanoviću.

- Dopis P. Senjanovića Ministru Vujiću, [11.10.1934.], 2 lista, strojopis, čir., prijepis
Prvog mog iniciativnog predloga za obrazovanje "fonda za lučke radove" predan ministru Kuzmanoviću, 11.10.1934.

- Isto, 2 lista, strojopis, čir.

Moj prvi predlog 11. 10. 1934.

- Isto, 2 lista, strojopis, čir.

Izmenjena kopija prvog pisma i predloga 11.10.1934. upotrebljena kao obrazloženje za dalje opetovane predloge.

- Obrazloženje, 1 list, strojopis

O formiranju posebnog fonda kod D.H.B. koji će se koristiti za građenje, održavanja i obnove luka, pristaništa.

- Dopis P. Senjanovića Ministru Vujiću, Beograd, 27.12.1934., 7 listova, strojopis

Stanje naše pomorske uprave. Što je urađeno u zadnje vreme. Organizacija pomorske uprave. Što treba učiniti.

- Dopis P. Senjanovića Ministru Vujiću, Beograd, 28.12.1934., 1 list, strojopis

Pet dana nakon toga (2.01.1935.) bio sam pensionisan !

- Isto

Moj drugi predlog iza kojega sam bio pensionisan.

- Odgovor Ministra saobraćaja na interpelaciju g. senat. Ivana Majstrovića, [1934.] 3 lista, strojopis

Pripremljeni koncept odgovora P. Senjanovića na interpelaciju dr. Majstrovića.

- Dopis P. Senjanovića Ministru saobraćaja Spahi, Beograd, 17.01.1936., 2 lista, strojopis

Prijedlog Uredbe za obrazovanje fonda za lučke radove. - Ali i ovo moje nastojanje kroz čitavu god. 1936. ostalo je bez uspjeha, te mi je tek u martu 1937. uspjelo da se donese uredba, nakon stalnog odbijanja sa strane min. Fin. Letice.

- Pismo P. Senjanovića raznim dalmatinskim poslanicima, [s. l.] 02. 1936., 1 list, rukopis

Sve zaludu !

- Pismo P. Senjanovića Ministru Kožulju, 14.02.1936., 1 list, rukopis

Sve zaludu !

- Ovlašćenje za Finansijski zakon za 1936./37. budžetsku godinu, 1 list, strojopis

Sastavio Senjanović, bilo predloženo ali nije izvršeno.

- Uredba o građenju, uređenju i opravci luka i pristaništa u području Direkcije pomorskog saobraćaja u Splitu, 1 list, strojopis, čir.

- Pismo upućeno Trgovačko industrijskoj komori // Novo doba 18, 104,109 (04. i 11. 05.1935.), 9, 10
 - Bošković, Sava. Gradjenje novog magazina, i lučki radovi u Splitu // Novo doba 18, 106 (07.05.1935.), 5
 - Bošković, Sava. Gradnja novog magazina // Novo doba 18, 111 (14.05.1935.), 3
 - Pitanje izgradnje magazina : brzojavi g. ministru dr. Spahi // Novo doba 18, [?] (13.07.1935.), 6
 - Senjanović, P. Izjava // Jadranski dnevnik 2, 173 (25.07.1935.), [?]

Isto i u rukopisu: [Senjanović, P.]. Izjava, Split, 26.07.1935., 1 list, strojopis. - Štampano u Jadranskom dnevniku (26.07.1935.).

- Povodom konferencije Ministarstva saobraćaja u Splitu [?].
 - Narodni poslanik g. inž. I. Šakić o akciji g. inž. P. Senjanovića u pitanju odlaganja izgradnje carinskih skladišta u Splitu ... // Novo doba 18, 187 (12.08.1935.), 2

Vidi i: M-285.

- [Brajević, Vinko]. Zašto se ne grade splitski magazini i Unska pruga // Novo doba 18, 189 (14.08.1935.), 2
Zaplijenjeno izd.
 - Krajač, Vuk. Narodni poslanik g. inž. I. Šakić o akciji g. inž. P. Senjanovića u pitanju odlaganja izgradnje carinskih skladišta u Splitu // Novo doba 18, 205 (02.09.1935.), 2

Vidi i: M-285.

- Gradnja carinarnice i slobodnih car.[inskih] Skladišta u Splitu // [?]
 - [Gradski radovi u Splitu] // [?] (27. [?] 1935.), [?]
 - Funkcija javnih i carinskih skladišta u Splitu // Jadranski Lloyd [?], 02 ([?]1935.?), 5, 1 ilustr.
 - Izvoz stoke preko splitske luke (...) // [?] (17.01.1936.)
 - Kroz mrak po blatu na Wilsonovoj obali (...) // Novo doba 19, 30 (06.02.1936.), 6
 - Na povratku g. gradonačelnika iz Beograda : interesovanje za razna aktuelna pitanja Splita // Novo doba 19, 32 (08.02.1936.), 6
 - Obale naše luke treba urediti da budu pristupačne putnicima // Novo doba [?], ([?])
 - Opet pitanje javnih skladišta u Splitu (...) // Novo doba [?], (14.08. [?])
 - Pitanje izgradnje javnih i carinskih skladišta riješeno (...) // Novo doba [?], [?] ([?]), 2

M-127 SPLIT – GRADSKA I OPĆINSKA PITANJA

M-127/1A Razna gradska i općinska pitanja 1920.-1927. godine

[Rasvjeta (1906. – 1912.):

- Mikačić, Mate. Pitanje javne rasvjete u Splitu. - Split : Splitska društvena tiskarna, 1906. - 38 str. ; 23 cm
 - Senjanović, P. Pitanje svjetla i vode u Splitu : referat (...) povodom letka Dr. I. Bulića. - Split : Društvo Inžinira i Arhitekta u Kraljevini Dalmaciji, [1910.] (Split : Hrvatska štamparija Trumbić i drug). - 24 str. ; 20 cm
 - Senjanović, P. Opaske na „zaključne riječi“ Dr. I. Bulića o Pitanju svjetla i vode u Splitu // Sloboda [?], 27 (07.03.1910.)

Prilog. – Tisak: Hrvatska štamparija - Trumbić i drug.

- Senjanović, P. Iz tmina splitske plinare // pretiskano iz Slobode 06, 14 (17.02.1912), 3,4 (Spljetska društvena tiskara)

Spisi i pisma o raznim pitanjima (1922. - 1929.)

- Dopis Pokrajinske uprave za Dalmaciju /unutrašnji poslovi/ Općinskoj upravi, Split 12.05.1922., 2 lista, strojopis
 Gradjevni postupak.
 - Dopis Inženjerske komore u Ljubljani – Poslovница Split – načelniku [Tartagli], Split 31.12.1925., 2 lista, strojopis

Sastavio voditelj P.Senjanović. – Tužba na privatni rad općinskih namjesnika tehničke struke.

- Senjanović, P. Što čeka novu Općinsku Upravu u Splitu ? – Split : Hrvatska štamparija, [1926]. - 22 str. ; 23 cm

Brošura. - *Svojim sugrađanima, pred općinske izbore u maju 1926.*

- Predračun splitske Općine za god. 1927., 48 listova

Sa mojom opaskom i kritikama.

- Službeni glasnik : zvanični list splitske i dubrovačke oblasti 09, 24 (01.04.1926.)

- Predračun za godinu 1928. - Split : Općina Split, [1927]. - 46 str ; 29 cm

Šapirograf.

- Dnevni red za XIV. redovitu sjednicu općinskog vijeća, 15.12.1927., br. 12723/14, 1 list, strojopis

- Dopis Općine Split (Tartaglia) Direkciji D. Ž. (P. Senjanović), Split 26.03.1927., 1 list, strojopis

- Pismo I. Tartaglie P. Senjanoviću, Split, 26.04.1927., 1 list, strojopis

O pruzi Knin – Split.

- Izvješće s VIII. redovite sjednice splitskog općinskog vijeća, [Split], 30.05.1927., 7 listova, strojopis

- Dopis Općine Split (Tartaglia) Direkciji D. Ž. – Sekcija za održavanje pruge Split, Split 26.07.1927., 1 list, strojopis, prijepis

Zahvat vode pred tunelom Rupotine.

- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću, Split 18.11.1927., 1 list, strojopis

Dostava autobusa firme „Lobeg“.

- Poslovni brzjavni list Državne željeznice Kraljevine S.H.S. za P. Senjanovića, Karlovac 25.11.1927.

- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu Split, Zagreb 28.11.1928., 1 list, strojopis

- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću (pomoćniku Direktora D. Ž.), Split 31.01.1928., 1 list, strojopis

Odgovorio 04.02.[1928.]

- Predstavka Općine Split Ministarstvu saobraćaja, Gradjevinsko odjelenje (Beograd), u pitanju ukidanja sadašnje gradske željezničke stanice i njenog premještanja i spajanja sa robnom stanicom Split – Predgradje, [Split], 11.12.1929., 2 lista, strojopis

Glupost. - U potpisu načelnik dr. Jakša Račić.

- [Senjanović, P.]. Moji neuvaženi predlozi i šteta zbog toga što se nije poslušalo moje savjete (brodogradilište, lijevaonica i tvornica Matijević ... uvođenje dvoplina u gradsku plinaru, popločanje Dioklecijanove i Francuske obale i obale Wilsonove ...), 4 lista, rukopis

M-127/1 B Utok za "Solinsko blato", 1920. godina

- Dopis Općinskom upraviteljstvu u Splitu za Zemaljski odbor Kraljevine Dalmacije u Zadru, Split 09.10.1920., 17 str., strojopis. Isto i u rukopisu, 9 listova, koncept

Protiv zaključku splitskog općinskog vijeća, 21.09.1920., o Diobi solinskog blata. – Sastavio P. Senjanović. - I ovo se pokazalo kasnije kao ispravno jer god. 1931. nemajući Split podesnog mjesta za areodrom mora se ići u Sinj !

- Dopis Dalmatinskom Zemaljskom odboru u Zadru preko Općinske uprave u Splitu, Split, 12.10.1920., 2 lista, rukopis, koncept + Potpisnici utoka, 3 lista

M-127/1 C Zajmovi, Utok proti zajmu 1926.

[Dokumenti od 1914. do 1927.]:

- Gradjevni odsjek Općine Split : Tehnički elaborat za novi zajam Općine Split izradjen u Gradjevnom odsjeku Općine Split god. 1914., 7 list., strojopis

Za vrijeme uprave ing. Senjanovića. - Sve što je Tartaglia dobroga učinio to je bilo zamišljeno, predviđeno i solidno osnovano

od Općinske uprave 1913/14 u Splitu pre rata. On sebe uvijek predstavlja kao preporoditelja Splita, a ne pominje sve što je uradjeno od drugih ranije (Bajamonti, Bulat uprava 12 – 13 -14) već se samo tudjim perjem kiti i to je – jedini – njegov nakit.

- Kako nam rat pomrsi račune, 4 lista, rukopis

Štampano u Novo doba 02, 125 (10.06.1919.), 4.

- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu Split za gosp. Velikog Župana, Split 1926., 3 lista, strojopis + 11 listova raznih priloga, tiskanih i rukopisnih

Utok općinskog vijećnika ing. P. Senjanovića proti zaključku Općinskog vijeća (proti zajmu Općine Split kod Hipotekarne banke). - Jedna hochstaplerija Tartaglie. Zajam kod Hipotekarne banke za gradnju malih jeftinih stanova. Brojne bilješke.

- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu, Split, [22.]11.1926., 1 list, strojopis

Na ličnu intervenciju gosp. Dra E. Grgića, opć. Prisjednika, u ime Općinske uprave 22.11.1926. pristao sam da općinska uprava sama ispravi stvar i da nakon pregovora sa hipotekarnom bankom u definitivnom ugovoru sa istom, koji se ima donijeti na odobrenje vijeća – uvaži i sproveđe traženje utoka, pak da se zbog toga ne prosljeđuje utok. - Ja sam početkom 1927. otišao iz Splita i ne znam što je dalje bilo.

- Pismo P. Senjanovića Dr. I. Tartagli, [Zagreb] 29. 03. 1927., 2 lista, strojopis

Čim sam iz Splita otišao u Zagreb na Direkciju kao zahvalu za sve ovo nastojanje oko intresa općine Tartaglia me je dao brisati iz spiska splitskih pripadnika (...) - Asfaltiranje Wilsonove obale : Ovo je on htjeo popločat isto sa Tršćanskim brusom (provizija Manole) pak sam ja u vijeću postigao da se to izmijeni a morao sam i sam lično nastojati da Ministarstvo gradjevina tu izmjenu odobri - ali on se hvali sa asfaltiranjem koje on nije htjeo. - Zgrada pošte : Općina nije ovaj savjet poslušala a rezultat je bio da je nacrt bio takav da se je moralno poništiti licitacijom i dati osnovu da se preradi.

M-127/1 D Stambeno pitanje u Općini Split, god. 1926.

- Prijepis prijedloga upućen prijašnjoj općinskoj upravi u Splitu (07.07.1926.), 1 list, strojopis

O gradjenju malenih stanova (o stanovima za beskućnike ili deložirce).

- Elaborat i predlozi Odbora gradjanske akcije za olakšanje stambene krize i financiranje iste, Split 27.07.1926., 12 list. strojopis, 2 rukopis

- Pismo dr. Silvestra Giunia P. Senjanoviću, Split 31.07.1926., 1 list, strojopis

Dr. Silvester Giunio, predsjednik Saveza stanara, advokat.

- Giunnio, Silvestar. Stambena kriza i novi zakon o stanovima // Obzor 67, 263 (01.10.1926.), 5

- Dopis Saveza stanara Kraljevine S.H.S. P. Senjanoviću, Split, 30.10.1926., 1 list, strojopis

- Dopis Udruge stanara i podstanara Split ing. P. Senjanoviću, Split 3.11.1926., 1 list, strojopis

- [Senjanović, P.]. Predlog stanbenog odbora Općinskoj upravi u Splitu za poboljšanje stanbenih prilika, 3 list., strojopis

- Senjanović, P. Prijedlog Općini, 7 list., strojopis

- Bilješke P. Senjanovića, 4 list.

U vezi s odbijenim prijedlogom Odbora za stambeno pitanje.

M-127/1 E I Anti – Tartaglia

[Dokumenti od 1925. do 1929.]:

Općina Split, Dr. Tartaglia - materijal za jednu studiju o moral – insanity (o ličnoj propagandi u „Zlatnom dobu“ splitske općine)

- „Zasluge“ Dr. Tartalje za uredjenje Splita. Asfaltiranje spliskih obala, [1925./1926. ?] 1 list, strojopis

Asfaltiranje Francuske i Dioklecijanove obale, mjesto popločavanja sa tršćanskim brusom. Ja sam predložio i kod ministarstva ishodio odobrenje promjene.

- Dopis Ministarstva gradjevina (Nikola T. Uzunović) Ministru finansija (M. Stojadinović) o kaldrmisanju obale, Beograd 10.06.1925., 2 lista, strojopis, prijepis

Popločavanje obale Dioklecijanove i Francuske u Splitu.

- 1 telegram, Beograd 09.10.1925.

Projekt asfaltiranja odobren sa din. 1.588374, prije 1.807.139 sa brusom, telefonski javio g. načelniku, ovo sam ja svojom intervencijom postigao.

- Pismo P. Senjanovića Dr. Račiću, [?], 06. 1926., 2 lista, strojopis

Odgovor na ponudu za šefa Tehničkog ureda.

- Pismo P. Senjanovića načelniku [Tartagli], Zagreb 10.07.[1927.?], 2 lista, rukopis

Protest zbog narušavanja panorame Splita s marjanskih skala i narušavanja kvalitete stanovanja nadogradnjom.

- Odgovor dr. Peruta tužiocu dr. Tartaglia, [1929.], 3 lista, strojopis, 1 list, rukopis

Dr. Peruta advokat tužene stranke (Kaliterne). Izvadak iz sudbenih spisa.

Kada je Dr. Tartaglia iz sudbenih spisa upoznao ovaj materijal iznesen od advokata (Dr. Peruta) Inžra Kaliterne (kojega je Tartaglia tužio za uvredu i klevetu) onda je Tartaglia (koji je tada bio postao « 6januarski ban ») uložio sve sile i preko suca –savjetnika [Šime] Čipčić – Bragadina da se ova parnica prekine, na što je kao 6januarski ban imao i te koliko moći... Inž je Kalitera ili iz dobročudnosti ili slabosti karaktera, slomiven uticajem prijatelja Tartaglinih (i Meštrovića) pristao i time Tartagliju spasio gotove moralne katastrofe.

- Kalitera, Fabjan. Kako su birani općinski odbori : javno pismo općinskom vijeću Splita // Novo doba 12, 132 (24.05.1929.), 4

To sam sprječio ja.

- Kalitera, F. Kako su birani Općinski odbori : replika g. inž. arh. F. Kaliterne // Novo doba 12, 140 (04.06.1929.), 4

Zbog ovoga je Dr. Tartaglia tužio Kaliteru – ali kasnije kukavno uzmakao.

- Odvjetnici dr. Vj. Škarica i dr. L. Cerinić. Kako su birani Općinski Odbori : priopćeno // [Novo doba] [?]

- Dr. Tartaglia – Inž. Kalitera // [Novo doba] [?]

Ograda Uredništva Novog doba.

- Senjanović, P. Bilješka o dr. Tartagli, 1 list, rukopis

- Split troši najslabiji i najskuplj plin u državi a Zagreb najbolji i najjeftiniji // Novosti 29, 31 (31.01.1935.), 7

- N. Poslovi jedne generacije u stvarnosti : povodom gradskog budgeta – pogledi jednog pripadnika današnje generacije // Novo doba [?], [?] (12. 03. 1935.?), [?]

M-127 / 1 E II [Izresci iz dnevnog tiska od 1925. do 1938.]

- Mb. Razvitak Splita // Obzor 66, 311 (18.11.1925.), 5

Reklama (...) masonske braće.

- Mb. Nova električna energija za Split // Obzor 67, 220 (18.08.1926.), 5

Ovo je izvršeno najviše mojom inicijativom, radom i nastojanjem – u borbi sa fabrikom cementa Split (Stock) i podmuklom borbom s njihovim advokatom a načelnikom Splita (!) Drom. Tartagliom.

- Split juče, danas i sutra : razgovor s gradonačelnikom dr. Ivanom Tartagliom // Obzor [?], [?] (13.10.[?]), [?] Naručena reklama (...) masonerije.

- Stari i novi Split : razgovor s načelnikom Splita g. dr. Ivanom Tartagliom ... // Novosti 20, [?] (03.04.1926.), 22, 23

Reklama !

- Poslovnik općinskog vijeća općine Split. - Split : Hrvatska štamparija, 1927. - 10 str ; 17 cm

Bilješke P. Senjanovića.

- 47 predloga vijećnika Seljačko demokratske koalicije općinskom načelniku Dr. Ivi Tartaglia za općinsko upraviteljstvo u Splitu // Prilog „Jadranske pošte“ br. 116. (18.05.1928.)

Na str. 4 bilješke P. Senjanovića. – Tisak: Splitska društvena tiskara.

- Vjesti iz Dalmacije: Meliracioni zajam za prečanske oblasti // Jutarnji list [?], [?] (29.11.1928.), 5

Famozno zaduženje Tartaglie.

- Splitska općina // Obzor 70, [?] (23.02.1929.), 5
"Zlatna era" Tartaglie.
  - Š. Veliki zajam splitske općine od 110 milijuna dinara u Holandiji : Komunalni problemi Splita // Novosti 23, 76 (17.03.1929.), 35
Akcija za spasavanje Splita, iza „Zlatne ere“ Tartaglie.
  - [Perović, Ivo] Ban Dr. Perović. Daljnje čestitke povodom proslave preporoda // Jadranska pošta [?], 266 [?.11.1932. ?]
  - „Hrvatski“ ban ne usuđuje se ni jednom riječi da spomene hrvatstvo i ako je splitska pobjeda bila pobjeda (...) ujedinjenja sa Hrvatskom.
  - Dr. K.K. Dugovi samoupravnih tijela Primorske banovine [I. i II.] // Jadranska pošta 08, [?] ([?] 1932.), 6
  - Š. Sedamdesetogodišnjica „Narodne slavjanske čitaonice“ u Splitu // Pravda [?], 281 (07.10.1932.), [?]
  - N. Strani kapital u okolini Splita // Narodna odbrana 10, 06 (10.02.1935.), 82, 83
  - Trifunović, Ilija Ž. Narodna odbrana i dr. Ivo Tartalja // Narodna odbrana 10, 07 (17.02.1935.), 97, 98
  - Anton A. Antočić o ispravku I. Tartaglie, Beograd 24.02.1935., 2 lista, strojopis
Odnosi se na članak: Strani kapital u okolini Splita (Narodna odbrana 10, 06 (10.02.1935.), 82, 83). - Brojne bilješke P. Senjanovića.
  - Predsednik splitske opštine o planskom unapređenju najvećeg jadranskog grada // Vreme 18, [?] (04.12.1938.), [?]
- Fraza i bomba ! = bleff

M-127/1 E III Izresci iz Novog doba (iz pojedinih brojeva od 1926. do 1940.)

- Predračun za 1926 i finansijsko stanje Općine Splita : odgovor načelnika dr. Tartaglie na neozbiljne prigovore // Novo doba 08, 308 (18.12.1925.), 3, 4
Znat će nasljednici !
  - Pred sutrašnji izbor : Općinska izborna kronika // Novo doba [?], 112 (12.05.1924.?), 4
  - Veliki investicijski zajam Splita : sjednica Općinskog vijeća // Novo doba [?], [?] ([?] 1926.?), 4
  - Veliki predizborni zbor za listu dr. Iva Tartaglie // Novo doba 10, 287 (12.11.1928.), 1-3
Bilješke P. Senjanovića.
  - Radnje izvedene od Općine splitske za načelnikovanja Dr. Iva Tartaglie // Novo doba [?], 110 ([?] 1928?), 3
  - Prva sjednica novog Općinskog vijeća // Novo doba 11, 117 (06.05.1929.), 3-5
Bilješke.
  - Ferić, Marin. Pitanje nabave ugljena gradske plinare // Novo doba 14, 124 (30. 05. 1931.), 1, 2
Subotnji prilog.
  - Sjednica općinskog vijeća : Pitanje ugljena pred Vijećem – Objavljivanje gradonačelnika o putu kroz Meje
  - Rasprava o načinu gradnje na Bačvicama – Drugi brojni zaključci // Novo doba 13, 139 (18.06.1931.), 2
- To je važno !
- Značenje jubileja Općine Splita : govor g. dra. Ivana Bulića na sinoćnoj priredbi u Kazalištu // Novo doba 15, 262 (10.11.1932.), 2
  - Nova Općinska uprava u Splitu : ing. Mihovil Kargotić gradonačelnik // Novo doba 16, 140 (19.06.1933.), 3
  - Visoka odlikovanja odstupajućoj Općinskoj upravi u Splitu : svečana predaja odlikovanja u Općinskoj vijećnici // Novo doba 16, 140 (19.06.1933.), 2
  - Može li član uprave talijanskih poduzeća u Dalmaciji biti presjednikom „Jadranske straže“ // Novo doba 16,

294 (18.12.1933.), 2

- Nacionalizacija „Monte Promine“ // Novo doba [?], [?] (21.12.1933.?), [?]
- Società carbonifera „Monte Promina“ i dr. Ivo Tartaglia // Novo doba 16, 296, 297 (20. i 21. 12.1933.), 2
- Tartaglia, I. Može li član uprave talijanskih poduzeća u Dalmaciji biti pretsjednikom „Jadranske straže“ // Novo doba 16, 298 (22.12.1933.), 2

Odgovor Vinku Brajeviću, odgovornom uredniku Novog doba.

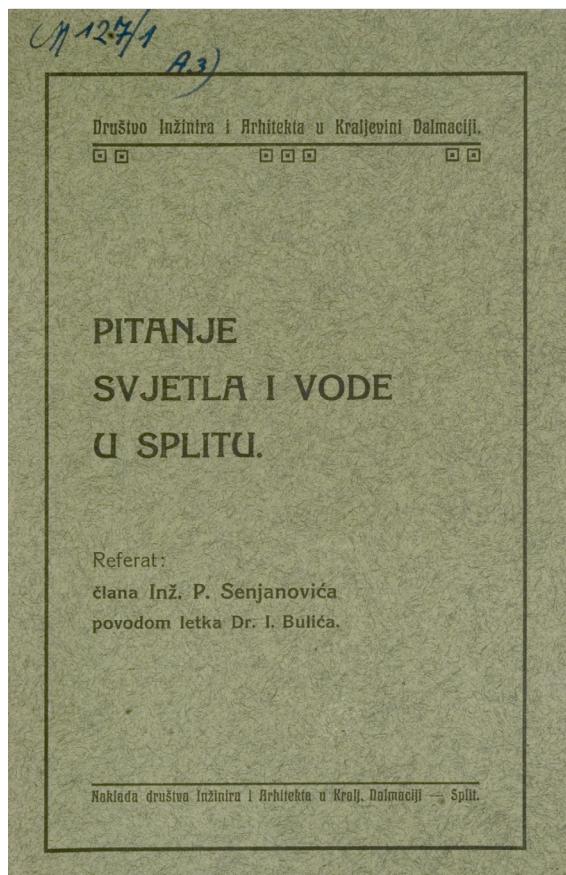
- Dr. I. Tartaglia i „Novo doba“ // Novo doba 16, 299 (27.12.1933.), 2
  - Dr. I. Tartaglia i „Novo doba“ // Novo doba 17, 05 (06.01.1934.), 2
  - Ostavka ministra Dalimiera : udovoljenje javnome mišljenju Francuske i svijeta // Novo doba 17, 08 (10.01.1934.), 2
  - Dr. I. Tartaglia u beogradskoj „Pravdi“ // Novo doba 17, 05 (06.01.1934.), 3
- Povodom uvreda I.Tartaglie u beogradskoj Pravdi od 30.12.[1933.] na urednika Novog doba.
- G. dr. I. Tartaglia, rotarijanci, framasoni - i „Novo doba“ // Novo doba 17, 23 (27.01.1934.), 2
  - Može li član uprave talijanskih poduzeća u Dalmaciji biti pretsjednikom „Jadranske straže“ ? Akcija oko spašavanja d.ra I. Tartaglie ... // Novo doba 17, 29 (03.02.1934.), 2
  - „Batina gosp. D.ra I. Tartaglie“ // Novo doba 17, 74 (28.03.1934.), 2
  - Pred općinske izbore u Splitu : razgovor sa g. gradonačelnikom inž. Kargotićem i g. donačelnikom D. Ivaniševićem // Novo doba 17, 173 (25.07.1934.), 2
  - [Tartaglia, Oskar]. Pred općinske izbore u Splitu (...) // Novo doba 17, 174 (26.07.1934.), 6
  - Pred općinske izbore za grad Split : odgovor g. dra Iva Tartaglie donačelniku g. D. Ivaniševiću // Nova doba 17, 175 (27.07.1934.), 5
  - Ivanišević, Duje. Odgovor gosp. d.ru I. Tartagli od donačelnika g. D. Ivaniševića // Novo doba 17, 175 (27.07.1934.), 2
  - Tartaglia, Oskar. Pred općinske izbore za grad Split : odgovor dr. Oskara Tartaglia g.dr. Ivi Tartaglia i g. donačelniku D. Ivaniševiću // Novo doba 17, 176 (28.07.1934.), 6
  - Pred općinske izbore za grad Split : odgovor g. dra Iva Tartaglie donačelniku g. Duji Ivaniševiću // Novo doba 17, 178 (30.07.1934.), 3
  - Ivanišević, Duje. Razgovori sa g. dr. I. Tartagliom : odgovor donačelnika g. D. Ivaniševića na posljednju poruku // Novo doba 17, 185 (08.08.1934.), 2
  - Razgovori sa g. dr. I. Tartagliom : Odgovor donačelnika g. D. Ivaniševića na posljednju poruku // Novo doba 17, 193 (18.08.1934.), 2
  - Proračun Općine Splita za 1941 je prihvaćen (...) // Novo doba 23, 280 (26.11.1940.), 5, 6
  - Bulić, Ivan. 50-god. smrti dra Ante Bajamontija // Novo doba 24, 18 (19.01.1941.), 3, 4

M-127/2 A Splitski vodovod. Predavanje ing. P. Senjanovića 1912. godine

- Splitski vodovod, 1906., 4 lista, rukopis
  - Dovod električne energije iz Dugog rata u Split, 5 listova, rukopis
- Podatci i tehnički opis izvadka ; Troškovi za izvedbu namještaja ; Rentabilitet. – Bilješke.
- Senjanović, P. Novi vodovod u Splitu : predavanje 22. IX 1912., 59 [i.e. 60] str., rukopis
- O opskrbi vodom.
- Nova opskrba vodom za grad Split : izvještaj o predavanju ingen. P. Senjanovića (D.I.A.K.D.) Split // Vijesti društva hrvatskih inžinjera i arhitekata u Zagrebu 03, [?] (1913.), 1- 4
  - Studija. - Predavanje održano 22. 09. 1912.
  - Conferenza del ing. P. Senjanović // Il Dalmata : giornale politico, economico, letterario (Zara) 48, 77 (25.09.1912.), 2

M-127/2 B Splitski vodovod : referati (6.11.1933. i dalje)

- Bettini, Frano. Zašto je voda u Splitu postala skupa ?, [10. 1933.] 10 listova, strojopis Štampano u Novo doba, 23.10.1933. – Novo izgrađeni splitski vodovod i projekat ing. baruna Schwartza. - Vidi i: M-127/2CX.
- Celegin, Ante. Poboljšanje uslova eksploracije splitskog vodovoda. Beograd 3.11.1933., 7 listova, strojopis Ante Celegin, v.r., načelnik Hidrotehničkog odjeljenja Ministarstva gradjewina.
- Senjanović, P. Predavanje o splitskom vodovodu, 48 listova, strojopis Uvod, O čemu se radi, Uzroci prekomernog konsumu, Predlozi za saniranje, Zaključak. – Bilješke. - Referat o manama novog splitskog vodovoda, održan u Općini Split, 06.11.1933.
- Senjanović, P. Komparativni grafikoni o gubitcima vode u novom vodovodu za Split – Zagreb – Ljubljana, 11.1933., 3 zidne tablice
Uz referat od 06.11.1933.
- Bežić, D. Novi splitski vodovod. Split 6. 11. 1933., 19 listova, strojopis Novi gradski vodovod ; Predviđeni porast stanovništva u Splitu ; Potrošak vode u Splitu ; Dovodni kanal ; Uredaj za čišćenje i dizanje vode ; Račun rentabiliteta ; Izvještaj V. Riesnera ; Izvještaj A. Ciuhe.
- Manola, Lovro. Primjetbe na referatu anketnog odbora za sanaciju gradskog vodovoda od 6. novembra 1933, 7 listova, strojopis
- Šperac, Feliks. Referat za anketu o splitskom vodovodu (Split, novembar 1933.). [Split], 23.07.1934., 32 lista, strojopis

Senjanović, P. Pitanje svjetla i vode u Splitu. - Split : Naklada društva inžinira i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji – Split, 1910.

M-127/2 C Vodovod ([Pisma, dopisi], studije, novine, ostalo [od 1927. do 1939.])

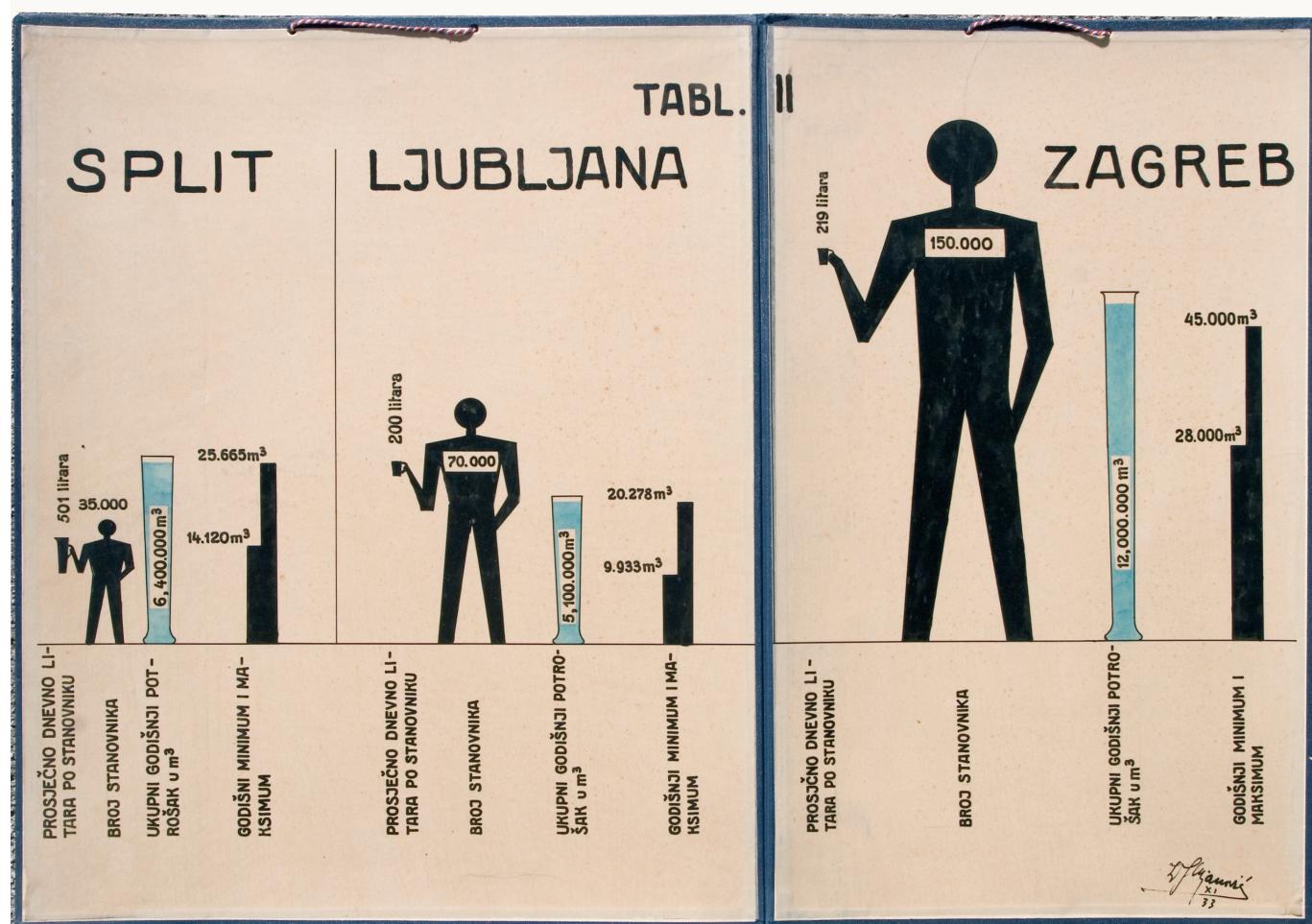
I) Pisma i dopisi:

- Pismo Lovre Manole P. Senjanoviću, Split, 24.08.1927., 1 list, rukopis
- Pismo P. Senjanovića Lovri Manoli, Zagreb 24.09.1927., 1 list, strojopis
- Pismo [P. Senjanovića] načelniku dr. J. Račiću, Beograd 02.11.1932., 2 lista, strojopis
- Dopis ing. M. Kargotića Ministru [?], Split 1.10.1933., 2 lista, strojopis
- Dopis M. Kargotića Ministru [?], Split 28.10.1933., 2 lista, rukopis
- Dopis M. Kargotića Ministru, [Split] 29.11.1933.

Odgovoreno 3.12.[1933.]

- Dopis Ravnateljstva gradskog vodovoda u Zagrebu P. Senjanoviću, Zagreb 31.10.1933., 1 list, strojopis
- Senjanović, P. Uredništvu „Novog doba“, 22.08.1939., 1 list, rukopis, koncept

O vodovodu. – Nisam poslao da se štampa (...) . - Nije sramota pogriešiti, ali je zločin u dokazanoj pogriešci – svjesno – ustrajati !

Komparativni grafikoni o gubicima vode u novom vodovodu za Split – Zagreb – Ljubljana, uz referat P. Senjanovića od 06. 11. 1933.

- Telegram ing. M. Kargotića P. Senjanoviću, [?], 18.07.1934., 1 list
- Dopis Opštine splitske P. Senjanoviću (pomoćnik ministra) Ministarstvu saobraćaja u Beogradu, Split 18.07.1934., 1 list, strojopis
- II) Senjanović, P. Expose Vodovod Split, [1933.], 6 listova, strojopis
Štampano ! Za Novo doba, 260 (06. [i.e. 11] 09.1933.). – Vidi i: M-127/2C
- III) Vodovod : Stručni nalaz i mijenje A. Ciuhe direktora gradskog vodovoda i elektrane, 05.05.1933., 14 listova, strojopis
Brojne bilješke P.Senjanovića.
- IV) Rieszner, Valerij. Izvješće o strukovnom pregledu projekta za rekonstrukciju vodovoda grada Splita, 07.1928., 6 listova, strojopis
- V) Razne bilješke, 7 listova
Potrošnja vode u Zagrebu, Ljubljani, Splitu ; Javne česme ; Poljoprivreda.
- VI) Razni prilozi, 6 kom. (grafikoni, tablice, bilješke)
- VII) Osnova za rekonstrukciju i izgradnju gradskog vodovoda Općine Split : Tehnički izvještaj. - Split : Gradska vodovod Općine Split, 1929. - 39 listova + tablice, dijagrami ; 33 cm
- VIII) Pristojbe za vodu, primljenu iz gradskog vodovoda, 2 lista
- IX) Šperac, F. Novi vodovod u Splitu // Tehnički list 14, 08 (1932.) [?]
- X) Izresci novina:
  - Pitanje općinskoga vodovoda pred Vijećem ... // Novo doba 15, 253 (29.10.1932.), 4
  - Pitanje gradskog vodovoda // Jadranška pošta [08], 302 (30.12.1932.), 6
  - [Bezić, D.]. Splitski vodovod i mjerila // Novo doba 16, 5 (07.01.1933.), 3,4
  - Radica, Dragomir. Oko pitanja splitskog vodovoda // Novo doba 16, 9 (12.01.1933.), 5
  - Manola, L. Splitski vodovod i mjerila : odgovor na članke g. inž. D. Bezića // Novo doba 16, 11 (14.01.1933.), 1
- Subotnji prilog.
  - Musanić, Krunoslav. Pitanje općinskog vodovoda // Novo doba 16, 17 (21.01.1933), 2
  - Bezić, D. Splitski vodovod i (...) : odgovor g. inž. Bezića upravniku vodovoda // Novo doba 16, 23 (28.01.1933.), 3
- Subotnji prilog.
  - Manola, L. Splitski vodovod i mjerila // Novo doba 16, 29 (04.02.1933), 5
  - Bettini, F. Zašto je voda u Splitu postala skupa? : Novo izgradjeni vodovod u Splitu i projekat ing. Baruna Schwartza // Novo doba 16, 248 (23.10.1933.), 2, 3
  - Anketa o splitskom vodovodu // Novo doba 16, 259 (06.11.1933.), 3
  - Nastavak ankete o splitskom vodovodu // Novo doba 16, 260 (07.11.1933.), 4
- Referati ing. Šperca, Manole i Bezića o referatu P. Senjanovića. – Brojne bilješke P. Senjanovića.
- Uzroci deficita splitskog vodovoda : anketa u općini o vodovodnom pitanju (referati gg. Ing. Senjanovića, ing. Bezića i ing. Celegina ...) // Jadranška pošta 09, 260 (07.11.1933), 4
- Nastavak ankete o splitskom vodovodu : zašto se u Splitu troši mnogo vode i je li novi vodovod izgradjen racionalno // Novo doba 17, 171 (23.07.1934.), 6, 7
- Bilješke.
  - Tužbe radi vode : s periferije grada // Novo doba 21, 178 (1.08.1938), 6
  - Split troši preko 26 milijuna litara vode dnevno (...) // Hrvatski glasnik [02], [?] (13.08.1939.), [?]
- Voda se svaku noć zatvara a pitanje je da li od te neprilike ima stvarne koristi // Novo doba 22, 194 (19.08.1939.), 7

- Splitski vodovod ... // [?], (13.07.1939.), [?]
- M. St. I Split muku muči bez vode // [?]
- Nije ! već gubitak ... stare trošne nerevidirane mreže.
- Pitanje općinskog vodovoda // Jadranska pošta [?], 266 ([?]), [?]

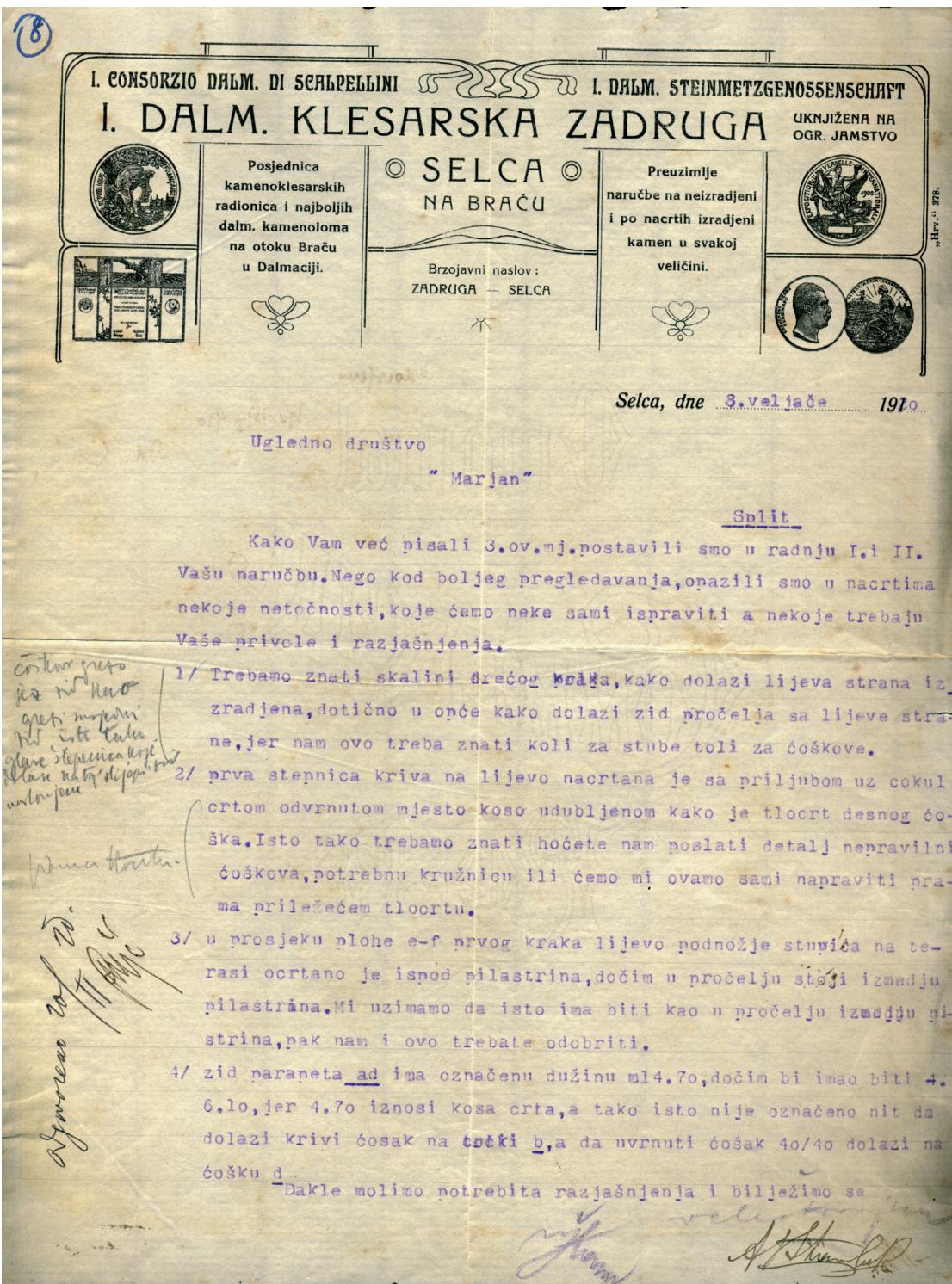
M-127/3 Radovi ing. P. Senjanovića na Marjanu od 1919. / 1920. do 1926.

A) Gradjevinski radovi, opisi projekta, referati, prigovori

- Senjanović, P. Marjan – Položajni nacrt puta 2,5 m širokog od židovskog Groblja do sv. Mikule 1919/1920.
- 1 : 500.
- Dopis P. Senjanovića Izraelitskoj općini, [Split], [1920.?], 1 list, strojopis
- Senjanović, P. Profili platoa pred žid.[ovskim] grobljem i pred sv. Mikulom kao i puta medju njima. - 1 : 100.
- Senjanović, P. Nacrt za ustup zemljišta izraelitskog grobišta uz novi put. - 1 : 500.
- Dopis P. Senjanovića ravnatelju Prve Dalmatinske klesarske zadruge – Selca, [Split], 02.09.1919., prijepis i koncept u rukopisu
- Dopis I. Dalmatinske klesarske zadruge, Selca 03.09.1919., 1list, strojopis
Odgovor A. Štambuka na narudžbu Društva Marjan.
- Dopis I. Dalmatinske klesarske zadruge, Selca 08.02.1920., 1list, strojopis
Odgovor A. Štambuka na narudžbu Društva Marjan.
- Računi - doznake (7 kom.)
- Bilješke za profile, po ispitu tehnološkog zavoda u Beču, 4 lista

Pogled sa Šetališta dr. J. Račića, projekt P. Senjanovića uz uvažavanje ljudske mjere i panorame (Foto Stühler)

Dopis I. Dalmatinske klesarske zadruge Društvu Marjan za izvođenje stepeništa, 08. 02. 1920.

B) Kvarenje i pritajivanje mojih radova na Marjanu. Moji protesti

[Dokumenti od 1923. do 1933.]:

- Pismo P. Senjanovića dr. J. Račiću, [?] 15.08.[1923.?]
  - Dopis P. Senjanovića upravi Društva Marjan, Knin 03.09.1924., 11 listova, strojopis. Isto i u konceptu, 14 listova, rukopis + Jasnije ispisane stavke nejasne u konceptu, 2 lista, rukopis
  - [Senjanović, P.]. Dopis uprave Društva Marjan uredništvu Novoga Doba, 03.09.1924., 1 list strojopis. Isto u konceptu, 1 list, rukopis
- Odgovor na članak u Novom dobu od 31.08.1924.
- Pismo P. Senjanovića dr. J. Račiću, [?] 12.08.1926., 2 lista, strojopis
- Put Marjana.
- Dopis Općinskog upraviteljstva (načelnik Tartaglia) P. Senjanoviću, Split 12.09.1927., 3 lista strojopis + 1 nacrt (prijepis iz gradske mape, list 45, mj. 1:500)
- Molba Eugena Matkovića za otvaranje vrata u kamenom priručniku Marjanskog stubišta. – Istaknuto od P. Senjanovića: (...) da je Vaše mišljenje u predmetu jedino kompetentno s razloga što je stubište Marjansko Vaše djelo. Napokon !
- Pismo P. Senjanovića dr. J. Račiću, Beograd, 22.06.1931., 4 lista, strojopis
- O Marjanskom putu.
- Pismo dr. J. Račića P. Senjanoviću, Split 25.06.1931., 1 list, rukopis
  - Pismo P. Senjanovića (pomoćnik ministra saobraćaja) [dr. J. Račiću], Beograd 06.07.1931., 1 list, rukopis
  - Moji radovi na Marjanu, 1 list, rukopis

Izresci iz Novog doba:

- Holey, Karl. Stari i moderni Split : utisci nedavnog naučnog putovanja // Novo doba 09, 245 (22.10.1926.), 3
  - Senjanović, P. O radovima na Marjanu (pismo uredništvu) // Novo doba 10, 96 (26.04.1927.), 11
  - Pitije izgradnje puta kroz Meje // Novo doba 14, 139 (18.06.1931.), 3, 6
- Bilješke P. Senjanovića.

Neizvedena Osnova za nastavak Marjanskog puta od sv. Jere do vrh Marjana, 07. 1926. s primjedbama

- Korolija, Mirko. Mrljan, splitski sveti gaj // Novo doba 15, [?] (18.07.1932.), [?]
- Horvat, Josip. U zagrljaju Splita: Izmedju Dioklecijanove palače i Marjana // Novo doba 16, 135 (10.06.1933.), 3

C) Dopisivanje o Marjanu sa Njemačkom

- Pismo P. Senjanovića prof. dr. Oscaru Reutheru, Split, 10.12.1925., 1 list, rukopis, koncept, njem.
  - Pismo prof. dr. O. Reuthera P. Senjanoviću, Dresden 27.12.1925., 1 list, strojopis, njem.
  - Pismo P. Senjanovića [Walteru Dexelu], Zagreb 29.06.1928., 3 lista, strojopis, njem.
  - Pismo dr. W[altera] Dexela P. Senjanoviću, Jena 22.07.1928., 1 list, strojopis, njem.
  - Odgovor P. Senjanovića prof. dr. O. Reutheru u Dresden, [s.a.], 5 listova, rukopis, njem.
  - Senjanović, P. Die bauanlagen am Marjan, 9 listova, strojopis, njem.
- D) Senjanović, P. Erläuterungen der Kunst – und Konstruktionsgedanken für die Projektierung und Ausführung der Arbeiten em Berge Marjan bei Split, 2 lista, strojopis, njem.

E) Put Marjana

- Senjanović, P. Osnova za nastavak Marjanskog puta od sv. Jere do vrh Marjana, 07.1926., paus papir + 7 listova bilježaka

Ova moja osnova promenadnog puta nije izvedena, već je mjesto toga napravljena t.zv. alpinska cesta za vožnju sa velikim usponom i serpentinama, dakle ne za šetalište i odmaranje i uživanje pogleda. Mjesto ovoga prometnog puta za 2 % izveo je dr. Račić i Općina jedan nemogući uzbrditi put od 6 % sa serpentinama, oštrim zavojima (...) i time uništili ljepotu pejsaža i mogućnost promatravanja panorama i odmaranja.

- Senjanović, P. Građevinski radovi na Marjanu // Tehnički list 10, 02 (1928.), 1-4 ; 9 ilustr. P.O.

F) Razno

- Pisma don Krste Stošića P. Senjanoviću, Šibenik (3.01. ; 08.01. ; 31.01. ; 23.02. ; 03.04. 1926)
- Dopisnica za društvo Šubićevac, 23.01.1926., 7 listova, rukopis
Don K. Stošić kao tajnik Društva Šubićevac.

Izresci iz Novog doba:

- Za Šubićevac // Novo doba 9, 8 (12.01.1926.), 6
- Oko poljepšanja Šubićevca i okoline // Novo doba 9, 59 (12.03.1926.), 6
- Susretljivost g. inž. Senjanovića. // Novo doba 9, 61 (14.03.1926.), 6

M-127/4 Studija monumentalno reprezentativnog trga (i Banske palače) u Splitu

- A)- Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu / P. Senjanovića ; uz arhitektonsku saradnju arh. Ing. J. Pičmana. - Zagreb : Jugoslavenska štampa, 1935. – 15 str. ; 23 cm
- [Senjanović, P]. Umjesto odgovora, Zagreb, 04. 1936., 5 listova, strojopis
Nije štampano. – O novoj palači Banske uprave u Splitu.

Pisma:

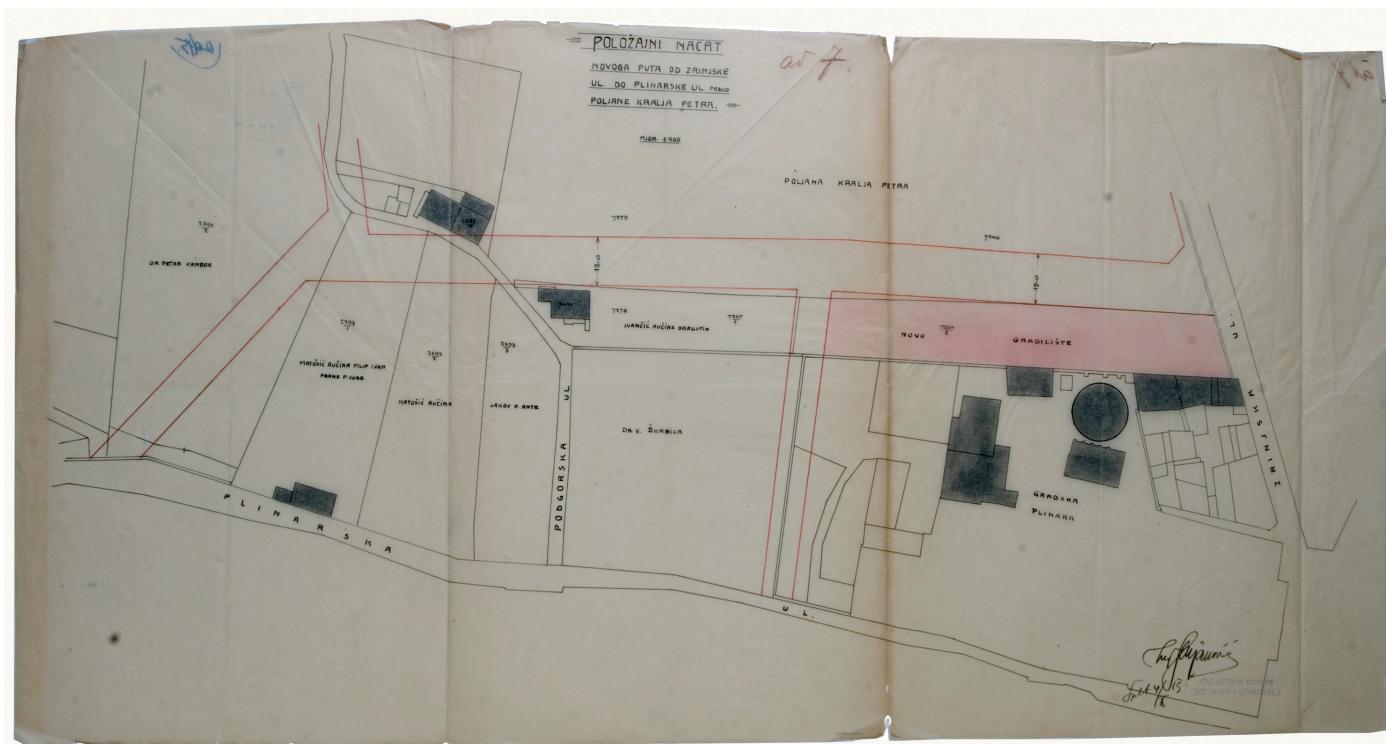
- Pismo dr. Prvislava Grisogona P. Senjanoviću, [?] 09.04.1936., 8 str., rukopis, 1 list, prijepis, rukopis
- Dopisnica Joze [Josip Smislaka] P. Senjanoviću, Split, 27.10.1936.
Razglednica Solin-Manastirine.
- Pismo don Vinka Brajovića P. Senjanoviću, Split 17.06.1938., 4 str., strojopis
Odgovorio 20.06.1938.
- Mate [?] P. Senjanoviću, Split 30.10. ?, razglednica Splita (riva)

Kao (...) ove perspektive treba spomenik velikih dimenzija.

- Pismo [P. Senjanovića?] Luji Vojnoviću, Monument, [s.l.] [s.a.], 2 lista, rukopis, koncept
- Senjanović, P. Promemoria za arhitekta Gjorgjevića, kojem je dr. Stojadinović povjerio da (...) i izvesti o stvari. Beograd, 15.06.1938., 5 listova, strojopis, čir.
- Jedan izrez o spekulacijama s Banskom palačom (s prerisom mape iz K.O. Split)
U tom grmu leži zec (pauk) spekulacije za Banovinu na zapadnoj obali.

Izresci iz Novog doba od 1931. do 1940.:

- Brajević, V. Oko pitanja izgradnje nove banovinske palače // Novo doba 14, 207 (5.09.1931.), 1 Subotnji prilog. - Na poleđini lista bilješka Don Frane Bulić – svojom rukom.
- Smndlaka, Josip. Još o proširenju splitske obale // Novo doba 18, 10 (12.01.1935.), 9, 10
- Karaman, Ljubo. Projekat inž. P. Senjanovića za situiranje nacionalnog spomenika i nove banovinske palače u Splitu // Novo doba 18, 176 (30.07.1935.), 2, 2 ilustr. (Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Ban.[ovinske] Palače u Splitu, 1 : 2500)
- Smndlaka, Josip. Pred gradnju Banske palače // Novo doba 19, 66 (19.03.1936.), 3
- Oko Hrvojeve kule u Splitu // Novo doba 19, 66 (19.03.1936.), 3
- [Brajević, V.] Oko izgradnje nove banovinske palače u Splitu : povodom sinoćne sjednice Udruženja inžinira i arhitekata // Novo doba 19, 70 (24.03.1936.), 2

Položajni nacrt novoga puta od Zrinjske ul. do Plinarske ul. preko Poljane kralja Petra, Split 04.10.1919.

- Oko izgradnje nove banovinske palače u Splitu : povodom sutrašnje sjednice Udruženja inžinira i arhitekata // Novo doba 19, 72 (26.03.1936.), 2
- Inžinjeri i arhitekti o novoj Banskoj palači // Novo doba 19, 72 (26.03.1936.), 2
- Saopćenje Kr.[aljevske] Banske uprave Prim.[orske] Banovine o zidanju banske zgrade u Splitu // Novo doba 19, 74, 78 (28.03. i 02.04.1936.), 4
- Bilješke P. Senjanovića.
- Kaliterna, Fabijan. Pitanje položaja nove banovinske palače u Splitu : povodom Saopćenja Kr.[aljevske] Banske Uprave // Novo doba 19, 79 (03.04.1936.), 2
- Smislaka, Josip. Banskoj Upravi na razmišljanje // Novo doba 19, 80 (04.04.1936.), 2
Dragi Pero, šaljem ti moj jučerašnji članak. Bit ćeš dobio Fabjanov koji [je] izašao preko jučer. Sutra će izaći članak konzervatora Karamana. Svakako je potrebito da i ti pišeš. Perović je potaknut od mene pisao (...) da zgrada treba da se gradi na Pazaru, a nikako pred Dioklecijanovom palačom (...) autoriteta Dane Matošića (...) Kargotića (...) Uz pozdrav Jozo, 5.IV1936.
- Manger, Dušan. Dioklecijanova i banska palača // Novo doba 19, 83 (08.04.1936.), 2
- Ivanišević, V. Pitanje položaja banske palače u Splitu // Novo doba 19, 89 (16.04.1936.), 2
- Smislaka, Josip. Dioklecianova Palača i Splitska Obala – državno pitanje // Novo doba 19, 86 (Uskrs 1936.), 29-32.
- Mišljenje konservatorskog ureda o gradnji banske palače // Novo doba 19, 91 (18.04.1936.), 2
- Lupis-Vukić, I. F. Spasimo najveći kapital Splita : povodom diskusije o položaju za izgradnju Banske palače // Novo doba 19, 97 (25.04.1936.), 2 + Bilješke na opaske dr. Lj. Karamana, 1 list, rukopis
- Leontić, Ljubo. Oko Banske palače // Novo doba 19, 109 (11.05.1936.), 2
- Senjanović, P. Lutanje banovinske palače u Splitu // Novo doba 19, 250 (24.10.1936.), 9
- Bego, Vladimir. Pazar i Banska palača // Novo doba 19, 252 (27.10.1936.), 5
- Bulić, I. Pitanje izgradnje banovinske palače // Novo doba 21, 95 (23.04.1938.), 2
Mišljenje dr. Lj. Karamana i bilješke P. Senjanovića kao odgovor.
- Br[ajević], V. Zašto se ne izvadu projekt inž. Senjanovića // Novo doba 21, 125 (28.05.1938.), 9, 10
- Br[ajević], V. Mogućnost ostvarenja projekta inž. Senjanovića // Novo doba 21, 131 (04.06.1938), 9, 10
Vidi i : M-285.
- Oko rješavanja splitskih urbanističkih problema // Novo doba 21, 135 (10.06.1938.), 6
- Br[ajević], V. Projekt inž. Senjanovića, pitanje Suda, Pazara itd. // Novo doba 21, 136 (11.06.1938.), 2, 3
- Prva sjednica obnovljenog gradskog vijeća ... // Novo doba 21, 145 (23.06.1938.), 5
- Senjanović, Petar. Nesudjena „Banovinska“ palača u Splitu // Novo doba 22, 318 (25.12.1939.), 13, 14
- Brajević, Vinko. Nova Banovinska palača u Splitu i gradnja Paviljona za likovnu umjetnost // Novo doba 23, 194 (17.08.1940.), 9, 10
- Brajević, V. Treba li Dom umjetnosti u Splitu graditi na periferiji samo zato, jer je na periferiji i Meštrovićev dom // Novo doba 23, 254 (26.10.1940.), 9, 10

Izresci iz ostalog dnevnog tiska od 1935. do 1936. :

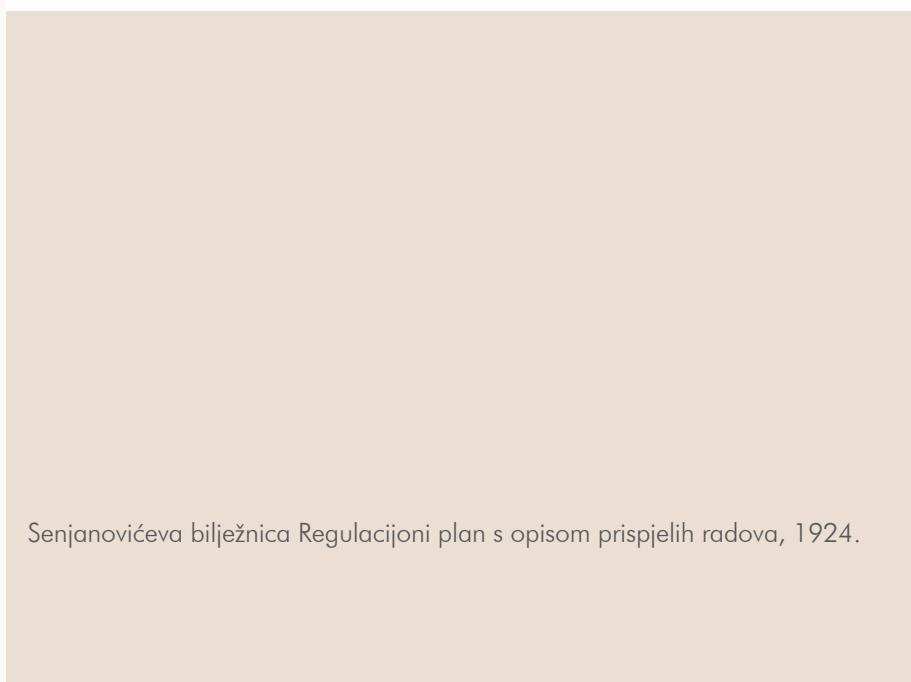
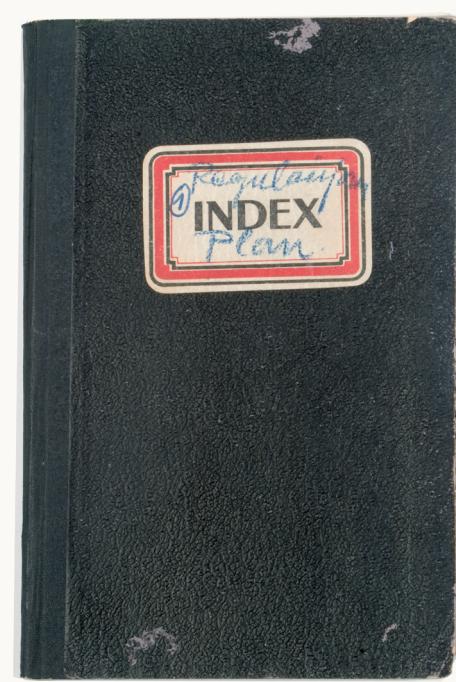
- Gradnja banske palače // Jadranska pošta [07], 160 (14.07.1931.), 4, 5
Konkurenčija Dioklecijanovoj palači. Isto divljaštvo kao sa Grgurom Ninskim koji je morao simbolizirati prkos, naše osvajanje i nadmetanje rimske prošlosti. Ova deplasirana sitničava konkurenčija to je doista barbarstvo – proti klasicizmu !
- tš. O situiranju nacionalnog spomenika i nove banske palače u Splitu : studija ing. P. Senjanovića // Jadranske novosti [?], 208 (28.07.1935.), 10
- tš. „Prljavu levantinsku čaršiju“ u Splitu treba ukloniti i umjesto nje urediti nekoliko uzornih tržišta // Jadranske novosti [?], 211 (31.07.1935.), 2

- G[rizogono], P[rvislav]. Ne brzo – nego dostoјno : apel odboru za spomenik kralju ujedinitelju // [Jadranski dnevnik?] ([?])
- Z. Gdje da se gradi banska palača u Splitu ? Povodom rasprave o tom pitanju u Udruženju inžinjera i arhitekta // Jadranske novosti [?], 82 (22.03.1936.?), 8, 2 ilustr.
- Gradnja banske palače u Splitu // Jugoslovenska riječ 1, 14 (09.04.1936), 2
- Grizogono, Prvislav. Gde da se podigne banovinska palata u Splitu ? // Politika 33, 10031 (26.04.1936), 10
- Rosandić, Toma. Mora se sprečiti zidanje palate na mestu sa koga bi zaklonila polovinu Dioklecianove palate. Kako će se sagraditi banska palata u Splitu ? // Politika 33, 10041 (07.05.1936.), 13
- Rosandić, Toma. Kako bi trebalo da izgleda narodni spomenik u Splitu : dobre strane predloga g. dr. Smoldlake // Politika 33, 10051 (17.05.1936.), 9
- Vojnović, Lujo. Spomenici stare civilizacije na Jadranu u opasnosti : za ljepotu grada Splita // Jadranske novosti [?], 160 (11.06.1936.), 11

B) Polemike. Paravan raspravljanju o Monumentalnom trgu u Splitu i novoj Banovini

Polemika Smoldlaka – Tresić Pavičić - Tartaglia – Meštrović, I – II – III 1935.

- I. - Smoldlaka, J. Pitanje „Narodnog spomenika“ // Novo doba 18, 4 (05.01.1935.), 9, 10, 1 ilustr.
- Smoldlaka, J. Oko Careve palače, monumentalne česme i Narodnog Spomenika s gosp. Ivanom Meštrovićem // Novo doba 18, 16 (19.01.1935.), 9
- Smoldlaka, J. Svak na svoje mjesto // Novo doba 18, 28 (02.02.1935.), 9, 10
- Smoldlaka, J. Oproštaj s g. Ivanom Meštrovićem // Novo doba 18, 46 (23.02.1935.), 9
- Smoldlaka, J. Tragikomedija jedne nepriznate veličine // Novo doba 18, 57 (08.03.1935.), 4
- Smoldlaka, J. „Smoldlakina politika“, i Ćurčinova bijeda // Novo doba 18, 80 (04.04.1935.), 2
- Smoldlaka, J. Jedan idealni pokret, i njegovi grobari I – V // Novo doba 18, 52, 58, 64, 76, 82 (02, 09, 16, 30. 03. i 06.04.1935.), 9, 10
- II. - [?]. Mišljenje g. I. Meštrovića o predlogu dr Smoldlake u pitanju postavljanja „Narodnog spomenika“ // Jadranski dnevnik 02, 10 (12.01.1935.), 9

- Meštrović, Ivan. Dr Smodlaka – na pravo mjesto : oko umjetnosti i politike Dra J. Smodlake (...) // Jadranski dnevnik 02, 40 (16.02.1935.), 9
- III. - Tresić Pavičić, A. Nova karijera dra Jose Velikoga // Jadranski dnevnik 02, 64 (16.03.1935.), 9, 10
- Tresić Pavičić, A. Strahovita junačina (I-VI) // Jadranski dnevnik 02, 45-52 (22, 23, 25-28. 02. i 1.03., 02.03.1935.), 3

M-127/5 [Regulacijski plan Splita 1914. i 1919.]

A)

- I. Zamisao i osnova dr. J. Smodlake i ing. P. Senjanovića, 1914.
- Split u Dalmaciji : plan grada i okolice = Spalato en Dalmatie : Plan de la ville et carte des environs = Map of the city and its environs. - Split : Općina Splitska, 1914. - 2 karte (1:2500 i 1 :10000)
Izradjeno po zamisli, uputama i pod upravom ing. P. Senjanovića, nove Komunikacije (...). - Tekst i nova imena ulica od dr. Josipa Smodlake.
- Pregledni iskaz za regulaciju i asaniranje gradskog predjela izmedju "Narodnog Trga" i "Pisture" / Tehnički odsjek općine Split, 26.03.1914.
Potpis Senjanovića.
- Split: predjel nutarnjeg grada između Narodnog trga i Pisture, položajni nacrt, 1:500. Zagreb, 04.10.1919.
- Predlog za reviziju regulacionog plana: Između „Lože“ i Pisture, skica i snimka
- II. Mogućnosti izgradnje 1919.
- Mnjenje inž. P. Senjanovića o mogućnostima buduće gradjevne djelatnosti u Splitu, 05.10. 1919., 5 listova, strojopis + 1 nacrt (Položajni nacrt novoga puta od Zrinjske ul. do Plinarske ul. preko Poljane kralja Petra, 1:500. Split 04.10.1919.

B) Regulacioni plan Splita 1923. – 1924. : elaborati, članci

- Regulacioni plan grada Splita, [I dio] // Novo doba 04, 122 (31.05.1921.), 2
- Regulacioni plan grada Splita : o predradnjama, II dio // Novo doba 04, 124 (02.06.1921.), 3
Sve je ovo uzeto iz mojih radova (nešto i doslovno).
- Plan rada pri izradi programa za natječaj i novog regulacionog plana grada Splita, 1921, 2 lista, strojopis
- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću, 28.05.1921., 1 list, strojopis
Regulacioni plan.
- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću, Split, 20.09.1924., 1 list, strojopis
Natječaj za regulacionu osnovu grada Splita, izbor ocjenivačkog suda.
- Sastav Ocjenilačkog suda, 1 list, strojopis
- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću, Split, 18.11.1924., 1 list, strojopis
Projekt novog ranžirskog kolodvora.
- Bilježnice *Regulacioni plan* s opisom prispjelih radova, [1924.], 2 kom., hrv. i njem., rukopis
Sadrži tabelarni popis članova žirija, rezultate glasovanja, podatke o različitim projektnim rješenjima (Novo doba, Dominanta, Curate publica, Sv. Dujo, Sjeverna luka, Regina Adriae, Monumentum erae perenius, Dalmatia, Portus aureus, Nema Splita do Splita, Clarté, Oj Mrjane, Mir, Car Dijoklecijan).
- Zapisnik Zaključne sjednice ocjenivačkog odbora 19.10.[1924.], 1 list, rukopis
- Izvještaj regulacionog odbora vrhu regul.[acijone] osnove grada Splita izradjene po gosp. arh. Schürmanu, 7 listova, strojopis
Sastavio ing. Senjanović
- Senjanović, P. Kritika pojedinih projekata natječaja, 6 listova, rukopis
Projekt Nema Splita do Splita, Kolodvor.
- Senjanović, P. Elaborat za program natječaja 1925.

- /Moj/ Predlog k drugoj tački "Plana rada" za program natječaja novog regulacionog plana grada "Splita". /Saobraćaj/, 2 lista, strojopis
- Predlog k trećoj točki Plana rada (...), 4 lista, strojopis
Sastavio ing. Senjanović, Podjela grada.
- Predlog k četvrtoj tački Plana rada (...), Raspored trgova i javnih zgrada, 1 list, strojopis
- Natječajni uvjeti za postignuće regulatorne osnove grada Splita sa proširenjem, 2 lista, strojopis
- Snimci:
  - [Keller, Alfred]. Split i Splitsko polje anno domini 2000. (Motto: Nema Splita do Splita), [1924.], 1 fotografija
  - [Keller, Alfred]. Plan grada Splita (Motto: Nema Splita do Splita), 1 : 100, [1924.]
  - [Schürmann, Werner]. Städterweiterungs plan für Split, (Motto "Dalmatia"), [1924.], 1 : 2500
  - [Schürmann, Werner]. Stadtteil im Diokletianspalast, [1924.] 1:500
  - Schürmann, Werner. Snimak – izrađen po nalogu Općinske uprave Split, 10. 1925.

C) Utoci proti Regulacionog plana Splita 1939. i 1940.

- Gradskom poglavarstvu Split, Zagreb 01. 03. 1939., 17 listova, strojopis, kopija
Prigovori na generalni regulacioni plan ; Monumentalni trg na Strosmajerovoj obali ; Otvaranje, uredjenje i asaniranje dijela unutrašnjeg grada između "Lože" i "Piture" ; Novi predjel grada u uvali Poljuda; Smještanje monumentalnih zgrada u regulacionom planu.
- Pismo P. Senjanovića don Vinku Brajeviću, [s.l., s.a.], 2 lista, rukopis
- [O regulacionom planu], [s.l. , s.a.], 2 lista, rukopis, koncept
- Senjanović, P. Otvarenje, uredjenje i asaniranje unutrašnjosti Splita // Novo doba 22, 84 (09.04.1939.),5
- Predlog za reviziju regulacionog plana između „Lože“ i „Piture“, Senjanović, 1939.
- Isto, snimka
- Općinskoj upravi u Splitu za nadležnu višu (banovinsku) vlast, Zagreb 15.09.1940., 3 lista, strojopis
Senjanović, prigovori na generalni regulacioni plan Splita.

D) Regulacioni plan Beograda. Materijal koji je služio za predradnje u Splitu

- Odredbe za uredjenje grada Beograda, 1 list, strojopis
Udruženje – Sekcija Split – za sjednicu.
- Pismo Z. Markovića P.Senjanoviću, Beograd 20.12.1919, 3 lista, rukopis
- Isto, 3 lista, strojopis
- Plan rada za izradu programa o novoj regulaciji Beograda, 2 lista, tiskano, čir.
- Stojadinović, Miloslav. Građevinska politika Beograda // Trgovinski glasnik 32, 26 (03.02.1922),1
- R. O stećaju za uređenje Beograda // Trgovinski glasnik 32, 46 (28.02.1922), 1
- Potpisani je pravilnik za izvođenje generalnog plana Beograda (...) // Vreme 06, 1509 (02.03.1926), 4 Zagreb
- Regulatorna osnova za Sigečicu, Regulatorna osnova za Savske Kute i predjel Save // Novosti 19, [?] [18.01. 1928.?], 7

E) Razno

- Pismo Humberta Lugera P. Senjanoviću, Dubrovnik, 04.02.1922., 1 list, strojopis
- Senjanović, P. Dopis U.J.I.A. – Sekcija Split Općinskom upraviteljstvu, [Split] [s.a.], 6 listova, rukopis, koncept
Regulacija novih ulica.
- Istorijat rada na regulacionom planu grada Splita, 2 str., strojopis
- Direkcija Pomorskog saobraćaja Split, [s. a.] 2 str., strojopis
Po predmetu revizije regulacionog plana za grad Split.

[Natječaj za kupalište Bačvice, 1924.]:

- Natječajni uvjeti i Program za dobavu skica za gradnju gradskog kupališta u Splitu, [1924.], 2 lista, strojopis
- Dopis Općinskog upraviteljstva (Tartaglia) P. Senjanoviću, Split, 29.08.1925.
Dopisu je bilo priloženo pismo arhitekta Franza A[ugusta] Schülera I. Tartagli i don F. Buliću te br. 62 smotre Deutsche Bauzeitung.
- Koncept odgovora na pisma F. A. Schüleru koji je P. Senjanović sastavio za dr. I. Tartagliu, 03.09.1925., 2 lista, rukopis
- Pismo Tome Rosandića P.Senjanoviću, Beograd, 13.06.1936., 2 lista, rukopis
O planovima P.Senjanovića za regulaciju splitske obale. - Ne treba mi ništa ljepšega ni za – nekrolog !
- Dopis DPS (Visin) Banskoj vlasti Banovine Hrvatske Odjelu za Tehničke radove, Split, 06.03.1941., 2 str., strojopis, prijepis
Split, regulacioni plan grada i nova luka.
- Senjanović, P. Votum proti predlogu da se na splitskoj obali podigne niz zgrada tako da bi obala postala zatvorena ulica, mjesto obala otvorena prema moru, [s.l. s.a.], 4 lista, rukopis

Izresci:

- Ein Erweiterungsplan für Spalato // Deutsche Bauzeitung 59, 71 (05.09.1925.), 137-144

Izresci iz Novog doba:

- Matošić, Dane. Proširenje Splita // Novo doba 04, 11 ([?] 1921.), 7
  - Senjanović, P. Da li se ovako izgrađuju naše luke ? Odgovor (...) P. Senjanovića (...) F. Kaliterni // Novo doba 21, 288 (10.12.1938.), 3
  - Miličić, Jakov. Za saniranje splitskog Geta : predlog jednog monumentalnog novog trga u okolišu Mauzeleja // Novo doba 22, 84 (09.04.1939.), 38
  - Senjanović, P. Trikovi i kamuflaža u novom regulacionom planu Splitu // Novo doba 23, 158 (06.07.1940.), 9-11
  - Oko regulacionog plana grada Splita // Novo doba 23, 224 (21.09.1940.), 7
  - Diskusija o regulacionom planu Splita s naročitim obzirom na pitanje spoja nove stanice sa starom lukom // Novo doba 24, 04 (05.01.1941.), 9, 10, 2 ilust. (maketa)
- Predavanje arh. Fabijana Kaliterne.

F) Građevna novela za Split, 1912. i [1928./1929.] godina

- Gradjevni pravilnik za Kraljevinu Dalmaciju (Zakon 15. veljače 1886.) i Gradjevni uvjeti za grad Split ... – Split : Općina Split (Narodna tiskara), [1912.]. - 32 str. ; 34 cm
Brojne bilješke. - Sastavio ing. Senjanović u nemogućnosti da se donese novi gradjevni zakon za Dalmaciju, 1912.
- [Sastavio ing. P. Senjanović]. Slavno vijeće. 03.08.1912., 1 list, letak (Splitska Društvena tiskara)
Potpisano je Općinsko Upraviteljstvo, za načelnika dr. J. Smodlaka i predsjednik dr. G. Bulat.
- Senjanović, P. Referat po pitanju osnove za novi Gradjevinski zakon, [Zagreb, 22.03.1929.], 3 lista, strojopis
- Izvještaj o radu odbora šestorice U.J.I.A. na izradi predloga gradjevinskog zakona u vremenu od 17. do 22. marta 1929. u Zagrebu, Zagreb, 22.03.1929., 1 list, strojopis
- Projekat Gradjevinskog zakona, [22.03.1929.], 50 listova, šapirograf, uvezano
Sastavio većinom Ing. P. Senjanović, 1929.
- Dopis U.J.I.A. Sekcije Zagreb Glavnoj upravi U.J.I.A. (Beograd), Zagreb, 16.01.1930., 5 listova strojopis
Mišljenje o projektu Zakona o eksproprijaciji. - Napisao P. Senjanović.

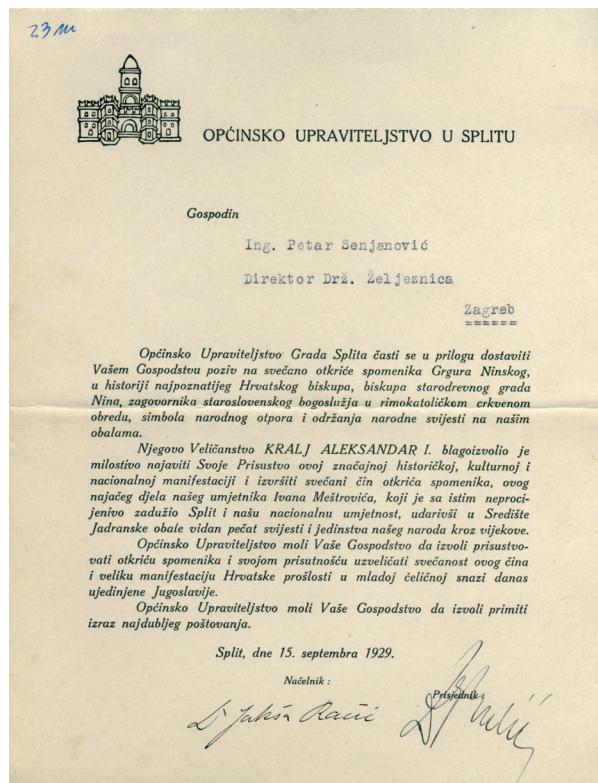
M-127/6 Spomenik

A) Grgur Ninski, 1929.

- Grgur Ninski O bogomilima i o glagoljici // Nova Evropa, knj. 20, br, 1 i 2 (11.07.1929), 64 str ; 23 cm.
Članci G. Novaka, I. Tartagliae, I. Pilara, M. Abramića, M. Bege, Lj. Karamana, F. Ivaniševića, Sv. Ritiga. - Brojne bilješke P. Senjanovića.
- Pismo P. Senjanovića M. Čurčinu, Zagreb 15.07.1929., 2 lista, strojopis
M. Čurčin, odgovorni urednik Nove Evrope.
- Ivanišević, Frano. Pobjeda glagolice kroz tisućljetu borbu. – Split : Hrvatska štamparija Gradske štedionice Split, 1929. - 75 str. : 26 ilustr. ; 23 cm. - (Izdanja Jugoslavenske Matice ; br. 10)
Izdanje prigodom podignuća spomenika Grguru Ninskemu, u Splitu, septembra 1929.
- [Senjanović, P.]. [O položaju spomenika Grguru Ninskome, 1929.], 2 lista, strojopis
Manji rezimé za prevod.
- Kaliterna, Franjo. Borba za i protiv Peristila, 3 lista, strojopis, kopija

Pisma:

- A)- Pismo don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 03. [1929.?], 2 lista, rukopis
- Pismo don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 05.05.1929., 3 lista, rukopis
- Dopisnica don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 13. i 21.05.1929, rukopis
- Pismo don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 20.06.1929., 4 lista, rukopis

Pozivnica Općinskog upraviteljstva u Splitu na svečano otvoriće spomenika I. Meštrovića Grguru Ninskome, 29. 09. 1929

Senjanovićev (Smislak?) prijedlog za novo postavljanje spomenika Grguru Ninskome na Marjanu (1947.)

- Pismo don Frane Bulića P. Senjanoviću, Split, 12.07.1929., 1 list, rukopis

- Dopisnica don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 03.01.1930.

- Dopisnica don F. Bulića P. Senjanoviću, Split, 07.11.1933.

O karikaturi [splitskog slikara Ivana Tolića].

B) Pismo P. Senjanovića don Frani Buliću O položaju spomenika Grguru Ninskome Ivana Meštrovića u Splitu god. 1929., Zagreb 04.05.1929., 7 listova, strojopis, prijepis

Štampano u Novo doba, 18.05.1929., preštampano u Vjesniku za arheologiju i historiju dalmatinsku.

- Pismo P. Senjanovića don F. Buliću, Zagreb, 29.05.1929., 5 listova, strojopis

- Senjanović, P. Koncept odgovora don F. Buliću, Split, 13.07.1929., 1 list, rukopis

C) Pismo prof. Josipa Barača P. Senjanoviću, Split, 11.06.1929., 2 lista, rukopis

Barač, odgovor 21.06.[1929.]

D) Pismo P. Senjanovića Ing. Matkoviću, [s.l., s.a.], 2 lista, rukopis

E) Pismo dr. Ljube Karamana P. Senjanoviću, Split, 25.04.1929., 4 lista, strojopis

F) Poziv Općinskog upraviteljstva u Splitu (J. Račić) P.Senjanoviću, Split, 15.09.1929., 1 list, strojopis
Za svečano otkriće spomenika Grgura Ninskoga u Splitu.

- Drugi poziv Općinskog upraviteljstva u Splitu (J. Račić) P.Senjanoviću, Split, 15.09.1929., 1 list

- Službeni poziv, Split, 15.09.1929.

G) Izresci iz dnevnog tiska :

- Novak, Viktor. Meštrovićev Grgur Ninski // Politika [?], [?] (01.04.1929.), 7

- Bulić, Frane. O položaju spomenika Grgura Ninskoga u Splitu // Jadranska pošta 05, 102 (02.05.1929.), 3

- Spomenik Grgura Ninskoga // Jadranska pošta 05, 104 (04.05.1929.), 5

- O položaju za spomenik Grgura Ninskoga // Novo doba 12, 127 (18.05.1929.), 4

Ovo su stavili na drugo mjesto, pak nijesam bila ni pročitala, slučajno sam sad opazila, pak ti šaljem ; Kao da tebe citira.

- X. Gdje da se postavi spomenik Grgura Ninskog ? // Jadranska pošta 05, 116 (20.05.1929.), 3

- Tartaglia, Ivo. O mjestu Meštrovićeva spomenika Grguru Ninskome : borba za i protiv Peristila // Novo doba 12, 131 (23.05.1929.), 3

Brojne bilješke P. Senjanovića. - Split ima da plati a sam Tartaglia da odluči !.

- Bulić, Frane. O mjestu Meštrovićeva spomenika Grguru Ninskome : borba za i protiv Peristila // Novo doba 12, 133 (25.05.1929.), 3

- Matković, Vorih. O mjestu Meštrovićeva Grgura Ninskog // Novo doba 12, 135 (28.05.1929.), 3

- Marcel, Martinis. Još o mjestu Meštrovićeva spomenika Grguru Ninskome // Novo doba 12, 135 (28.05.1929.), 3

- Begović, Milan. G. Meštrović "Grgur Ninski" na Peristilu? // Novo doba 12, 142 (06.06.1929.), 3

- Herceg, Jakša. Krokodilske suze za Peristilom // Novo doba 12, 146 (11.06.1929.), 3

Duhovito jeli ? - Sve ovo faktično dokazuje da je idiot.

- Matković, Vorih. Borba za i protiv Grgura Ninskoga // Novo doba 12, 146 (11.06.1929.), 3

- 32 milijuna zajma za slobodna skladišta, javne zgrade za urede, obalu i puteve (...) // Novo doba 12, 146 (11.06.1929.), 4

Najbolje bi bilo da grade još jednu (...) i da je gradi Dane.

- Jedan župnik glagoljaš: Grgur Ninski i glagolica : Osrt na članak dr. Jakše Hrcega [i.e.Hercega] // Novo doba 12, 148 (13.06.1929.), 3

- Bego, Marin. Penjanje na spomenik // Novo doba 12, 149 (14.06.1929.), 3

Brojne bilješke P.Senjanovića. - I ovo je jedan pozvani ! ; Svima je dalo u glavu i hoće da budu i duhoviti.

- Brajević, V. Za očuvanje naše stare arhitekture : replika na objašnjenja g. Koste Strajnića (Dubrovnik) // Novo

doba 13, 283 (06.12.1930.), 1-3

Subotnji prilog.

- Karaman, Ljubo. O Meštrovićevu spomeniku Grguru Ninskome u Splitu // Novo doba 12, [?] (25.12.1929.?), 9, 10

- Dušan Kninski. Fata – morgana // Politika [?], 29 (02.03.1932.?), 2

Za ovaku "afirmaciju" najbolje bi bilo da se Kosti Pećancu podigne spomenik u Dijoklecijanovom mauzoleju.

B) Veliki Hotel, [1932./1933.]

Židovsko (Švajcarske) špekulacije i Spliske grandomanske naivnosti u pitanju "Velikog Hotela" (Koffmann Sozahlingen) god. 1932., 1933.

- Dopis prof. L. Th. Koffmanna [?], Split 27.10.1932., 7 listova, strojopis + 7 listova, prijepis

- Pismo Huberta Platzbeckera ing. I. P. Illichu, Beč 29.10.1932., 1 list, strojopis

- Program II. Koncerta sv. Ceciliјe prigodom polaganja temeljnog kamenog novog Hotela u Splitu, [1933.?], 1 list, strojopis

Parodija na investitora: Maestro Koffmann-Leschinger von Judendorf, dr. Račić (...) Kor Slobodnih zidara, Kor Rotarijanaca.

- Pismo F. Kaliterne P. Senjanoviću, Split, 25.11.1933., 2 str., strojopis

Spekulacija sa Koncesijom Schwarz – Sarić, pomoću Stojadinovića.

- Odgovor P. Senjanovića F. Kaliterni, [s. l.], 03.12.1933., rukopis, koncept, 2 str. (poledina prethodnog pisma i 1 list)

- Skica položaja švicarskog Hotela.

Između Gusara i sv. Frane, u pravcu juga.

Izresci iz Novog doba:

- Smislaka, Hranko. Hotel na Marjanskoj obali // Novo doba 16, 223 (23.09.1933.), 5

- Kaliterna, Fabijan. Gdje da se gradi novi Veliki Hotel ? // Novo doba 16, 289 (12.12.1933.), 5

Skica projekta dalmatinsko-švicarskog hotelierskog društva: 1. Švicarski prijedlog 2. Prijedlog ing. arh. F. Kaliterne.

- Smislaka, Josip. Najdragocjenije što ima Split : Povodom projekta za izgradnju velikog hotela na obali // Novo doba 16, 290 (13.12.1933.), 5

- Bragadin, M. Izgradnja modernog hotela u Splitu // Novo doba 16, 293 (16.12.1933.), 9

- Lupis-Vukić, I. F. Pitanje splitskog hotela : jedan novi predlog // Novo doba 16, [i.e. 300] (27.12.1933.), 5

C) Stara biskupija [1909. i 1920./1924.]

- Senjanović, P. Stara biskupija, 15 listova, rukopis + 1 list

Gовор у Kazalištu, 23.05.1909.

- Spilićanin [Senjanović, P.]. Stara biskupija – novi kamen smutnje, 1 list, letak

Pretiskano iz Slobode, br. 17 (1909). – Vidi i: M-274

- [Senjanović, P.]. Debata sa dr. [Nikom] Andrijaševićem o „Staroj biskupiji“ 1909., 11 listova, rukopis

- Pitanje Stare Biskupije : inžinirsko mišljenje o ostacima Stare Biskupije // Novo doba 03, 14 ([?] 1920.), [?]

- Bulić, Frane. Pitanje stolne crkve : daljnje uredjenje okolice sadašnje stolne crkve i gradnja nove // Novo doba 07, 270 (19.11.1924.), 6

M-128 Kanal Vukovar – Šamac [1932. - 1936.]

- Senjanović, P. Jadran i železnice // Iz spomenice Jadranske straže 1932., str. 106-108

Bilješke. - I u rukopisu: [Senjanović, P.]. Jadran i željeznice, 27.05.1932., 8 listova, strojopis. - Tiskano u Spomenica Jadranske straže prigodom 10 godišnjice, 3 (1932).

- Senjanović, P. Kanal od Vukovara do Šamca vezao bi Dunav s našim Jadranskim lukama // Politika [?], [?] (13.08.1933.), 4
- Bilješke.
- Senjanović, P. Kanal Vukovar – Šamac (veza vodenih puteva Dunav – Sava u Smreku k Jadranu) // Saobraćajni pregled (Beograd) 06, 01 (01.1935), 1-4
- Senjanović, P. Kanal Vukovar – Šamac : sa Dunava, Savom na Jadran // Novo doba 18, 10 (12.01.1935.), 11, 12
- Dopis P. Senjanovića Pretsedništvu T.O.K. u Splitu, Zagreb 27.09.1936, 4 lista, strojopis
- G[rebenarević], J. Izgradnja kanala Vukovar – Šamac // Velikosrpski Balkan (Beograd) 20, 166 (04.11.1936.), 2

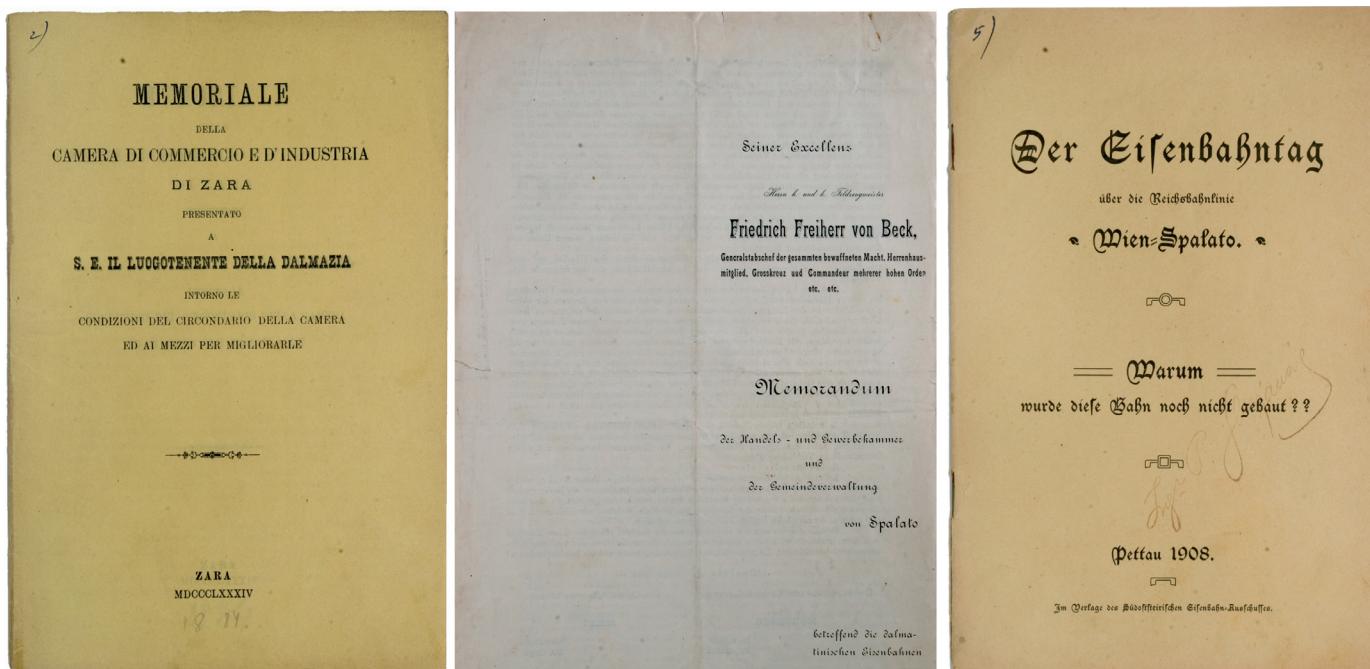
M-129 Unska pruga

M-129/1 Stariji spisi iz doba Austrije [1856. – 1919.]

A) - Borelli, Franjo de. Bilješke o koristi i važnosti Dunavsko-Jadranske željeznice od Donjeg Dunava do Dalmatinske obale. - Zadar : Tip. Demarchi – Rougier, 1856. - 8 str., strojopis
Prijevod s tal. - *Najstarije*.

Stenografski zapisnici Bečkog parlamenta:

- Stenographisches protokoll ... 05.05.1883., 17.05.1890., 13.12.1898.
- Memorandum upućen Friedrichu Freiherru von Becku prigodom njegovog dolaska u Split, 18.05.1904., 2 lista, tiskano

Propagandni materijali za željezničku povezanost gradova na istočnoj obali Jadranu sa zaleđem, iz doba Austro-Ugarske

- Zapisnik ankete glede izgradnje željeznica u Hrvatskoj i Slavoniji držane dne. 7. svibnja 1907., 11 listova, strojopis
Za „Unsku“, 1907.
- Linie Knin – Pribudić: Geologische verhaltnisse (abschrift), 25 listova, strojopis + 1 tabla (Mutmasslicher geologischer laengenschnitt ...), Wien, 04.04.1914.

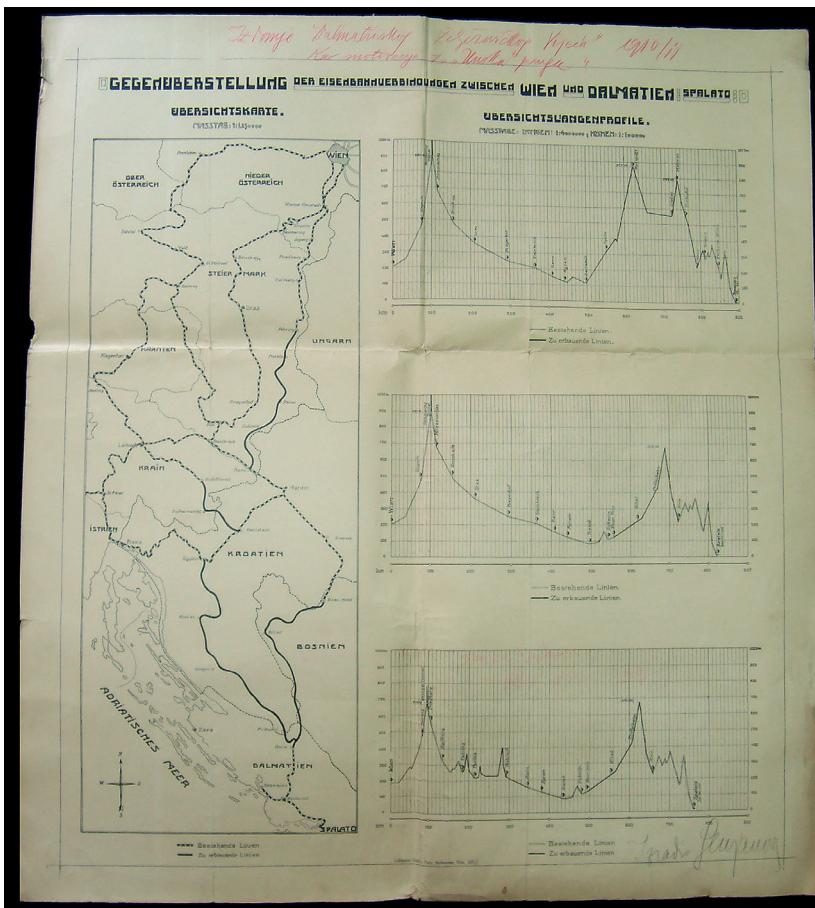
B) Brošure, predstavke, novine

- Pismo dr. [Josipa] Arambašina ing. Gödöllo, [s.l., s.a.], 1 list, rukopis
  - Pismo Zandome Ilića P. Senjanoviću, St. Gallen, 31.05.1910., 2 lista, rukopis, tal.
Zandome Ilić, predsjednik Trgovačke komore.
- Izresci iz „Slobode“:
- [S., P. ?]. Dalmatinske željeznice // Sloboda 06, 48 (29.04.1910.), 1
  - [S., P. ?]. Željeznički spojevi // Sloboda 06, 54 (13.05.1910.), 1
  - Još jedan razlog za željezničku svezu unskom dolinom // Sloboda 06, 125 (04.11.1910.), 2
  - [S., P. ?]. Željeznice i politika // Sloboda 06, 132 (21.11.1910.), 1
  - Dr. H. Dalmatinske željeznice // Sloboda 07, 21 (15.03.1911.), 1
  - Una grave minaccia per le sorti del commercio di Fiume // Il Popolo 10, 3074 (17.12.1911.), 1
  - Ungarisches Abgeordnetenhaus // Neue Freie Presse [?], 17713 (17.12.1915.), 8
- Vrlo važno priznanje!
- Dalmatinske željeznice u Jugoslaviji : Osvrt na predavanje ing. P. Senjanovića // Jadran : glasilo jugoslavenske demokracije 01, 50, 51 (10. i 11.04.1919.), 2
  - Krivo shvaćanje stvarne kritike // Jadran : glasilo jugoslavenske demokracije 01, 54 (15.04.1919.), 2

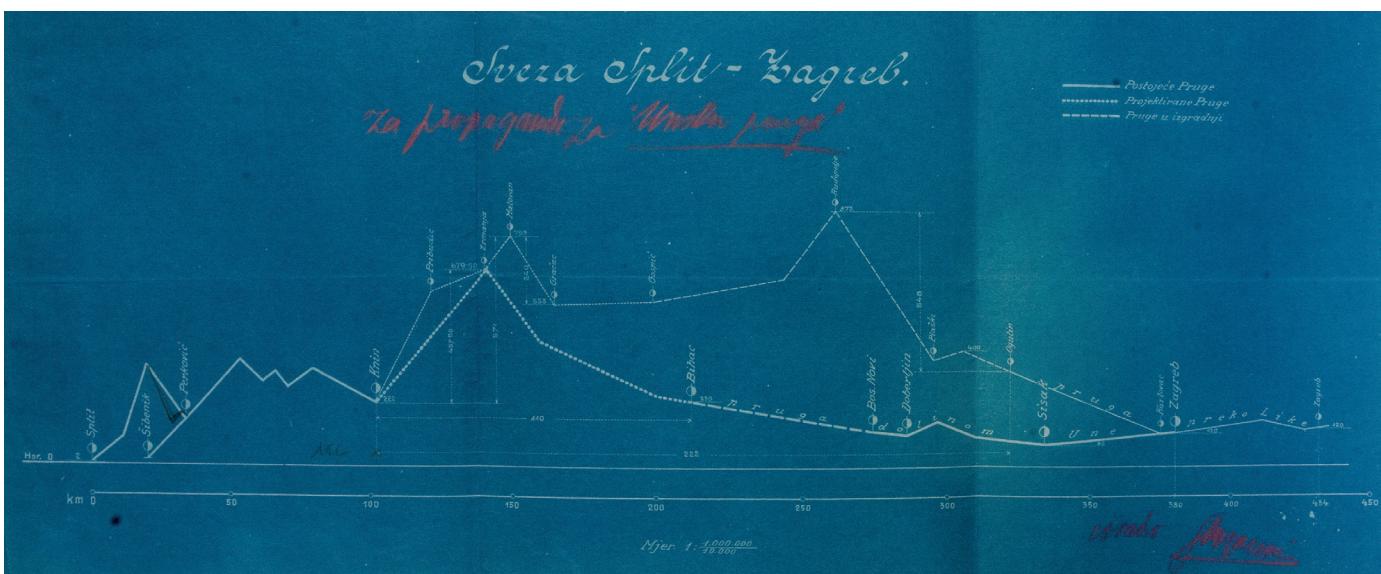
C) Studije i planovi god. 1919. Komisijski izvještaj 1919. da bi se stvorila podloga propagande za Unsku prugu:

I. Unska pruga:

- Pismo i upute Dra Josipa Smidlake u sporazumu sa Drom [Antom] Trumbićem P. Senjanoviću, Pariz 13.06.1919., 2 lista, rukopis
O željezničkoj mreži.
  - Zaključak U.I.A. i G.D., 01.04.1919., 1 list, strojopis
Za gradnju prugu iz Knina dolinom Une na Bihać i Novi.
  - Senjanović, P. Dalmatinska željeznica, Split, 06.1919., 6 listova, strojopis
Štampano u Jugoslavenskom Lloyd 11 (12, 14, 21, 25. 06. i 13.08.1919.) 49, 50, 52, 53, 67 str. 1,2, Za Unsku prugu. Odgovor ing. Nikoli Turkalju. – Vidi i: M-129/IG
  - Tehničko izvješće Komisije izaslane od Tehničkog ravnateljstva P.V.D. godine 1919. u cilju proučavanja trase za prugu Bihać – Knin, Banja Luka, 1.10.1919., 8 listova, strojopis, prijepis
Po predlogu i inicijativi ing. Senjanovića.
  - Prijepis istog, 5 listova, strojopis, čir. + 1 list
Bilješke P. Senjanovića.
  - Dopis Željezničke gradjevne uprave u Splitu (inž. P. Lapenna) pukovniku Borivoju Nešiću (delegat Vrhovne Komande, Beograd), Split, 15.12.1919., 4 lista, strojopis, prijepis
[Korespondencija P. Senjanovića s ing. pukovnikom Borivojem Nešićem, referentom za željeznice glavne vojne komande:]
- a) Pismo ing. Borivoja Nešića – P. Senjanoviću, Beograd, 30.12.1919., 1 list, strojopis, prijepis
  - b) Odgovor P. Senjanovića B. Nešiću, Split, 12.01.1920., 2 lista, strojopis
  - c) Pismo B. Nešića P. Senjanoviću, Beograd, 06.02.1920., 1 list, rukopis

Gegenüberstellung der eisenbahnu rbinoungen Zwischen Wien und Dalmatien Spalato

Sveza Split – Zagreb Unskom prugom

- e) Pismo B. Nešića P. Senjanoviću, Beograd, 27.02.1920., 2 lista, rukopis
- c) Pismo B. Nešića P. Senjanoviću, Beograd, 04.03.1920., 1 list, rukopis
- f) Pismo P. Senjanovića B. Nešiću, [s.l., s.a.], 1 list, rukopis, koncept

II. Pruga Bihać – Knin, [1919.]

- 1. Pruga: Bihać – Knin dolinom Une i Butišnice, god. 1919. /Varijanta I/
Radjeno na moj poticaj i po mojim uputama da bi se dalo temeljitu osnovu za rad i nastojanje na propagandi za Unsku prugu.
- 2. Pruga Bihać – Knin dolinom Une preko Srba na Zrmanju /Varijanta II/
- 3. Generalni projekat pruga Bihać – Zrmanja
Bihać – Knin, preko Zrmanje (ličkom prugom), 2 varijante „Direkcije za građenje željeznica u Beogradu“.
- 4. Pruga: Bihać - Knin dolinom Une preko Srba na Zrmanju
Željeznička gradjevna uprava u Splitu, Bihać – Knin stаница preko Zrmanje (ličke pruge), II. varijanta
- 5. Generalni projekat pruge Bihać – Zrmanja
Uzdužni profil, varijanta Unske pruge sa izlaznom u stanicu Zrmanja (Lička pruga)
- 6. Generalni projekat pruge Bihać - Zrmanja
Situacija Unske pruge, 3 varijante Bihać – Zrmanja
  - 1) Una – Butišnica – Knin ([Sabo] Jelić – P. Senjanović)
  - 2) Una – Kulenvakuf – Srb – Zrmanja, Direkcija za građenje željeznica
  - 3) Bihać (izvan defilea Une): Borićevac – Dobroselo – Dabašnica – Zrmanja, Direkcija za građenje željeznica
- 7. Sveza Split – Zagreb, uzdužni profil
Za propagandu. Za "Unsku prugu" Izradio P. Senjanović.

D) Komisijski izvještaj 1921.

- Komisijski izvještaj, Beograd, 10.07.1921., 1 list, prijepis, strojopis
- Razni prilozi:
  - Pismo Dr. [Ante] Trumbića dr. Škarici, Beograd, 12.03.1921., 6 listova, prijepis, strojopis
  - Razne bilješke, 4 lista, strojopis
  - Spisak investicionih radova koji se imaju izvršiti (...) 1920./1921., 1 list, tiskano
  - Statistička tabla Jugoslavije, 1920.
- Pečat Udruženje Jugoslavenskih inženjera i arhitekta – Sekcija Split.
- Senjanović, P. Kraljevina Jugoslavija : Karta novih željeznica izgrađenih god. 1919.-1936., 1 list
- Karta Kraljevine Jugoslavije s novim željeznicama izgrađenim god. 1919.-1936., 1 list, crtež
Ista karta tiskana u Obzoru 76, 19 (24.01.1936.).

E) Glavni komisijski izvještaj 27.07.1927.

- Dopis Direkcije za građenje novih železnica Ministru saobraćaja, Beograd, 20.05.1927., 1 list, strojopis, prijepis
- Dopis Direkcije za građenje novih železnica P. Senjanoviću (pomoćnik direktora), Beograd, 01.06.1927., 1 list, strojopis
- Dopis P. Senjanovića [?], Zagreb 13.07.1927., 1 list, strojopis
- Dopis Općinskog upraviteljstva Split P. Senjanoviću (pomoćnik direktora D.D.Ž...)Split, 18.07.1927., 2 lista, strojopis
- Unska pruga.
- Koch, Ferdo, Luković, Milan T. Izvještaj o geološkom pregledu trasa projektovanih za vezu Bihać – Zrmanja

- Knin i Bihać – Butišnica – Knin. - Zagreb, 25.07.1927., 4 lista, strojopis
- Senjanović, Petar. Unska pruga : komisijski izvještaj. 27.07.1927., 34 lista, šapirograf [Glavni komisijski izvještaj 27.07.1927.]
- Dopis [P. Senjanovića] Direkciji za gradjenje novih željeznica u Beogradu, Zagreb 27.07.1927., 1 list, strojopis
- Dopis P. Senjanovića Direkciji za gradjenje novih željeznica, Zagreb, 27.07.1927., 2 lista, rukopis, koncept
Ja sam kao pomoćnik direktora u Zagrebu dao poticaj i udesio da se do ovoga dodje.
- Milenković, P. [Unska pruga : Odvojeno mišljenje]. Beograd, 30.07.1927., 2 lista, strojopis
- Pismo ing. P. Milenkovića [?], 1927., 1 list, rukopis
- Dopis T.O.K. Split P. Senjanoviću, Split 02.08.1927., 1 list, strojopis
Unska željeznička pruga.
- Dopis Uprave za građenje železnica (...) Kraljevine SHS (...) P. Senjanoviću (pomoćnik direktora DDŽ Zagreb, Beograd 17.09.1927., 1 list, strojopis

F) Izvještaj Komisije god. 1931. i riješenje ([Lazar] Radivojević – [Pet. R.] Živković za Butišnicu)

- Izveštaj [Komisije] po predmetu pogodnije varijante za Unsku prugu, [07.04.1931. ?], 16 listova, strojopis, čir.
Ovaj sam izvještaj sastavio ja za Komisiju koja ga je potpuno usvojila.
- Savić, Kiril. Odvojeno mišljenje k izveštaju po predmetu pogodnije varijante za Unsku prugu, Beograd, 15.04.1931., 16 listova, strojopis, čir.
Brojne bilješke.
- [Rešenje o Unskoj pruzi – na Knin -] : Ministru saobraćaja, Beograd, 31.08.1931, 11 listova, strojopis, čir.
Po mojem uticaju kao i uslijed izvještaja Komisije 07. 04. 1931.

G) [Izresci iz] novina, članci, polemike od 1919. do 1926.

- Turkalj, Nikola. Opet lička željeznica // Jugoslavenski Lloyd 11, 61, 62 (24. i 26. 07. 1919.), 1, 2
- Senjanović, P. Dalmatinska željeznica // Jugoslavenski Lloyd 11, 67 (13.08.1919.), 1, 2
- Vidi i: M-129/1C I
- X. Lička željeznica // Obzor 60, 204 (30.08.1919.), 3
- Obustavljena gradnja Unske željeznice ! // Novo doba 04, 128 (07.06.1921.), 2
- Obustava gradnje Unske željeznice // Novo doba 04, 204 (09.09.1921.), 1
- Za željeznički spoj Unskom dolinom // Novo doba 04, 229 (10.10.1921.), 1
- O Unskoj željezničkoj pruzi // Novo doba 08, 225 (17.09.1925.), 2
- Senjanović, P. Unska pruga : imperativ obrane i samoodržanja //Novo doba 09, 44 (24.02.1926.), 1
Iz predavanja P. Senjanovića.
- S[enjanović], P. Unska pruga i novi državni budžet // Novo doba 09, 193 (22.08.1926.), 1
- Ne komplikirajmo stvari // Hrvatska riječ 01, 109 (30.08.1924.), 2
Brojne bilješke.
- Unska željeznica // Jutarnji list 14, 4890 (15.09.1925.), 3
- Senjanović, P. [Amandman za Unsku prugu] // Obzor 67, 87 (28.03.1926.?), [?]
Isto za tisak, 3 lista, strojopis

H) Lička pruga - predavanje inž. Senjanovića 1925.

- [Senjanović, P.]. Predavanje 1925. Split, Kino Karaman, 16 listova, strojopis
Nije tiskano.
- Senjanović, P. Lička pruga : za Spomenicu inženjera, 5 listova, strojopis
- Organizacija transporta (...), 12 listova, rukopis, koncept
- Lička pruga, bilješke, 1 list, rukopis

M-129/2

A) Debata u Narodnoj skupštini 1934.

Izresci iz novina (1928. – 1935.):

- Ekspozе ministra saobraćaja. Građenje novih pruga // Politika 25, 7136 (10.03.1928), 1
- Milosavljević, Svetislav T. Saobraćajna politika g. S. Milosavljevića // Privredni pregled 06, 39 (23.09.1928.), 1
- Milosavljević, Svetislav T. Našu železničku mrežu treba dovesti u red investicionim radovima i nabavkama // Politika 26, 7455 (01.02.1929), 1
- Savić, Kirilo. O našim železnicama // Politika 26, 7469 (15.02.1929.), 1
- Pred građenjem unske pruge // Politika 26, 7513 (31.03.1929.), 10
- Revejo, Ž. „Babunska pruga“ : Izjava Evropskog društva za proučavanja i preduzeća // Politika [31], [?] (22.01.1934.), 1
- Pretres budžeta u Narodnoj skupštini (...) // Politika 31, 9265, 9267, 9268 i 9273 (01, 03, 04. i 09.03.1934.), 1-4
- Kako stoji pitanje ugovora o građenju železničkih pruga ? // Politika 32, 9742 (06.07.1935.), 1-2
- Radivojević, Lazar. Kako stoji pitanje ugovora o građenju železničkih pruga ? // Politika 32, 9752 (16.07.1935.), 1
- Novak, Lujo. Dva stanovišta g. Lazara Radivojevića // Politika 32, 9761 (20.07.1935.), 6
- Stanić, Andra M. Kako stoji pitanje o građenju železničkih pruga ? // Politika 32, 9760 (24.07.1935.), 1-2
- Radivojević, Lazar. Kako stoji pitanje železničkih ugovora ? // Politika 32, 9771 (04.08.1935), 4
- Ugovorima koje je zaključio g. Lazar Radivojević država je zaista oštećena sa 829.120.000 dinara (...) // Politika 32, 9783 (16.08.1935.), 1-2

Ovo sam ja sastavio.

- Veliki zbor udružene opozicije u Gornjem Milanovcu (...) // Politika 32, 9787 (20.08.1935.), 4
- Trifunović, Filip J. Kako stoji pitanje železničkih ugovora ? // Politika 32, 9789 (22.08.1935.), 4
- Stanić, Andra M. Kako stoji pitanje o građenju železničkih pruga ? // Politika 32, 9790 (23.08.1935.), 1-2
- Radivojević, Lazar. Jedna izlišna intervencija // Politika 32, 9820 (22.09.1935.), 6
- Afera „Orient-Konstrukt“ (...) // Politika 33, [?] (25.07.1936.), 5

Izresci iz Pravde, Novog doba, Jutarnjeg lista...

- Grebenarović, Milan. O našim železnicama (I-III) // Pravda 25, 50-52 (22.02.1929.), 1, 4
- Skupština je jednoglasno izdala sudu poslanika g. Huseina Kadića // Pravda [?], [?] (24.02.1934?), 3
- Specijalna budžetska debata u Narodnoj skupštini (...) // Pravda 30, 10538, 10539 (09. i 10. 03.1934.), 5-8
- Sud izviđa veliku aferu sa podizanjem železničkih pruga kod nas (...) // Pravda 32, [?] (27.04.1936.), 9, 10
- Kako firma „Orient-Konstrukt“ nije ispunjavala obaveze (...) // Pravda 32, [?] (08.06.1936.?), 12
- Interpelacija senatora (...) I. Majstrovica o Unskoj pruzi (...) // Novo doba 17, 35 (10.02.1934.), 9,10
- Nar.[odni] posl.[anik] g. inž. I. Šakić o akciji (...) P. Senjanovića (...) // Novo doba 18, 187 (12.08.1935.), 2
- Zašto se ne grade splitski magazini i Unsko pruga // Novo doba 18, 189 (14.08.1935.), 2
- Edmund Boyer i gradnja pruge Priština – Peć (...) // Jutarnji list 23, 7936 (04.03.1934.), 3
- Boyer, Staviskijev pouzdanik i gradnja pruga Priština – Peć i Bihać – Knin (...) // Jutarnji list 23, 7936 (04.03.1934.), 2
- Trosatni govor ministra saobraćaja g. Radivojevića o saobraćajnoj politici u našoj državi (...) // Jutarnji list 23, [?] (09.03.1934.), 5-8

- Andra Stanić ostaje kod svojih tvrdnja (...) da zaključeni ugovori nijesu imali zakonsku osnovu // Jutarnji list 23, [?] (10.03.1934.), 7
- Gradnja željeznica pred Narodnom skupštinom (...) // Novosti 28, 68 (09.03.1934.), 17
- Duel između dve savesti – ugovori za građenje državnih železnica // Otačbina 01, 03 (11.03.1934.), 1
- Ivanišević, Frano. Za unsku prugu Bihać – Knin // Jugoslovenski Lloyd 26, 31 (09.02.1934.), 1
- Rašković, Milivoje P. Građenje železnica u Turskoj // [?] ([?]), 138

B) Anketna komisija, 1934. godine

I) Opšti izveštaj, pravno mišljenje, pregledna tabela (...)

- Beleške za predlog obrazovanja anketnog odbora. 3 str., strojopis, čir.

Ugovori o građenju željeznica.

- Predlog za izbor članova Anketnog odbora, 1 list, strojopis, čir.

Inž. P. Senjanović pomoćnik ministra saobraćaja. - *Predsjednik*.

- Senjanović, P. Rad Komisije za ocenu ugovora, Beograd, 19.06.1934., 3 lista, strojopis, čir.

Predsjednik Komisije, pomoćnik ministra saobraćaja.

- Opći Izvještaj anketne komisije ministru saobraćaja, Beograd, 09.07.1934., 28 listova, strojopis, čir.

- Pravno mišljenje o ugovorima. Beograd, 07.07.1934., 8 listova, strojopis, čir.

Dakle na(...) teških ugovora nema država nikakvog pravnog oslonca da poništi, ove nemoralne i nemoguće ugovore, tim više što se arbitraža i superarbitraža ugovorom prepušta stranim državljanima čak u slučaju (...) zemljacima protustranke. To je ponižavajuća i najštetnija klauzula ugovora !

- Sporazum sa gradjevinskim društvom „Batinjol“ od 28. oktobra 1935. po pitanju prima, smanjenju cena, odlaganju plaćanja i dr., 9 listova, strojopis

Uz ekspoze Ministra finansija Finansijskim odborima Narodnog prestavninstva.

- Zapisnik održanih sednica specijalne komisije obrazovane (...) radi ispitivanja zaključnih ugovora sa stranim preduzećima za finansiranje i građenje železničkih pruga. [Beograd] 09.07.1934, 33 lista, strojopis, čir.

- Promemoria „Batinjol“, Beograd, 08.11.1935., 4 lista, strojopis, čir.

Pregledne tabele:

I) Razlika u finansiranju za građenje pruge Priština-Peć i Bihać-Knin, grafikon, 1 list, paus

II) Investicije za radove na građenju pruga Priština-Peć i Bihać-Knin, grafikon, 1 list, paus

III) Razlika u otplatama sa primom od 28.5 % i 40 % za građenje pruga Priština-Peć i Bihać-Knin

I) Iznos kreditiranja po dosadanjim i izmenjenim ugovorima sa „Batinjolom“ za ugovor iz god. 1931. i 1932. (Ugovor I i II), 1 tabla

II) Plaćanja firmi „Batinjol“ prema postojećim ugovorima i prema izmenama ugovora

III) Iznosi radova i plaćanja po dosadanjim i izmenjenim ugovorima sa firmom „Batinjol“, tabla, 1 list, 1 tabla

IV) Vrednost radova i plaćanja diskontovana sa 12% kamata na 1.07.1935. po dosadanjim i izmenjenim ugovorima sa „Batinjol“-om, 1 tabla

V) Rekapitulacija (Ušteda u sadanjoj vrednosti sa 12 % na 1.07.1935.), 1 tabla

Osam priloga Izveštaju Ministarskom savetu po predmetu izmene ugovora Batignol, 23.10.1935.

II) Ugovori i dopisi:

- Financijski ugovor za izgradnju železničkih pruga Bihać – Knin i Priština – Glogovci - Peć. Beograd, 01.10.1932., 6 listova, šapirograf

Société Européenne d' etudes et d' entreprises:

- Dopis S.E.E. Ministru saobraćaja, Paris, 13.12.1934., 1 list, strojopis, franc., kopija

- Dopis Ministarstva saobraćaja Kraljevine Jugoslavije S.E.E., Beograd, 20.12.1934., 2 str., strojopis, čir.

- Dopis Paula Raynarda S. Stojkoviću, [s. l.] 24.12.1934., 7 listova, strojopis, kopija, franc.

- Dopis pomoćnika Ministra saobraćaja Odelenju za građenje železnica, Beograd, 03.01.1935., 1 list, strojopis, čir.
- Pismo Henria Thelena P. Senjanoviću (pomoćnik ministra saobraćaja), Lausanne, 12.09.1934., 2 lista, rukopis, franc.
- Odgovor P. Senjanovića Henriu Thelenu, 18.09.1934., 1 list, koncept, rukopis, njem.
Président du Tribunal fédéral Suisse.
- Ugovor sa firmom Lozinger (skraćeni izvod iz komisijskog izveštaja od 07.07.1934.), Beograd, 14.07.1934., 8 listova, strojopis
Nije predato.
- Dopis Ministarstva saobraćaja Banki „Kompas“ preko preduzeća Lozinger i komp., Beograd, 12.12.1934., 1 list, strojopis, čir.
- Predlog za sporazum na bazi daljnog gradjenja s firmom „Lozinger“, 01.1936., 4 lista, strojopis

C) Unska pruga: Revizija ugovora 1932. i novi ugovori 1935. i [1937.] za gradjenje Unske pruge sa Batinjolom

- Nove investicije sa „francuskim“ ugovorima 1932., 1 list, rukopis, koncept
- Ministarstvo saobraćaja. Odeljenje za građenje železnica. Predmer i cenovnik radova za građenje železničke pruge (Bihać-Zrmanja i Bihać-Knin). - Beograd : Štamparija „Skeplić“, 1932. – 56 str. ; 31 cm
- Izveštaj po predmetu revizije i izmene ugovora sa firmom „Batinjol“ za građenje novih železnica, Beograd 24.10.1935., 28 listova, strojopis, čir.
- Dijagram otpata vrednosti radova po ugovoru Voaje – Batinjol za građenje pruga Priština – Peć i Bihać – Knin.
- Prilog specijalnog izveštaja za ugovor Voaje – Batignol (i Unska pruga). - Revizija ugovora u god 1935.
- Tehnički ugovor sa Građevinskim društvom Batinjol za građenje železničkih pruga Bihać – Knin i Priština – Peć. Beograd, 30.11.1935., 23 str., šapirograf, čir.
Novi – revidirani.
- Avenan o izmenama i dopunama finansijskog ugovora od 01.10.1932. za građenje železničkih pruga Bihać – Knin i Priština – Peć. Beograd, 30.11.1935., 2 lista, šapirograf
- Dopis načelnika Vaskovića (Odeljenje za gradjenje železnica) Gradjevinskom preduzeću „Batinjol“, 1 list, strojopis
- Dopis [?] Ministru saobraćaja (Dr. M. Spaho), Beograd 15.09.1937., 2 lista, strojopis, prijepis
Producženje ugovornog roka Društvu Batignolle za izradu pruge Bihać – Knin bez naplate kazne. - Ovo je uradjeno čim sam ja otišao u penziju, kao da se je na to baš čekalo ! Ovo je znatna promjena ugovora, bez odobrenja ni Minist.[arskog] Savjeta, niti ikakvog Minist.[arskog] Odbora, niti saslušanja Državnog Pravobranilaštva, kao da se radi o najneznačnijoj stvari.

M-129/3

A) Polemika inž. P. Senjanovića sa ministrom [Dimitrijem] Vujićem (Vasković) i [Ivanom] Majstrovićem 1935. zbog Unske pruge

I) Izresci iz Novog doba 1929., 1935.:

- Obustava prometa na Ličkoj pruzi // Novo doba [12], [?] (29.01.1929.), 3
- Hitna potreba Unske pruge // Novo doba 12, [?] (16.02.1929.), 3
- Unska pruga // Novo doba 12, 44 (24.02.1929.), 1
- R. Dva dana blokirani snjegom u Gračacu // Novo doba [14], [?] (12.02.1931), 6
- [Senjanović, P.]. Kako stoji pitanje izgradnje Unske pruge : Informativni referat g. inž. Petra Senjanovića u Trgovačko-industrijskoj komori // Novo doba 18, 174 (27.07.1935.), 2, 3

- Zašto se ne grade splitski magazini i Unska pruga // Novo doba 18, 189 (14.08.1935.), 2
  - [Senjanović, P.]. 80-godišnjica još nezapočete Unske pruge : Odgovor inž. P. Senjanovića na izjavu bivšeg ministra D. Vujića // Novo doba 18, 193 (19.08.1935.), 2, 3
  - Bivši ministar saobraćaja g. D. Vujić odgovara g. inž. Senjanoviću u pitanju gradjenja Unske pruge // Novo doba 18, 200 (27.08.1935.), 2, 3
  - Senjanović, P. Moj odgovor gosp. senatoru d.ru Majstroviću // Novo doba 18, 201 (28.08.1935.), 2
  - Senjanović, P. Još jedan odgovor bivšem ministru g. D. Vujiću // Novo doba 18, 202 (29.08.1935.), 2
- Dodaci za definitivni odgovor u „Jutarnjem listu“ i „Politici“, 1 list, strojopis
- Majstrović, Ivan. Moja zaključna u sporu o Unskoj pruzi // Novo doba 18, 204 (31.08.1935.), 5
- Poveretto !

II) Izresci drugih novina:

- Lička pruga zatrpana snijegom // Novosti [?], 37 (06.02.1930.?), [?]
- Vujić, Dimitrije. Gradnja Unske pruge : izjava bivšeg ministra saobraćaja inž. gosp. Dimitrija Vujića // Jutarnji list 24, 8458 (15.08.1935.), 2, 3
- [Senjanović, P.]. Osamdesetogodišnjica još nezapočete Unske pruge : Odgovor inž. P. Senjanovića na izjavu bivšeg ministra D. Vujića // Jutarnji list 24, 8461 (18.08.1935.), 1
- Još jedan odgovor bivšem ministru g. D. Vujiću // Jutarnji list 24, 8475 (01.09.1935.), 2
- Vujić, Dimitrije. Građenje unske pruge : Izjava bivšeg ministra saobraćaja inž. g. Dimitrija Vujića // Politika 32, 9779 (12.08.1935.), 4
- Senjanović, P. Odgovor g. Senjanovića bivšem ministru saobraćaja g. Vujiću // Politika 32, 9794 (27.08.1935.), 4
- Manger, Dušan. Unska pruga // Jugoslavenski list 18, 247 (20.10.1935.), 09
- Nepogode i dalje (...) u Savskoj [banovini] // [?] (07.02.1936.)

III) Drugi prilozi:

- Pismo P. Senjanovića uredništvu Politike (Beograd), Zagreb, 24.08.1935., 1 list, strojopis
  - Senjanović, P. „Zaključnu riječ“ g. Dra Majstrovića u „Novo doba“ 31.08.[1935.] ne zaslužuje odgovora u javnosti (...) , Zagreb, 03.09.1935., 2 lista, strojopis
- Nije štampano. – Vidi i: M-129/3A1
- Senjanović, P. Za iduću polemiku, 7 listova, rukopis

B) Predavanje ing. P. Senjanovića u Splitu, 26. 08. 1935., Trgovačka komora

- Dopis T.I.K. u Splitu svim komorskim vijećnicima stojnicima u Splitu, Split, 25.07.1935., 1 list, strojopis
- Referat o stanju Unske pruge.
- Senjanović, P. Predavanje u Splitu 1935., 9 listova, rukopis
  - Memorandum, 29.05. 1935., 3 lista, strojopis
  - Jevtićev režim je pokopao Unsku prugu (...) // Jadranski dnevnik 02, 174 (27.07.1935.), 5
- Referat P. Senjanovića.
- Kako je bivša vlada pokopala Unsku prugu (...) // Novosti 29, 208 (28.07.1935.), [?]
  - M.M. Ing. Petar Senjanović tvrdi da je građenje naših železnica posredno financirao Staviski // Pravda 31, 11044 (28.07.1935.), 8

C) „Vujićade“ i programi gradjenja

I) Pisma:

- Pismo ing. Bore Stefanovića Ministru saobraćaja Dimitriju Vujiću, Beograd, 14.05.1935., 2 lista, strojopis, čir., prijepis

B. Stefanović – direktor Rečne plovidbe u penziji.

- Pismo dr. Eduarda Juraka P. Senjanoviću, [Zagreb], 09.06.1934., 2 lista, strojopis
- Pismo dr. Eduarda Juraka P. Senjanoviću, Zagreb, 19.08.1935., 1 list, strojopis
- Pismo ing. N. Markovića Ministru, Beograd, 04.09.1935., 2 lista, strojopis, cir.

Za to ni ja ni Komisija nismo dužni odgovora - Vaskoviću.

II) Izresci iz novina:

- [Stanić, Andra]. Velika debata o saobraćajnoj politici u našoj državi (...) // Jutarnji list 23, 7941 (09.03.1934.), 1 - 6

Sve servirano od Vaskovića.

- Vujić, Dimitrije. Kako, zašto i na čiji poticaj je odložena gradnja Unske pruge (...) // Jadranski dnevnik 02, 187 (12.08.1935.), [?]

- Isa. Ministri i činovnici // Glasnik željezničkih činovnika 18, 09 ([?] 09.1935.), 1, 2
- Sirišćević, Slavko J. Unska pruga i Splitsko pristanište (...) // Privredni pregled [?], 36 ([?]), 3
- Ministar saobraćaja g. inž. Vujić u Splitu // Novo doba 18, 05 (07.01.1935.), 6
- Ministar saobraćaja ing. Vujić (...) // Novosti 29, 08 (08.01.1935.), 5
- Ministar g. Vujić o tarifnoj politici državnih železnica (...) // Politika 32, 9611 (19.02.1935.), 4
- Danas stupa na snagu nova železnička tarifa za putnike (...) // Politika 32, 9621 (01.03.1935.), 4
- Ministar g. Vujić o reformama i preuređenju našeg saobraćaja // Politika 32, 9622 (02.03.1935.), 2
- Ministar saobraćaja g. Dimitrije Vujić govorio je sinoć na radio o našem saobraćaju i našoj saobraćajnoj politici // Politika 32, 9635 (15.03.1935.), 3, 4
- Program traženja železnica iz unutrašnjeg zajma od milijardu dinara // Politika 32, 9664 (13.04.1935.), 5
- Na agitacionom zboru na Sušaku govorio je ministar saobraćaja g. D. Vujić // Politika 32, 9674 (23.04.1935.), 4
- Ministar saobraćaja g. Vujić tvrdi da je spuštanje tarifa dalo pozitivne rezultate (...) // Politika 32, 9726 (20.06.1935.), 4
- Sadašnje stanje privredne aktivnosti u Jugoslaviji : za mesec april 1935 godine // Politika 32, 9727 (21.06.1935.), 2

- Veliki zbor udružene opozicije u Gornjem Milanovcu // Politika 32, 9787 (20.08.1935.), 4
- Uskoro će biti propisana Uredba o preuređenju svih ustanova Ministarstva saobraćaja (...) (veliki govor ministra saobraćaja g. Dimitrija Vujića o reorganizaciji naše saobraćajne službe) // Vreme 15, 4734 (15.03.1935.), 2
- Ministar g. Dimitrije Vujić o našoj saobraćajnoj politici // Vreme 15, 4721 (02.03.1935.), 1
- Naša saobraćajna politika (povodom govora ministra saobraćaja /g. Vujić/ na radio) // Vreme 15, 4735 (16.03.1935.), 2

- Sekcija za izgradnju pruge Bileće – Nikšić otpočela je rad // Vreme 15, [?] (21.05.1935.), [?]

III) Cenzurisane radio upadice prigodom "epohalnog" radio govora o našoj saobraćajnoj politici, 2 lista, rukopis

Švadroner(?) – "Saobraćajni hochšapler !"

IV) Bilješke i manji istrišci o inž. Dimitriju Vujiću:

- Bilješke P. Senjanovića, 1 list, rukopis, cir.
- Bilješke, 5 listova, rukopis (razno)
- Bilješke P. Senjanovića o inž. Dimitriju Vujiću, 2 lista, rukopis + 2 lista, strojopis, cir.
- Vrana. Izborni šlager // [?]
- Dohotci državnih željeznica za 1935. // [?]
- Dimitrije Vujić u ime Jugoslavenskog kluba // [?], (03.1937.)

D) Jedan pamflet Vaskovića iz god. 1931.

- Vasković, Zd. R. Gospodinu Ministru saobraćaja, Beograd, 31.07.1931., 25 listova, čir.

Vasković, šef Odsjeka za trasiranje Odjeljenja za građenje željeznica.-

Materijal za upoznavanje Vaskovića [i za] jednu psihopatolšku studiju ; Pamflet proti Kuzmanoviću – Milenkoviću.

M-129/4 Borba i obrana Unske pruge i varijante Butišnicom 1935.

A) Borba u Ministarstvu proti Z. Vaskovića i drug. [?]

- Senjanović, P. Ekspoze po pitanju dveju varijanti za Unsku prugu (Bihać- Knin). Beograd, 05.11.1935., 7 listova, strojopis, čir.

Za gosp. predsednika Ministarskog saveta dr. M. Stojadinovića, za sednicu Ministarskog saveta, 08.11.1935.

- Unsko pruga u smjeru Knin – Butišnica – Martinbrod (...) Varijanta Butišnicom na Knin ;

Unsko pruga u smjeru Knin – Zrmanja – Martinbrod (...) Varijanta Butišnicom na Zrmanju, 2 list, strojopis Martinbrod – Butišnica – Knin, grafikon, 1 list

Knin ili Zrmanja prilozi i materijal za moj odgovor Vaskoviću i (...):

- Rezultati troškovnika za Bihać - Kulen Vakuf ..., 03.1929., 2 lista, strojopis

Netačni podatci na osnovu kojih je bilo odlučeno da se gradi varijanta na Zrmanju.

- Dopis JDŽ Direkcija Zagreb o broju putnika i prevezениh neto tona u god 1927. - 1929., na pruzi Gračac

– Knin i odgovor, Zagreb, 14.02.1930., 2 lista, rukopis

- Izvadak iz akta G.D. br. 8488/31, od 20.08.1931., 1 list, strojopis, čir.

Trasa Unsko pruge preko Trubar brda dolinom Butišnice na Knin bolje odgovara vojnim uvjetima.

- O pitanju uređenja bujica u sливу Butišnice, 1 list, strojopis, čir.

- Dopis Općine Split (dr. J.Račić), Split [1932.], 2 lista, strojopis

Predstavka splitske Općine za posješenje gradnje Unsko pruge u svrhu pružanja zarade pučanstvu Primorske banovine.

- Dopis T.I.K. Split (Duboković) Ministru saobraćaja (M. Spaho), Split, 26.10.1935., 1 list, strojopis

- Izmena ugovora Batinjol i moj prvi odgovor na optužbe Vaskovića, Beograd, 12.11.1935., 10 listova, strojopis, čir.

- Izvod iz finansijskog zakona za 1928/29 godinu (čl. 241) i Prepis iz finansijskog zakona za 1933./34. godinu, 2 lista, strojopis

- Lička pruga do Knina: troškovi čišćenja, 06.11.1935. i Prekid saobraćaja radi sniježnih zapuha na pruzi Gračac – Knin 1928./29., 3 lista, strojopis

- Predviđeni pravac Unsko pruge, 1 list, strojopis, čir.

- Telegram J.D.Ž Direkcija Zagreb (Sneller) P. Senjanoviću, Zagreb 10.02.1936.

- Vremenska situacija 10.02.1936. na pruzi Zagreb-Sušak, Ogulin-Split (...)

- Dopis P. Senjanovića Ministru o sabotiranju Vaskovića, Beograd, 05.11.1935., 2 lista, strojopis, 1 list, rukopis Sabotiranje početka gradnje Unsko pruge sa strane ing. Vaskovića.

- Vasković, Z. Unsko pruga : referat Ministru saobraćaja Spahi, Beograd, 19.11.1935., 18 listova, strojopis, prijepis

Odlučni napad Vaskovića poslije donošenja rješenja o gradnji Unsko pruge.

- Vasković, Z. Unsko pruga : Izvještaj Komisije XI, XII. 1935.

Po sporu izmedju Vaskovića i mene.

- Izvještaj Komisije po sporu izmedju 2 varijante na Zrmanju (Vasković) ili Butišnicom (Senjanović), 15 listova, strojopis

- Izvještaj Žike Ilića (pomoćnika ministra) Ministru saobraćaja, Beograd, 26.11.1935., 11 listova, strojopis, čir. Mišljenje o varijantama Unsko pruge Bihać-Knin i Bihać-Zrmanja.

- Koncept P. Senjanovića, 6 listova, rukopis

- Pismo P. Senjanovića generalu Iliju Brašiću, Beograd, 06.12.1935., 2 lista, strojopis, čir.

- Pismo P. Senjanovića generalu I. Brašiću, Beograd, 07.12.1935., 1 list, strojopis, čir.
- Pismo P. Senjanovića generalu I. Brašiću, Beograd, 11.12.1935., 1 list, strojopis, čir.
- Pismo P. Senjanovića generalu I. Brašiću, Beograd, 12.12.1935., 1 list, strojopis, čir.
- Bilješke P. Senjanovića [o Z. Vaskoviću ?], 3 lista, rukopis

Izresci iz novina :

- Bošković, S. Pitanje izgradnje Unske pruge // Pravda [26], [?] (24.01.1930.), 4
- Alačević, Jerko. Zastoj saobraćaja na ličkoj pruzi // Jugoslavenski Lloyd 25, 290 (24.12.1933.), 1
- Alečević, Jerko. Tko je kriv da se ne gradi Unska pruga // Jugoslavenski Lloyd 27, 215-217 (22, 24, 25. 09.1935.), 1
- Alačević, Jerko. Tko je kriv da se ne gradi Unska pruga // Jadranski dnevnik 2, 234 (07.10.1935.), 2, 3
- To treba dokazi ! // Jugoslovenska Riječ 01, 03 (14.12.1935.), 3
- Tišma, Vladimir. Pitanje izgradnje Unske pruge // Pravda 31, 11197 (29.12.1935.), 10
- Lička željeznica (...) // Novosti 32, [?] ([?]), 12

B) Zastupanje i obrana pred Ministarskim savetom 1935.

- Komisijski izvještaj, Beograd, 25.06.1932., 3 lista, strojopis
  - Izveštaj načelnika ing. M. Mužinića o komisijski izvršenom putovanju u dolini Butišnice radi određivanja trase Unske željeznice, Beograd, 06.07.1932., 4 lista, strojopis
  - Dopis P. Senjanovića Ministru, Beograd, 22.11.1935., 24 lista, strojopis
- Senjanović, u svojstvu pomoćnika ministra saobraćaja, uputio objašnjenja ministru za Unsku prugu – proti Vaskoviću. - *Moj odgovor na napad Vaskovića, 19.11.1935., kojim je tražio da se povuče već doneseno rješenje Ministarskog Saveta, 08.11.1935.*
- Isto, 20 listova, strojopis, čir. + Prilog: Dopis Ministarstva financija Finansijskom odboru Narodne skupštine, Beograd, 10.05.1927., 3 lista, strojopis, prijepis, čir. ; Izvadci iz prestavke ing. Vaskovića upućene ministru saobraćaja (L. Radivojeviću), [Beograd], 03.07.1931., 3 lista, strojopis

Prilozi :

- 1, 2, 4. Snežni zapusi i prekidi saobraćaja na delu pruge Zrmanja – Knin koja bi - u slučaju spoja Unske pruge na Zrmanju - bila zajednička i za postojeću Ličku i za buduću Unsku prugu, 2 kartona, 30 fotografija
Prilog na strani 8 ekspozeja.
- 3. Snežne smetnje na Ličkoj pruzi, 1 karton, 10 fotografija
- 5. Bura prevrnula voz 1043 dne 16.01.1935. kod Zrmanje, 1 fotografija
Prilog na strani 9 ekspozeja.
- 6. Veliki vijadukt /ima ih sedam/ na delu pruge Zrmanja – Knin, 2 ilustr.
Prilog na strani 10 ekspozeja.
- Dopis T.I.K. u Splitu M. Spahi, Split, 26.10.1935., 1 list, strojopis
Unska pruga.
- Dopis T.I.K. u Splitu M. Spahi, Split, 05.11.1935., 1 list, strojopis
Unska pruga.
- Dopis Gradskog poglavarstva u Šibeniku Ministru saobraćaja dru. Mehmedu Spahi, Šibenik, 06.11.1935., 1 list, strojopis
- Promemoria : Unska pruga (Izmjena ugovora), Beograd, 08.11.1935., 2 lista, strojopis, čir.
Kratki exposé za g. minist. Predsjednika Dr. Stojanovića – po njegovom traženju.
- Senjanović, P. Ekspoze po pitanjima državne saobraćajne politike (sa naročitim obzirom na maritimni položaj naše države), Beograd, 11.12.1935., 9 listova, strojopis + Prilog, 6 listova, strojopis
Predat osim ostalih kraljevskom namjestniku Dru. Peroviću.

C) Konačna odluka Ministarskog saveta 08.11.1935.

- Rešenje Ministarskog saveta br. 873 (...) o ovlašćenju Ministra saobraćaja, Ministra finansija i D.H.B. da zaključe sa Društvom Batinjol potrebne avenane ugovorima u smislu odobrenog protokola od 28. oktobra 1935., Beograd, 08.11.1935., 5 listova, strojopis, prijepis, čir. (2 šapirografa)
Sastavio ing. P. Senjanović.

- Pitanje izgradnje Unske pruge : Prugu treba graditi na Knin // Novo doba 18, 258 (05.11.1935.), 2
- Odluka o građenju Unske pruge : epohalno značenje jučerašnjeg dana // Novo doba 18, 262 (09.11.1935.), 3

M-129/5 Štampa i skupštine 1930./1931.

A) Listovi, brošure, izvještaji:

- Alačević, Jerko. Željeznički spoj Bihać – Knin (Unska pruga). – Zagreb : Tisk zadržala tiskare Narodnih novina, 1930. – 15 str. ; 31 cm
- Alačević, Jerko. Treba li graditi Unsku prugu ?. – Split : Primorska štamparija, 1931. – 32 str. ; 23 cm
Preštampano iz "Privredničke riječi".
- Pismo Slavka [Sirišćevića] P. Senjanoviću, Split, 11.01.1930., 1 list, strojopis
- Pismo dr. Nike Ljubića P. Senjanoviću, Split, 26.01.1930., 3 str., strojopis
- Pismo P. Senjanovića dr. [Niki Ljubiću], Zagreb, 31.01.1930., 5 str., strojopis
- Pismo dr. Nike Ljubića P. Senjanoviću, Split, 06.02.1930., 1 list, strojopis

Izresci:

- Privrednici za Unsku prugu (...) // Privrednička riječ 03, 70 (15.02.1930.), 1-3
- B. Ministar saobraćaja g. Laza Radivojević o značaju nacionalne trgovačke mornarice i građenju unske pruge // Politika [?], [?] (11.03.1930.?), 3
- Unsko pruga : u oči konferencije predstavnika privrede iz Vrbaske i Primorske banovine // Jugoslovenski Lloyd 22, 193 (24.08.1930.), 2
- N. Izgradnja Unsko pruge je državna potreba a ne "Očajnička konkurenca na korist Splita" // Novo doba 14, 139 (18.06.1931.), 4, 5
- Alačević, Jerko. Unsko pruga // Tehnički list 21, 3,4 (28.02.1939.), 29-43
- Savić, Kirilo. Treba li graditi Unsko prugu ? // Privredni pregled [?], 35 ([?]), 3, 4
- Dajte nam Unsko prugu spojnicom Bihać-Knin dolinom Une i Butišnice // [?]

B) Unsko pruga: građenje od 1936. dalje

- Dopis P. Senjanovića (pomoćnik ministra) Ministru [saobraćaja], [s.l., s.a.] 5 listova, strojopis
Štrajk u Kninu.
- Dopis (prestavka) Opštinske uprave u Srbu Ministarstvu saobraćaja Kraljevine Jugoslavije, Srb, 22.02.1936., 3 lista, strojopis, čir., prijepis
Predstavka da se pruga, od utoka rijeke Krke u Unu, provede zapadnom stranom Krčkog brda. - Podneseno prema mojoj uputi i uvaženo od Ministarstva saobraćaja te je trasa prebačena bliže Srbu.
- Spisak nasipa i useka sa oznakom nagiba škarpe na pruzi Bihać-Knin (deo pruge Knin-Trubar). 04.04.1936., 9 listova, strojopis, čir.
- Dopis Ministarstva saobraćaja Ministarstvu finansija, Beograd, 02.05.1936., 2 str., strojopis, čir.
Društvo Batignolle, oprst od trošarine na cement.
- Dopis P. Senjanovića (pomoćnik ministra saobraćaja) Odelenju za građenje žaleznica, Beograd, 24.04.1937., 2 lista, strojopis, čir.

Bihać-Knin štednja pri projektiranju i izvođenju. - Ovo je dalo povoda Gjuriću da izvještači spor samnom, u svrhu da bi se riješio moje kontrole i mogao samostalno raditi (produženje roka za 1 ½ god.).

- Dopis [Odelenja za građenje željeznica ?] Građevinskom društvu Batinjol, Beograd, 18.06.1937., 1 list, strojopis, čir.

- Sekcija za građenje Unske pruge P. Senjanoviću (pomoćniku ministra saobraćaja), Beograd, 08., 09. i 20. 09.1937. 3 lista, strojopis, čir.

- Pismo ing. N. Markovića Ministru (...), Beograd, 16.10.1937., 2 lista, rukopis, čir.

- Senjanović, P. Nacrt ugovora za nastavak radnji na Unskoj pruzi sa poduzećem Šojat i Batušić. 1941., 4 str., strojopis

Brojne bilješke.

- Bilješke P. Senjanovića o trasiranju Unske pruge, 1 list, rukopis

Novine o gradnji Unske pruge 1935. i dalje:

- Pitanje izgradnje Unske pruge : prugu treba graditi na Knin // Novo doba 18, 258 (05.11.1935.), 2, 1 ilustr (dr. Mehmed Spaho i P.Senjanović)

- Odluka o građenju Unske pruge // Novo doba 18, 262 (09.11.1935.), 3

- Kada će se započeti građenje Unske pruge (...) // Novo doba 18, 280 (30.11.1935.), 9, 10

- čg. Unska pruga se gradi ! // Novo doba 19, 168 (20.07.1936.), 3

- čg. Ljudske ruke brjegove mrve // Novo doba 19, 170 (22.07.1936.), 5

- [Senjanović, P.]. Produžen rok izgradnje Unske pruge od 4 na 5 ½ // Novo doba 20, 258 (06.11.1937.), 9

- Unska pruga se gradi // Novo doba 21, [?] (18.06.1938.), 3

- Božović, Gr[igorije]. Prvi dan pored Unske pruge // Politika 34, 10372 (08.04.1937.), 16

- Božović, G. Loskun i njegova uređenja // Politika 34, 10375 (11.04.1937.), 16

- Božović, G. Na postojbini tala od orašca // Politika 34, 10384 (20.04.1937.), 6

- Božović, G. Manastir Rmanj (...) na Uni // Politika 34, 10398 (07.05.1937.), 6

- Božović, G. Na krajiskoj Nijagari // Politika 34, 10406 (15.05.1937.), 11

- Božović, G. Na izvoru mnogovodne Une // Politika 34, 10410 (19.05.1937.), 7

- Božović, G. Po trećoj sekciji Unske pruge // Politika 34, 10422 (31.05.1937.), 9

- Božović, G. Na razvođu Unske pruge // Politika 34, 10435 (13.06.1937.),

- Matekalo, Ante. Trasom unske pruge hiljade kopača i minera (...) // Vreme 17, [?] (11.06.1937.), 12

- Zašto se obustavljuju radovi na Unskoj pruzi ? // Novosti 32, [?] (01.03.1938.), [?]

- Stajić, Dušan. U dolini Une rade na građenju pruge 8000 radnika // [?], [?] (26.10.1938.), 8

- I drugi spor sa društvom "Batinjol" dobila je država // Politika 35, 10940 (11.11.1938.), 12

- mm. Hitna predstavka za nastavak radova na Unskoj pruzi // Novosti 33, 61 (02.03.1939.), 9

- Radovi na Unskoj pruzi ne smiju zapeti radi ratnih zapletaja // Jadranski Lloyd [18], [?] (18.10.1939.), [?]

- Gradnja Unske i Koranske pruge pred završetkom // Hrvatski narod 03, 139 (03.07.1941.), 9

- Gradnja Unske pruge lijepo napreduje // [?]

- Turistički značaj Unske pruge // [?]

M 129/6 Unska pruga - geografske karte, fotografije sniježnih nameta na Ličkoj pruzi

A) Geografske karte:

1. Gegenüberstellung der Eisenbahnverbindungen zwischen Wien und Dalmatien, Spalato. – Wien : [Dalmatinische pokrajinsko željezničko vijeće] (Franz Hierhammer), [1911.]. – 1 zemljop. karta.
- Razna mjerila. - Izdanje Dalmatinskog željezničkog vijeća 1910/11 kao motivacija za „Unsku prugu“. Izradio P. Senjanović.
2. Knin : specijal karta. – 1 : 100 000. - [Beograd] : Vojni Geografski institut Kraljevine Jugoslavije, 1934. – 1 zemljop. karta ; 64 x 43 cm, presavijena na 32 x 22 cm
Reambulacija 1931.
3. Bihać : specijal karta. – 1 : 100 000. - [Beograd] : Vojni Geografski institut Kraljevine Jugoslavije, 1935. - 64 x 43 cm, presavijena na 32 x 22 cm
Reambulacija 1933.
4. Bihać und Krupa. – 1 : 75000. - [s.l. : s.n., s.a.]. – 54 x 39 cm, presavijena na 14 x 20 cm
Zone 26, col. XIV. – Rukopisni ekslibris: Ing. P. Senjanović.
5. Gračac und Ermain. - [s.l. : s.n., s.a.]. - 54 x 39 cm, presavijena na 14 x 20 cm
Zone 28, col. XIV. – Rukopisni ekslibris: Ing. P. Senjanović.
6. Donji Lapac und Kulen – Vakuf. – 1 : 75000. - 54 x 39 cm, presavijena na 14 x 20 cm
Zone 27, col. XIV. – Rukopisni ekslibris: Ing. P. Senjanović.
7. Knin und Ervenik. – 1 : 75000. - [s.l. : s.n., s.a.]. - 54 x 39 cm, presavijena na 14 x 20 cm
Rukopisni ekslibris: Ing. P. Senjanović.

B) Uzdužni profili:

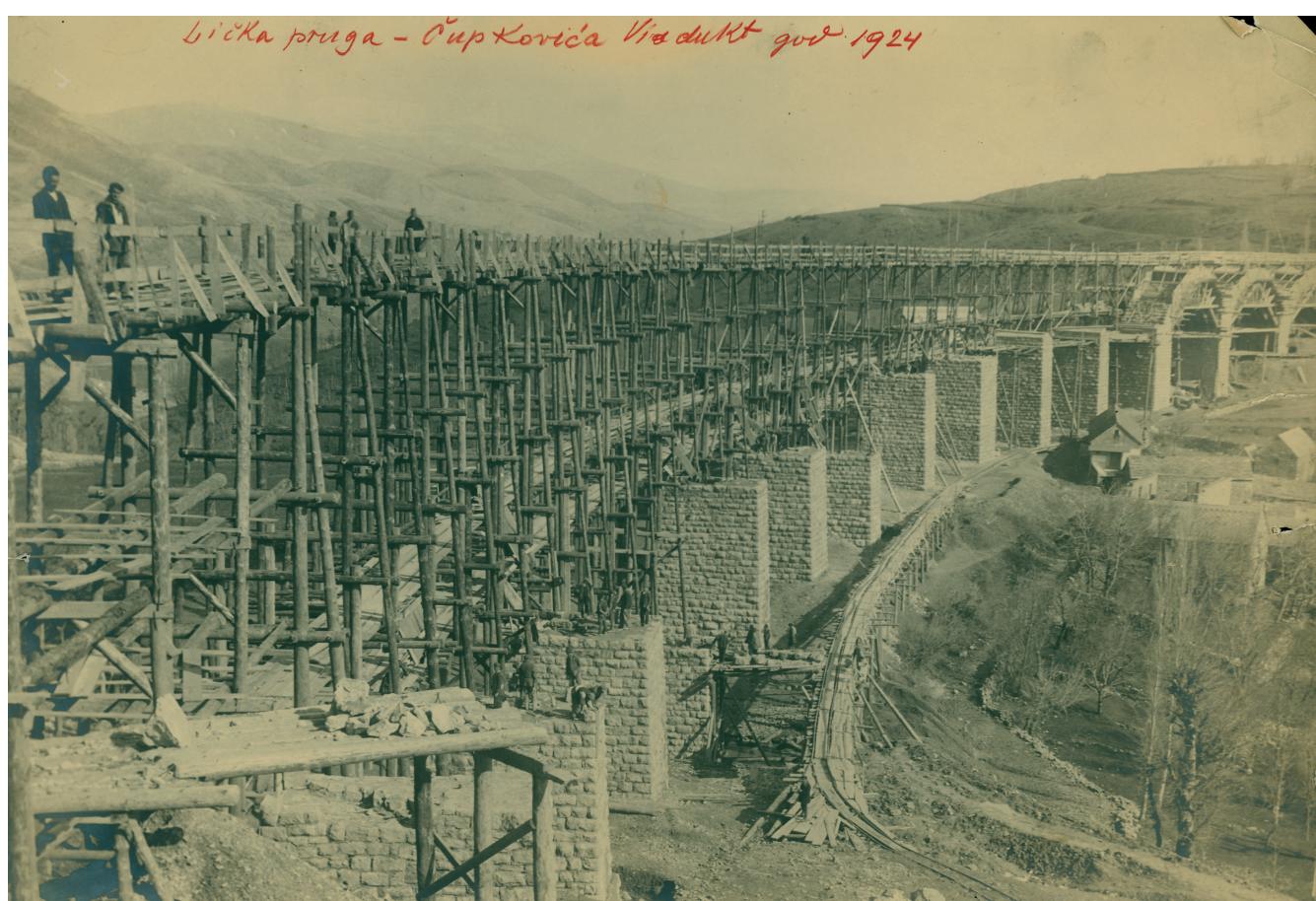
1. Pregledni uzdužni profil dela Unske pruge od km 66 + 930 do 111 + 920 (St. Knin). - 1 : 10 000, Beograd, 21.01.1937., Ministarstvo saobraćaja - Odelenje za građenje železnica
2. Unska pruga Bihać – Knin, detaljni uzdužni profil od km. 36 + 500 do km. 67 + 000. Beograd, 08.02.1937., Ministarstvo saobraćaja - Odelenje za građenje železnica
3. Detaljni uzdužni profil pruge Bihać – Knin od km. 1-336 do km. 36-500, Ministarstvo saobraćaja - Odelenje za građenje železnica
4. Pruga Dubica – Volinja, 28 km, 1 : 2000, 1 : 100 000
5. Situacija pruge Bihać – Zrmanja – Knin, 1 : 200 000

C) Fotografije iz defileja Une

1. Građenje Unske pruge, 16 fotog. dopisnica

Polaganje stiglo na dan 24. 12. 1929. ; Odvojak od Ličke pruge ; provizorni spoj sa kolosecima Kninske stanice ; Kninski usek pred stanicom ; željeznički most preko Bošnjačice ; Deviacija ceste pred Vrpoljem ; Most preko Butišnjice i tunel na levoj obali ; Most preko Butišnjice i Šipada u Crnim potocima i tunel na desnoj obali ; Most preko Butišnjice (6) ; Vijadukt (2)

2. Unska pruga. Kanjon Une, 10 fot. dopisnica

Lička pruga - Čupkovića vijadukt u gradnji, travanj 1924.

Album fotografija s gradnjom željezničke pruge od Knina do Pribudića. Radove izvodilo Primorsko gradjevno društvo u Splitu, 1922. - 1925.

Šalje P. Senjanoviću dr. Lu[ka] Marić. - Štrbački buk, 08. 1936. (2) ; Desna strana Une s osulinama, lijeva strana stjenovita i obrasla vegetacijom (trasa na ovoj strani) (2) ; Osuline na desnoj strani Une, smjer prвobitne trase između Štrbačkog buka i Loskuna, slojevi krečnjaka padaju prema rijeci (2) ; Desna obala sa slojevima krečnjaka koji padaju prema rijeci (2) ; Kulen Vakuf (2).

3. Knin - Gornja Batušina, vijadukt, 5 fotografija

4. Defile reke Une od Bihaća (Ripaća) do km.21.0. Album fotografija (10 listova, 41 fotografija)

5. Lička pruga - Sniježni smetovi, čišćenje, 17 fotografija

Sniježni zapisi na pruzi Gračac – Zrmanja u martu 1929. – Komisija na otvorenom polju nastavlja put za Zrmanju ; 9 raznih fotografija na istu temu ; Strojevi km 186.5 pred stanicom Zrmanja snimljeno 18.02.1932. ; km 176.5 snimljeno 18.02.1932. ; Pred straž. 106 km. 183.3, 18.02.1932. ; 3 fotografije.

M-130 Album fotografija sa gradjenja Ličke pruge

A) Gradnja željezničke pruge Knin – Gračac (izgradjeno Knin – Pribudić: Primorsko gradjevno društvo u Splitu / Pribudić – Gračac: Sekcija Gračac) god. 1922.-1925. - Album fotografija, 23 lista, 127 + 41 fotografija
Gradnja pruge Knin-Pribudić: Primorsko Gradjevno društvo, inž. Senjanović, Šakić, Šore.

B) Snimke snježnih mečava na pruzi Gračac – Knin u god. 1929, 1931, 1932. - Album fotografija, (23 lista, 48 fotografija).

Služile kao dokazni materijal, pri zagovaranju i dokazivanju potrebe gradjenja Unske pruge i varijante na Butišnicu u sjednicama Ministarskog savjeta god. 1935. (Konačna odluka u sjednici Ministarskog Savjeta 08.11.1935.)

C) Lička pruga oko Zrmanje : sniježni zapisi.- Album fotografija, 15 listova, 30 fotografija

- Lička pruga još ne promeće // Jadranska pošta 09, 300 (23-26.12.1933.), 4

M-131 OPĆE ŽELJEZNIČKO PITANJE KAO DRŽAVNO I U VEZI SA IZLAZOM NA MORE

M-131/1 Predratni materijal 1873.-1878. i 1910.-1918. za željezničku vezu Dalmacije sa zaledjem

A) Brošure, spomenice, novinski članci

- Jireček, Konstantin Josef. Die Handelsstrassen und Bergewerke von Serbien und Bosnien während des Mittelalters, Prag 1879., 2 lista, rukopis, njem.

Prijepis iz djela.

- Protocollo di seduta della Camera di Commercio e d' Industria Zara, 9.06.1879. + Memoriale, 6 listova, strojopis, tal.

- Memoriale della Camera di commercio e d' industria di Zara presentato a S.E. il luogotenente della Dalmazia intorno le condizioni del circondario della camera ed ai mezzi per migliorarle - Zara : [Tipografia Spiridione Artale], 1884. - 18 str. ; 22 cm

- Memoriale della Camera di commercio e d' industria del circondario di Zara a Sua Eccellenza l' I. R. Ministro del Commercio affinchè di urgenza venga promossa la decretazione della costruzione del ramo ferroviario Zara – Knin. - Zara : Tipografia Spiridione Artale, 1891. - 24 str. ; 23 cm

- Spomenica Trgovinsko obrtničke komore u Splitu, [1893.?], 4 lista, rukopis, njem.

Tiskano. - Sastavio inž. Senjanović – predao Ministru željeznica Foersteru prigodom njegova puta u Dalmaciju/Bosnu.

- Der Eisenbahntag über die Reichsbahnlinie Wien = Spalato : Warum wurde diese Bahn noch nicht gebaut ?

- Bettau : W. Blante, 1908. - 23 str. ; 23 cm

B) Dalmatinsko pokrajinsko željezničko vijeće 1910./1911.

- Nacrt rezolucije, koji potpisani namjeravaju predložiti na javnoj skupštini na 16. siječnja 1910. u općenskom kazalištu u Split. Prilog: Naputak za osnovanje i uredjenje „Dalmatinskog Pokrajinskog Željezničkog Vijeća” ...

- Split : Hrvatska štamparija Trumbić i drug, 1910. – 2 lista.

- Obavijest D.P.Ž.V. o izboru P. Senjanovića za člana Odbora Vijeća i poziv na sjednicu Odbora, Split, 26.09.1910., 2 lista, strojopis

- Nove „netočnosti“ lealne štampe, 2 lista, rukopis, koncept

Izresci iz novina :

- Veličanstvena skupština za željeznice // Sloboda 06, 07 (17.01.1910.), 1

- [Senjanović, P.]. Zadaci Željezničkoga vijeća // Sloboda 06, 09 (21.01.1910.), 2 + prilog

- „Oni ozbiljni“ i željeznice // Sloboda 06, 11 (26.01.1910.), 2

- Konstituirajuća skupština Željezničkog vijeća // Sloboda 06, 109 (26.09.1910.), 2

- „Kritike“, Željeznice, komenda i pršut // Sloboda 06, 110 (28.09.1910.), 3

C) Kvarnerska željezница

- Dr. S. Kvarnerska željezница // Sloboda 06, 112 (05.10.1910.), 1

Po inž. Senjanoviću.

- Kvarnerska željezница // Sloboda 06, 113 (07.10.1910.), 1, 2

- Željezničko vijeće // Sloboda 06, 114 (10.10.1910.), 1, 2
- Razočaranje nad budućnosti Spljeta? // Naše jedinstvo 18, 58 (16.05.1911.), 1
- Željezničko vijeće u akciji // Hrvatska rieč 07, 588 (26.11.1911.), 2
Šibenski jal !

D) Željeznička veza Splita sa Bosnom = Bosansko – hercegovačka sa Dalmacijom (Split)

- Senjanović, P. Memorandum ministru željeznica Foerstera, 1912., koncept Eisenbahnverbindung Bugojno – Aržano : Promemoria, 1912., 8 listova, rukopis, njem. Spomenica predana od ing. Senjanovića austrijskom ministru željeznica Foersteru za vezu Bugojno – Aržano prigodom njegovog putovanja u Bosnu – Dalmaciju sred. god. 1912.
- Senjanović, P. Koncept govora, [s.l.,s.a.] 1 list, rukopis
- Nochmals die bosnisch=dalmatinischen Bahnanschlusse // Bosnische Korrespondenz [?], [?] (07.12.1911.) 92
- Eisenbachn von Pribudić nach Spalato, general – situation. - 1 : 144 000. – Wien : K.k. General- Inspection der österreichischen Eisenbahnen, 1875. – 1 zemljop. karta.

Izresci iz novina:

- Jedan. Željezница Bugojno – Aržano // Hrvatska zajednica 06, 72 ([?] 1910.), 6
- Željeznice // Sloboda 06, 123 (31.10.1910), 1, 2
- Bosna i Dalmacija // Sloboda 06, 124 (02.11.1910.), 1
- Senjanović, P.(s.s.). Memorandum bosansko-hercegovačkog Zemaljskog savjeta i dalmatinske željeznice // Sloboda 07, 40 (20.05.1911.), 3
- [Senjanović, P.]. Željeznička sveza sa Bosnom // Sloboda 07, 92 (22.11.1911.), 1, 2
- Le ferrovie e tramvie europee ed il loro sviluppo // Il piccolo della sera [?], 10839 (15.09.1911.), 3
- Commercio – Industria – Finanza (...) // Il piccolo della sera [?], 11426 (28.04.1913.), 3
- Bosnisch = herzegowinische Eisenbahnfragen // Oesterreichische Wolks – Zeitung [?], 29 (31.01.1912.), 10

E) Stenografski zapisnici bečkog parlamenta o dalmatinskim željeznicama

- Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – VII Session, 83 Sikung, 01.04.1873.
Die herstellung einer eisenbahn von Spalato nach Knin.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – VIII Session, 18 Sikung, 10.02.1874.
Die herstellung der eisenbahn Spalato-Siverich.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – IX. Session, 167 Sikung, 01.06.1881.
Berlangerung der dalmatinischen Eisebachn bis Knin.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – IX. Session, 309 Sikung, 02.05.1883.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – X Session, 235 Sikung, 17.05.1888.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – XI Session, 417 Sikung, 18.07.1895.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – XII Session, 3 Sikung, 06.04.1897.
  - Stenographiches protokoll haus der Abgeordneten – XIV Session, 17. Sikung, 03.05.1898.
- Dr. Bulat und genoffen (...) den Bau der Eisenbachlinie Spalato – Arzano
Stenografski protokol bečkog parlamenta o dalmatinskim željeznicama (1873, 1874, 1881, 1883, 1888, 1895, 1897, 1898). – Gotica.

M-131/2 Državna željeznička mreža

A) Željeznička Konferencija [3. - 7. maja] 1920., [Beograd]

- Dopis T.I.O.K. u Splitu (Ilić) Ministarstvu saobraćaja, Split, 14.09.1919., 1 list, strojopis, prijepis

Imenovanje delegata za željezničku komisiju.

- Dopis T.O.K. u Splitu (Ilić) P. Senjanoviću. Split, 14.09.1919.

Imenovanje delegata za željezničku komisiju tj. ovlaštenje za zastupanje.

- Dopis T.O.I.K. u Splitu P. Senjanoviću, Split, 20.04.1920., 1 list, strojopis

Željeznička komisija – zasijedanje.

- Stenografski zapisnik sednica Konferencije za proučavanje pitanja o podizanju novih željezničkih pruga u Kraljevini S.H.S. držanih od 3-7. maja 1920. godine u Beogradu. – Novi Sad : Grafika, 1921. - [126] str. ; 30 cm

Inž. P. Senjanović i Ilić (T.O.K. - Split) bili su učesnici na Konferenciji. - Pečat Udruženje Jugoslavenskih inženjera i arhitekta - Sekcija Split.

- Senjanović, P. Željeznička konferencija u Beogradu, [1920.], 11 listova, strojopis

Štampano u broju 11. i 12. Tehničkog lista 1920.

- Senjanović, P. Željeznička konferencija u Beogradu 1920., 15 listova, rukopis, koncept

Kritike Konferencije maja 1920.:

- Konferencija za željeznice u Beogradu // Novo doba 03, 107,108 (11. i 12.05.1920.), 1, 2

- Sl d. Gradnja novih železnica i naš izlaz na more I-IV // Život 03, 356-359 (01.-04.03.1921.), 2

Prenijeto iz Trgovinskog glasnika.

- S.[enjanović], P. Gradjenje željeznica i naš izlaz na more I i II // Novo doba 04, 57,58 (11. i 12. 03.1921.), 1, 2

Vidi i: M-273

- Dr. P. S. Crnogorska železnica // Narod (Sarajevo) 01, 20 (14.05.1921.), 2

- Našinec, Frano. Veza Srbije s morem // Trgovinski glasnik [?], 28 ([?]), 1,2 + dodatak !

- Nacrt rezolucije u pitanju željeznica, [s. a.], 1 list, strojopis

- Pismo ing. Zdravka Vaskovića P. Senjanoviću, Risan (Boka Kotorska), 24.04.1921., 2 lista, rukopis

- Pismo Z. Vaskovića [?], 2 lista, rukopis, koncept, cir.

- Železnička karta Kraljevstva S.H.S. – 1 : 1 000 000. – Beograd : [s.n.], 1921., 1 karta + Pruge u građenju i u projektu Kraljevstva SHS

Bilješke, ucrtane trase.

- [Karta Kraljevine SHS]. - [Mjerilo neodređeno] . – Paris : Courtier & Co., 1919. - 1 zemljop. karta.

Prilog predlogu dr. Smolake stranica 65, 1919. - Izradio Senjanović.

B) Državna željeznička Konferencije 1926./1927.

- Kuzmanović, Ognjen. Plan mreže Državnih železnica, Beograd, 24.02.1925., 26 listova, šapirograf, cir.

Potpisao Ministar saobraćaja A. M. Stanić.

- Opravdanje plana mreže Državnih železnica, Beograd, 21.03.1925., 13 listova, šapirograf, cir.

- Đurić, Nikola. Predlog mreže glavnih željezničkih pruga u Kraljevini S.H.S., Beograd, 04.10.1926., 31 str., šapirograf, cir. + Pruge koje je Konferencija jugoslovenskih inženjera i arhitekta (Beograd, 05.08.1922.) unela u svoju projektovanu generalnu mrežu, 4 lista, šapirograf, cir.

- Predlog mreže prema postojećem stanju / Nikola Gjurić. – 1 : 1500000. – [S.l. : s.n.], 1920. – 1 karta
Pečat T.O.K. – Split. - Saobraćajno-geografska, tehnično-tektonska studija.

- Dopis T.I.O.K. u Splitu P. Senjanoviću, Split, 03.11.1926., 2 lista, strojopis

- Dopis T.I.O.K. u Splitu P. Senjanoviću, Split, 22.11.1926., 4 lista, strojopis

Konferenca za utvrđenje građevnog programa za gradnju novih željeznica.

- Dopis inž. Vladimira Mitrovića (predsjednik željezničke konferencije) P. Senjanoviću, Beograd, 16.01.1927., 1 list, strojopis, cir.

- Pruge usvojene definitivno od užeg odbora željezničke konferencije za plan buduće željezničke mreže, Beograd,

07.02.1927., 2 lista, strojopis, cir.

- Dopis inž. Vladimira Mitrovića Ministru saobraćaja, Beograd, 09.02.1927., 6 listova, šapirograf, cir.

- Prijoritet građenja projektovanih pruga, [1927.], 2 lista, strojopis, cir.

Zaključak konferencije 1926-1927.

- Uredba o građenju novih železnica, Beograd, 14.05.1927., 3 lista, strojopis, ciril.

U potpisu Ministar financija dr. Bogdan Marković.

- Dopis P. Milenkovića Ministru građevina, Beograd, 25.07.1930., 9 listova, strojopis, cir.

- Dopis P. Milenkovića načelnika Odelenja za železnice Ministru saobraćaja (L. Radivojević), Beograd, 02.01.1931., 1 list, strojopis, cir., prijepis

- Po važnosti red građenja novih pruga i rekonstrukciji, [s.l. , s.a.], 1 list, strojopis, cir.

- Transporti na pruzi godišnje, [s.l. , s.a.] 2 lista, strojopis, cir.

- Senjanović, P. Netočne i proizvoljne prepostavke izvoza Jadranskom železnicom kroz luku Kotor-Tivat, 1 list, strojopis, cir.

[Izresci iz dnevnog tiska :]

- M. Možda komedija - možda datum // Politika 23, 6668 (16.11.1926.), 1

- Program za izgradnju željezničke mreže na području Trgovačke i obrtničke komore – Zagreb // Obzor 67, 309 (17.11.1926.), 4

- Dožudić, Tihomir. Možda komedija - možda datum // Politika 23, 6669 [?] (17.11.1926.), 1

- Danas se sastaje konferencija stručnjaka na kojoj treba da se utvrdi plan željezničke mreže za celu državu // [?], ([?] 11. 1926]), 4

- Pitanje željezničke mreže : saobraćajna anketa zagrebačkog komorskog područja // Jugoslovenski Lloyd 18, 256 (11.11.1926.), 3

- Unska željezница : zahtjevi da se gradi ova vrlo nužna Jadranska željezница // Jugoslovenski Lloyd 18, 256 (11.11.1926.), 3

- Matić, Voj. Kakve željezničke veze traži Vojvodina // [?], (16.11.1926.?), [?]

- Planovi za državnu mrežu, podneti željezničkoj konferenciji I – V // [?], (30.11. i 1.-4.12.1926.), 3, 4

- Juče je predat Ministru saobraćaja plan naše buduće željezničke mreže (...) // Vreme 07, 1848 (11.02.1927.), 3

C) „Vaskovićeva komisija”, „Vaskovićev plan mreže”, uredba 1934./1935. i odnosne ocjene

- Dopis Z. Vaskovića Ministru saobraćaja, Beograd, 03.07.1931., 13 str., strojopis, cir., prijepis Plan.

- Dopis Z. Vaskovića Ministru saobraćaja, Beograd, 30.01.1933., 5 str., strojopis, cir., prijepis

- Dopis T. S. Đurđevića (načelnik Odeljenja za građenje železnica) Ministru saobraćaja (L. Radivojević), Beograd, 15.02.1933., 2 lista, strojopis, cir., prijepis

Vaskovićeva prošvercovana Komisija za „njegovu“ mrežu.

- Spisak članova Komisije određene (...) 15.02.1933. radi unapređenja plana željezničke mreže, 1 list, strojopis, cir.

- Dopis Glavnog đeneralštaba Kraljevine Jugoslavije – Saobraćajno odeljenje Ministru saobraćaja, Beograd, 30.05.1933., 1 list, strojopis, cir., prijepis

- Dopis T. S. Đurđevića Ministru saobraćaja (L. Radivojević), Beograd, 01.06.1933., 1 list, strojopis, cir., prijepis

- Dopis P. Senjanovića Ministru saobraćaja, Beograd, 28.11.1933., 11 listova, strojopis, cir., prijepis + 5 str., rukopis, koncept

Ocjena „Vaskovićeve mreže“.

- Milenković, P. Uredba o železničkoj mreži u Kraljevini Jugoslaviji, Beograd, 12.12.1933., 18 str., strojopis, čir. Kritika Milenkovića.

- Kuzmanović, O. Plan železničke mreže i (...), [s. l.], 31.12.1933., 5 str., strojopis, čir.

- Dopis Ministarstva saobraćaja Odelenje za građenje željeznica (Laz. Radivojević) P. Senjanoviću, Beograd, 04.01.1934., 3 lista, strojopis, čir.

O obrazovanju Komisije.

- Dopis Svetislava T. Milosavljevića (ban Vrbaske banovine) generalu Milanu Milovanoviću, Banja Luka, 05.02.1934., 5 listova, strojopis. čir.

Kritika Vaskovićeve mreže.

- Prilozi toj ocjeni, 39 listova, strojopis, prijepis

- Dopis članova Komisije Ministru saobraćaja Lazi Radivojeviću, Beograd, 03.1934., 8 listova, strojopis, čir. Sastavio Senjanović. - Ocena predloga Uredbe za državnu železničku mrežu.

- Izveštaj Komisije (Vaskovićeve) Ministru saobraćaja po predlogu Uredbe, o Državnoj železničkoj mreži, Beograd, 11.05.1934., 26 str., strojopis, čir.

- Dopis inž. P. Milenkovića Ministru saobraćaja (Svetislavu Milosavljeviću), Beograd, 01.05.1934. i odgovor pomoćnika Ministra od 15.05.1934., 1 list, strojopis, čir.

O članku P. Milenkovića za „Tehnički list“: Železničke veze između Jugoslovenske i Bugarske železničke mreže.

Karta novih željeznica izgrađenih u Kraljevini Jugoslaviji, 1919. - 1936.

- Dopis Ministarstva vojske i mornarice – Generalštabno odeljenje ... Kraljevine Jugoslavije (Pet. R. Živković Ministru saobraćaja (Dimitriju Vujiću), Beograd, 31.05.1935., 2 lista, strojopis, čir., prijepis Vaskovićev „plan“ i kritika glavnog generalštaba.
- Bilješke P. Senjanovića, 1 list, rukopis, koncept

M-131/3 Željeznice od 1918. dalje

A) Općenito „Dalmatinske željeznice“ i „izlaz na more“

- Uredba i ugovor o 7 % investicionom zajmu od 500,000.000 –dinara. – Beograd : Državna štamparija Kraljevine SHS, 1921. – 16 str. ; 17 cm
- Vasković, Zdravko. Građenje novih železnica i naš izlaz na Jadransko more // Tehnički list U.J.I.A. 03, 15-18 (01. i 15.08., 01. i 15.09.1921.), 169-172, 184-187, 194-197, 207-210
- Senjanović, P. Može li Split da posluži madjarskom tranzitu ?, 8 listova, strojopis Štampano u Jadranskoj straži, 07. [i.e. 11] 1927. Vidi i: M-125/I - 11
- Senjanović, P. Memorandum za izgradnju željeznica iz državnog zajma, Zagreb, 03.03.1928., 15 listova, strojopis Sastavio P. Senjanović za dr. Trumbića i narodne poslanike u Skupštini.
- Unska pruga, 6 listova, strojopis, čir.

Brojne bilješke P. Senjanovića. - Netačan izvještaj Direkcije za gradjenje (Kuzmanović), 1928.

- Zapisnik 12-te sednice saveta šefova otseka održane (...) 30.03.1932. pod predsedništvom pomoćnika Ministra saobraćaja P. Senjanovića. Beograd, 30.04.1932., 3 lista, strojopis, čir., prijepis Program budućeg rada.

[Izresci iz novina]:

- Anketa privrednika zagrebačkog komorskog područja o općem planu željezničke mreže // Obzor 67, 303 ([i.e. 11].11.1926.), 4
- Upotreba i teret novog zajma (...) // Privredni pregled 06, 18 (29.04.1928.), 1, 2
- Marković, Vasilije. Revizija programa građenja novih železničkih pruga u pogledu prioriteta građenja I i II // Politika 28, 8139, 8140 (01. i 02.01.1931.), 1
- Alačević, Josip. Plan železničke mreže Kraljevine Jugoslavije // Tehnički list U.J.I.A. 16, 3/4 (28.02.1934.), 33-48
- Novosagradijene željezničke pruge u Jugoslaviji // Obzor 76, 19 (24.01.1936.), [?]
- En. Željeznička mreža u hrvatskim krajevima // Novosti 33, 96 (06.04.1939.), 5
- Komparativna efektiva izvršena mreža do god. 1936. prema „liniji amputacije“ na štetu hrvatskih krajeva, 1 list, rukopis

B) Predavanja – podnesci – bilješke – koncepti P. Senjanovića

- Senjanović, P. Dalmatinske željeznice u Jugoslaviji : Predavanje. [Split], 12 i 13.03.1919., 93 lista, strojopis [Uvodna riječ], 1 list, rukopis
- Senjanović, P. Strateška potreba dalmatinskih željeznica, 21.06.1919., 5 str., rukopis Podnesak na vojne oblasti.
- Senjanović, P. Dalmatinska željeznica. 4 lista, strojopis Za Jugoslovenski Lloyd.
- Senjanović, P. Dalmatinska željeznica. [s.l., s.a.] 5 listova, strojopis Za Obzor.
- [Senjanović, P.]. [O željezničkoj vezi sa Splitom], 4 str., strojopis
- [Senjanović, P.]. [O željezničkoj vezi sa Dalmacijom], 7 str., strojopis

- [Senjanović, P.]. Pogon električnom eneržijom, 3 str., strojopis
Izvadak iz predavanja: Poglavlje VII.
- [Senjanović, P.]. Izjava U.J.I.A. Sekcija Split uredništvu [?], [Split, nakon 30.02.1920.], 2 str, strojopis
- Osnova predstavke T.O.K. u Splitu za T.O.K. u Sarajevu o željezničkoj svezi Split - Sarajevo, 8 str., rukopis Koncept P. Senjanovića.
- Razne bilješke i koncepti P. Senjanovića, 12 str., rukopis
- Bilješke P. Senjanovića od 22.02.1934., 1 list, rukopis
- Željezničke sveze iz Dalmacije prama sjeveru (Hrvatskoj i Sloveniji), 1 tabla
- Uzdužni presjeci: Sveza dolinom Une. - 1 : 1,000 000. – 1 list, grafikon ; Sveza preko Like. - 1 : 1.000 000.
- 1 list, grafikon
- Građenje novih željeznica, 07.1922. - 1 karta.

B) Novinski članci, časopisi, brošure

- Gjurić, N. Ličko-dalmatinska željezница // Jugoslavenski Lloyd 11, 54 (28.06.1919.), 1
- Marković, Vasilije. Građenje novih železnica u 1920.-1921. godini // Novi život, knj. 4, sv.2, (05.02.1921.), str.52-57
- Sirišćević, S. Naša luka na Jadranu // Novi život, (20.08.1921.) knj.6, sv. 8, 177 - 181
- Pick, Karel. Železniční a vodesný program Jugoslavie // Zprávy verejné služby tehnické [?], ([1920.?])
P.O. - Posveta: Sosem spoštovanjem Ing. Pick 12.12.1920.
- V.C.ml. Budućnost Rijeke i naši prometni problemi // Jugoslavenski Lloyd 13, 140 (25.06.1921.), 1
- Naše željezničke mreže [I-III] // Jugoslavenski Lloyd 13, 141, 142 (26., 28.06. i 2.07.1921.), 1,2
- Plan ministarstva saobraćaja o podjeli investicijonog zajma // Jugoslavenski Lloyd 13, [?] ([?] 07. 921.), [?]
- Uloge glavnih gradova Jugoslavije u budućnosti // Jugoslavenski Lloyd 13, 185 (24.08.1921.), 1
- Malo iz državne statistike // Jugoslavenski Lloyd 13, 207 (18.09.1921), 2
- Naš saobraćaj. Zašto nema pragova? Zašto nema uglja? // Jugoslavenski Lloyd 14, 18 (24.01.1922.), 1, 2
- Naši željeznički spojevi s morem // Jugoslavenski Lloyd 14, 100 (04.05.1922.), 1
- Dvije važne željezničke pruge (Spoj Bosne sa srednjim Primorjem) // Jugoslavenski Lloyd 20, 87 (15.04.1928.), 3
- Željeznički program // Vreme 05, 1423 (04.12.1925.), 2
- Vasković, Zdravko. Železnice u Južnoj Srbiji, I-IV // Vreme 06, 1759-1761, 1773 (11.-13. i 25. 11.1926.), 4
Vasković kritika Milenkovića.
- Milenković, Petar. Železnice u južnoj Srbiji, I i II // Vreme 06, 1766, 1767 (18. i 19.11.1926.), 4
Milenković odgovara Vaskoviću !
- Senjanović, P. Klek ili Split // Novo doba 02, 101 (10.05.1919.), 1
- Anketa za željezničku svezu // Novo doba 03, 38 (16.02.1920.), 3
- Značenje željezničke ankete u Splitu – Razgovor s inž. P. Senjanovićem // Novo doba 03, 41 (19.02.1920.), 2
- Još jedna komisija // Novo doba 04, 14 (18.01.1921.), 2
- Željezničko pitanje na kongresu inženjera u Ljubljani I i II // Novo doba 04, 132,134 (12. i 14.06.1921.), 3,4, 2
- [Senjanović, P.]. Za obnovu saobraćaja // Novo doba 04, 154 (09.07.1921.), 2
- [Senjanović, P.]. Željeznički izlaz na more // Novo doba 04, 159 (16.07.1921.), 2
- O političkoj situaciji u državi. Pitanje naših željeznica // Novo doba 04, 205 (10.09.1921.), 1
Razgovor s dr. A. Trumbićem.
- I. Naš izlaz na more // Novo doba 04, 230 (11.10.1921.), 1
- Kriza našeg saobraćaja // Novo doba 05, 20 (25.01.1922.), 2

Referat ministra Stanića.

- Smodlaka, Josip. Split treba da se spremi // Novo doba 05, 95 (25.04.1922.), 1
- Pitanje jadranske željeznice. Ni spomen o Unskoj željezničkoj liniji // Novo doba 05, 156 (13.07.1922.), 1
- [Senjanović, P.]. P.S. Državni budžet i naša nova željeznička veza // Novo doba 07, 60 (12.03.1924.), 1
- Naša saobraćajna politika // Novo doba 09, 197 (27.08.1926.), 1

Razgovor s ministrom dr. Vasom Jovanovićem.

- Saobraćajni problemi našega Jadrana // Novo doba 10, 95 (25.04.1927.), 3

Razgovor sa ministrom Milosavljevićem.

- Lička željezница // Život 01, 118 (25.05.1919.), 3
- [Senjanović, P.]. Što je sa gradnjom naših željeznica // Život 02, 176 (24.07.1920.), 1
- [Senjanović, P.]. Još o gradnji naših železnica // Život 02, 178 (27.07.1920.), 2
- Za unutarnje i vanjsko ojačanje naše države // Život 03, 462 (13.07.1921.), 1
- Smodlaka, Josip. Željeznički program Jugoslavije // Život 04, 691 (25.04.1922.), 1
- Debate o izgradnji naših željeznica // Život 04, 752 (14.07.1922.), 3
- Neosnovani alarm // Život [?], [?] ([?]), 4
- Pitanje Jadranske željeznicе i upravne pruge preko Ivan-Planine // [?], (26.11.1923?), 6
- Naše valutno pitanje ; Saobraćaj // [?], (12.11.1926.), 4
- Tacitus. Dalmatinska željezница // Slovenski narod 52, 101 (30.04.1919.), 2, 3
- Klodič, Makso. Zveza dolenjskih železnica z reško progom // Slovenski narod 54, 204 (13.09.1921.), 1
- Veliki radovi // Trgovinski glasnik 32, 77 (05.04.1922.), 1
- Pavlović, Mil. L. Naša rečna plovidba // Trgovinski glasnik 32, 79 (07.04.1922.), 1
- P.A. Otvaranje pruge Užice-Vardište // Trgovinski glasnik 35, 16 (24.01.1925.), 1
- Popović, B.S. Uređenje našeg željezničkog saobraćaja // Trgovački glasnik 35, [?] (17.12.1925.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. Politika izgradnje naših železnica // Privredni pregled 03, 20 (17.05.1925.), 1
- Luke Split i Gruž // Rad 02, 07 (03.01.1920.), 2

Intervju s ing. Linardovićem.

- D. Izgradnje željeznica. Izjava Sekcije Udruženja inžinjera i arhitekta u Splitu // Država 02, 174 (30.12.1925.), 2

- Smodlaka, Josip. Željeznicu – za Dalmaciju pitanje života // Samouprava 17, 93 (29.04.1922.), 1
- Lička željezница // Hrvat [?], 91 (19.04.1919.), 4
- Kongres jugoslavenskih inženjera i arhitekta u Zagrebu // Novosti 14, 98 (29.05.1920.), 1, 2
- Željeznice su najveća potreba // Politika 23, 6547 (18.07.1926.), 3
- Pruga Bihać – Bos.[anski] Novi // Epoha 04, 768 (07.07.1921.), 2
- Hrovat, A. Željeznička zveza Slovenije z morjem // Jugoslavija [?], [?] (28.08.1921.), 5
- Zajam i željeznice // Slobodna tribuna 02, 241 (26.07.1922.), 2
- Skakić, Miloš. Naš saobraćaj i naša privreda // [?], (iza 12.01.1923.)
- Shyločki zajam. Barun Rajačić protiv Blerova zajma // [?], (12.07.1922.?)
- Promet i trgovina // [?]
- U pitanju naših željeznica // [?], (iza 27.07.1922.)

Objašnjenje dr. A. Tresića. - Kukavica.

- Split je luka u koju treba usredsrediti pažnju // [?]
- Za zbliženje Splita i Šibenika // [?], 154 ([?]), 1

Konferencija dr. J. Smodlake u Šibeniku.

M-131/4

A) Jadranska pruga i razne varijante

- Dopis P. Milenkovića (načelnik Odeljenja za železnice) Otseku za trasiranje, Beograd, 11.02.1930., 2 lista, prijepis, strojopis, čir.
- Dopis P. Milenkovića Ministarstvu saobraćaja, Beograd, 05.01.1931, 1 list, strojopis, čir.
- Tabela Veza Beograd – Kotor, 1 list, strojopis, čir.
- Koncept P. Senjanovića o željezničkim vezama, 2 lista, rukopis

Izresci iz novina:

- Rakočević, St. Problem Jadranske železnice // Pravda [?], 17 (17.01.1931.), 1
- Lugovac, Milisav. Polemika o Jadranskoj železnici // Pravda [?], 23 (23.01.1931.), 1
- Burmazović, St. Radi istine // Pravda [?], 31 (31.01.1931.), 1
- Rakočević, St. Još radi istine // Pravda [?], 37 (06.02.1931.), 1
- Uspeh licitacije za javne radove // Politika [?], [?] (16.10. [?]), 3

B) Split ili Kotor

- Vasković, Z. Referat o pruzi Peć – Andrijevica. [s.l., s.a.], 12 listova, strojopis, čir.
- Vasković, Z. Pruga Kosovo – Kotor // Tehnički list : organ U.J.I.A. 12, 12 (30.06.1930.), 161-165

Izresci iz novina:

- Savčić, Miloš. Jadranska pruga // Politika 23, 6623 (02.10.1926.), 1, 2
- Kuda ide i koliko košta pruga Kosovo – Kotor // Politika 27, 7898 (03.05.1930.), 6
- Pitanje Jadranske pruge // Politika 27, [7912] (17.05.1930), [?]
- Zaključak Inženjerskog udruženja povodom diskusije o Jadranskoj pruzi // Politika 27, 7913 (18.05.1930.), 10
- G. Zdravko Vasković brani projektovanu trasu // Politika 27, [7913?] (18.05.[?] 1930.), 7
- Medenica, Savo. Pravac Jadranske pruge // Politika [?], [?] ([?] 01.1937.?), [?]
- Rakočević, St. O građenju železnica preko Crne Gore // Vreme 10, 3017 (23.05.1930.), 5
- Pravac Jadranske pruge // Trgovinski glasnik 37, 152 (12.07.1927.), 1
- Sirišćević, Slavko. Put na Jadran // Trgovinski glasnik 37, 167 (29.07.1927.), 1, 2
- Sardelić, R. Šta je „Jadranska železnica“ // Trgovinski glasnik 37, 172-175 (04-09.08.1927.), 1, 2
- Ilić, Mihov. V. Jadranske železnice : Ipak Kotorski zaliv, I-IV // Trgovinski glasnik 37, 193-195 (30. i 31.08. i 01.09.1927.), 1

Ča je triba govoriti Srpska željeznica na srpsko more – državni interes !

C) [Beograd – Sarajevo - Split]

- Pismo [?] P. Senjanoviću, Zagreb, 25.08.1926., 1 list, rukopis
- Pismo S. Sirišćevića P. Senjanoviću, [26.08.1926.], 1 list, strojopis
- Pismo [?] Ivančića P. Senjanoviću, Paris, 01.09.1926., 1 lista, rukopis
- Senjanović, P. Jedno objašnjenje, 03.09.1926., 1 letak

Baruna Rajačića naivnost i špekulacija nekih ruskih "inženjera" – hochšaplera. Vrijeme je dokazalo da je i to bila jedna reklamna hochšaplerija Dr. Iva Tartaglie, koja je dovršila sa blamažom ovih „velikih ljudi“ koji se ne mogu ni blamirati.

- Bilješke P.Senjanovića, 1 list, rukopis

Izresci iz novina:

- Jadranska pruga. Zaboravljeni problemi // Tribina 02, 197 (30.08.1921.), 3
- Beograd – Jadransko more // Novo doba 04, 220 (28.09.1921.), 1
- Jadranska željeznica I i II // Novo doba 05, 122, 123 (30. i 31.05.1922.), 1
- Jadranska pruga // Jugoslovenski Lloyd 13, 199 (10.09.1921.), 1, 2

- Željeznička pruga Beograd – Kotor // Jugoslovenski Lloyd 13, [?] (20.09.1921.), 2
- Oko Jadranske železnice // Politika 18, 5009 (03.04.1922.), 1
- Istina o našem zajmu // Jugoslovenski Lloyd 14, 134 (17.06.1922.), 1
- Beograd – Kotor // Trgovinski glasnik 31, 244 (23.10.1921.), 1
- Izgradnja jadranske pruge // Trgovinski glasnik 32, 78 (06.04.1922.), 1
- Jadranska željezница // Epoha 05, 1015 (18.03.1922.), 1
- Prohaska, Ljudevit. Jadranska željezница // Epoha 05, 1031 (06.04.1922.), 1
- Prohaska, Lj. Finansijska načela za izgradnju jadranskih željeznic // Slobodna tribuna [?], [?] ([?]), 7, 8
- Gradnja novih željeznic u Jugoslaviji // Novosti [?], 216 (08.08.?), 4
- Mlaćenje prazne slame // Privredni pregled [?], 34 (22. [?] 08.1926.), 7
- Jadranska pruga // [?] 06, 1764 ([?]), 1, 2
- Š.D. Da li da gradimo Jadransku prugu na Split ili na Boku Kotorsku // Vreme 06, 1682 (26.08.1926.), 3
- Sirišćević, Slavko. Veza Beograd – Sarajevo – Split // Politika 23, 6582 (22.08.1926.), 1
- Milenković, P. Veza Beograd – Sarajevo – Split // Politika 23, 6586 (26.08.1926.), 1
- Sirišćević, S. Beograd – Sarajevo – Split // Politika 23, 6588 (28.08.1926.), 1
- Crnogorci o jadranskoj pruzi // Politika 23, 6589 (29.08.1926.), 1
- Željezница Beograd – Split // [?] (29.08.1926.?)
- Željezničko pitanje : stručno mišljenje inžinjera // [?] (11.08.1926.?), 7, 8
- Izvoz na Jadransko more ; Jadranska pruga // [?]

M-272 Članci ing. P. Senjanovića tiskani u novinama do 1914.

M-272/1

- Senjanović, P. O gradjevnim prilikama u Spljetu // Nezavisnost 01, 08 (14.01.1899.), [3] Urednik D. Manger. - Od uvaženog i mladog strukovnjaka.
- [Senjanović], P. Privremena seoba dalmatinskih krajišnika // Sloboda 01, 05 (13.09.1905.), 3,4 Inž. Senjanović – iz Trsta.
- Senjanović, P. Spojenje Crnoga sa Baltičkim morem // Sloboda 01, 19 (20.12.1905.), 2,3
- Senjanović, P. Dioklecijanova palača i položaj nove katedralke u Splitu // Sloboda 03, 14, 15 (13. i 20. 04.1907.), 6, 9
- Senjanović, P. (Zagorac). „Zagvoška“ željezница // Sloboda 03, 37 (24.08.1907.), 5,6
- Senjanović, P. Tehnička pitanja i naša javnost // Sloboda 03, [?] (18./19.??12.1907.), 3, 4 Polemika/odgovor dr. Vicku Miliću.
- Senjanović, P. Na znanje gosp. namjesniku // Sloboda 05, 20 (21.05.1909.), 4
- Senjanović, P. Pitanje stare biskupije. Otvoreno pismo visokocijenjenoj gospodi članovima Povjerenstva za uzdržavanje Dioklecijanove palače u Splitu // Sloboda 05, 37 ([?] 1909.), 3, 4 Prijevod s njemačkoga.
- Senjanović, P. Splitska pitanja. Tramway Split – Trogir // Sloboda 05, 56 (31.12.1909.), 2
- Senjanović, P. Kako državne vlasti podupiru naše obrte // Obrtnik 06, 02 (05.02.1910.), 1
- Pitanje stare biskupije // Sloboda 06, 36 (30.03.1910.), 3
- Spomenica o st[aroj] biskupiji // Sloboda 06, 37 (01.04.1910.), 2
- Gl.[avna] skupština društva „Marjan“ // Sloboda 06, [?] (18.04.1910.), 3
- Vojislav Šola u Splitu // Sloboda 06, 91 (12.08.1910.), 2
- Dojmovi i bilješke. Ukras obale po nacrtu ing. Senjanovića // Sloboda 06, 94 (22.08.1910.), 2
- Senjanović, P. Željeznička pruga Sućurac – Trogir // Sloboda 06, 131 (18.11.1910.), 2
- [Senjanović, P.]. Predavanje u društvu Inžinira i arhitekta // Sloboda 06, [?] (23.11.1910.), 2

- [Senjanović, P.]. Žalosne pojave u pitanju željeznica // Sloboda 06, 137 (02.12.1910.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. Za interes grada // Sloboda 06, 136 (30.11.1910.), 3 i 06, 138 (05.12.1910.), 1, 2
- Senjanović, P. Propćeno // Sloboda 06, 142 (14.12.1910.), 3
- [Dr. Makale]. Predavanje o gradjevnim i stanbenim uredbama // Sloboda 06, 147 (28.12.1910.), 2
- [Senjanović, P.]. Željeznička politika // Sloboda 07, 12 (11.02.1911.), 1
- [Senjanović, P.]. Memorandum bosansko-hercegovačkog Zemaljskog Savjeta i dalmatinske željeznice // Sloboda 07, 40 (20.05.1911.), 3
- [Senjanović, P.]. Željeznička sveza sa Bosnom // Sloboda 07, 92 (22.11.1911.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. Što je sa željeznicom Aržano – Bugojno ? // Sloboda 07, 98 [i.e.99] (18.12.1911.), 2
- Osjetljivi cinik // Sloboda 07, 101 [i.e.102] (23.12.1911.), 2
- Sistem „N. Jedinstva“ na kulminaciji // Sloboda 07, 102 [i.e. 103] (30.12.1911.), 3, 4
- Osar tutto ! // Sloboda 07, 102 [i.e.103] (30.12.1911.), 5
- [Senjanović, P.]. Sveza Bugojno – Aržano // Sloboda 07, [?] ([?] 1911.), 3
- [Senjanović, P.]. Za uređenje Splita // Sloboda 08, 63 (03.08.1912.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. „Povoljna“ ponuda iz prve ruke // Sloboda 09, 222 (25.09.1913.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. Gori od Švihe // Sloboda 10, 59 (07.05.1914.), 2
- [Senjanović, P.]. Spasavaju Split // Sloboda 10, 59 (07.05.1914.), 2
- [Senjanović, P.]. Šviha i impreže // Sloboda 10, 62 (11.05.1914.), 2
- [Senjanović, P.]. Ili špijun ili pajaco ; Kod nas i drugdje ; Ma tko to pita ? // Sloboda 10, 75 (27.05.1914.), 2
Ovi su nas špijuni strpali u tamnicu kad je buknuo rat 1914.
- [Senjanović, P.]. Uredjenje Kruševića ulice ; Vodovod u Šibeniku // Sloboda 10, [76] (30.05.1914.), [?]
- [Senjanović, P.]. Iz gradske plinare // Sloboda 10, 81 (04.06.1914.), 2
- [Senjanović, P.]. Što Sviha doznaće ; Odziv // Sloboda 10, 84 (08.06.1914.), 3
- [Senjanović, P.]. Gubavica „na vratima“ Splita ; Svhijade // Sloboda 10, 85 (09.06.1914.), 2, 3
- [Senjanović, P.]. Žlindra i nitkov // Sloboda 10, 87 (12.06.1914.), 3
- [Senjanović, P.]. Zapostavljanje domaćeg obrta ; Pregovori sa tvrtkom Ganz // Sloboda 10, 89 (15.06.1914.), 3
- [Senjanović, P.]. Nova laž // Sloboda 10, 90 (16.06.1914.), 3
- [Senjanović, P.]. Priopćenja opć.[inske] uprave u zadnjoj sjednici opć.[inskog] vijeća : izvještaj o gradnji novog vodovoda (...) // Sloboda 10, 97, 98 (24. i 25. 06.1914.), 3
Ovo sam sve ja radio.
- [Senjanović, P.]. Priopćenja opć.[inske] uprave u zadnjoj sjednici opć.[inskog] vijeća : poslovanje i proširenje plinare // Sloboda 10, 100 i 102 (27. i 30. 06.1914.), 3, 4
- [Senjanović, P.]. Javne radnje u gradu // Sloboda 10, 124 (25.07.1914), 4
- [Senjanović, P.]. Ne valja mu karta ! (ili „objektivna i stvarna“ polemika // Sloboda 10, [?] ([?] 1914.) [?])
- [Senjanović, P.]. O novom vodovodu // Sloboda [?], [?] ([?]), 3

M-272/2 Iz ostalog dnevnog tiska [1919. – 1952.]

- Dozvola prenosa električne sile // Dalmatinski glasnik 02, 29 (16.04.1919.), 1
Sastavio i predložio Senjanović.
- Električna rasvjeta u Splitu // Zastava 02, 22 (14.08.1919.), 2
- Što je sa gradnjom naših željeznica? // Život 02, 176 (24.07.1920.), 1
- [Senjanović, P.]. Pred izborima za Trgovačku komoru // Jugoslavenski narod [?], [?] (1924./1925. ?), [?]
- Senjanović, P. Radovi u staroj splitskoj luci // Trgovinski glasnik 35, 287 (17.12.1925.), 3
- Mb. Što čeka novu općinsku upravu u Splitu ? // Obzor 67, 120 (06.05.1926.), 6
Pismo inžinira Senjanovića.

- Mb. Stanbeno pitanje u Splitu : iz razgovora s inžinjerom Senjanovićem // Obzor 67, [?] (25.08.1926.), 5
- Pitanje Jadranske željeznice // Obzor 68, 229 (25.08.1927), [?]
- [Senjanović, P.]. Potrebe naših glavnih pomorskih luka, 02. 1928., 3 lista, strojopis
Štampano u *Trgovinskom glasniku*, [25.]02.1928., preštampano u Jugoslavenskom Lloyd.
- B.D. Esnaf jade // Novosti 22, 346 (14.12.1928), 2
- Otvorenje podignute pruge i podvožnjaka u Zagrebu // Obzor [71], [?] (29.03.1930), [?]
Govor je održao direktor direkcije Državnih željeznica u Zagrebu g. inž. Petar Senjanović. – Vidi i: M-282
- Skupština organizacije zagrebačkih inženjera i arhitekata // Obzor [72], [?] (20.04.1931.), [?]
Vidi i: M-284.
- Senjanović, P. Gradnja carinskih skladišta u Splitu : izjava g. ing. P. Senjanovića // Novosti 29, 227 (16.08.1935.), 15
- Vojnović, Lujo. Grad, koji ne podnosi američke improvizacije. Lutanje banovinske palače // Novosti 30, 332 (29.11.1936.), 10
- Oko izgradnje carinskih skladišta u Splitu // Novosti 32, [?] (13.08.1938. ?), [?]
- Senjanović, P. Dubrovnik kao luka (...) // Novosti 35, [?] (01.02.1941.), 25, 26
Specijalni dubrovački broj.
- Senjanović, P. Dalmatinska željeznica I-V // Jugoslavenski Lloyd 11, 49, 50, 52, 53, 67 (12, 14, 21, 25. 06. i 13.08.1919.), 1,2
- H. Problem elektrifikacije željeznica (...) // Jugoslavenski Lloyd 21, 135 ([?] 1929.), 6
- H-č. Projekt novog gradjevinskog zakona : iz razgovora sa (...) ing. Petrom Senjanovićem // Jugoslovenski Lloyd 21, 96 (25.04.1929.), 2
- Najnovije smjernice naše saobraćajne politike : izjava ing. g. P. Senjanovića // Jugoslavenski Lloyd 22, 275 (30.11.1930.), 3
- Senjanović, P. Naše željezničke tarife // Jugoslavenski Lloyd 31, 49 (23.12.1939.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. 100 miliona dinara za naše Jadranske luke // Jugoslovenski kurir 02, 327, [?] (12. i [15.] 04. 1937.), 5-7
- Senjanović, P. Novi građevinski zakon // Politika 28, 8297 (17.06.1931.), 4
- Brodari su skromno proslavili svoga patrona sv. Nikolu // Politika [?], [?] ([?]), [?]
Spomen na P.Senjanovića.
- S[enjanović], P. Pitanje horizontalne svojine : kriza stanova // Politika 29, 8719 (20.08.1932.), 2
- Senjanović, P. Kanal od Vukovara do Šamca vezao bi Dunav s našim Jadranskim lukama (...) // Politika 30, 9068 (13.08.1933.), 4
- Naši i rumunski stručnjaci razradili su i parafirali konvenciju o novom mostu i železničkoj liniji // Politika 33, 10181 (26.09.1936), 10
- [Senjanović, P.]. Konvencija sa Rumunjskom za novi željeznički most // Politika 33, [?] (26.09.1936.), [?]
- Pomoćnik ministra saobraćaja g. Senjanović o najnovijem smeru saobraćajne politike // Pravda 26, 324 (29.11.1930.), 1
- Senjanović, P. Urbanizam i izgrađivanje stanova u Kraljevini Jugoslaviji // Pravda 29, 10331- 10333 (09-12. 08.1933.), 7, 4
- Na prvi dan Duhova osvećen je u Beogradu inženjerski dom // Pravda 31, 11004 (19.06.1935.), 4 + ilustr.
Odnosi se na beogradsku sekiju Udruženja inženjera i arhitekta.
- [Spaho, M.]. Dobit koju bi Velika Britanija imala od jačanja svojih privrednih pozicija na Jugoslovenskoj obali Jadranskog mora (...) // Pravda 32, 11371 (20.06.1936.), 1, 2
Moj koncept. - Vidi i: M-278, M-285
- Kongres mašinovođa : pozdrav pomoćnika Ministra saobraćaja inž. P. Senjanovića // Vreme 12, [?] ([?] 1932.), [?]

- Senjanović, P. Žorž Senfly : In memoriam // Vreme 16, 5109 (02.04.1936.), 5
  - Senjanović, P. Gde i kako se postavljaju spomenici : povodom konkursa beogradske opštine // Vreme 18, [?] (09.04.1938.), [?]
  - [Senjanović, P.]. Treba li državne željeznice „razgraničavati“ ? // Narodni list 02, 5 ([?] 12.1940.), 3, 4
  - Senjanović, P. Kupreška „cross country“ magistrala // Republika 17, 228 (14.03.1950.), 3 + dodatak članku strojopisom
  - Senjanović, P. Pravi put : Povodom gradjenja pruge Banja Luka-Doboj) // Republika : organ Jugoslovenske republikanske demokratske stranke (Beograd) 18, 273 (23.01.1951.), 1, 2 + dodatak
  - Senjanović, P. Krš i krške hidrocentrale I-II // Republika 19, 372, 373 (16. i 23.12.1952.), 1 + dodatak strojopisom
- Podpuna studija (dopunjena i razrađena) u zasebnom svesku napisana. - Vidi: M-290/8*

M-273 Članci P. Senjanovića tiskani u Novom dobu (1918. - 1940.)

- [Senjanović, P.]. Cetina i opskrba Splita elekt.[ričnom] eneržijom // Novo doba 01, 12 (20.06.1918.), 3
Moj programski i temeljni predlog iznesen pre konca rata i na osnovu kojega je sprovedena najprije privremena (iz Majdana) pak kasnije definitivna elektrifikacije (iz Dugog Rata) u Splitu.
- Senjanović, P. Rad a ne polemika // Novo doba 02, 80 (12.04.1919.), 2
- [Senjanović, P.]. Nabava električne energije za Split // Novo doba 02, 170 (04.08.1919.), 3
- [Senjanović, P.]. Ulična policija // Novo doba 03, 180 (12.08.1920.), 3
- [Senjanović, P.]. Tržna policija : nered i pljačka na Pazaru // Novo doba 03, 184 (17.08.1920.), 3
- [Senjanović, P.]. Razdioba solinskog „Blata“ // Novo doba 03, 208 (15.09.1920.), 2, 3
- [Senjanović, P.]. Parcelacija gradilišta u Splitu // Novo doba 03, 209 (16.09.1920.), 3
- [Senjanović, P.]. Parcelacija gradilišta u Splitu // Novo doba 03, 212 (20.09.1920.), 3
- [Senjanović, P.]. Željezničko-finansijska politika i gradnja naših željeznica // Novo doba 03, 219 (28.09.1920.), 1

Dovoljno za gradnju 10 do 12 km novih željeznica.

- [Senjanović, P.]. Zar stranačko „Masreglovanje“ Splita? // Novo doba 03, 288 (22.12.1920.), 2, 3
- [Senjanović, P.]. Gradjenje željeznica i naš izlaz na more : I i II // Novo doba 04, 57, 58 (11. i 12. 03.1921.), 1, 2
- [Senjanović, P.]. Neznanje ili što drugo ? // Novo doba 04, 64 (19.03.1921.), 3, 4
- Cement i ukinuta taksa na izvoz // Novo doba 04, 88 (18.04.1921.), 2, 3
- [Senjanović, P.]. Oprost izvozne carine na cement (Na razjašnjenje Uprave Trgovačke komore u Splitu) // Novo doba 04, 91 (21.04.1921.), 4, 5
- Nerazjašnjena afera // Novo doba 04, 107 (11.05.1921.), 2
- [Senjanović, P.]. Obustavljena gradnja Unske željeznice ! // Novo doba 04, 128 (07.06.1921.), 2
- [Senjanović, P.]. Mjesto novih željeznica // Novo doba 04, 130 (07.06.1921.), [?]
- Riječki „sporazum“ : fatalne posljedice za naš gospodarski razvoj (...) // Novo doba 04, 130 (09.06.1921.), 1
- Javne gradnje u Čehoslovačkoj // Novo doba [?], [?] ([?] 1921.?), [?]
- Izvozna carina na cemenat // Novo doba [?], [?] (05.07.1921.?), 3
- [Senjanović, P.]. Novi općinski nameti // Novo doba 05, 36 (14.02.1922.), 4, 5
- X. [Senjanović, P.]. Novi općinski nameti // Novo doba 05, 38 (16.02.1922.), 3
- [Senjanović, P.]. I željeznice – za partie ! // Novo doba 05, 158 (15.07.1922.), 1
- [Senjanović, P.]. Nove pogibelji za Unsku željeznicu // Novo doba 05, 202 (06.09.1922.), 1
- [Senjanović, P.]. Jedan trgovac za mnoge. Carinare i carinici // Novo doba 06, 141 (23. [?] 1923.), [?]

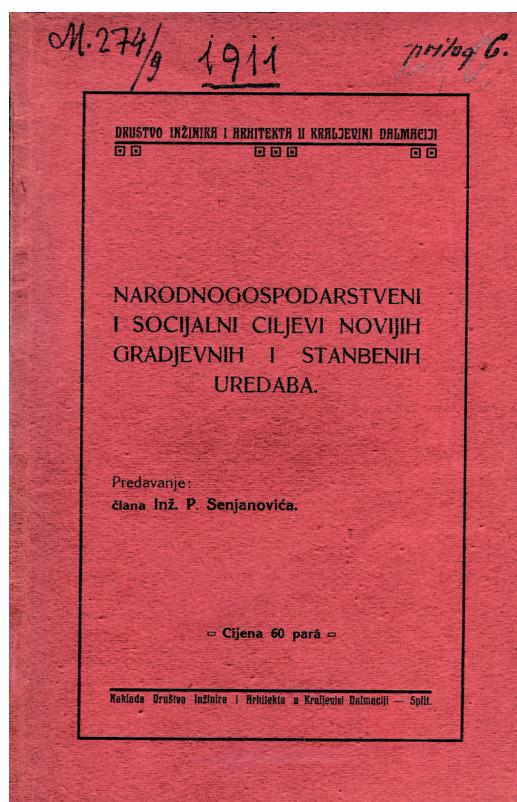
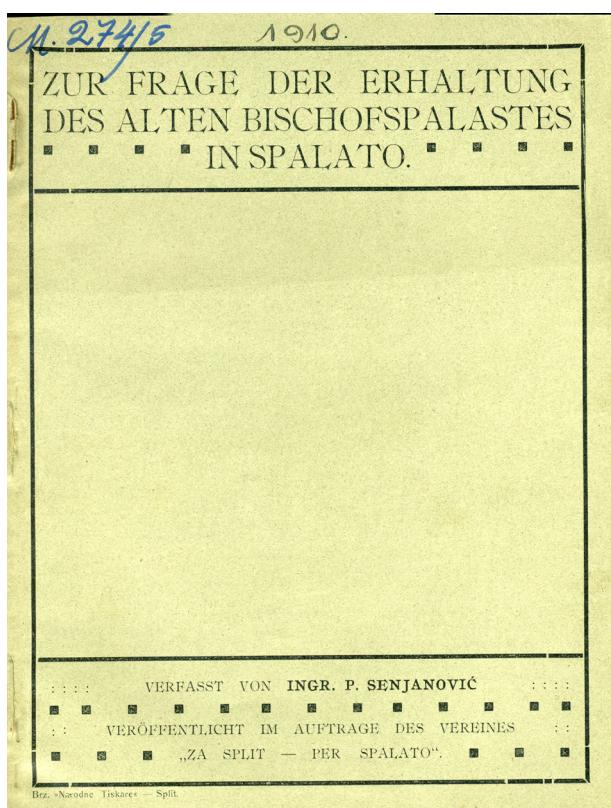
- X [Senjanović, P.]. Carinare i carinici // Novo doba 06, [?] ([?]1923.), [?]
  - [Senjanović, P.]. Pitanje stare biskupije : inžinirsko mišljenje o ostacima stare biskupije // Novo doba 07, 14 (18.01.1924.), 5
  - [Senjanović, P.]. Nema razočaranja, nema pokajanja ! : jedan osvrt pred porušenom Starom biskupijom // Novo doba 07, 35 (12.02.1924.), 3
  - [Senjanović, P.]. Nasadi na Botičevoj poljani // Novo doba 07, 40 (17.02.1924.), 4
Isto i u rukopisu: Senjanović, P. Nasadi na Botičevoj poljani, 16.02.1924., 5 listova, strojopis.
  - Za poboljšanje željezničke veze sa Zagrebom i Beogradom // Novo doba 07, 40 (17.02.1924.), 2
- Predložio i sastavio podnesak Senjanović.*
- [Senjanović, P.]. Državni budžet i naša nova željeznička veza // Novo doba 07, 60 (12.03.1924.), 1
  - Gradnja ličke pruge : ekskurzija iz Splita i Šibenika // Novo doba 07, 141 (18.06.1924.), 3, 4 + 1 ilustr. (Veliki Čupkovića viadukt u gradnji, travanj 1924.)
  - Novi budget i gradnja naših željeznica // Novo doba 07, 201 (30.08.1924.), 1
  - [Senjanović, P.]. Kako se razvijaju naši izlazi na more ? // Novo doba 08, [?] ([?] 04.1925.), 10
  - [Senjanović, P.]. Gradjenje pruge Knin – Pribudić // Novo doba 08, 172 (25.07.1925.), 8, 9 + 4 ilustr.
  - Neka se čuje i drugo zvono // Jadran [?], [?] (1925./1926.?), 6
  - [Senjanović, P.]. Split i Šibenik prema Ličkoj pruzi : na odgovor „Jugosl.[avenskom] Lloydu“ // Novo doba 08, 184 (06.08.1925.), 1, 8
  - [Senjanović, P.]. Jedan važan novi zakon // Novo doba 08, 186 (08.08.1925.), 1
  - Željeznička tarifa i „Samouprava“ : novinska agitacija Šibenika // [?] (14.08.1925.?), [?]
  - [Senjanović, P.]. Šibenik i Split : povodom jedne novinske kampanje // Novo doba 08, 203 (26.08.1925.), 1
  - Unska pruga : imperativ obrane i samoodržanja : iz predavanja ing. P.Senjanovića // Novo doba 09, 44 (24.02.1926.), 1
  - S. Unska pruga i novi državni budžet // Novo doba 09, 193 (22.08.1926.), 1
  - Velika internacionalna konferencija za teretni saobraćaj : delegati 16 evropskih država u Splitu // Novo doba 12, 92 (05.04.1929.), 4
  - Za izgradnju malih stanova // Novo doba 13, [?] (01.08.1930.), [?]
  - Senjanović, P. Pruga Ogulin – Split // Novo doba 16, [?] (30.09.1933.), 9
  - [Senjanović, P.]. Građenje novog magazina i lučkih radovi u Splitu : pismo upućeno Trgovačko industrijskoj komori // Novo doba 18, 104 (04.05.1935.), 9, 10
  - Bošković, Sava. Građenje novog magazina, i lučki radovi u Splitu // Novo doba 18, 106 (07.05.1935.), 5
- Brojne bilješke P.Senjanovića.
- Senjanović, P. Građenje novog magazina, i lučki radovi u Splitu // Novo doba 18, 109 (11.05.1935.), 9
  - Bošković, Sava. Gradnja novog magazina // Novo doba 18, 111 (14.05.1935.), 3
  - Senjanović, P. Gradnja novog magazina // Novo doba 18, 115 (17.05.1935.), 3
  - Oko gradnje skladišta i carinarnice // Novo doba 18, 170 (23.07.1935.), 3
  - Čiji su to interesi da se javna skladišta grade u splitskoj sjevernoj luci ? // Novo doba 18, 172 (25.07.1935.), 5

- Senjanović, P. 80-godišnjica još nezapočete Unske pruge : odgovor inž. P. Senjanovića na izjavu bivšeg ministra D. Vujića // Novo doba 18, 193 (19. 08. 1935), 2, 3
- Senjanović, P. Moj odgovor gosp. senatoru d.ru Majstroviću // Novo doba 18, 201 (28.08. 1935), 2
Neposredno iza ovoga 30.08.1935. bio sam reaktiviran na moj raniji položaj pomoćnika ministra saobraćaja pak nijesam mogao da dalje polemiziram (kao službeno lice).
- Senjanović, P. Još jedan odgovor bivšem ministru g. D. Vujiću // Novo doba 18, 202 (29.08.1935), 2
- Pitanje izgradnje Unske pruge : prugu treba graditi na Knin // Novo doba 18, 258 (05.11.1935.), 2
- Odluka o građenju Unske pruge // Novo doba 18, 262 (09.11.1935.), 3
- Kada će započeti građenje Unske pruge (...) // Novo doba 18, 280 (30.11.1935.), 9, 10
- Unska pruga se gradi ! // Novo doba 18, [?] ([?] 1935.), 3 + 1 ilustr. (P.Senjanović)
- Senjanović, P. Lutanje banovinske palače u Splitu // Novo doba 19, 250 (24.10.1936.), 9
- Saobraćajni put svjetske trgovine Dunav – kanal (Vukovar – Šamac – Sava - Jadran) : izvještaj inž. Bor. Stevanovića na konferenciji u Osijeku (...) // Novo doba 19, 256 (31.10.1936.), 9
- Unska pruga se gradi : promjene na prvočitnom projektu // Novo doba 19, 271 (18.11.1936.), 3
- Senjanović, P. Fond za građenje i uređenje luka i pristaništa na moru (...) // Novo doba 20, [?] (28.03.1937.), 30
- [Senjanović, P.]. Producen rok izgradnje Unske pruge od 4 na 5 ½ godine // Novo doba 20, 258 (06.11.1937.), 9
Ovo je skrивio ing. Mih. Gjurić – nakon moga odlaska iz Ministarstva. Usljed ovoga produženja zašla je gradnja u ratnu godinu 1941.i kasnije zbog toga bila upropasćena.
- [Senjanović, P.]. Pitanje izgradnje nove Splitske luke // Novo doba 20, 258 (06.11.1937.), 9
- Senjanović, P. Pomorstvo i luke u Italiji : Analogije, razlike i pouke // Novo doba 21, 84 (09.04.1938.), 9
- Senjanović, P. Za izgradnju malih stanova // Novo doba 21, 183 (06.08.1938.), 5
I u rukopisu: Senjanović, P. Za izgradnju malih stanova, [1938.?], 3 lista, strojopis.
- Senjanović, P. „Ogromne teškoće“ izgrađenja nove luke // Novo doba 21, 242 (15.10.1938.), 3
- Senjanović, P. Da li su konzultirani oni koji su „jedini temeljito proučili“ pitanje nove luke u Splitu? // Novo doba 21, 248 (22.10.1938), 9
- Senjanović, P. Povodom jednog odgovora // Novo doba 21, 251 (26.10.1938.), 6
- Kaliterna, Fabijan. Odgovor g.inž. Senjanoviću na članke o novoj luci koji su izašli u „Novom doba“ u oktobru // Novo doba 21, 285 (07.12.1938.), 3
Botunada zbog Cöen – Cagli.
- Senjanović, P. Da li se ovako izgrađuju naše luke? Odgovor inž. P.Senjanovića g.inž.arh. Fabijanu Kaliterni // Novo doba 21, 288 (10.12.1938.), 3
- Senjanović, P. Novi program izgradnje naših luka // Novo doba 21, 300 (25.12.1938), 8

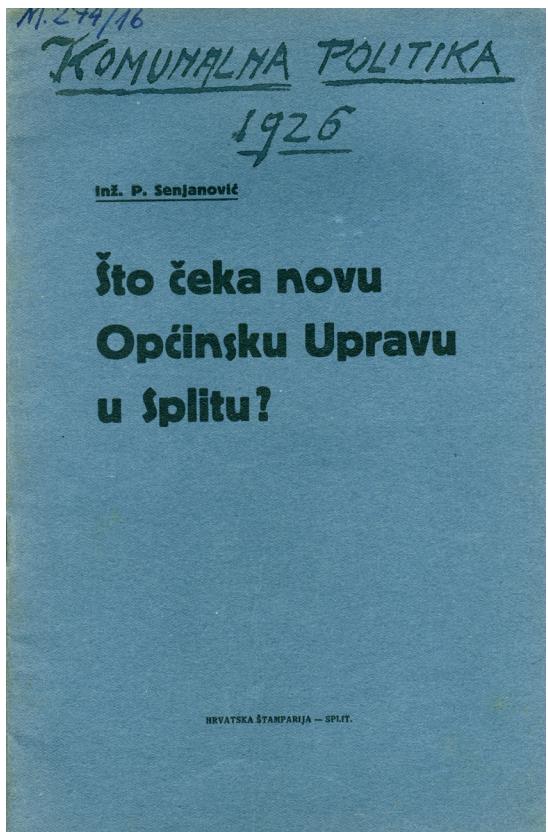
- Senjanović, P. Otvaranje, uredjenje i asaniranje unutrašnjosti Splita (...) /U predjelu izmedju „Lože“ i „Pisture“ može se stvoriti novi „Korzo“ i dva moderna trga // Novo doba 22, [?] (09.04.1939), 5
Uskrsni broj.
- Senjanović, P. Nesudjena „Banovinska“ palača u Splitu // Novo doba 22, [?] (25.12.1939), 13, 14
- Senjanović, P. Trikovi i kamuflaža u novom regulacionom planu Splita // Novo doba 23, [?] (06.07.1940), 9-11
- Brajević, V. Nova banovinska palača u Splitu i gradnja Paviljona za likovnu umjetnost // Novo doba 23, [?] (17.08.1940), 9, 10
- Senjanović, P. Što je sa građenjem naših luka ? // Novo doba 23, [?] (19.09.1940.), 9, 10
- Senjanović, P. Gradjevinski preduvjeti za primorski turizam // Novo doba 23, 307 (25.12.1940), 13
Štampani naslov u "Novo doba", Božićni broj. – Vidi i: M-278.

M-274 [Publikacije P. Senjanovića]

- [Senjanović, P.]. Proglas sa sastanka hrvatskih akademičara, držanog u Splitu dne 5. rujna 1898. - Split : Brzotiskom Narodne tiskare, [1898.]. - 2 lista
- Senjanović, Petar. Pitanje stare biskupije. - Spljet : Društvo inžinira i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji, 1909. (Brz. „Narodne tiskare“). – 15 str. ; 20 cm

Publikacije ing. Petra Senjanovića

Publikacije ing. Petra Senjanovića

- Splićanin [Senjanović, P]. Stara biskupija – novi kamen smutnje. - Split : Brzotiskom „Narodne tiskare“, 1909., letak
Pretiskano iz „Slobode“ br. 17 (1909.). Vidi i: M-127/6C.
- Senjanović, P. Zur frage der Erhaltung des alten Bischofspalastes in Spalato. - Split : Brz. „Narodne Tiskare“, 1910. - 19 str. ; 20 cm. – njem.
- Senjanović, P. Pitanje svjetla i vode u Splitu. - Split : Naklada Društva inžinira i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji – Split, 1910. (Hrvatska štamparija Trumbić i drug). - 24 str. ; 20 cm
Referat člana inž. P.Senjanovića povodom letka dr. I. Bulića. - Dr. Bulić bio je advokat privatnog „augsburgskog društva“ – ondašnjeg vlasnika plinare. Ova je Kampanja slijedećih godina nastavljena (...).
- Senjanović, P. Pitanju svjetla i vode u Splitu : opaske na „zaključne riječi“ dr. I. Bulića. – Split : [s.n.], 1910. (Hrvatska štamparija – Trumbić i drug).
Prilog „Slobode“ br. 27 (07.03.1910).
- Bulić, Ivo. Nekoliko zaključnih riječi o Pitanju svjetla i vode u Spljetu.
Prilog „Obrtnika“ br. 3 (05.03.1910.). - Brzotisak Hrvatske štamparije Trumbić i drug – Split, izdavač i odgovorni urednik Ivan Celić, graditelj.
- Senjanović, P. Narodnogospodarstveni i socijalni ciljevi novijih gradjevnih i stanbenih uredaba. – Split : Društvo

- inžinira i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji, 1911. (Brz. „Narodne tiskare“), – 39 str. ; 23 cm.
 Predavanje P.Senjanovića u Inženjerskom društvu u Splitu. - Pretiskano u Srpskom tehničkom listu, Beograd, br. 14 (1912.), 24-28. Vidi i: M-275/A
- Senjanović, P. Iz tmina splitske plinare. - Split : Spljetska Društvena tiskara, [1912.]
 Pretiskano iz „Slobode“ br. 14., 1 list
  - [Senjanović, P.]. Split – za radikale ! [1920.?], 1 list, tiskano
  - Senjanović, P. Stambeno pitanje kao svjetski socijalni i državni problem. - Split : Savez stanara Kraljevine S.H.S. u Splitu, 1926. (Hrvatska štamparija Split). – 47 str. ; 17 cm
 Predavanje održano 12.10.[1926.] u „Udruženju Jugosl. Inženjera i Arhitekta“ Sekcija Split.
  - Senjanović, P. Nove Dalmatinske željeznice i splitska luka. - Zagreb : Tiskara C. Albrecht, 1919. – 14 str. : ilustr. ; 20 cm. - (Knjižnica Tehničkog lista ; br. 1)
 Bilješke P.Senjanovića.
  - Senjanović, P. Jedno objašnjenje. - Split : [s.n.], 1926. (Društvena tiskara). - 1 list
  - Senjanović, P. Što čeka novu Općinsku upravu u Splitu ? - Split : Hrvatska štamparija, 1926. – 22 str. ; 23 cm
 Svojim sugrađanima, pred općinske izbore u maju 1926. - Komunalna politika 1926.
  - Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu / P. Senjanovića ; uz arhitektonsku saradnju arh. Ing. J. Pičmana. - Zagreb : Jugoslavenska štampa, 1935. - 15 str. : ilustr. ; 23 cm
  - Senjanović, P. Novi uslovnici za gradnju državnih željeznica. – Zagreb : Tisak zadružne štamparije u Zagrebu, [1938.]. - 11 str. ; 25 cm
 Pretiskano iz „Jugoslovenskoga Loyda“ br. 183, 184 (10. i 11.08.1938.).
  - Bićanić, Rudolf. *Ekonomski podloga hrvatskog pitanja*. – Zagreb : [Vladko Maček], 1938. (Split : Hrvatska narodna tiskara). – VIII, 224 str. : ilustr. ; 22 cm
- Suradnja s P. Senjanovićem u poglavljima:
- a) Senjanović, P. Korupcija (MII), 5 str., šapirograf [U knjizi str. 81]
  - b) Senjanović, P. Javni radovi vlade Stojadinovića i dalje, 12 str., šapirograf, 2 table [U knjizi str. 106]
  - Senjanović, P. Nova Splitska luka u Solinsko – vranjičkoj uvali. - Split : Štamparsko poduzeće „Novo doba“, 1939. - 14 str. ; 24 cm + 1 karta (Nova Splitska luka u Vranjičkoj uvali)
  - Turković, Milan. Senjanović, Petar. Neretva u povijesti i sadašnjosti : Jadranska nova luka Ploče. - [S.l. : s.n.], 1941. (Primorski štamparski zavod – Sušak). – 24 str. ; 31 cm
 Sastavio M. Turković. - Popratna riječ P.Senjanović.
  - [Luka Ploče]. Popratna riječ, Zagreb, 02. 1941., 8 listova, strojopis
 Popratna uvodna riječ napisano za monografiju o Neretvi i Pločama od Milana Turkovića, štampano: Primorski štamparski zavod – Sušak, 02.1941.

M-275

A) Radovi P. Senjanovića štampani u časopisima (Stariji radovi 1903. – 1912.)

- Cenni sulla strada romana da Salona alla Colonia Claudia Aegum (Čitluk presso Sinj) e sue diramazioni // Bulletino di archeologia e storia dalmata“ (1903., 8-11), 113-114, 119-122
 Suradnik na članku P. Senjanović.
- Senjanović, P. Za domaće gradjevne oblike u Splitu // Split i prva dalmatinska umjetnička izložba 1908., str. 6, 7
 Spomen spis. - Pretiskano u Jadranskom dnevniku, 08.01.1938.
- Senjanović, P. Stil našega doba // Jug (Split) 01, 01 (01. 1911.), 4-9
 Studija.

- Senjanović, P. Manjkavosti današnjeg gragjevnog pravilnika // Preporod : glasilo općinskih činovnika (Split) 02, 09 (09. 1911.), 137-140.
- Studija.
- Senjanović, P. Pravo gradnje na tugjem zemljištu // Preporod 03, 12 (12. 1912.), 198-201
- Referat. - Baurecht.
- Senjanović, P. Narodnoekonomski i socijalni ciljevi novijih uredaba o građevinama i stanovima // Srpski tehnički list : organ udruženja srpskih inženjera i arhitekta 23, 14, 24-28 (08.04., 24.06., 08.07., 15.07.1912.), 13 listova, tiskano
- Predavanje. - Vidi i: M-274
- Prikaz predavanja P. Senjanovića: O ciljevima i srestvima modernih uredaba o građevinama i stanovima na Skupštini Društva inženjera i arhitekta u Kraljevini Dalmaciji, 20.04.1912. // Srpski tehnički list 23, 29 (22.07.1912.), 223

B) Radovi P. Senjanovića štampani u časopisima 1920. - 1935.

- Senjanović, P. Potreba građevinskog zakona // Tehnički list (Zagreb) 02, 24 (15.12.1920.), 262-264
- Senjanović, P. Trasiranje novih željeznica // Tehnički list 03, 03 (01. 02.1921), 36
- Sekcija Split U.J.I.A. O rušenju stare biskupije u Splitu : stručne vesti // Tehnički list 03, 03 (01.02.1921), 36
- Sastavio Senjanović.
- Senjanović, Petar. Željeznice // Dalmacija : spomen-knjiga. - Split : UJIA, 1923. – Str. 285-292
- Spomen-knjiga izdana o Kongresu U.J.I.A. 1923.
- Senjanović, P. Građevinski radovi na Marjanu // Jadranska straža (Split) [04], [?] ([?] 1926.), 549-557
- Senjanović, P. Nova veza sa Primorjem // Jadranska straža [04], [?] ([?] 1926.), 194-204
- Upravni odbor. Stanovište Sekcije Split U.J.I.A. prema projektu Građevinskog Zakona // Tehnički list 07, 03 (10.02.1926.), 47, 48
- Sastavio P. Senjanović.
- Senjanović, P. Naše buduće željeznice // Pučka prosvjeta (Split) 07, 06 (01.06.1927), 86-89
- Vesti iz udruženja // Tehnički list (Zagreb) 10, 01 (1928.), 14-16
- Zapisnik protestne skupštine U.J.I.A. – Sekcija Zagreb, održane povodom glasina o ukidanju zagrebačkog Tehničkog fakulteta, 14.12.1927.
- Senjanović, P. Građevinski radovi na Marjanu // Tehnički list 10, 02 (1928.), 1-4.
- P.O.
- Reuther, Oskar. Schönheit im strassenbau - Die Marjanstrasse bei Split // „Ingenieur- zeitschrift“, Teplitz-Schönau, 17.05.1928., prijevod, 1 list, strojopis, hrv. prijevod
- [Senjanović, P.]. Saobraćajni problemi u izgrađivanju gradova, 1931., 6 listova, strojopis
Štampano u Saobraćajni pregled, časopis Ministarstva saobraćaja, Beograd 02, 08 (10.08.1931.).
Isto i u prijepisu: P. Senjanović. Saobraćajni problemi u izgrađivanju gradova (8 listova, strojopis) - Pismo P. Senjanovića [?], 2 lista, strojopis, Zagreb, 25.08.1954.
- Senjanović, P. Železnički saobraćaj sa našim lukama // Saobraćajni pregled 02, 09 (10.09.1931), 361-363
- Senjanović, P. Železnica i automobil : Razlike u javnopravnim i finansijsko-ekonomskim osnovama // Saobraćajni pregled 02, 12 (10.12.1931.), 1-4
- Senjanović, P. Mišljenje i rezolucija Udruženja jugoslavenskih inženjera i arhitekata – Sekcija Zagreb o stambenoj krizi i podizanju građevne djelatnosti // Tehnički list 14, 6/7 (1932.), 90-92
- [Senjanović, P.]. Skica generalnog regulatornog plana za grad Zagreb // Gradske vjesnik (Zagreb) 03, 18-20 (10.1932), 233-240
- Referat. - Navodi ga i kao Novi regulacioni plan Zagreba. - Isto i u rukopiscu (15 listova, strojopis).
- Govor g. inž. P. Senjanovića, pomoćnika g. Ministra Saobraćaja i izaslanika na svečanosti prilikom osvećenja

đačkog Doma Udruženja Jugoslovenskih Nacionalnih Železničara i Brodara u Novom Sadu // Železnički venac (Beograd) 01, 01 (15.12.1932), 3-6

- Senjanović, P. Železnica i automobil : Današnje stanje i potrebno uređenje u našoj državi // Saobraćajni pregled 04, 01 (10.01.1933.), 1-8
- Senjanović, P. Pruga Ogulin-Split // Saobraćajni pregled 04, 09 (10.09.1933.), 373-375
- Senjanović, P. Städtebau und Wohnungswesen in Jugoslavien // Städtebau und Wohnungswesen der Welt = Town planning and housing throughout the world = L' urbanisme et l' habitation dans tous les pays / herausgegeben im Auftrag des Deutschen Vereins für Wohnungsreform (...) von Bruno Schwan. – Berlin : E. Wasmuth, 1935. Str. 233-240.

Štampano prigodom odnosnog kongresa u Berlinu, tekst na francuskom i engleskom jeziku.

C) Radovi P. Senjanovića štampani u časopisima 1936.-1955.

- Stenografske beleške sa Skupštine. Izvještaji M. Spaha (...) 10.03., 26.03.1936. // Senat (1936), 287-300, 225-232, 11 listova

Moje ! Sastavio Senjanović.

- Senjanović, P. Pomorsko ribarstvo // Jadranski ribar (Split) 01, 01 (01. 1936.), 2

- Stenografske beleške Senata - XXIV Redovni sastanak, 10.03.1936. // str. 308

Dr. Jure Koce.

- Senjanović, P. Tranzitna luka u Splitu // Saobraćajni Lloyd 03, 2/5 (11.05.1937.), 3-6

- Uredba o građenju, uređenju i opravci luka i pristaništa na moru // Službene novine državnih saobraćajnih ustanova Kraljevine Jugoslavije 13, 29 (01.11.1937.), 623-624

Moje djelo ! Nakon dugog uzaludnog nastojanja (...) Ministra Spaha.

- Internationaler Eisenbahn-Alkoholgegner-Verband, Bericht über den XV. Kongress abgehalten in Belgrad, 10-12.09.1933., str. 3-4, 11-13 + ilustr., njem., tiskano

- [Govor na svećanoj sjednici željezničarskog antialkoholičarskog Kongresa u Stockholm], 07.07.1937. // [?], str. 19, + ilustr., njem.

- Senjanović, P. Reorganizacija uprave naših železnica // Naš saobraćaj (Beograd) 03, 03 ([?] 03. 1941), 151-157

- Uredba o organizaciji uprave državnih železnica, 1945., Beograd, 01.06.1945., 6 listova, strojopis Potpisao Ministar saobraćaja Todor Vučićević. - Nikakova promjena a kamoli poboljšanje prema ranijim kruto centralističkim načelima i sistemima.

- [Senjanović, P.]. Treba li državne željeznice „razgraničavati“ ? // Narodni list (Split) 03, 05 (06.02.1941.), 3, 4 Zaplijenila cenzura u Splitu.

- [Senjanović, P.]. Reorganizacija uprave naših željeznica i preuredjenje države // Novosti 35, 72 (13.03.1941.), 7,8

- Senjanović, P. Zagrebački ulični promet /a ne „Privilegij smrti“/, 3 lista, strojopis

- Zagrebački promet postaje sve više tragikomično pitanje (...) // Večer (Zagreb) 20, 5442 (18.01.1939.), 6

- „Privilegij smrti“ zagrepčana pješaka na prometnim raskršćima // Večer 20, 5447 (24.01.1939.), 6-7 Osakaćena, deformirana, neinteligentna i nepismena transkripcija moga napisa.

- Senjanović, P. Grafičko-geodetično ili ekonomsko-komercijalno trasiranje železnica ? // Železnice : mesečni stručni časopis ministarstva železnica (Beograd) 06, 05 (05.1950), 16-18

- Senjanović, P. Nešto o rekonstrukciji postojećih željezničkih pruga // Željeznice : mesečni stručni časopis ministarstva železnica 06, 06 (06.1950), 15-25 + dodatak strojopisom za str. 23

- Dobrinčić, Martin. Riješavanje nekih saobraćajnih problema Istre // Željeznice : časopis, 06, 02 (02.1950.), 23-27

Brojne bilješke P. Senjanovića. - Ispravka o autorstvu tiskana u br. 4 (1950.). - Evo jedno moje, bez moga znanja i bez dozvole

„prestilizirano“ predavanje (...) Saobraćajna geografija i izlazi na naše more.

- Senjanović, P. Riječka luka u saobraćajnom sistemu Jugoslavije // Rijeka : zbornik / urednik Jakša Ravlić. Zagreb : Matica hrvatska, 1953. Str. 133-152.

P.O. - Izdano u: Rijeka : geografija, etnologija, ekonomija, saobraćaj, povijest, kultura : zbornik. Zagreb : Matica hrvatska, 1953. (Zbornici i monografije ; knj. 1). - Za knjigu-zbornik o Rijeci, jedno poglavlje i separat.

[Regulatorna osnova Zagreba] :

- Senjanović, P. Direktivna regulatorna osnova Zagreba : prostorno oblikovanje i plastika grada // Republika : časopis za književnost i umjetnost 10, 10 (10.1954.), 786-799

Isto i u rukopisu: P. Senjanović. Prostorno oblikovanje i plastika grada u novoj direktivnoj regulatornoj osnovi Zagreba, 20 listova, strojopis + pismo P. Senjanovića [?], Zagreb, 28.04.1954., 1 list, strojopis

- Senjanović, P. Nova zagrebačka gradska vijećnica // Republika : časopis za književnost i umjetnost 11, 01 (01.1955.), 59-61

M-276 Prvi publicistički radovi : javni nastupi [1894./1895. – 1920.]

- Hrvatska literatura i njezin razvitak, [1894./1895.] 5 listova, rukopis

Moje predavanje za Slavenski klub u Beču, 1894./1895.

- Senjanović, P. O građevnim prilikama u Splitu

Studija tiskana u splitskom listu Jedinstvo, 68-73 (08. i 09. 1896.). - Prvi moj publicistički rad (...) na kraju III-će godine Tehničke visoke škole u Beču.

A) 23 listića, rukopis

B) 12 listova, strojopis

C) Senjanović, P. O gradjevnim prilikama u Spljetu. - 4 lista, rukopis

Napisano 6. i 7. 01. 1899.

- Prilike u građevnoj službi, oko 1906., 4 lista, rukopis

- Pet članaka poslanih „Novom listu“ (Rijeka), 1905.-1906.

Dopis P. Senjanovića uredništvu riječkog „Novog lista“, 1 list, rukopis, koncept

Keopsova piramida i Eiffelov toranj, 1906./07., 4 lista, rukopis ; Izvori eneržije u budućnosti, 3 lista, rukopis ; Spajanje Crnog sa istočnim morem, 2 lista, rukopis ; Sibirsko – Turkestanska željeznica, 1 list, rukopis ; Državna teretna željeznica u Chicagu, 1907./08., 2 lista, rukopis

- Stroj u razvoju čovječanstva, 1907./1908., 3 lista, rukopis

[Tiskano u riječkom Novom listu].

- Dalmatinsko zastupstvo u prvom zasjedanju novog parlamenta, [s. a.], 3 lista, rukopis

- Projektirano izoliranje Splita, 1907./1908., 2 lista, rukopis

- Proti blatu i prašini, [s. a.], 7 listova, rukopis

- Električna rasvjeta i električna eneržija u Splitu, [1910.], 5 listova, strojopis

Tiskano u: Sloboda, 6, 7 (17.01.1910.), ?

- Odbor proti skupoći u Splitu, [1910.], 5 listova, rukopis

Govor. - Moj izvještaj u ime Odbora na sjednici u foyeru 28.10.1910.

- Predlog člana uresnog povjerenstva Ing. P. Senjanovića glede uređenja nekojih provizornih gradjevnih propisa u popunjene pokrajinskog gradjevnog pravilnika za grad Split, oko 1910., 8 listova, rukopis

- Istup za kandidaturu ing. Franića, oko 1912., 2 lista, rukopis

- C.K. korupcija umjetnosti, 1913., 4 lista, strojopis

Putem ing. Tončića i njegove obrtničko umjetničke škole u Splitu.

- Dalmatinske željeznice, 1919., 7 listova, rukopis

Razjašnjenje P. Senjanovića u vezi s istoimenim člankom Tacitusa objavljenim u Slovenskom narodu [25], 101 (30.04.1919.), 2, 3. Vidi i: M-131/3A

- Veliki problemi – u malim glavama, 1919./1920., 2 lista, rukopis
- Razno:
  - a) Iskaz važnijih javnih radnja obavljenih u neokupiranom dijelu Dalmacije za trajanja budžetne god. 1919./20. pod upravom P.V.D. – Tehničko ravnateljstvo, 2 lista, strojopis
  - b) Uredi koji spadaju u nadležnost Tehničkog ravnateljstva za Dalmaciju, 1 list, rukopis
  - c) Naredba P.V.D. vrhu osnivanja Tehničkog ravnateljstva za Dalmaciju // Dalmatinski glasnik (Split) 02, 15 (26.02.1919.), 1
- Dalmatinski glasnik 03, 50 (09.10.1920.), 1
- Dopis o građevnim prilikama u Splitu, [s. a.], 2 lista, rukopis

M-278 Rukopisi netiskanih radova ing. Petra Senjanovića

- Predavanje u Splitu o gradjenju Ličke pruge, 1925., 10 listova, strojopis
Vidi i: M-129/1H
- a) Senjanović, P. More i pomorstvo, 1935., 39 listova, strojopis, 3 grafikona
(Poglavlja: Značaj mora ; Naše more u prošlosti ; Naš narod na moru ; Obala i njeno zaledje ; Luke ; Prekomorski saobraćaj u službi države ; Trgovačka mornarica ; Brodogradnja ; Pomorsko ribarstvo i solane ; Turizam ; Pomorska administracija i bezbednost plovidbe ; Zaključak)
Neštampano. - Grafički prikazi: Uvećanja brutto tonaže trgovackih brodova od 1921. do 1933. godine, Broj ribara i ribarskih lađa od 1924. do 1933., Razvitek cijelokupnog prometa po moru u godinama 1925.-1932.
- b) Senjanović, P. More i pomorstvo : Naša obala i njeno zaledje. Prekomorski saobraćaj u službi države // Novo doba [18], [?] (25.12.1935.), 33, 34
Izvadci iz dvaju poglavlja Senjanovićevoga većeg rukopisa „More i pomorstvo“ ili „More i pomorstvo u Jugoslaviji“ namjeravana ali neštampana spomen-knjiga Jugoslavija.
- Mogućnost saradnje između Jugoslavije i Engleske u korist sređivanja prilika u centralnoj Evropi, 1937. [i.e. 1936.], 5 listova, strojopis, čir.
Napisao P. Senjanović za /izjavu/ ministra dra. Spahu, štampano u The Financiel Times, London, preštampano u Pravda [32, 11371] (20.06.1936.), 1, 2. – Vidi i: M-272/2
- Zašto sam tražio penzionisanje prije negoli je istekao zakonski rok službe – 35 god., Beograd, 15.08.1937., 8 listova, strojopis
- Preduslov za plansko izgradjivanje Beograda, Zagreb, 1938., 2 lista, strojopis
Poslato Vremenu, nije štampano.
- Povodom prisajedinjenja Albanije : dva naša aktuelna problema, 1939., 6 listova, strojopis, čir.
Nije štampano.
- [Senjanović, P.]. Gradjevinski preduvjeti za primorski turizam (ili Građevinski elementi našeg primorskog turizma), [1940.], 9 listova, strojopis = O smjernicama /nove/ arhitekture za očuvanje lokalnog karaktera
Vidi i: M-273, M-281. Pismo Gospodarske slike.
- Granica prema Italiji, 1941., 8 listova, strojopis
Brojne bilješke P. Senjanovića. - Kritika i dokaz neprovedivosti granica „Rimskog sporazuma“ izmedju Italije i N.D.H. god. 1941.
- Memorandum povodom razgraničenja Italije i NDH oko Splita, 1941., 7 listova, strojopis
Memorandum sastavljen prije sklapanja „Rimskog sporazuma“ sa namjerom da se dade materijal i iskaže apsolutna neprovedivost nagovještenog razgraničenja u Splitskoj okolici (...) kao jaka argumentacija proti Taljanskim zahtjevima.
- Bez Trsta - i Rijeka gubi vrijednost za Jugoslaviju, 02. 1946., 5 listova, strojopis
Referat napisan za „Komisiju za razgraničenje“ povodom Mirovne konferencije u Parizu.
- Saobraćaj u Petogodišnjem planu FNRJ, 1946., 7 listova, strojopis
Od mene napisano predavanje za prijatelja (...).

- Samo Trst može da Jugoslaviji nadomjesti razrušenu Riječku luku, 03. 1946., 14 listova, strojopis
Za mirovnu Konferencu u Parizu.
- Jugoslavenski Trst – izlaz Dunava na Jadran, 04. 1946., 8 listova, strojopis
Za mirovnu Konferencu u Parizu.
- Naša – Martićeva ulica, 1947., 3 lista, strojopis + skica
Urbanistička studija, napisano za Ulični odbor Martićeve ul.[ice].
- Senjanović, P. Saobraćajna geografija i izlazi na naše more, 1947., 51 list, strojopis + dopune s izrescima iz novina, rukopisima, grafičkim prikazima, kartama (Bologna – Firenze ; Saobraćajno geografske oblasti, glavne i sekundarne vododelnice i glavne rečne doline u Kraljevini S.H.S. /F.N.R. Jugoslaviji/; Veze Jadrana sa zaledjem : šema prospekta za II knjigu, 2. poglavље: Željeznice, 2 lista, strojopis)
Dva predavanja pripravljena za Geografsko društvo u Zagrebu god. 1947./48. - Ova predavanja nisu održana zbog bolesti god. 1948. i dalje.
- Ekonomija i logika trasiranja i gradjenja pruga, 1953., 4 lista, strojopis
Brojne bilješke P. Senjanovića. - U rukopisu, za "Željeznice", nije štampan.
- Split – Livno. Zagreb, 06. 1954., 19 listova, strojopis
Sa nacionalno – ekonomskog stanovišta.
- Neboder na početku Ilice u Zagrebu, (br. 1 a), [1955.], 13 listova, strojopis
Radiomesija Zagreb, 26. 01. 1955.
- Skica generalnog regulatornog plana za grad Zagreb, 1955., 15 listova, strojopis
Sastavljeno na traženje G.N.O. Zagreb za (...), stručno mišljenje ing. P. Senjanović, jan./feb. 1955.

M-280 Razni izvještaji, dopisi i ostalo P. Senjanovića

- Senjanović, P. Trgovačkoj i obrtničkoj Komori u Splitu, 1924, 11 listova, strojopis
Mišljenje ing. P. Senjanovića [o Splitskoj luci, Ličkoj pruzi i Unskoj pruzi dolinom Butišnice].
- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu u Splitu. Split, 11.1926., 1 list, strojopis
- Dopis P. Senjanovića Općinskom upraviteljstvu u Splitu, Zagreb, 04.05.1929., 4 lista, strojopis
- Dopis upravi Općine grada Splita, Beograd, 25.05.1925., 4 lista, strojopis, čir.
Pravo službenosti prolaza za električne sprovode, uzakonjenje putem Zakona o dvanaestinama. - Moja ideja i predlog

Regionalni dalmatinski „Zagorski vodovod“, 1927.

- a) Dopis P. Senjanovića G.D.D.Ž. Gradjevinsko odjeljenje (Beograd), 18.07.1927., 4 str., strojopis, prijepis
Opskrba pruge Drniš – Perković – Slivno vodom za pogonske i stanične svrhe. - Inicijativni predlog P. Senjanovića sa strane zagrebačke Direkcije.
- b) Generalna osnova željezničkog vodovoda Krka – Drniš – Perković – Slivno. – 1 : 75.000. - Zagreb, 05. 1927., 1 karta, situacioni plan
Moj inicijativni predlog god. 1927., primjer kako bi se moglo izgraditi i regionalni vodovod za Zadarsku prugu 1957?.
- c) Tehnički opis za opskrbu vodom pruge Drniš – Perković – Slivno i naselja srednje dalmatinskog platoa između Krke – Drniša – Perkovića, 6 str., strojopis, prijepis
Potpisuje načelnik Gradjevinskog odjeljenja: P. Lapenna.
- d) Generalna osnova Željezničkog vodovoda Krka – Drniš – Perković – Slivno. - Uzdužni presjek 1 : 100.000.
- Zagreb, 05.1927.
- e) Obskrba Dalmatinske zagore vodom (...) // Jutarnji list 26, 9226 (02.10.1937.), 13
U nedelju, 3 oktobra osvetiče se veliki vodovod Dalmatinske zagore (...) // Politika [?], [?] (30.09.?1937.), [?]
- 9. Dopis Primorskog građevnog društva – Split Jugoslavenskoj industrijskoj banci (...), Knin, 23.01.1925., 8 listova, strojopis

«Pauci» i «Superzelenaši » - Kapitalistička bankokratija. - Sastavio P. Senjanović.

- Senjanović, P. Promemoria /za električnu centralu Zagreb ?, Zagreb, 1934./1935., 4 str., strojopis

Izvještaji sjednica Compagnie des chemins de fer Danube – Save – Adriatique :

1. Discours prononcés le 14.12.1934. à l' occasion de l' inauguration de la plaque commémorative dédiée par le Conseil d' Administration à la mémoire d' Igino Brocchi. 11 str., strojopis, franc., njem., tal.

Str. 7-9: Administrateur Senjanovitch.

2. Sitzungs-Protokoll, Nr. 3 (...) 14.12.1934. (...) in Wien abgehaltene Sitzung des Verwaltungsrates, 42 str., strojopis, njem., franc.

Str. 4-6: Administrateur Senjanović.

3. Protokoll Nr.3 (...) 29. und 30.10.1935. in Budapest abgehaltenen sitzungen des Komitees der Staatenvertreter, 4 lista, strojopis, njem., franc.

4a. Pismo dr. Gustava Falla [P. Senjanoviću], Beč, 20.03.1935., 1 list, strojopis, franc. + koncept odgovora P. Senjanovića od 25.03.1935. na poledini, rukopis, njem.
Gustav Fall – predsjednik C.C.D.S.A.

Koncept odgovora P. Senjanovića dr. G. Fallu, 09.04.1935., 2 lista, rukopis, njem.

4b. Pismo dr. Gustava Falla P. Senjanoviću, Beč, 08.10.1935., 1 list, strojopis, franc.

5. Proces – Verbal des séances tenues par le Comité des Delegues des Etats à Budapest les 29 et 30 octobre 1935. Nr. 3, 10 str, strojopis, franc.

Str. 4-8: Senjanovitch.

6. Proces – verbal de la séance du Conseil d' Administration tenue à Vienne le 16.12.1935., No 3, 6 str., strojopis, franc.

Str. 4-5: Senjanović.

7. Sitzungs – Protokoll über die am 16.12.1935. (...), Nr. 3, 6 str., strojopis, njem.

Str. 4,5: Senjanović.

8. Koncept jednog protokola, 3 lista, strojopis, njem.

Str. 44-45: Senjanović.

- Pismo P. Senjanovića ministru dr. M. Spahi, Beograd, 06.08.1936., 4 lista, strojopis
Proti J. Cugmusu:

a) Dopis P.Senjanovića Ministru, Beograd, 26.05.1936., s prilogom, 4 lista, strojopis
Ostavka na članstvo u Upravnom savjetu Željezničkog društva Dunav-Sava-Jadran u Beču.

b) Odgovor J. Cugmusa Ministru, Beograd, 03.06.1936., 3 lista, strojopis, cir.

c) Ispravka P.Senjanovića na odgovore J. Cugmusa Ministru, Beograd, 06.06.1936., 3 lista, strojopis

- Mišljenje Konferencije 19.02.1937. godine sazvane rešenjem Gospodina Ministra saobraćaja G.Z. br. 19312/36., Beograd, 19.02.1937., 3 lista, strojopis

Uskotračna – normalna mreža. - Prema predlogu iznešenom na konferenciji od Pomoćnika Ministra saobraćaja ing. P. Senjanovića.

- Senjanović, P. Današnje stanje u resoru Ministarstva saobraćaja : prikaz i ocjena sa stanovišta hrvatskih potreba i interesa, Zagreb, 10. 1939., 12 listova, strojopis

+ Privrednici iz redova HSS traže da država posveti veću pažnju rečnoj plovidbi i da se izvede koordinacija rada između železničkog i rečnog saobraćaja // Politika (Beograd) [26], [?] (21.11.1939.), [?]

M-281 Korespondencija Petra Senjanovića

- Senjanović, P. [0 smrti ing. Bohumila Stanénka (15.03.1905.)], 1905/06, 1 list, rukopis, koncept
Uredništvu nekih novina ili upravi „Zvonimira“.

- Dopis Općine Split (načelnik Katalinić) P.Senjanoviću, Split, 16.09.1912., 1 list, strojopis

- Pismo P.Senjanovića za Camera degli Ingegneri, Trieste, 1915, 1 list, rukopis, koncept
- Prijedlog inž. P. Senjanovića (Sekcija Split) J.D.I.A. za glavnu godišnju skupštinu u Zagrebu, 1919., 1 list, strojopis
- Dopis U.J.I.A. - Sekcija Split Predsjedništvu P.V.D. , Split, 18.11.1919., 4 lista, strojopis
O nadoknadi zbog oduzetog zemljišta za gradnju putova.
- Dopis P.V.D. – Odjeljenje trgovine i industrije P. Senjanoviću, Split, 18.11.1920., 1 list, strojopis, + Odgovor P. Senjanovića na poleđini, 1 str., rukopis, koncept
O raspoloženju čeških finansijskih krugova za ulaganja u Dalmaciji (Senjanović prisustvao Sveslovenskom sokolskom sletu u Pragu).
- Dopis P. Senjanovića P. V. D., Split, 1920, 1 list, rukopis, koncept
- Dopis Tehničkog ravnateljstva za Dalmaciju P.V.D., Split, 05.01.1921., 1 list, strojopis
- Dopis P.Senjanovića inž. Burmatoviću [?], Split, 25.06.1921., 2 lista, rukopis, koncept
Protest zbog dodijeljenog mu odlikovanja Sv. Save V.tog stepena.
- Dopis P.Senjanovića Upravi [?], Split, [?] 01. 1927., 1 list, strojopis
Dopisivanja P. Senjanovića s Klubom inženjera demokrata:
- a) Pismo S. Arandjelovića [?] P. Senjanoviću, Beograd, 19.02.1927., 3 str., rukopis, cir. + Na poleđini koncept odgovora P. Senjanovića, Zagreb, 23.02.1927.
- b) Pismo [?] P. Senjanoviću, Beograd, 31.12.1927., 2 lista, rukopis, cir.
- c) Pismo P.Senjanovića inž. Z. Arandjeloviću, Zagreb, 04.01.1928., 1 list strojopis
Odgovor ing. Arandjeloviću na njegovu ponudu da me predloži Ministarstvu gradjewina za postavljanje na mesto pomoćnika Ministra.
- d) Pismo ing. Ilije Jerbića [?] P. Senjanoviću, [Beograd], 19.04.1928., 1 list, rukopis
- Dopis J.D.Ž. – Direkcija Zagreb G.D.D.Ž. u Beogradu, [Zagreb], 16.08.1930, 1 list, strojopis, prijepis
Putovanje delegata na Kongres o putovima u Washington.
- Zahvala P.Senjanovića osobljju zagrebačke Direkcije, [Zagreb], 06.10.1930, 1 list, strojopis
Jugoslovenske državne željeznice – Direkcija Zagreb.
- Pismo Frane [?] Ivaniševića P.Senjanoviću, Split, 06.01.1933., 1 dopisnica
- Pismo [P. Senjanovića] Marku Stojiću (Šibenik), [Zagreb], 12.01.1935., 1 list, strojopis
- Pismo Marka Stojića P.Senjanoviću, Šibenik, 14.02.1935., 2 lista, rukopis + 1 koverta s bilješkama
Moje pismo upućeno Marku Stojiću na pošti otvoreno i upotrebljeno da se mene optuži kao "protu državnog", za vreme režima Jevtić.
- [Dodata odlikanja]:
- a) Dopis Légation de la République Française en Yougoslavie P.Senjanoviću, Beograd, 09.12.1936. 1 list, strojopis, franc. + 1 koverta
Obavijest o dodjeli ordena Legije časti oficirskog reda.
- b) Govor P.Senjanovića prigodom predaje ordena Legije časti u francuskom poslanstvu, 1 list, rukopis, franc.
- c) Pismo P. Senjanovića [?] Robertu de Dampierreu, Ministru Francuske, 11.12.1928., 1 list, strojopis
- d) Predaja francuskog i rumunskog odlikovanja pomoćniku ministra saobraćaja g. Senjanoviću // Vreme 12, [?] (11.03.1937.), [?]
- Odlikanje inž. Senjanovića // Novo doba 20, [?] (11.03.1937.), 5
Velika slava rezervira za napadaj na mene kao u Novo doba od 12.08.1935.
- e) Govor P. Senjanovića kod predaje odlikovanja u rumunskom poslanstvu, 10.03.1937., 1 list, rukopis + 1 list, strojopis, franc.
Rumunski poslanik na Dvoru, Viktor Cadere, predao Veliki Križ Rumunske krune, visoko odlikovanje rumunjskog kralja Carola II.
- f) Koncept telegrama P.Senjanovića Ministru Franasovitchu u Bukurešt, 1937., 1 list, rukopis + Na poleđini koncept saučešća prigodom smrti dr. J. Račića [?]

- Zahvala Upravnog odbora Industrije motora u Rakovici P.Senjanoviću, Rakovica, 02.01.1940., 1 list, strojopis
- Pismo Gospodarske slove Zavod za proučavanje seljačkog i narodnog gospodarstva Podružnica Split P. Senjanoviću, Split, 24.02.1940., 1 list, strojopis

Osnova za izradu turističkog plana, 1 list, strojopis

Na istom listu koncept odgovora: *Zbog našeg odsustva na putovanju u inostranstvu, tek sada sam primio Vaš poziv br.83/40 od 24.02.1940. za izradu referata (...) Molim da me izvinete za zakašnjenje odgovora, javljam Vam da ću povjereni referat izraditi čim prije stignem svakako kroz nastupni mjesec april.*

Pismo Gospodarske slove P. Senjanoviću, Split, 16.05.1940., 1 list, strojopis

Na poledini koncept pisma P.Senjanovića Zavodu od 05.12.1940.: *Pošto koliko mi je poznato nijeste još publicistički upotrebili moj referat (...) zatražen mi je jedan Božićni prilog te namjeravam da djelomično dopunjeno ustupim Novom dobu za Božićni broj. Ako želite moglo bi se u opasci primjetiti da je to napisano na traženje Vašeg Zavoda (...).*

- Pismo Gospodarske slove P. Senjanoviću, Split, 10.12.1940., 1 list, strojopis

Bilješke P. Senjanovića na poledini lista. – Vidi i: M-278

- Pismo P. Senjanovića [Milošu M. Cvrčaninu], Zagreb, 14.03.1948., 1 list, strojopis

O beogradskom željezničkom čvoru, nova stanica Vračar.

M-282

Gовори у разним пригодама I (1907. до 1930.) :

- Koncept političkog govora za Smislaku protiv socijalista [?] – 191[?], 1 list, rukopis
- Govor za izbore u Trstu, 1907., 2 lista, rukopis

Nije održan.

- Govor za Demokratsku stranku u Splitu 191[?], 4 lista, rukopis
- Govor u Odboru proti skupoći u Splitu, 1910., 3 lista, rukopis
- Nazdravica ispitanim zidarskim majstorima na večeri 12.03.1910., 2 lista, rukopis
- Govor na proslavi godišnjice tvornice cementa, Split, 15.05.1910., 7 listova, rukopis
- + Proslava na Majdanu // Obzor 51, [?] (15.05.1910.), 2

U ime Društva inženjera i arhitekata.

- Dva govora na Kongresu (i na banketu) željezničkih inženjera u Torinu, 16.10.1911.,
- [Ricerimenta a Camera di Comercio Torino, 17.10.1911.?], 5 listova, rukopis, tal.
- Pozdrav poljacima željezničarima, 12.04.1928., 2 lista, rukopis
- Pozdrav čehoslovačkim željezničarima, Zagreb, 01.05.1928., 3 lista, rukopis
- Pozdravni govor prigodom otvorenja internacionalne Konferencije za željez.[nički] teretni saobraćaj (Split 05. - 07.04.1929.), Split, 05.04.1929., 4 lista, strojopis, njem., franc., tal. + Popis uzvanika, 2 lista, strojopis, prilog Srednjeevropski Savez pomorskih luka (Sechafenzweck verband).
- Govor na banketu [?] u Splitu, 05.04.1929., 9 listova, rukopis, njem.

- Govor na otvorenju internacionalne Konferencije za vojne (...) teretne vlakove u Splitu, 06.04. [1929.] u Splitu i 05.04. [1929.] u Zagrebu, hrv., njem., franc., tal.

- Pozdravni govor predsjednika [U.J.I.A.] Sekcije Zagreb ing. P.Senjanovića na svećanoj sjednici za proslavu 25 godišnjice Saveza industrijalaca u Zagrebu, 02.06.1929., 9 listova, strojopis
- Govor na banketu prilikom otvorenja IX. Plenarne sjednice Sechafen Zeveckverleanda u Zagrebu, 24.10.1929., 4 lista, strojopis + 1 list, rukopis, njem.

- [Govor] nad grobom inž. [Đure] Domačinovića (1885.-1929.), [Zagreb], 21.12.1929., 3 lista, strojopis

- Govor prilikom predaje saobraćaju novih podvožnjaka u Zagrebu, 27.03.1930., 4 lista, strojopis

Vidi: M-272/2.

- Senjanović, P. Govor nad odrom Ješe Popovića, generalnog inspektora cjelokupnog saobraćaja, Beograd, 29.03.1930., 2 lista, strojopis

Senjanović - direktor zagrebačke željezničke direkcije.

+ Nad odrom Ješe Popovića // Naša sloga [?], [511] (02.04.1930.), 2

Isto.

- Govor sucima prigodom polaganja zakletve, 09.05.1930., 1 list, rukopis
  - Govor prilikom odlikovanja Belim Orlom V stepena načelnika Webera, 09.05.1930., 2 lista, rukopis
  - Govor na banketu čehoslovačkim mašinovođama, na peronu, Zagreb, 10.05.[1930.?], 2 lista, rukopis
  - Govor na banketu čehoslovačkim mašinovođama, Gradski podrum, Zagreb, 10.05.1930., 3 lista, rukopis
  - Govor Direktora inž. P. Senjanovića nad grobom načelnika Bele Bodnara, 19.08.1930. u Zagrebu, 3 lista, strojopis
  - Pozdravni govor P. Senjanovića, u ime [U.J.I.A.] na Kongresu graditelja, 20.09.1930., 3 lista, strojopis
  - + [Kongres graditelja ...] // [?] (21.09.1930)
- Isto.
- Govor na oproštajnoj večeri željezničara [Direkcija Zagreb], u Zagrebu, 02.10.1930., 8 listova, rukopis
  - Govor na oproštajnoj večeri u počast Predsjednika U.[J.]I.A. Sekcije Zagreb ing. P. Senjanovića, Gradski podrum, Zagreb, 04.10.1930., 8 listova, rukopis

M-283

Govori u raznim prigodama II (1930. do 1937.) :

- Govor na Konferenciji, Sušak, 16.04.1931., 5 listova, strojopis
- Govor na dolasku Poljaka željezničkih inženjera, Maksimir, 07.08.1932., 4 lista, rukopis
- Govor u Novom Sadu pri otvorenju Željezničkog internata 1932., 4 lista, rukopis

Tiskano u: Železnički venac 01, 01 (15.12.1932), 3-6. - Vidi i: M-275/B

- Govor na Konferenciji DOSAG u Amalfi, 14.06.1933, 2 lista, rukopis, tal.

Nije održan.

- Govor prigodom Kongresa Međunarodnog saveza Željezničara trezvenjaka, 10.09.1933.:

- a) Pozdravni govor, 4 lista, rukopis, franc., 1 list, rukopis, njem.
- b) Discours de Mr Senianovitch (isto) // Železnički venac [?], [?] (10.09.1933.?), 1
- c) Govor na banketu, 2 lista, rukopis, franc.

- d) Kongres Međunarodnog saveza željezničara trezvenjaka // Pravda 29, 10364 (12.09.1933.), 6

Železničari moraju biti trezvenjaci da bi se osigurala bezbednost saobraćaja // [?] (11.09.1933.), [?]

Unsere kongrestage im Orient // Der Fortschritt [?], 21 (11.09.1933.), 4

- Govori prigodom Kongresa [inženjera] u Rimu, 03.1934:

- a) na banketu rimskih inženjera, 04.03.1934., 4 lista, rukopis, tal.
- b) u Ministero delle Corporazioni (...), 04.03.1934., 2 lista, rukopis, tal.
- c) pred Mussolinijem, 05.03.1934., 1 list, strojopis, tal.

- Govor na otvorenju željezničke izložbe u [Beogradu], 22.04.1934., 8 listova, strojopis

- a) Govor pomoćnika Ministra saobraćaja g. inž. P. Senjanovića prilikom otvorenja željezničke izložbe // Železnički venac [?], [?] (22.04.1934.), [?]

- b) U prisustvu izaslanika Nj.V. Kralja juče je u Beogradu otvorena Prva jugoslovenska željezničarska izložba // Vreme 14, 4414 (23.04.1934.), 7

- Pozdrav pri nastupu dužnosti g. Ministra Milosavljevića, [?] 04.1934., 2 lista, rukopis

- Govor pri otvaranju radiostanice u Makišu, 16.05.1934., 5 listova, strojopis, čir.

- a) Svečano osvećenje zgrade Radio stanice u Makišu // Pravda [?], [?] (17.05.1934.), [?]

- Govor prigodom probijanja Babina [?] tunela, 10.06.1934., 7 listova, strojopis, čir.

- Govor na Konferenci DOSAG na banketu u Dubrovniku 29.09.1934., 16 listova, rukopis, njem.

- Govor na Kongresu DOSAG, Dubrovnik, 29.09.1934., 4 lista, rukopis, njem, 7 listova, rukopis, tal.
- Govor P.Senjanovića povodom ubojstva kralja Aleksandra Karađorđevića, [10.1934.], 3 lista, strojopis, franc.
- En. Tragedija arhitekta Pičmana. / govori (...) ing. Ede Šena i (...) ing. Petra Senjanovića // Novosti 30, 41 (10.02.1936.), 5
- Govor na Kongresu željezničara antialkoholičara u Stockholm, 07. i 08.07.1937., 10 listova, rukopis, njem.
Vidi i: M-275/C.

M-284

Govori u Inženjerskom udruženju na Inž.[enjerskim] kongresima i godišnjim skupštinama

- Govor na Kongresu inženjera u Splitu, [s. a.], 6 listova, rukopis
- Fragment pozdravnog govora Kluba, [s. a.], 1 list, rukopis
- Govor gostima inženjerima, [s. a.], 9 listova, rukopis
- Otvaranje predavanja o Radiotehnici u Sekciji Zagreb u D.I.A., 09.12.1927., 4 lista, rukopis, njem.
- Govor u U. J. I. A. Sekcija Zagreb, 15.12.1927., proti ukidanja Tehničkog fakulteta u Zagrebu, 8 listova, strojopis ; Isto, 11 listova, rukopis
- Govor za skupštinu Društva (Inženjerski kongres u Ljubljani), 06.1928., 1 list, rukopis
Neizrečen.
- Komemoracija Stjepanu Radiću u U. J. I. A. Sekcija Zagreb, 13.09.1928., 9 listova, strojopis
- Pozdravni govor prigodom predavanja i godišnje skupštine U. J. I. A. Sekcija Zagreb, 08.05.1929., 2 lista, rukopis
- Govor na glavnoj godišnjoj skupštini U.J.I.A. - Sekcija Zagreb, 1930., 6 listova, rukopis
Isto, 5 listova, strojopis.
- Govor na glavnoj godišnjoj skupštini U.J.I.A. , Zagreb, 19.04.1931., 4 lista, rukopis
Vidi i: M-272/2.
- Govor na glavnoj godišnjoj skupštini U.J.I.A. , Zagreb, 24.04.1932., 2 lista, rukopis
Vidi i: M-272/2
- Diskusija na Plenarnoj sjednici uprave U.J.I.A., Beograd, 18.09.[1932.?] o „Tehničkom listu“, 3 lista, rukopis

M-285

Novine o P. Senjanoviću

- Naša industrija sardine // Trgovinski glasnik [?], 17 ([?] 1923.), [?]
- Biranje gosp. ing. Petra Senjanovića dopisnim članom // Trgovačka komora [?], [?] (28.10.1929.), [?]
- Pravi čovjek, na pravom mjestu !. Prigodom imenovanja ing. P.Senjanovića za pomoćnika ministra saobraćaja // Jugoslovensky Lloyd 22, 218 (24.09.1930.), 2
- Gosp. ing. Petar Senjanović – pomoćnik ministra saobraćaja // Privredna riječ [?], 102 ([?] 1930?), [?]
- Oproštajno veče zagrebačkih inženjera sa g. ing. Petrom Senjanovićem // Jugoslovenski Lloyd [?], [?] (06.10.1930.), [?]
- Odlazak ing. Senjanovića u Beograd // [Jutarnji list] (Zagreb) 19, 6709 (07.10.1930.), 6
- Konferencija o voznom redu lokalnog i međunarodnog saobraćaja // [?], [?] (16.09.1930.), [?]
- Svečana predaja odlikovanja činovnicima zagrebačke željezničke direkcije : govor direktora ing. Senjanovića // Novosti 24, [?] (06.09.1930), [?]
- Donau – Save – Adria – Bahn // [?] (26.06.1931), [?]
- [?] sastanak Lige slovenskih železničara // Politika [?], [?] (09.1932.), [?] + ilustr. (Glasnik [?], 10 (09.1932.), 3, 4)
- Generalversammlung der Donau – Sabe –Adria – Bahn // [?] (08.06.1933), [?]

- Kongres Međunarodnog saveza železničara-trezvenjaka u Beogradu // [?] (10.09.1933.), [?]
- Osvećenje temelja Doma inženjera u Beogradu // [?] (10.09.1933.), [?]
- Narodni poslanik g. inž. I. Šakić o akciji g. inž. P. Senjanovića u pitanju odlaganja izgradnje carinskih skladišta u Splitu (...) // Novo doba 18, 187 (12.08.1935), 2
Vidi i: M-125/III B.
- Zadovoljština ing. P. Senjanoviću // Večer 16, 4424 (31.08.1935.), 2
- Krajač, Vuk. Narodni poslanik g. inž. I. Šakić o akciji g. inž. Senjanovića u pitanju odlaganja izgradnje carinskih magazina u Splitu // Novo doba 18, 205 (02.09.1935), 2
Vidi i: M-125/III B.
- Ein Nationaldenkmal in Split // Prager presse [16], [?] (23.10.1935.), 6
- Odluka o građenju Unske pruge // Novo doba 18, 262 (09.11.1935.), 3
- Sjednica plenuma Trg.[ovačko] Ind.[ustrijske] Komore u Splitu // Novo doba 19, 48 (27.02.1936.), 6
- Novi red plovidbe parobroda na Jadranu : rezultat rada Konferencije predstavnika parobrodskih društava u Ministarstvu saobraćaja // Vreme 16, 5083 (07.03.1936.), 6
- Unska ! // Štandarac 02, 58 (15.03.1936.), 2
- Konstituirajuća sjednica vijeća Trgovačko industrijske komore (...) // Novo doba 19, 120 (23.05.1936.), 6
Govor predsjednika T.I.K. Marina Ferića.
- Dobit koju bi Velika Britanija imala od jačanja svojih privrednih pozicija na Jugoslovenskoj obali Jadranskog mora (...) // Pravda 32, 11371 (20.06.1936.), 1,2
Članak dr. Mehmeda Spaha. - Napisao Senjanović. - Moje. – Vidi i: M-272/2.
- Jedno priznanje g. inž. Senjanoviću. Izbor u upravu društva „Dunav-Sava-Jadran“ u Beču // Novo doba 19, 150 (30.06.1936.), 3
- Inž. Senjanović izabran u upravni odbor željezničkog društva "Dunav – Sava – Jadran" // Novosti 30, [?] (01.07.1936.), 5
- J.G. Izgradnja kanala Vukovar – Šamac // Balkan [?], [?] (04.11.1936), [?]
- Uredba o obrazovanju fonda za građenje i uređenje luka i pristaništa na moru // [?] (27.03.1937.), [?]
- TŠ. Ministar saobraćaja sklopit će zajam od 100 milijuna din. za morske luke (...) // Novosti 31, 88 (31.03.1937), 12
- Pensioniranje inž. Senjanovića // Novo doba 20, 205 (03.09.1937.), 3
- Br.[ajević], V. Zašto se ne izvaja projekt inž. Senjanovića // Novo doba 21, 125 (28.05.1938.), 9, 10
Nije moje ali o meni!
- Br.[ajević], V. Mogućnost ostvarenja projekta inž. Senjanovića // Novo doba 21, 131 (04.06.1938.), 9, 10, ilustr.
Vidi i: M-127/4.
- Planovi za uređenje luka na Jadranu : elaborat svjetskog stručnjaka // [?] (30.04.1938), [?]
Elaborat E. Cöen Caglia.
- Direkcija pomorskog saobraćaja. [O uređenju luke, postaje i grada] // Novo doba ili Jadranski dnevnik 15.01.1938.
Osrt na članak od 07.01.1938. tj. tajnički izvještaj skupštine U.J.I.A. Sekcija Split. - Ovo je jedna tendecijozna kleveta proti meni lično, da se mene podmuklo osumnjići kao uzročnika. Isto kao što su Šakić – Kargotić klevetali da sam nagovarao proti gradnji magazina, Vujić, Vasković da sam ja prouzrokovao da se ne gradi Unska pruga. Moji neprijatelji i zavidnici, kada su god su htjeli da mi naškode – pošto hvala Bogu nisu imali dokaza i argumenata – služili su se uvijek i isključivo, ovako sa lažnim, podmuklim klevetama, koje sam morao opovrgavati i utužiti ih kao klevetnike (Dane Matošić, Čulić, Tartaglia, Doležal, ministar Vujić, Vasković, Kargotić - Šakić, ing. Tomić predsjednik Inženjerskog udruženja ... i t.d.) što mi je uvijek uspjelo, ali dokazuje podlost i niskost.
- Pozivnica Rotary club de Paris, Hotel de Crillon, Pl.[ace] de la Concorde, 13.03.1940.

M-286 Fotografije (dopisnice) mojih radova i zgrada od mene projektiranih

1. Zgrade po mojim projektima i mojom upravom izgradjene, (28 kom.)

Projekt za stambenu kuću Dr. Šimuna Tudora na Marjanu u Splitu oko god. 1908. Prvi pokušaj gradjenja u domaćem tipu (splitskom) – Vidi moj članak: „Za domaće gradjevne oblike“ god. 1908. ; Villa i kuća Ive Antičevića, 1910.-1914. ; Nova Restauracija na Marjanu (Prirodoslovni muzej), 1910.-1912. - Od mene projektovan paviljon – restaurant na lom vrhu Marjana. Kasnije adaptiran za prirodoslovni muzej ; Zadružni savez, 1912./14. ; Kuća Katunarić; Jadranska banka (nadzor i građevna uprava) ; Villa Topić – Sv. Juraj, Vis, 1913. ; [Kuća Franceschi], Omiš [nakon 1918. ?]

Moja praksa u Beču – gradnja izložbenih paviljona, 1916. ; Željezničke stanice u Herceg Novom, Kneževcu kod Beograda i Sušaku u lokalnom građevinskom stilu, uz sugestije i nastojanja P.Senjanovića.

2. Marjan

Šetalište dr. Račića, Pogled na sv. Stjepan, sv. Jere, sv. Nikola (fotograf D.Stühler), Split - Marjan (G.A.M.) - (31 kom.); Fotografije radova ing. P. Senjanovića na Marjanu 1919.-1921., (18 kom.) ; Uzlazno stepenište na Marjan i dalja šetališna cesta do Sv. Jere i od Sedla Ivog vrha, po zamisli, predlogu i konstruisanju u terenu od ing. Senjanović Petra, građeno god. 1919-20.

3. Moja ideja i projekt za nadogradnju Direkcije Zagreb, oko 1930., (3 kom.)

4. Fotografije željezničkih radova ing. P. Senjanovića (27 kom.)

Repentabor tunel, 1904./05. ; Tri indukcijska mosta u Kninskem polju, 45 m otvora ; Bojanić vijadukt (5 otvora po 12m, 80 X 25 m) ; St. Benderska draga – vijadukt (100 X 30 m) ; Lička pruga – Čukovica viadukt god. 1924. (...) građ. Preduzeća (...) građ. Društvo“(...) god 1920. inicijativom i sudelovanjem inž. P. Senjanovića.

5. Projekti – fotomontaža

Projekt slavoluka na spliskoj obali za Sokolski slet, Split, 21.08.1910. od mene projektovan i izradjen pod mojom upravom ; Fotomontaža uz predlog Ing. P. Senjanovića za novo postavljanje spomenika Grguru Ninskome (1947.). ; Uzdužni profili, komparativne fotografije: prikaz sv. Frane, sv. Duje, splitska obala, Hrvojeva kula (5kom.).

6. Fotografije i razne osobne uspomene ing. P. Senjanovića, (6 kom.)

1 plan putovanja (Split-Zagreb-Steinbrück ...Alu-Split). - Kalendar s bilješkama P. Senjanovića, 7 listova

Kriegsausstellung u Beču, 1916/17 ; Građevinsko odjeljenje Željezničke direkcije Zagreb prigodom oproštaja i odlaska direktora Senjanovića u Beograd, 05.10.1930. ; Osvećenje temeljnog kamena Udruženja inženjera i arhitekta, Beograd, 10.09.1933.

Zgrada Jadranske banke izgrađena pod nadzorom ing. Petra Senjanovića

M-287

Spisak predmeta /fascikala/ poslatih od ing. Petra Senjanovića Gradskoj biblioteci u Split sa 5 dopisa Gradskom narodnom odboru – Split

- Arhiv inžra. P. Senjanovića – Gradskoj biblioteci u Splitu, 4 lista, strojopis, rukopis
Gradski narodni odbor – Split.
- G.N.O. – Građevinski odjel, dopis Nevenki Polić, Split, 03.08.1946., 1 list strojopis
- G.N.O. – Građevinski odjel, potvrda o primopredaji, 28.08.1946.
Predano Juri Graniću 31.08.1946.
- Dopis P. Senjanovića G.N.O. – Građevinski odjel, Zagreb, 30.08.1946.
- Zahvala predsjednika G.N.O. Ante Mrduljaša P. Senjanoviću, 17.10.1946.

M-290/1-12 Napisano god. 1950.-1954.

1. Senjanović, P. Split-Imotski-Vojno [Mostar]. 1947., studija

a) [Situacija] i uzdužni profil normalne željezničke pruge, 1 karta
1 varijanta Žrnovnica – Gata.

b) Plan Veza omladinske pruge sa morem, trasa Split – Mostar (Vojno). – 1 : 100.000 (1 zemljop. karta, studija iz 1947)

Datirano u Zagrebu, 1951.

2. Senjanović, P. Željeznička veza sa Istrom : regionalna ili tranzitna. Zagreb, 03.1950., 3 list., strojopis
Nije štampano.

3. Studije za rekonstrukciju Labina:

- Senjanović, P. „Veze“ ili - diskriminacija Splita I,II // Republika 17, 246, 247 (18. i 25.07.1950.), [?]
- Senjanović, P. „Ličku prugu“ treba rekonstruisati a ne graditi novu (...) // Republika 17, 261 (31.10.1950.), 1, 2
Precrtao naslov i ispravljeno u: Još o Labinu. - Na str.2 dopuna 3 lista, strojopis
- Senjanović, P. Nešto o rekonstrukciji postojećih železničkih pruga // Železnice : mesečni stručni časopis ministarstva železnica 06, 06 (06.1950.), 15-25 + dodatak uz str. 23, 1 list strojopis
Labin, najracionalnije rješenje Livna i rudnika Tušnica.

- Senjanović, P. Uzdužni profil pruge Knin – Perković – Labin - Split i Studija rekonstrukcije „Labina“ (Perković – Kaštel Stari i Perković-Lukšić), Zagreb, 08.-10. mj. 1950.

- Sebenico und Traú : zone 31, kol. XIV = Dalmatien, nachtr. 07.03.1909. – 1 : 75.000, 1 zemljop. karta
Studija za rekonstrukciju Labinske uzbrdice (Perković - Kaštel Stari) dvije varijante. - Izradio P. Senjanović, 09.1950.

4. Natječaj za spomenik na Marjanu, Split, Savez boraca, Spomen kosturnica 1950.:

a) Natječaj za izradu skica Spomen-kosturnice palih boraca Dalmacije na drugom vrhu brda Marjan u Splitu, 1 list, strojopis

b) Odgovor P. Senjanovića Savezu boraca grada Splita – Hors concours

- Opis idejne osnove, Zagreb, 20.05.1950., 6 str.

- Diagonalna ptičja perspektiva od jugoistoka – sjeverozapadu

- Aksijalna perspektiva prilaza i ulaza u pravcu J – S, 14.05.1951.

5. -[Senjanović, P.]. Nove usluge za vodu, 1951., 3 str., strojopis

Način obračunavanja potroška vode upućen G.N.O. - Neispravna razdioba potroška vode, rukopis za polemično objašnjenje za štampu.

- Dopis P. Senjanovića uredništvu „Narodnog lista“, Zagreb, 11.1951., 1 list, strojopis, prijepis
U vezi s napisom od 17.11.1951. o Novoj naplati vode, u istom listu.

6. -[Senjanović, P.]. Namjere za povećanje stana, 1951., Zagreb, 10.1951., 5 listova, strojopis
Povodom članka u „Vjesniku“ od 05.10.1951. god.: „Nove stana, najamnine, prema kvalitetu stana“. - Rukopis nije štampan.

7. -[Senjanović, P.]. Trasa željezničke pruge Knin – Zadar i smjernice za politiku građenja novih željeznica (i polemički

osvrti), Zagreb, [?].05.1951., 8 listova, strojopis

Studija o politici gradjenja željeznica i polemična objašnjenja, u rukopisu, ne za štampanje! - Vidi „Vjesnik“ 6,7,10,19,20,22.05. i 24, 25.06., 1951., javna novinska diskusija o projektu za gradnju ove pruge.

8. Senjanović, P. Unska pruga : referat za Državnu arhivu FNRJ u Beogradu, 09.1953., 16 listova, strojopis
Po traženju napisano u septembru 1953.

9. [Senjanović, P.]. Hidrocentrale na Jadranskom kršu, 1954., 40 listova, strojopis

Ima se štampati u Analu –Jadranskog instituta Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. – Sadrži: Uvod, Peruča, Krš i njegova problematika, Krška polja i njihove hidrografske osebine, Tehnički objekti: brane, tuneli i zaptivne zavjese, Energetska studija – Instituta za elektroprivredu, Melioracije, Izvoz električne energije, Termocentrale i – na kršu, Zaključak, Literatura. – Nije tiskano.

10. [Senjanović, P.]. Govor na Visokoj tehničkoj školi u Beču prigodom predaje „zlatnih inženjerskih diploma“ – 18. 12. 1953., 6 listova, strojopis

Isto, 9 listova, strojopis, njem.

11. [Senjanović, P.]. Prostorno oblikovanje i plastika grada u novoj direktivnoj regulatornoj osnovi Zagreba. 05.1954., 26 listova, strojopis

12. Senjanović, P. Split – Livno : sa nacionalno-ekonomskog stanovišta. Zagreb, 06. 1954., 18 listova, strojopis

M-293 Sastavci ing. Senjanovića o raznim predmetima u raznim dobima

- Primjedbe za Pregovore o sklapanju trgovackog ugovora sa Italijom, Split, 27.12.1920., 12 listova, rukopis
- [Dopis Zemaljskom odboru Zadar] o ustupanju zemljišta na Zapadnoj obali u Splitu, [nakon 1921.] 10 str., rukopis, koncept

Zemaljskom odboru Zadar. - Sastavio P. Senjanović. – Odgovor na utok Vladimira Šore proti zaključku splitskog općinskog vijeća 24.11.[1921.?] u pogledu odobrenja pogodbe s državnim erarom za ustup (...) u zamjenu zemljišta na zapadnoj obali splitske luke.

- Predlog U.I.A.G.D. Sekcija Split za glavnu godišnju skupštinu u Zagrebu [U.J.I.A.]), 1920., 2 lista, strojopis
Uređenje državne tehničke službe. – Državna uprava. – Sve sastavio P. Senjanović.

- Senjanović, P. Vještvo u tražbi Stefana Dušana Širk pok. Marka iz Strmice proti C.K. državnom eraru, Zadar, 04.1915., 69 str., strojopis

5 listova, strojopis + prilozi: 3 lista s crtežima

Supotpisao ing. Ivan Šakić, sve sastavio ing. Senjanović za (...) vrijeme rata, nakon tamnice u Mariboru.

- Senjanović, P. Glose na Meštrovićeve skulpture i spomenike, [1951.?], 1 list, strojopis

Grgur Ninski, Marko Marulić - Split, Kristovo raspeće i Madonna (crkva sv. Marka), Strossmayer i Medulić - Zagreb, Spomenik zahvalnosti Francuskoj, „Pobednik“ Kalemegdan – Beograd.

- Predlog kako da se sastavi Glavni odbor i pododbori /za proslave pri općini Split/, [s.l.] [s.a.], 7 listova, rukopis

M-294/1-7 Podatci za moj životopis i razno za objašnjenje životopisa

- Podaci o životu i radu upućeni Izvršnom odboru Zavoda za socijalno osiguranje, 4 str., strojopis, Zaprimljeno 07.08.1952. - Ovaj je podnesak bio potpuno uvažen i traženje u punoj mjeri odobreno siječnja 1953.

- Senjanović, Petar. Podatci o životu i radu, 3 lista, strojopis

Autobiografija.

- Senjanović, P. Popis glavnijih štampanih napisu, studija i publikacija inženjera Petra Senjanovića od god. 1896 dalje, 6 listova, strojopis

- Senjanović, P. Doprinos za hroniku grada Splita u prvoj polovini XX stoljeća : Značajnija djela, radovi, osnove inž. P. Senjanovića za Grad Split god. 1896-1940., 2 lista, strojopis

- Senjanović, P. Istorijat predradnja za regulacioni plan grada Splita god. 1896. do 1940., 3 lista, strojopis

- Polemika o Unskoj pruzi. Tajna umirovljenja inž. P. Senjanovića // Obzor [?], [?] (12.09.1935.), [?]

- Dopis P. Senjanovića Upravnom odboru Sekcije Zagreb U.J.I.A., Beograd, 08.12.1932., 1 list, strojopis, prijepis

dr. sc. Robert Plejić / mr. sc. Mario Kezić

- ARHITEKTONSKI OPUS PETRA SENJANOVIĆA
- SPLITSKE REALIZACIJE PETRA SENJANOVIĆA (fotografije - Dražen Pejković, Robert Plejić)
  1. VILA SMODLAKA, KLIŠKA 13 (1906.)
  2. KUĆA ANTIČEVIĆ, BIHAĆKA 12 (1910. - 1912.)
  3. VILA ANTIČEVIĆ, BIHAĆKA 14 (1910. - 1912.)
  4. PALAČA ZADRUŽNOG SAVEZA, LIVANJSKA 5 / BIHAĆKA 1 (1912. - 1918.)
  5. VILA SABIONCELLO, BIHAĆKA 10 (1913.)
  6. VILA GALETOMIĆ, SLAVIĆEVA 42 (1913.)
  7. KUĆA KATUNARIĆ, ZRINJSKO - FRANKOPANSKA 10 (1913.)
  8. VILA LETE, LIČKA 10 (1913.)
  9. NOVA RESTAURACIJA, VRH MARJANA 2 (1914.)
  10. VILA MANOLA, LIČKA 8 (1915.)
  11. KUĆA GALOSSO (?) MARJANSKI PUT 21 (1916.)
- EPILOG
- LITERATURA

Petar Senjanović:
Zgrada
Zadružnog
saveza,
1912. – 1918.

ARHITEKTONSKI OPUS PETRA SENJANOVIĆA

Splitski arhitektonski opus Petra Senjanovića komprimiran je u petnaestak godina (1906. - 1922.) u kojima pratimo njegovu transformaciju od dosljedne primjene uobičajenog secesijskog stilskog registra do uvođenja sintetskih kategorija uvažavanja lokalnog, odnosno tradicijskog i vlastitog pristupa s karakteristikama svojevrsnog kritičkog regionalizma.

Društveno - političke prilike naraslih nacionalnih zahtjeva i rijetkih izborenih ustupaka, antagonizmi Autonomaša i Narodnjaka, jači razvoj grada nakon gotovo dva stoljeća letargije, talijanski utjecaji i projekti i prvi tehnički (pa i arhitektonski) obrazovani Hrvati, sve su to segmenti slike arhitektonske scene Splita na prijelazu 19. i 20. stoljeća. Paralelno postojanje i isprepletenost dva prostorna i socijalna modela – urbanog centra i ruralnih predgrađa, reflektiraju i podijeljenost splitskog mentaliteta, jednog dijela sklonog svjetskim novitetima i odmjeravanju s najvećima, a drugog tradicionalnog, vrlo žilavog i inertnog u odnosu na promjene (ipak kada se radi o nastojanjima podizanja društvenog i kulturnog standarda grada oba se ova aspekta udružuju). Ista suprotstavljenost stavova obilježiti će pozicije najznačajnijih protagonisti arhitektonskih događanja u Splitu, u prvoj polovini 20. stoljeća.

Godine 1900. secesija ulazi na velika vrata u splitske prostore, a realizacije graditeljskih oblika ovog umjetničkog pokreta u Splitu su povezane s trojicom bečkih studenata - Nakićem, Tončićem i Senjanovićem. U njihovom radu po prvi put direktnije možemo pratiti utjecaje tradicije u arhitektonском pristupu što će rezultirati različitim arhitektonskim interpretacijama.

Petar Senjanović: Zgrada
Zadružnog saveza, 1914.
(prije dogradnje sjevernog
krila)

Nakić i šest godina mlađi Tončić istovremeno dolaze u Split 1900. godine, kao dosljedni nositelji ideja bečke secesije, prevladavajuće struje tog internacionalnog pokreta, kojom su u splitski prostor unijeli novi arhitektonski jezik, nove materijale i oblike kao i načine oblikovanja i ukrašavanja pročelja. Svojim su zgradama rješavali osjetljive teme interpolacija u povijesnu jezgru grada pa i u samu Palaču, poštujući prostorni kontekst, ali bez ustupaka koji bi umanjili čistoću i jedinstvo stilskog pristupa.

Petar Senjanović rođen 1876. godine u Splitu, posljednji je iz ovog velikog bečkog trolista. Nakon Realke završio je Visoku tehničku školu u Beču, a nakon studija radi na projektiranju i izgradnji austrijskih državnih željeznica (1899. -1913.) u Dalmaciji i Tirolu pa se, iako je dvije godine stariji od Tončića, tek kasnije (posebno iza 1910.) javlja s realizacijama. U svom pristupu inauguriра potrebu preispitivanja i prilagodbe velikih internacionalnih ideja u povijesnim sredinama: prvo kroz novinske tekstove, a tek kasnije i u vlastitim arhitektonskim projektima.

Već 1908. povodom Prve dalmatinske umjetničke izložbe u Splitu, objavio je kraći ogled u kojem je imao potrebu komentirati forsiranu primjenu novih građevnih materijala, oblika i dekoracija uz zanemarivanje izvornih tradicionalnih lokalnih i nazvao ga "Za domaće građevne oblike u Splitu".

"... Noviji građevni materijali – a što je još gore – nelogično upotrebljeni – i neobrađeni prema naravi materijala samog, uništavaju sa svojom ukočenošću, hladnoćom i monotonijom, svu dražest i prijaznost, veselost i naravitosć, kojom bi morao da odiše svaki ljudski stan, a seljački pogotovo.

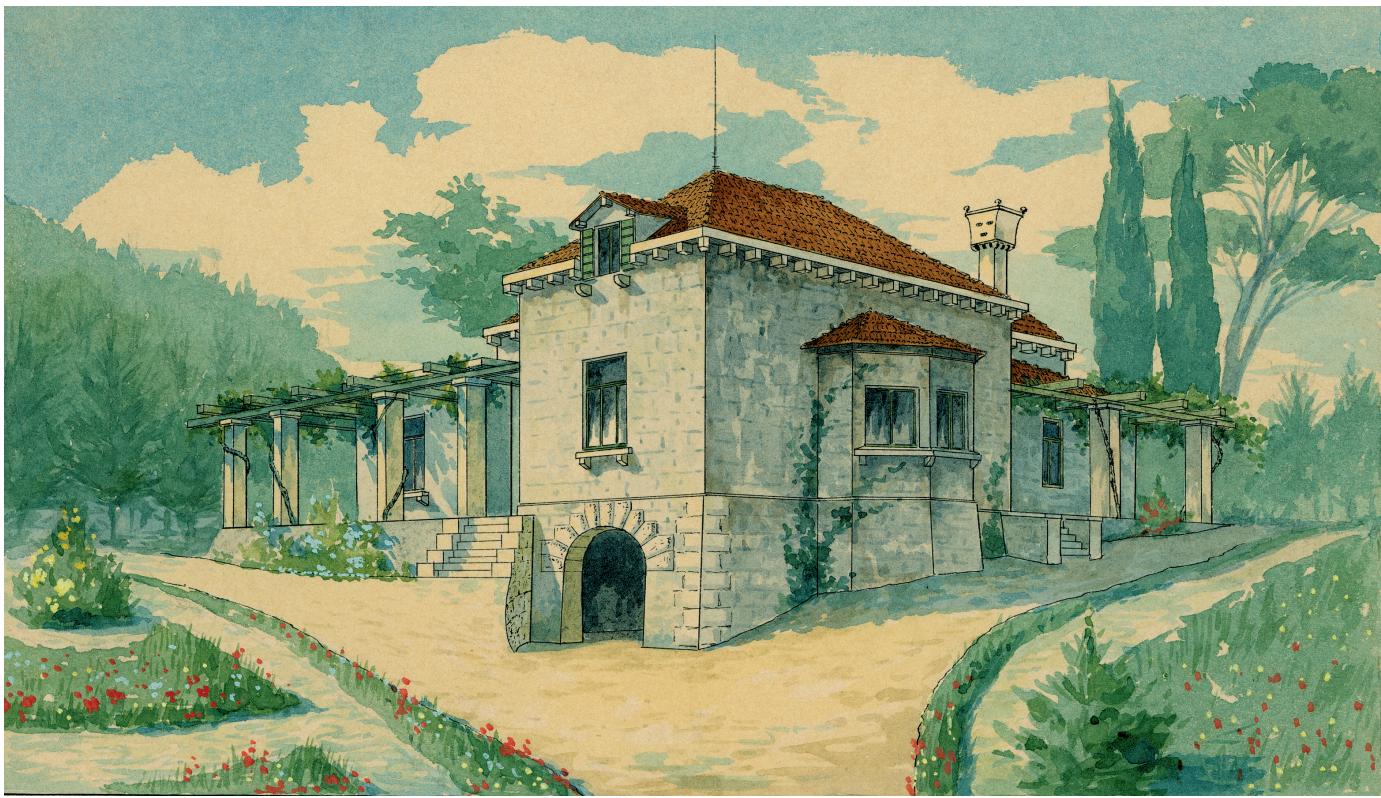
Praktičnost i naravitosć ovih jednostavnih građevnih forma, te mogućnosti, da ih se uščuva, istih individualizira posebni tip seljačke i građanske kuće u Splitu, obvezuje nas da se pobrinemo za proučavanje i strukovno-umjetničku obradu istih, te da time zapriječimo s jedne strane neukusno nagrdjivanje grada i predgrađa splitskih, a da pomognemo s druge strane razviti i uzgajati u velikim masama puka i građanstva, ukus i smisao za lijepim formama, koje su niknule pod našim nebom i odgovaraju našim potrebama."

Opisujući kao inspirativan predložak skromnu i racionalnu arhitekturu splitskih predgrađa, iz kojih je i sam ponikao, tvrdi: "... Ništa ne ima na ovim kućam umjetnog, ništa traženog, slikovitost i ljepota njihova leži u cjelokupnoj slici, u armoničnom grupiranju konstruktivnih elemenata, u razmjeru dimensija, u zelenilu i cvijeću što ih opkoljuje..."

Imamo dakle što da uščuvamo, čime da osvježimo i popravimo dosadašnji neukus, da popunimo prazninu, jer su u ovim varoškim kućicama uzidana duga i prokušana iskustva cijelih naraštaja, koja onom te ih razumije razjašnjuju duboku svezu između naravi i ljudskoga djela...

Moramo nadovezati na stare dobre građevne tradicije, a da uz to ono što gradimo, bude za današnje ljude, da nosi obilježje našega doba u unutarnjoj razdiobi, uređaju i namještaju."

U svom novinskom tekstu „Stil našeg doba“ (Jug, Split, 1911.) ističe funkcionalnost objekta kao temeljno načelo arhitektonskog pristupa: "... Mjesto historičkih stilova oslanja se novi stil na prokušane građevne tradicije dotičnog kraja, upotrebiti osobito

Petar Senjanović: Projekt kuće dr. Tudora na Marjanu, perspektivni prikaz, oko 1908.

Petar Senjanović: Akvarelirani crtež Restauranta Marjan, izgrađen 1914. (kasnije adaptiran za Prirodoslovni muzej)

za obiteljske kuće, sa razumijevanjem stare, domaće praktične građevne oblike, koji odgovaraju načinu življenja, građevnomu materijalu i klimi u dotičnom mjestu.

Temeljno je načelo Moderne (arhitekture), da zgradu treba razviti iznutri prema vani; najprije sastaviti udobnu i praktičnu razdiobu..."

Senjanović nastoji prepoznati i afirmirati nacionalni duh i stil pa ističe kako Splitu nije potrebna Tirolska kuća, nego ona koja izrasta iz splitskog podneblja i krajolika, a ove tekstove možemo smatrati počecima arhitektonске kritike u Splitu.

Istu će argumentaciju Senjanović koristiti i 40-ak godina kasnije u svojim komentarima realizacija internacionalnog stila, koje zanemaruju logiku lokalnog naslijeđa, a povodom izgradnje zgrade Primorske Banovine na zapadnoj obali u Splitu.

U svom projektantskom djelovanju, Senjanović direktno slijedi oblikovne postulate Bečke secesije, a tek u kasnijim radovima uvodi kompleksnije, kontekstualne elemente. Njegove se prve realizacije ostvaruju na novim, neizgrađenim prostorima sjeverno od gradskog centra, tako da se mikroprostor parcele za smještaj objekta određuje postavom ogradnog zida na crti ulične regulacije. Ogradni zid je najčešće u kombinaciji kamene i željezne ograde unutar uobičajenog sustava secesijskih visokih zanatskih i dekorativnih standarda. Sami objekti, iza zelenih tampona pažljivo uređenih predvrtova, organizirani su u jednostavnim kompozicijama kubusa na koje su aplicirani secesijska ornamentika i dekor.

Prva arhitektonska realizacija Petra Senjanovića u Splitu je kuća za dr. Josipa Smislaku, brata njegove supruge, u Kliškoj ulici 1906. godine. U to vrijeme, on radi kao službenik Austrijskih željeznica na projektiranju i izgradnji željezničkih pruga i nije stalno prisutan u Splitu pa je ova realizacija ostala jedina u ovom razdoblju.

Od 1910. godine Senjanović postaje Splitski općinski vijećnik, više boravi u Splitu i u slijedeće tri godine realizira šest obiteljskih vila i kuća te započinje izgradnju svog najznačajnijeg arhitektonskog djela – zgrade Zadružnog saveza. Senjanovićeve arhitektonске realizacije dvaju krila ove zgrade, u etapama (1912. -14. i 1916. -18.), iskazale su ambiciju da se pomire secesijska dekorativnost i funkcionalnost temeljena na tradicionalnom. Osnovni tradicijski pečat ostvaren je primjenom kamena i kosog krova s kanalicom te detaljem pergole nad završnim balkonom glavnog pročelja. Stilski elementi secesije prisutni su kod oblikovanja otvora te posebno u opremi i uređenju unutrašnjih prostora (pločice, stolarija, ograde stubišta i balkona) te detaljima vanjske ograde predvrtu.

Kod ovog se objekta Senjanović pozicionira na već ranije iznesene teorijske postavke, težeći sintezi lokalnih vrijednosti i globalnog – izvorno europskog projekta. Među rijetkim crtežima u arhivu Petra Senjanovića nalazi se i prostorni prikaz projekta kuće dr. Šimuna Tudora na Marjanu (Nazorov prilaz bb) s elementima jačeg utjecaja tradicijske lokalne arhitekture.

Godine 1914. otvara se njegov restoran na Marjanskem vrhu, a tijekom rata izgrađuju se vile Manola i Galosso. 1918. godine Senjanović završava izgradnju druge faze zgrade Zadružnog saveza i time zatvara ciklus svog projektantskog, arhitektonskog djelovanja (detaljniji pregled i opis splitskih realizacija sadržan je u priloženom katalogu).

Uz pionirsku ulogu u pokretanju arhitektonске критике у Сплиту те значајан пројектански и градитељски допринос, Сенђановић се посебно бавио проблемима просторног развоја града. Од 1913. припремао је као referent Gradske uprave нови Regulacijski plan Splita, а 1914. тискан је његов Turistički - оријентацијски план града са смјерницама будућег развијка, који се сматра првим сачуваним urbanističkim планом града, а у којем су crtкани označeni правци ширења прометница (које уваžавају и прате инфраструктурну матрицу salonitanske centuriјације) и zone будуће изградње.

Petar Senjanović, Prosper Čulić:
Marjansko stepenište,
1919. – 1920.

Neposredno nakon rata, 1919. - 20., пројектирао је (зједно с Prosperom Čulićem) stepenište до Prve marjanske vidilice, а 1920. - 22. репрезентативно приступно stubište s obale iza hotela „Ambasador“. Branislav Radica (Novi Split, Split, 1931.) navodi да је „Nova poratna uprava društva Marjan s предсједником Drom Račićem, одлучила да побољша у првом redu приступ на Marjan. У ту svрhu, društvo je otkupilo

Petar Senjanović, Prosper Čulić: Marjansko stepenište – pristup s obale, 1920. – 1922.

potrebite djelove čestica zemlje, te je po planu inžinira P. Senjanovića, a uz pripomoć općine, sagradilo godine 1919.-20. krasno i imozantno stubište od Marasovića ulice do Židovskog groblja iz bijelog bračkog kamena. Stubište ima 324 stube, širine 3.20 m... Ispod stubišta, - na uspomenu Oslobođenja i Ujedinjenja, u počast sugrađaninu i prvom ministru spoljnjih poslova Dru Anti Trumbiću – izgrađen je ukusni ulaz također iz bijelog kamena (51 stuba). Tako je sada ovim uzlazištem i Šetalištem Dra Jakše Račića, koje kod svakog prolaznika ostavlja utisak divljenja, pristup na Marjan upravo veličanstven."

Iako ovaj projekt nije detaljnije analiziran u Kezićevoj knjizi o arhitekturi secesije u Splitu, jer ne pripada niti vremenski niti stilski ovom razdoblju, potrebno ga je istaknuti u pregledu Senjanovićevog arhitektonskog djelovanja. Projekt komunalnog zahvata kojim je Marjan približen gradu i integriran kao gradski park, gotovo renesansne koncepcije, Senjanović je izradio posebno pažljivo, koristeći tradicionalne zanatske vještine i materijale. „Za mene je Marjan – pisao je on – morao da u prvom redu bude pijedestal odakle svaki domaći i strani može najlakše i najsugestivnije da vidi prošlost i da ocijeni budućnost Splita... Za svaki građevinski element, svaki krak stepenica, svaku okuku na putu, svaku ogradu i svako počivalište, postoji obrazloženje, svaki od tih elemenata bio je diktiran zasebnim, bilo umjetničkim, bilo konstruktivnim, terenskim ili klimatskim, pa čak i psihološkim motivima, ništa nije izrađeno bez misli, bez tendencije.“

Petar Senjanović:
Stambena zgrada u
Omišu, 1920.(?)

U međuratnom razdoblju bavio se rješavanjem urbanističkih problema Splita i to sudjelujući u pripremi natječaja za Regulacijski plan i prateći razradu odabranog rješenja, a kasnije posebno lokacijom nove trgovačke luke na sjevernoj strani splitskog poluotoka.

Izradio je i dvije zapažene prostorne studije koje su, uz dominantno prostorne regulacije, sadržavale i arhitektonske sekvence artikulirane sukladno ranijim teorijskim stavovima. 1935. godine zajedno s Pičmanom, a prema zamisli dr. Josipa Smolake, predložio je uređenje istočnog kraja rive izgradnjom velikog trga sa spomenikom, kojeg formiraju nova Banovinska palača, hotel kao pandan palači Bajamonti i paviljon istočno od zgrade Kapetanije. Druga studija regulirala je kretanje pješaka u nazužem gradskom centru i predlagala novi manji trg s prolazom između Narodnog trga i Piture.

Preuzimajući nakon Prvog svjetskog rata odgovorne tehničke zadaće – organiziranje Tehničkog ravnateljstva za Dalmaciju, a nakon toga i angažman na izgradnji Ličke željezničke pruge (1921. - 1925.) Senjanović je u drugi plan stavio svoj projektantski i graditeljski rad (izuzetak je jedna njegova veća zgrada u Omišu).

Kasnije je, kao direktor Željezničke direkcije u Zagrebu, a od 1930. kao Pomoćnik ministra saobraćaja u Beogradu, svoj stalni interes za komunalna, urbanistička i stambena pitanja u Splitu i Dalmaciji zadržao komentarima u tisku i publiciranjem ogleda i svojih programskih stavova. Posebno se posvetio izgradnji novih željezničkih trasa i luka, donošenju novog građevinskog zakona i zakona o elektrifikaciji.

Inženjer Senjanović je u stručnoj javnosti bio prepoznat prvenstveno kao „najistaknutiji tehnički stručnjak naše zemlje u periodu između dva rata“, a tome je doprinio i njegov znatan angažman u strukovnim organizacijama. U kontekstu njegovog javnog djelovanja, u širokom rasponu tema, njegov arhitektonski opus ostao je u sjeni i uglavnom nepoznat. Nekrolozi povodom njegove smrti 1955. godine nisu niti spomenuli njegov teoretski i projektantski rad u segmentu arhitektonskog djelovanja.

Petar Senjanović:
Vila Smislaka,
1906. (detalj)

SPLITSKE REALIZACIJE PETRA SENJANOVIĆA

Katalog splitskih realizacija Petra Senjanovića uređen je i ažuriran s obzirom na dijelove kataloga u knjizi Marija Kezića „Arhitektura secesije u Splitu“, Književni krug, Split, 1991. (realizacije su složene kronološki, unesene nove adrese s minimalnim intervencijama u tekstu).

1. VILA SMODLAKA, KLIŠKA 13 (1906.)

Na građevinskoj parceli smještenoj sjeverozapadno od Isusovačkog samostana 1906. sagrađena je velika dvokatna vila, čiji je investitor bio dr. Jozo Smislaka. Prema usmenom saopćenju ing. Slavka Muljačića, projekt je izveo ing. Petar Senjanović. Taj njegov rani projekt pokazuje dosljedniju primjenu secesije, što se očituje kako u prostornoj organizaciji, tako i u dekoraciji fasade raznim ukrasnim detaljima. Uže jugoistočno pročelje vile smjestilo se uz sam rub ulice, dok je pred bočnim, sjeverozapadnim, pročeljem velika površina koja je izvorno bila njegovan vrt, danas zapuštena.

Tlorisna vila je gotovo pravokutnik s istakama na sjeveroistočnom i jugozapadnom rubu. Odmah su uočljiva dva različita gabaritna dijela, jugozapadni niži, jednokatni i sjeveroistočni viši, dvokatni. Iznad nižeg dijela je prostrana terasa ograda tipičnom secesijskom ogradom od kovanog željeza učvršćenom kamenim pilonima. Viši dio prekriven je eternitnim krovništem. Jedan i drugi dio imaju istaknutu strehu na rezbarenim drvenim konzolama.

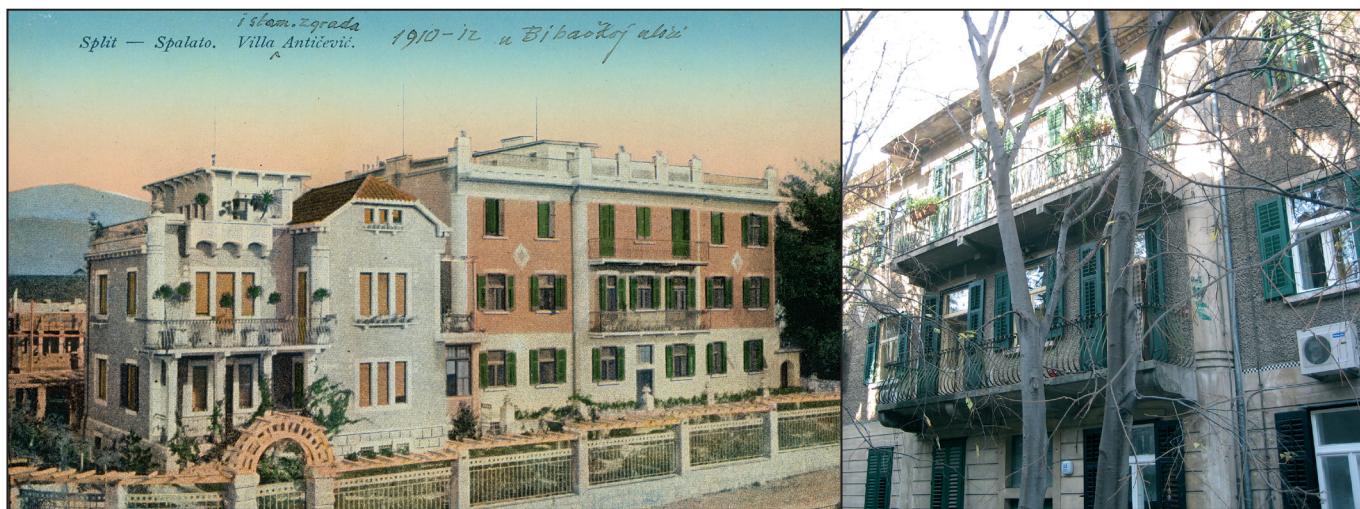
Prozori su izravno usječeni u zidni plasti i izrazitog su pravokutnog rastera. Imaju kamene klupčice koje su u katovima na konzolicama, a u prizemlju umjesto konzolica imaju središnje zadebljanje. Sve fasade su, osim sjeveroistočne, arhitektonski obrađene. Uz tu, znatno je kasnije, za kat, dograđena viša zgrada. Na ostalim fasadama iznad rustičnog kamenog sokla uzdiže se visoko prizemlje obloženo glatkim kamenim pločama. Na njima nema ukrasa. Katovi, to jest prvi kat, gabaritno nižeg, i drugi kat, višeg dijela, obloženi su crvenim glaziranim opekama što doprinosi pojačanoj secesijskoj dekorativnosti. Ujedno, ističu se vertikalne lezene spojene

horizontalnim trakama od fino uglačanih kamenih ploča kao i u zoni prizemlja. Na njima su aplicirani raznovrsni secesijski biljni i geometrijski ornamenti. Ulaz u kuću nalazi se na jugozapadnoj fasadi u drugoj uzdužnoj osi, od ukupno pet, do rizalitnog istaka. Vrata su dvokrilna secesijskog ukrasa. Pred njima je kameni podest koji je izvorno bio ograđen željeznom ogradom. Na jugoistočnoj fasadi nalaze se još jedna vrata do kojih vodi pet kamenih stuba, s jedne strane priljubljenih uz rizalitni dio, a s druge ograđenih secesijskom željeznom ogradom. Vrata su vodila u poslovni prizemni prostor odvjetničke kancelarije vlasnika. Vila je ograđena secesijskom ogradom koja se dosta dobro sačuvala. Pred jugozapadnim pročeljem je portal koji se sastoji od dvokrilnih željeznih vrata flankiranih masivnim pilonima od pravilno klesanih kamenih kvadara. Jedan je od najinteresantnije i najlepše oblikovanih portala secesijskih obilježja.

Vila je jedan od rijetkih objekata u čijem se dekoriranju primjenjuje glazirana opeka. Ta, vrlo kvalitetna secesijska vila sačuvala je i u interijeru pokoji secesijski ukras. To pokazuju zidovi stubišta i podovi obloženi keramičkim pločicama.

U unutrašnji prostor dolazi se dugim ulaznim hodnikom koji vodi do jednokrakog zavojitog stubišta. U prvom katu izvorno su bile smještene spavaće sobe, ukupno šest, i kupaonica, dok su se u drugom katu nalazili dnevni boravak, kuhinja, ostava i dva WC-a. Dakle, prvi i drugi kat funkcionali su kao jedinstvena cjelina koja je kasnijim adaptacijama okrnjena. Danas, u prvom katu nalazimo dva zasebna stana, a u drugom jedan. U prizemlju su se, pored spomenute odvjetničke kancelarije vlasnika, nalazile gospodarske prostorije, praočnica i soba za poslugu. Recentnom adaptacijom pretvorene su u stan. Nekadašnja kancelarija obuhvaća je tri velike prostorije i WC. I ona je bila adaptirana u stan, da bi danas ponovno profunkcionirala kao poslovni prostor.

2. KUĆA ANTIČEVIĆ, BIHAĆKA 12 (1910. - 1912.)

Inženjer Petar Senjanović projektirao je za ravnatelja Zadružnog saveza, Ivu Antičevića, vilu i stambenu najamnu zgradu. Građene su od 1910. do 1912. god. Velika dvokatna najamnica bočnim pročeljem se prislanja uz vilu, dotičući rubove ostakljenog prostora verande u prizemlju i naknadno zastakljenog balkona na katu. Naime, zgrada je nešto uvučenija od ulične osi i nije u istoj ravnini s vilom. Također ih vezuje zajednički vrtni prostor, ograđen interesantnom ogradiom, jedinom te vrste u Splitu, u kojoj se na najbolji način ističe smisao graditelja za jednostavna funkcionalna rješenja. Glatki betonski piloni u vrhu su ukrašeni dvjema majoličkim raznobojnim pločicama, a počivaju na uskom rustičnom kamenom zidu i nose jednostavnu željeznu ogradu. Piloni su u vrhu spojeni drvenim gredama na kojima je nekad bila odrina. Najamnica je imala vrtni ulaz na jugoistočnom rubu parcele. U tlorisu prevladava jednostavno pravokutno rješenje.

Ulična, i ujedno glavna, fasada jedina je obrađena arhitektonskim ukrasima. U središnjem dijelu nalazi se plitki rizalit raščlanjen trima uzdužnim osima. Ulazna veža je u središnjoj osi, a u prvom i drugom katu u čitavoj širini rizalita prostiru se balkoni na traversama ograđeni željeznim ogradama jednostavnog profila u prvom katu i nešto komplikiranijeg u drugom. U sredini je prozor, a sa strane dvoja balkonska vrata. Uvučeni dijelovi imaju po dvije prozorske osi. Prizemlje, uzdignuto nad rustičnim sokлом, obrađeno je glatkom vodoravnom rustikom, dok su katovi u štrcanoj žbuci. Na rubovima rizalita i fasada, a u visini prvog i drugog kata, nalaze se zaobljeni pilastri koji su u dnu i u vrhu ukrašeni ižljebanim horizontalnim trakama, a završavaju kamenim abakusom. Od ukrasa na fasadi spomenimo tanku dekorativnu traku u crno - bijeloj majolici s motivom šahovskog polja koja, poput razdijelnog vijenca, dijeli prizemlje od kata. Na sjecištu horizontalnih i vertikalnih osi, između prozora prvog i drugog kata uvučenih dijelova fasade nalazi se glatka rombna kaseta ukrašena stiliziranim biljnim motivom u štrcanoj žbuci. Prozori imaju jednostavne kamene klupčice, trokutasto završene kamene natprozornike.

Zgrada nema krovište. Iznad istaknute i profilirane betonske strehe, pod kojom je niz antičkih ovulusa, uzdiže se kombinirana betonsko - željezna ograda krovne terase. Bočna pročelja imaju po jednu triforno rješenu prozorsku os. Obrađena su u štrcanoj žbuci i bez ukrasa. Sjeverna začelna fasada raščlanjena je balkonima u prvom i drugom katu, a u njezinom središnjem dijelu rizalitni je istak stubišta. Pred njom je prostrano visokim zidom ograđeno dvorište, „uređeno za prostiranje i sušenje te otresanje tapeta, a štaviše ima tu svaki stanar jedan zgodno uređen kokošnjak“. Pisac citiranog novinskog članka („O gradnji stanova“, Naše Jedinstvo, Split, br. 86., 19.07.1913. str. 2) hvali gradnju i nadalje kaže: „Kuća je građena da solidnije nije moguće, podovi su od armiranog betona pa tek onda obloženi dužicama. Stanovi su pak uređeni uprav fino i gospodski: hodnici, kuhinje, zahodi, banje popločane su najfinijim pločicama od bijele majolike ... pa svaki stan ima banju ... Kuća je sva u suncu. Sa terase je krasan vidik, vidi se more pred sadašnjom lukom i pred budućom, a lijep je pogled i na grad i svu okolicu.“ Naravno, danas je kuća izgubila prvobitnu vrijednost i s njezine terase više se ne pruža krasan pogled. On tek dopire do obližnjih novogradnji, višekatnica. U unutrašnjosti na svakoj etaži nalaze se po dva stana organizirana na zajedničko dvokrako stubište. U prizemlju su dva zrcalno organizirana trosobna stana, a na krovima su trosobni i peterosobni.

Zgrada ima arhitektonsku vrijednost i zauzima značajno mjesto u graditeljskom opusu inženjera Petra Senjanovića. Secesija je uočljiva u nekim ukrasnim detaljima na fasadi i u interijeru, kao i na vrtnoj ogradi. Dekorativnost je podređena funkciji objekta i ne nameće se sama po sebi.

3. VILA ANTIČEVIĆ, BIHAĆKA 14 (1910. - 1912.)

Prilikom projektiranja vile i najamnice Antičević, inženjer Petar Senjanović nesumnjivo je vodio računa o njihovom međusobnom skladnom vezivanju te je stoga upotrijebio neke identične ukrasne i konstruktivne detalje, kao i obradbu fasada štrcanom žbukom. Međutim, u prostornom rasporedu i oblikovanju volumena vila, za razliku od simetrično oblikovane najamnice, pokazuje tlorisnu razvedenost i razigranost volumena, jednom riječu veću slobodu oblikovanja.

Vila je katnica gotovo pravokutnog tlorisa sa znatnijim uvlačenjima i istakama. Sva pročelja oblikovana su u štrcanoj žbuci (teraboni). Kuća se uzdiže na visokom rustičnom kamenom soklu na kojem se nalaze mali pravokutni podrumski prozori položeni po duljim stranama. Ulaz je na uvučenom rubu sjeverozapadnog pročelja. Pred njim je mali trijem lučno nadvijen, a iznad njega je terasa s triforim otvorom u ritmu prozor – vrata - prozor. Prostor stubišta ima zanimljive triforne otvore na začelnoj sjeveroistočnoj fasadi. Na istaknutom dijelu sjeverozapadnog pročelja su dvije prozorske osi. Kombiniraju se veći kvadratni trodijelni i manji pravokutni jednodijelni prozori sa žaluzinama. I jedni i drugi imaju glatke kamene okvire s tim da se u gornjoj zoni doprozornika trodijelnih prozora nalazi motiv triju raznobojnih keramičkih pločica. Jugozapadno pročelje, okrenuto prema Bihaćkoj ulici, sastoji se od gabaritno nižeg i uvučenog dijela iznad kojeg je terasa i rizalitnog višeg dijela prekrivenog dvostrešnim zakošenim krovom od crijepe. Oba dijela imaju po jednu prozorsku os. U prizemlju uvučenog, na kamenom soklu, leži veranda s trodijelnim otvorom (prozor – vrata - prozor), a iznad nje, na pet glatkih betonskih pilona koji se u vrhu račvaju u dvije konzole, počiva terasa. Prostor terase i verande ograđeni su jednostavnim željeznim ogradama. Prozori u rizalitnom istaku također su triforno riješeni s glatkim kamenim okvirima. I tu se u gornjoj zoni doprozornika ponavlja motiv triju majoličnih pločica. Začelna sjeveroistočna strana nije razvedena i reprezentativna, dok je rub jugoistočne fasade raščlanjen verandom u prizemlju i terasom na katu. Od zanimljivih arhitektonskih detalja valja ukazati na zaobljene pilastre, koji vertikalno raščlanjuju fasadu u visini prvog kata. Nalaze se na kutovima vile, a identični su onima na stambenoj najamnici. Interesantan je i motiv triju arkada na konzolama iznad trifornog otvora jugozapadne fasade koji je, zapravo, istaknuti dio krovne terase.

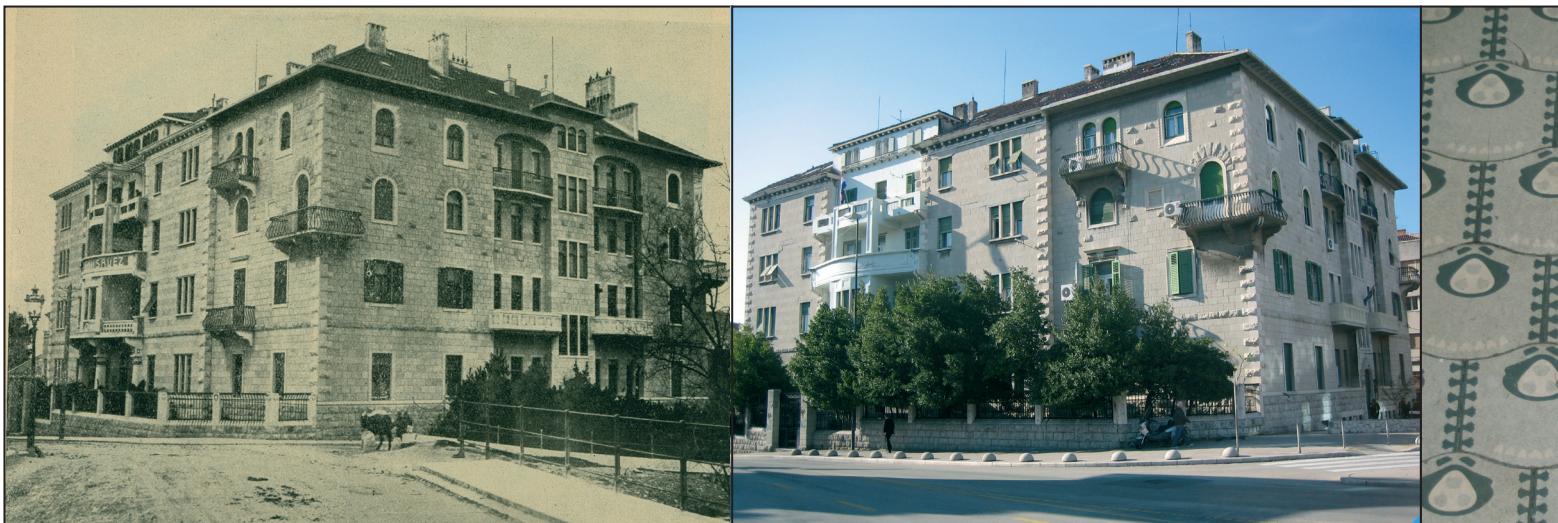
Tipični senjanovićevski motivi će se ponavljati na mnogim vilama i drugim objektima, a u kojima

Petar Senjanović: Vila Antićević, nacrt zapadnog i južnog pročelja, izgrađena 1910. - 1912.

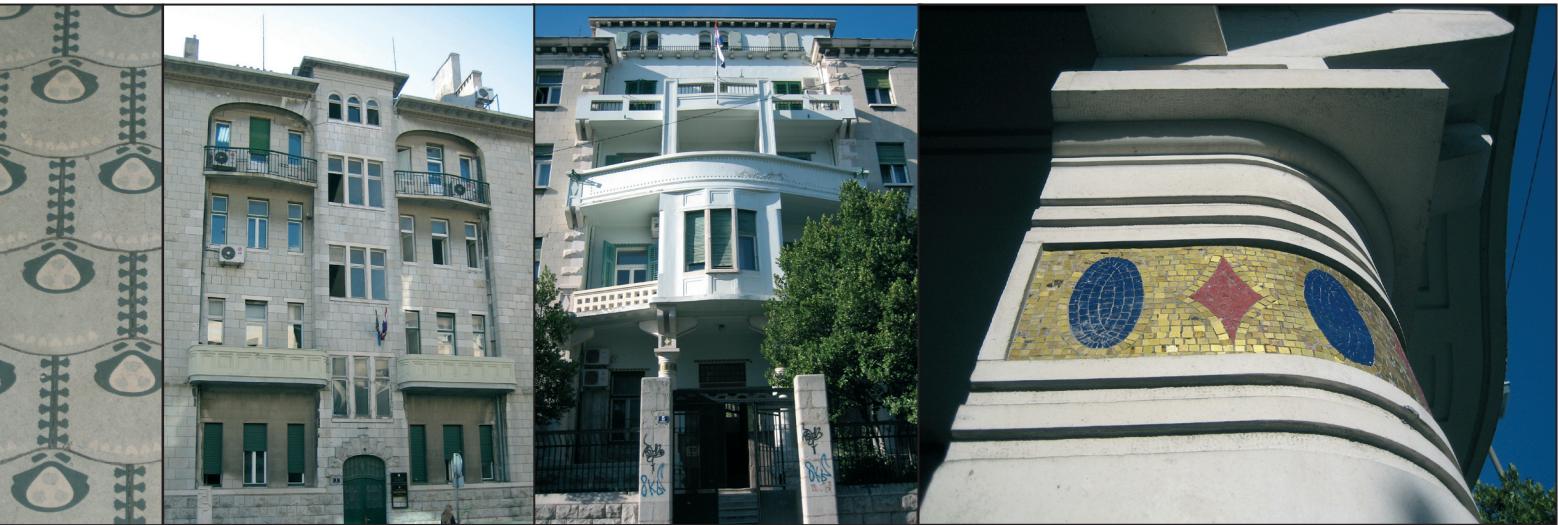
ćemo prepoznati utjecaje tradicionalne dalmatinske pučke arhitekture, jesu neprofilirani kameni vijenci pod krovištem ili terasom, poduprti kamenim konzolicama. Oživljavanje volumena terasama, verandama, balkonima i trijemovima te razigranost krovnih ploha, u tom slučaju različitim visinskim razinama krovne terase, krovišta i krovišnog nadgrađa, prepoznatljive su osobitosti Senjanovićeve arhitekture. Spajajući elemente secesijske i tradicionalne dalmatinske arhitekture, projektant je ostvario zanimljivu arhitektonsku kreaciju u kojoj je gotovo sve podređeno funkciji stanovanja. Izvorno vila je funkcionalala kao jedinstveni stambeni sklop. Podrumski prostori nekad su bili namijenjeni za kuhinju i gospodarske potrebe. U prizemlju je bila odvjetnička kancelarija vlasnika. Obje etaže recentno su adaptirane u stanove. U prizemlju se iz prostranog središnjeg predvorja ulazilo u četiri prostorije i WC. Na katu, izvorno su se nalazili salon i spavaće sobe s kupaonicom, a danas i ta etaža funkcioniра kao zaseban stan. Kat je jednokrakim stubama vezan za potkrovni dio. Iako su te stube uklopljene u zajednički stubišni prostor, nije moguća izravna komunikacija ostalih dijelova i potkrovija. U potkrovnom katu nalaze se tri prostorije pred kojima se otvara prostrana krovna terasa.

4. PALAČA ZADRUŽNOG SAVEZA, LIVANJSKA 5 / BIHAĆKA 1 (1912. - 1918.)

Iz onovremenih novinskih članaka crpimo mnoge podatke koji svjedoče o javnim gradnjama. U „Slobodi“ iz 18. 04. 1912., br. 31, str. 5, saznajemo da će uskoro otpočeti gradnja nove palače Zadružnog saveza na Solinskom putu, blizu željezničkog mosta. Anonimni novinar dalje kaže: „Bit će to velika četverokatna vrlo lijepa zgrada. Prizemlje će služiti za blagajnu i za ured Saveza, a ostala će se pomješća unajmljivati kao stanovi. Ovom zgradom će ovaj predio koji je možda najuredniji u cijelome Splitu – ukoliko se kod nas o urednosti uopće može govoriti – još, više poljepšati.“ „Naše Jedinstvo“ od 24. 02. 1914., br. 1, str. 2, donosi vijest o dovršenju i useljenju zgrade. Pohvaljeni su inženjeri Šakić i Šore zbog lijepo izvedena nacrtta. Dakle, taj novinski napis spominje inženjere Šakića i Šoru kao autore projekta, ali stvarni autor je inženjer Petar Senjanović. „Sloboda“ (09. 04. 1914.) donosi vijest da je otvoren natječaj za izgradnju drugog krila Zadružnog saveza prema Bihaćkoj ulici. Gradnja je završena 1918. god. prema nacrtima inženjera Senjanovića, a radove su izvodili domaći poduzetnici Ante Radica i Mate Mikačić.

Tloris zgrade prije dogradnje sjevernog krila imao je oblik slova „L“, ali njegovom dogradnjom poprima oblik slova „U“. Zgrada je trokatna s visokim četverostrešnim kosim krovom prekrivenim crijeponom. Iznad središnjeg, ponešto uvučenog južnog dijela, uzdiže se još jedan uski mansardni kat. Kuća je građena u kamenu, točnije glavna ulična fasada starijeg krila bila je obložena kamenim kvadrima, dok su začelna i bočne strane bile ožbukane. Kasnije dograđeno krilo priljubilo se uz bočnu sjevernu fasadu starijeg krila. Ono je potpuno sagrađeno u kamenu, a različita obradba i vrste kama pojačavaju slikovitost zidne mase te govore o još uvijek život utjecaju bečke secesije. Dakle, usprkos Senjanovićevom oslanjanju na tradicionalno dalmatinsko graditeljstvo, koje je vidljivo u samoj primjeni kama, obradbi krovišta i najvišeg balkona pročelja prema Livanjskoj ulici, koji je imao dva kama stupa što su pridržavale grede za odrinu, očita je i njegova sklonost prema secesijskoj dekorativnosti. To vidimo u oblikovanju masa, otvora tj. prozora i vratiju, u obradbi balkona, a posebno u dekoraciji interijera majoličkim pločicama, zatim u obradbi podova, drvenih okvira vrata itd. Secesijske ukrasne elemente imaju i ograde balkona, željezna dvorišna ograda i portal.

Zgrada ima visoku arhitektonsku vrijednost, a i njena ambijentalno - urbanistička vrijednost nije izgubila na značenju. Naime, ona je bila, a i danas jest, gabaritna odrednica tog dijela grada i značajna je za oblikovanje prometnica.

5. VILA SABIONCELLO, BIHAĆKA 10 (1913.)

Na parceli sjeverno od vile i stambene najamnice Antičević podignute su 1913. jedna do druge dvije vile s vrtom. Jedna je okrenuta, glavnim pročeljem, prema Slavićevoj ulici, dok je druga, o kojoj će sada biti riječi, potpuno uvučena i skrivena od dviju ulica, Slavićeve i Bihaće. Do vile vode dvije šire zemljane staze. Jedna ide okomito na Slavićevu i prolazi između posjeda vile Galetović te vile i stambene najamnice Antičević, dok druga ide okomito od Bihaćke ulice prolazeći između bočnih pročelja stambene najamnice Antičević i vile – ljetnikovca Gaje Bulata. Investitor te jednokatnice bio je Nikola Sabioncello, a graditelj najvjerojatnije inženjer Petar Senjanović. Tloris je veoma razvedeni kvadrat s nasuprotnim rizalitnim izbočenjima. Zgrada leži po jugozapadnoj osi prilagođavajući se impostaciji okolnih objekata koju je diktirao i tok dviju spomenutih ulica.

Sve fasade jednakso su obrađene i oživljene balkonima, verandama i lođama. Slikovitost fasada proizlazi iz strukture i boje materijala u kojem su obrađene. Naime, kuća je građena u betonu, a iznad rustičnog kamenog sokla na fasadama nižu se različito obrađeni pojasevi. U zoni prizemlja su široka vodoravna polja od emajlirane opeke i tanke trake u štrcanoj žbuci. Na katu dominira glatka žbuka nekad obojana okerom, a primjetna je i tanka traka u štrcanoj žbuci u osi natprozornika. Mjestimice pod prozorima, u parapetnoj zoni, nalaze se udubljena kasetna polja u vodoravnom nizu. Tanki razdjelnici vijenac, dijelom od kama, a dijelom od betona obrađen štrcanom žbukom, također doprinosi horizontalnoj raščlambi fasada. Glavno, jugozapadno pročelje sastoji se od jako istaknutog središnjeg rizalita i od dvaju uvučenih bočnih dijelova. Na desnom uvučenom dijelu nalazi se ulaz u kuću kojeg zatvaraju dvokrilne drvene vratnice secesijske geometrijske stilizacije. Pred njim je nešto uzdignuti trijem do kojeg vode dvije stube. Crijepom pokriveni krov trijema, kojega je vidljiva drvena konstrukcija s dvije strane, prislanja se na fasadu, dok ostale dvije pridržava slobodno varirani dorski stup na visokom kamenom kvadarskom postamentu. Vrata vode u dvokrako stubište. Prozorski otvori nemaju doprozornike već glatke kamene klupčice i natprozornike. Iznad prvog kata, umjesto krova, nalazi se prostrana terasa koja je ogradiena kombiniranom betonsko - željeznom ogradom. Betonska ograda ima motiv udubljenih kasetnih polja. Interijer je funkcionalnoj kao jedinstveni stambeni prostor. U prizemlju nalazili su se kuhinja, blagovaonica i gospodarski prostori, a na katu četiri međusobno povezane sobe, kupaonica i WC. Čitače su povezane dvokrakim stubištem.

Vila je dosta dobro sačuvana i primjer je gradnje u kojoj se stapa lokalni dalmatinski i secesijski elementi, rađajući zanimljivo arhitektonsko rješenje s naglaskom na funkcionalnost objekta.

6. VILA GALEToviĆ, SLAVIĆEVA 42 (1913.)

Kada smo analizirali vilu Sabioncello u Bihaćkoj ulici spomenuli smo da se u njezinoj neposrednoj blizini nalazi još jedna, arhitektonski srodnja i istodobno podignuta vila. Investitor gradnje bio je Josip Galetović. Budući da su Galetović i Sabioncello kupili dvije susjedne građevinske čestice te istodobno započeli gradnju vila, a sudeći po njihovoj arhitektonskoj sličnosti, posve je sigurno da angažiraše istog graditelja, tj. projektanta, inženjera Petra Senjanovića.

Ta slobodnostojeća jednokatna vila razvedenog je kvadratnog tlorisa s rizalitno istaknutim dvokatnim dijelom za stubište na sjeveroistočnoj fasadi te dvokatnim rizalitnim korpusom na kutu jugozapadne fasade. U razini prizemlja ističu se još izboženi pravokutni erker na sjeverozapadnoj fasadi, kao i prostor verande raščlanjen lukovima na jugozapadnoj fasadi. Iznad jednokatnog dijela prostire se velika terasa, dok su dvokatni dijelovi prekriveni četverostrešnim krovom. Sjeverozapadno pročelje, koje gleda na Slavićevu ulicu, u središnjem je dijelu raščlanjeno lođama. Sa strana je po jedna prozorska os. U prizemlju je ulazna lođa s trodjelnim otvorom segmentnog nadvoja u ritmu prozor – vrata – prozor. Na katu je balkonska lođa koja ponavlja otvor prizemlja. Ostala pročelja su također plastično raščlanjena. Na njima dominiraju triforno riješeni otvori. Inače, objekt je građen u betonu. Nad visokim rustičnim kamenim sokлом uzdižu se glatko ožbukani zidovi. Na njima, u zoni prizemlja, uočavamo širi horizontalni pojas obložen opekom te uže plitke rustične pojaseve koji se ponavljaju i na prvom katu. U nedostatku ornamentalnih ukrasa ti pojasevi, zajedno s plitko urezanim kasetnim poljima, doprinose dekorativnosti fasade.

Unutrašnjost je racionalno iskorištena i pogodna za udobno stanovanje. Izvorno je funkcionalirala kao jedinstveni stambeni prostor. Oko središnjeg ulaznog predvorja prizemlja nalaze se tri velike i jedna manja prostorija, koje su nekad imale funkciju kuhinje, blagovaonice i gospodarskog prostora te WC i ostava. Na prvom katu nalazile su se četiri velike sobe i kupaonica smješteni oko prostranog kvadratnog predsoblja. Recentnim adaptacijama prizemlja i kata, kao i dogradnjom krovnog nadgrađa s terasom svaka etaža funkcioniра kao zaseban stan.

Vila je visoke arhitektonske vrijednosti i spada među najljepše secesijske vile u Splitu. Ona je značila pomak naprijed u pronalaženju i afirmiranju funkcionalnijih rješenja u krilu secesije. Odbacuje se svaki suvišan ukras. Na žalost, njezin sklad i ljepota su narušeni nedavnom dogradnjom na jugoistočnoj fasadi, a proširenjem Slavićeve ulice smanjen je njezin dvorišni prostor i narušena njezina ambijentalna vrijednost.

7. KUĆA KATUNARIĆ, ZRINJSKO - FRANKOPANSKA 10 (1913.)

Na kutu Zrinjsko - Frankopanske i Kavanjinove ulice nalazi se soliterna stambena dvokatnica, nepravilnog „L“ tlorisa koju je dao podići, 1913. godine, poznati splitski slikar Ante Katunarić, a prema projektu Petra Senjanovića. Projektant i u tom dijelu vrlo vješto spaja lokalne dalmatinske i secesijske arhitektonске elemente. Odmah je uočljiv trokatni rizalit na spoju dviju uličnih fasada koji u mnogome doprinosi razigranosti volumena. Na njegovom prvom katu nalazi se trostrani erker rastvoren s tri pravokutna trokrilna prozora. Na trećem katu ističe se mali polukružni balkon ograđen jednostavnom željeznom ogradom. Rizalit završava ravnom terasom pod kojom je istaknuta streha na snažnim betonskim konzolama „L“ profila. Ona teče i pod razigranim dvostrešnim krovom prekrivenim crijevom. Nad plitkim rubnim rizalitom zapadne fasade uočljivo je i dvostrešno zarubljeno kroviste. Zidno platno je u zoni prizemlja, obrađeno glatkim vodoravnim i kvadratnim rustikom. Katovi su glatko ožbukani. Parapetna zona prozora drugog kata i trećeg u kutnom rizalitu dekorirana je udubljenim kvadratnim kasetama. Kombiniraju se pravokutni jednodijelni i biforni prozori. Zapadna fasada na prvom katu oživljena je velikim balkonom na snažnim betonskim konzolama i manjim kutnim balkonom. Pred tom fasadom je manji dvorišni prostor ograđen rustičnim kamenim zidom, nad kojim su kameni piloni, a između njih teče željezna ograda. Dvorišni portal nalazi se na desnom rubu i vodi u začelno dvorište. Ulaz u kuću je u začelnom sjevernom krilu zgrade. Na njegovom pragu ispisana je godina gradnje, 1913. Dvostruko stubište povezuje stanove na katovima. U podrumu se izvorno nalazio peterosoban stan u kojem je stanovao kućepazitelj. Na prvom i drugom katu bila su po dva stana – šesterosoban i peterosoban. Danas su tlorisi osjetno izmijenjeni te se na svakoj etaži nalaze po tri stana. U potkrovju zgrade, uz dva stana, izvorno se nalazio atelier vlasnika. Prvotni raspored prostorija i danas se sačuvao iako je nedavno pretvoren u stan. Interesantna je interna komunikacija s krovnom terasom preko jednokrakih drvenih stuba.

Zgrada je znatne arhitektonsko - estetske vrijednosti.

8. VILA LETE, LIČKA 10 (1913.)

Vlasnik i investitor zanimljive jednokatne vile, koju je 1913. projektirao inženjer Petar Senjanović, bio je zidarski majstor Josip Lete. Radove su izvodili on i zidarski majstor Lovro Lisičić. Podatke o godini gradnje i o autoru projekta dali su nam sadašnji vlasnici, sinovi Petra Mijića koji je 1939. god. kupio vilu od Leteovog nasljednika, inženjera Fabijana Lukasa. Sve i da ne znamo za projektanta, na osnovi analize objekta lako zaključujemo da je vilu projektirao inženjer P. Senjanović.

Dovoljno ju je usporediti s već opisanom vilom Antičević u Bihaćkoj ulici. I tu se ponavljaju isti oblikovni elementi. Tloris je komponiran slobodno i nepravilan je pravokutnik. Fasade su obrađene u štrcanoj žbuci, oživljene pokojim secesijskim geometrijskim ornamentom i motivom keramičkih pločica uz prozore. Čisti geometrijski volumeni razigrani su terasama, balkonom i verandom. Kombinira se više četverostrešno kroviste pokriveno crijevom s nižim, ravnim terasama. Karakteristični senjanovićevski motivi su i glatke kamene konzole pod krovnom strehom. Dakle, sličnost s vilom Antičević je očita. U vrijeme kad je građena, vila se nalazila u dalekoj gradskoj periferiji u blizini tadašnje Solinske ceste, a danas Ulice Domovinskog rata. Imala je prostrani i lijepo uređen vrt. Danas je izgubila svoju položajnu vrijednost, a prijeti joj i rušenje, budući da se na tom prostoru planira izgradnja stambenog bloka.

Vila izvorno nije funkcionalna, a i danas ne funkcioniра, kao jedinstveni stambeni prostor. Naime, u podrumu se nalaze po dva dvosobna stanova, a u visokom prizemlju i na katu po jedan stan. Prizemlje je pretrpjelo određene adaptacije. Nekada jedinstveni stan, pregrađen je i pretvoren u dva. U katu je sačuvan izvorni raspored. Zastakljena veranda prizemlja bila je ujedno jedini ulaz u stan. Ona je komunicirala s hodnikom iz kojeg se ulazilo u prostranu kuhinju, kupaonicu s WC-om i četiri sobe. Stanu na katu pristupalo se posebnim vanjskim stubištem. S obzirom na razigranost i asimetričnost volumena, prostorni raspored kata je drugačiji, ali s jednakim brojem prostorija. Internim drvenim stubama, stan je povezan s potkrovljem.

9. NOVA RESTAURACIJA, VRH MARJANA 2 (1914.)

Na prvom vrhu Marjana, početkom ožujka 1914., otvorena je tzv. nova restauracija. Nacrt zgrade izradio je inženjer Petar Senjanović. U arhivu Petra Senjanovića, koji se čuva u splitskoj Naučnoj biblioteci pronašli smo akvarelirani crtež i fotografiju tog malog paviljon - restauranta koji je kasnije adaptiran za Prirodoslovni muzej. Zgrada je soliterna prizemnica, pravokutnog tlorisa, građena u betonu. Nad niskim rustičnim kamenim sokлом uzdiže se glatko žbukano zidno platno iznad kojeg je ravna terasa. U središnjem, nešto uvučenom, dijelu južne fasade je ulaz koji ima troja vrata. Pred njim je trijem natkriven trostreljnim krovištem čija konstrukcija počiva na četiri glatka betonska stuba. Iznad krovišta uzdiže se atika čiji su rubovi flankirani pilonima ukrašenim udubljenim kasetnim poljima. Na atici je izvorno bilo upisano krupnim slovima – MARJAN. Istaknuti bočni dijelovi rastvoreni su dvama velikim trifornim prozorima s nadsvjetlima, a iznad njih je istaknuta betonska streha čija je unutrašnja strana obložena drvom u kojem su plitko udubljena kasetna polja. Bočna istočna fasada ima jedan triforni otvor u ritmu prozor – vrata - prozor. Pred njim se nalazi veranda. Tri vitka betonska stupa pridržavaju drvene grede za odrinu. I nad tim trapezasto završenim pročeljem uzdižu se kasetirani piloni na rubovima, a u sredini je širi pilon s tri kasetna polja. Plitko trodijelno trapezasto polje nalazi se na zidnoj površini iznad trodijelnog otvora.

Taj objekt secesijskih značajki svojom vanjštinom i unutrašnjošću odaje skladno i funkcionalno rješenje.

10. VILA MANOLA, LIČKA 8 (1915.)

U blizini vile Lete, a ponovno prema nacrtu inženjera Senjanovića, podignuta je 1915. vila inženjera Lovre Manole. Jednokatna je, gotovo kvadratnog tlora s okruglim vrtom. Interesantno je razvedeno četverostrešno kroviste s mansardama prekriveno crijevom. Na sjeverozapadnom uglu, na prvom katu, nalazi se poligonalni erker na betonskim konzolama pokriven malenim krovicem. Na južnoj fasadi uzan priljubio se balkon na snažnim betonskim konzolama.

Zidna ploha obrađena je u glatkoj žbuci, a mjestimice je oživljena pravokutnim poljima uvučenih rubova i rombovima u štrcanoj žbuci. Ulaz u kuću je na zapadnoj strani. Na sjevernoj fasadi ističe se jako istaknuti središnji rizalit iznad kojeg je krovna terasa ograda kombiniranim željezno - betonskom ogradom. Vila je još jedna u nizu zanimljivih funkcionalnih rješenja graditelja Senjanovića. Gotovo su isčepli secesijski ukrasni detalji. Položajna vrijednost vile znatno je umanjena okolnom izgradnjom, a kao i susjednoj vili Lete prijeti joj rušenje radi izgradnje novog krila stambenog bloka.

U unutrašnjosti je jedinstveni stambeni prostor. U prizemlju su dvije sobe, blagovaonica, kuhinja i WC. U sjeverozapadnom krilu smjestilo se dvokrako drveno stubište u koje se pristupa iz dugog pravokutnog hodnika, koji je u komunikaciji s ostalim prostorijama prizemlja. Na sjeverozapadnoj začelnoj fasadi nalazi se ulaz za poslugu. Na katu su četiri sobe, kupaonica i WC. Jednokrake drvene stube komuniciraju s potkrovnim dijelom, u kojem su dvije manje sobe. Pred njima je prostrana terasa. Vila je u unutrašnjosti neznatno izmijenjena.

11. KUĆA GALOSSO (?), MARJANSKI PUT 21 (1916.)

Velika jednokatna vila pravokutnog tlorisa, koja je od 1938. god. vlasništvo Kaptola zborno - opatske crkve u Trogiru, i danas je u posjedu crkve. Najvjerojatnije ju je projektirao ing. Petar Senjanović za investitora Anselma Galossa, oko 1916. god. Obradba fasada objekta, a posebice raščlanjenost uličnog pročelja istacima, erkerom, verandom i balkonom, odaju Senjanovićevo autorstvo.

I rijetki ukrasni detalji na fino žbukanoj betonskoj konstrukciji, kao što su plitka i udubljena kasetna polja te jednostavnii kameni neprofilirani okviri prozora i vratiju, samo potvrđuju Senjanovićevo autorstvo. Vrtna ograda i portal te ulazna vrata na lijevom rubu sjeveroistočne fasade imaju secesijsku ornamentiku i rad su lokalnih obrtnika. Kuća je u novije vrijeme adaptirana. Zadržala je svoju izvornu položajnu vrijednost.

EPILOG

Vrednujući značaj arhitektonskog djelovanja Petra Senjanovića na početku XX stoljeća u Splitu, potrebno je sagledati okolnosti i kontekst njegovog teoretskog i projektantskog rada, ali i posljedice, odnosno utjecaj njegovih stavova na karakter arhitektonske scene u čitavom međuratnom razdoblju.

Splitska periferijska i tradicionalna sredina već od početka stoljeća sklona je krajnostima u apsorbiranju velikih ideja, pa tako striktno promoviranje glavnih postulata međunarodnog arhitektonskog pokreta nalazimo u radovima splitskih arhitekata Nakića, Tončića i Senjanovića, dosljednih tumača bečke secesije na početku dvadesetog stoljeća.

Internacionalni modernistički pokret u novim međuratnim okolnostima svoje apologete naći će u predstavnicima sva tri naraštaja praških studenata - od dvadesetih godina su to Kodl i Armanda, a od sredine tridesetih Pervan. Najveći broj njihovih radova karakterizira dosljedan avangardni i izraziti funkcionalistički pristup, koji dobiva punu slobodu i podršku čime se splitska sredina potvrđuje kao razvijeni i tolerantni kulturni prostor.

Pristup koji se referira na tradicionalna iskustva i uvažavanje konteksta, sadržan već u zrelim Senjanovićevim radovima, također prepoznajemo u djelovanju predstavnika tri generacije splitskih međuratnih modernističkih arhitekata, praških studenata. U različitoj mjeri ovaj se stav afirmira u kompleksnim, kontekstualnim i sintetskim elementima radova Kaliterne, Baldasara i Perkovića.

Ono što je kod Senjanovića posebno važno i što ga pozicionira u doajena ovog složenog pristupa koji uvažava i vrednuje lokalno i tradicijsko je upravo uvođenje principa „kritičkog regionalizma“. Prema objašnjenjima Kennetha Framptona (Moderna arhitektura, Kritička povijest, Globus, Zagreb, 1992.) pojам kritičkog regionalizma ne označava lokalni stil odnosno vernakularnu arhitekturu koja je spontano nastala međudjelovanjem klime, kulture, mita i zanatstva, nego više označava lokalne ili regionalne „škole“ koje se okreću vrijednostima na kojima su utemeljene. Preduvjet za pojavu ovakvog kritičkog regionalizma su prije svega društveni napredak, ali i neka vrsta potrebe izražavanja vlastitog identiteta, svojevrsne kulturne, ekonomске i političke nezavisnosti. Sve su ovo elementi koje možemo prepoznati u predratnim splitskim situacijama, a koji se posebno uslojavaju u međuratnom razdoblju. „Moglo bi se tvrditi da je kritički regionalizam regionalan do te mjere da neminovno naglašava određene činioce koji su specifični za postojeći prostor, od topografije, koja se podrazumijeva kao trodimenzionalna matrica u koju se smješta zgrada, pa do promjenljive igre lokalnog svjetla na površini građevine.

(...) Premda se protivi sentimentalnoj simulaciji lokalnih oblika, kritički regionalizam ipak, povremeno, ubacuje reinterpretirane elemente lokalnog, koji djeluju unutar cjeline kao epizode razgraničenja. (...) Kritički regionalizam najbolje cvjeta u takvim kulturnim međuprostorima koji na ovaj ili onaj način uspijevaju izbjegći optimizirajući udarac univerzalne civilizacije.“ Dijelove ovog navoda također prepoznajemo u arhitektonskim postulatima Petra Senjanovića, u njegovom projektantskom i kritičarskom stavu, a posebno u principima na kojima inzistira u svojim prostornim studijama.

Podatke i spoznaje o složenom, intenzivnom i vrlo zapaženom javnom djelovanju inženjera Petra Senjanovića potrebno je kompletirati dodatnim istraživanjem njegovog arhitektonskog rada koji je, uz teoretsku razinu, uključio i uspješnu arhitektonsku praksu. Rezultati ovog istraživanja pomoći će u sagledavanju uloge prvih školovanih arhitekata u procesima implementiranja arhitektonskih stilova i pokreta u hrvatskim sredinama od početka XX stoljeća, posebno kao prilog temi kritičkog regionalizma unutar sustava internacionalnog stila. Prikupljanje i sistematiziranje znanja o vrijednim elementima projekata i realizacija unutar ovih procesa trebali bi pomoći organiziranju efikasne logistike za njihovu zaštitu, održavanje i primjerenu prezentaciju.

Uloga i značaj arhitektonskog djelovanja Petra Senjanovića u splitskom i dalmatinskom prostoru značajna je i nezaobilazna, a on sam pripada onom nizu stvaralaca koji su sve svoje talente stavili u službu svog naroda te svojim prijedlozima, projektima i realizacijama, radom u upravi i strukovnim udruženjima, kao i javnim istupanjem, tekstovima i polemikama potvrdili značaj i ulogu Splita kao jednog od centara hrvatskog kulturnog prostora.

LITERATURA

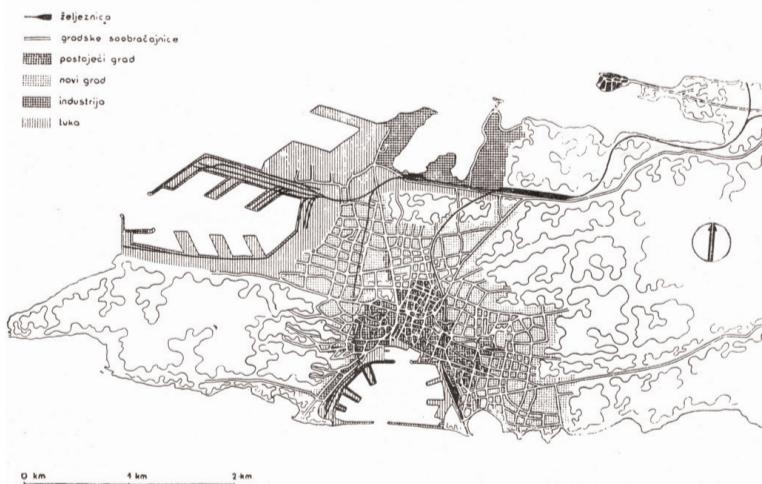
Petar Senjanović: Kuća Katunarić, 1913.

1. Vinko Brajević: Urbanistički problemi Splita. Projekt inž. Senjanovića, pitanje Suda, Pazara, itd. Novo doba, br. 136, 11.06.1938.
2. Prosper Čulić: Razvitak grada Splita 1919-1929. Jugoslavija na tehničkom polju 1919-1929 (zbornik), Udruženje jugoslavenskih inženjera i arhitekata, Zagreb, 1930, str. 272-277.
3. Kenneth Frampton: Moderna arhitektura, Kritička povijest, Globus, Zagreb, 1992.
4. Duško Kečkemet: Moderna arhitektura u Dalmaciji, Arhitektura, Zagreb, br. 156-157, 1976, str. 65-79.
5. Duško Kečkemet: Na tragu graditeljske baštine, Inženjer Petar Senjanović, Slobodna Dalmacija, Split, br. 9757, 14.08.1976.
6. Duško Kečkemet: Skica za sliku Splita između dva rata, Mogućnosti, Split, br. 8,9,10, 1992, str. 636-642.
7. Mario Kezić: Arhitektura secesije u Splitu, Književni krug, Split, 1991.
8. Slavko Muljačić: Kronološki pregled izgradnje Splita u XIX i XX stoljeću (1906-1958), Zbornik Društva inženjera i tehničara, Split, 1958, str. 61-95.
9. Slavko Muljačić: Urbanistički razvitak Splita i regulacioni planovi od početka XIX st. do 1944. g., URBS, Split, br. 6, 1965-66.
10. Stanko Piplović: Doprinos Petra Senjanovića uređenju starog Splita, Kulturna baština, Split, br. 7-8, 1978, str. 60-69.
11. Branislav Radica: Novi Split 1918-1930, Split, 1931.
12. Petar Senjanović: Za domaće građevne oblike u Splitu, Spomen spis - Split i prva dalmatinska umjetnička izložba 1908, Split, 1908.
13. Petar Senjanović: Stil našeg doba, Jug, Split, br. 1, 1911.
14. Hranko Smndlaka: Nekrolog povodom smrti Petra Senjanovića, Slobodna Dalmacija, Split, 20.07.1955.
15. Szavits-Nossan: Nekrolog povodom smrti Petra Senjanovića, Građevinar, Zagreb, br. 2, travanj 1956.
16. Ivana Šverko: Splitska škola za dizajn, Književni krug, Split, 2003.
17. Darovan Tušek: Arhitektonski natječaj u Splitu 1918-1941, DAS, Split, 1994.

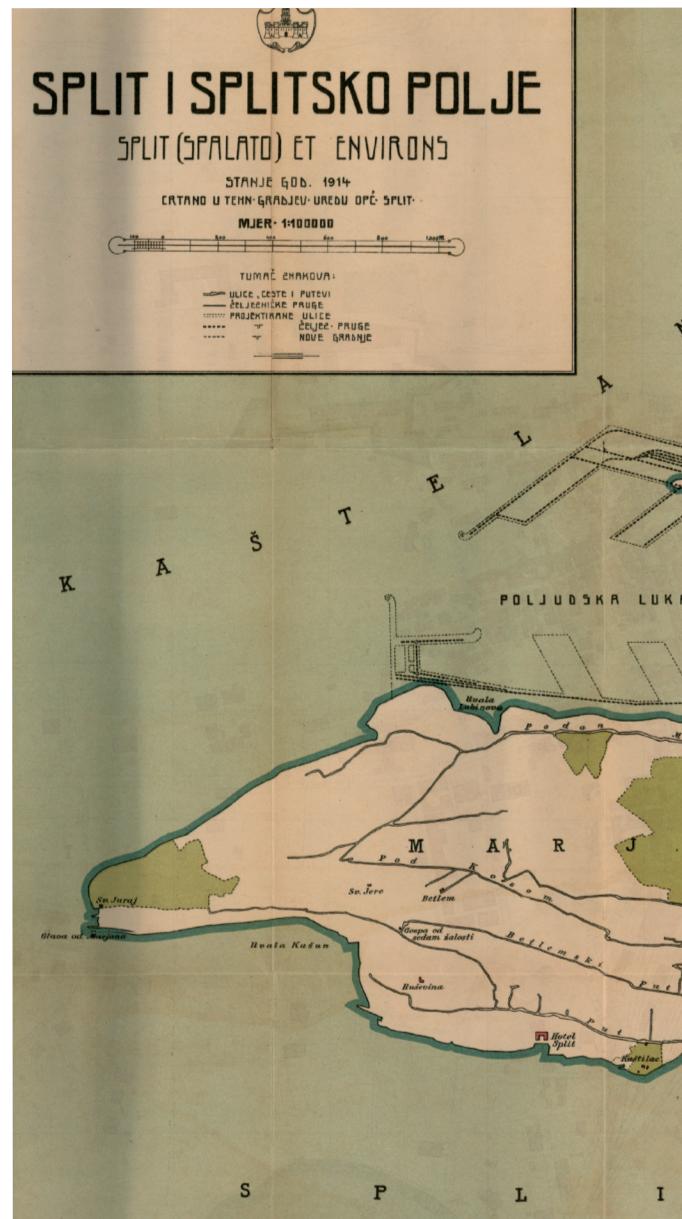

Tako ljudski i tako razumljivo. Pristupajući osobnom arhivu Petra Senjanovića, koji je pohranjen u splitskoj Sveučilišnoj knjižnici, impresionirani smo brižljivošću kojom je Senjanović prikupio obilje građe o problemima s kojima se grad Split suočio u presudnom trenutku transformacije iz malog gradića na dalekoj periferiji moćne Austro - Ugarske monarhije u središte cijele priobalne regije i ključne točke novoformirane državne tvorbe. Ljudski je razumljivo Senjanovićevo nastojanje da se pomnim arhiviranjem svakog vlastitog rukopisa, ponekog službenog dopisa, komentara, bilješke ili novinskog članka za budućnost petrificira osobna važna, možda i presudna, uloga u kreiranju splitske budućnosti. Činjenica jest da je Senjanović, dužnostima koje je obavljao i autoritetom kojeg je imao, uistinu i odigrao vrlo upečatljivu ulogu u profiliranju razvoja Splita u razdoblju između dva svjetska rata. Ali značenje tog arhiva, pa i sama činjenica da taj arhiv danas uopće i postoji, daleko nadilazi to izvorno autorovo nastojanje i to zbog okolnosti koje Senjanović nikako nije mogao predvidjeti: naime, budući da je nesretnim spletom događanja arhiv grada Splita uništen u požaru tijekom Drugog svjetskog rata, Senjanovićev osobni arhiv postao je jednim od rijetkih uščuvanih izvornih dokumenata o izgradnji grada u tim turbulentnim međuratnim godinama.

Gotovo nevjerojatno široko područje interesa i djelovanja u kojem se kretao Petar Senjanović obuhvaća arhitektonsko projektiranje, urbanističko planiranje i velike infrastrukturne projekte prometnica – u prvom redu željezničke mreže, kako u gradu, tako i na cijelom prostoru tadašnje države.

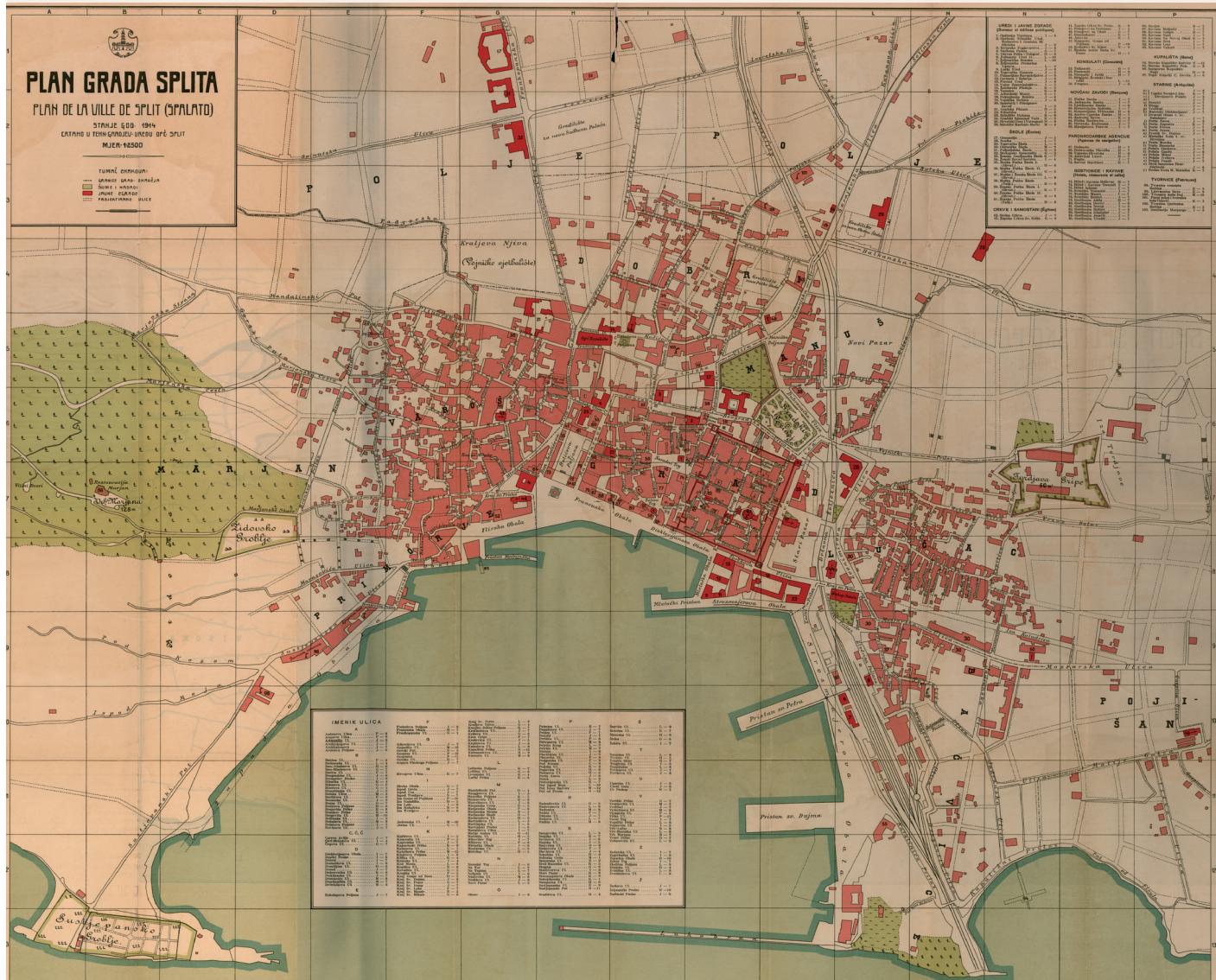
Regulacijski plan grada Splita, 1914.
(Pojednostavljeni prikaz. "Urbs", 6: 28, Split).

Plan grada Splita, 1914. (s idejnom postavkom regulacije grada; neslužbene smjernice razvoja) (Petar Senjanović s grupom stručnjaka, 1914.).

K tome, Senjanovića nalazimo u Splitu gotovo svugdje: i općinski je vijećnik, i voditelj tehničkog ureda, i član tzv. Uresnog povjerenstva, i posebnog Povjerenstva za Dioklecijanovu palaču, i član uprave Društva inžinira i arhitekata u Kraljevini Dalmaciji te kasnije splitske sekcije U.J.I.A, član žirija niza arhitektonskih natječaja pa i onih najintrigantnijih, kao što su oni za zgrade uz južni zid Dioklecijanove palače (1922) i za regulacijski plan Splita (1924). Istupa u javnosti, sudjeluje u polemikama, objavljuje komentare u dnevnom tisku.

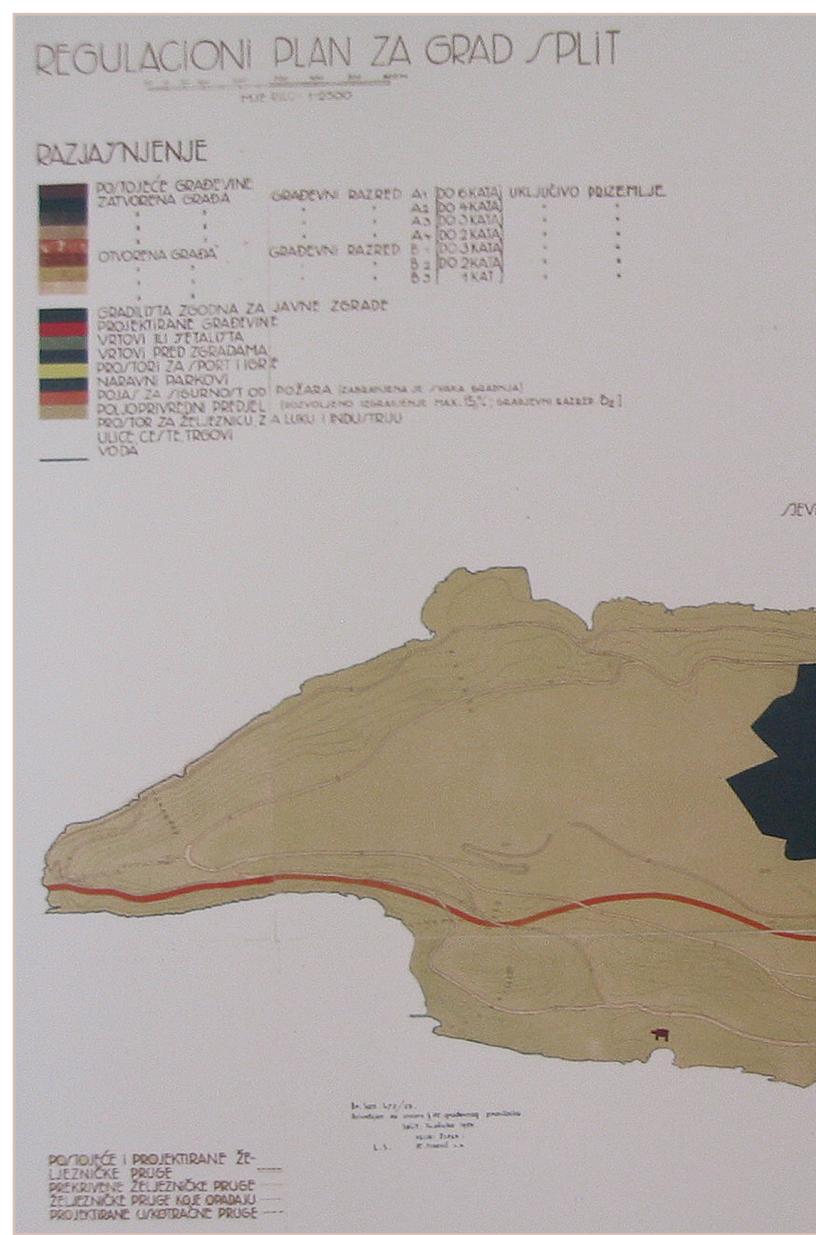
Plan grada Splita, 1914. (s idejnom postavkom regulacije grada; neslužbene smjernice razvoja) - pozadina plana s prikazom centra grada

(Petar Senjanović s grupom stručnjaka, 1914.).

Urbanistička dionica njegovog profesionalnog djelovanja promovira ga nositeljem izrade prvog suvremenog urbanističkog plana Splita 1914.godine. Proceduru izrade tog plana nije danas moguće dokumentirano objasniti; istraživači koji su se na temelju oskudnih izvora bavili tom temom prihvataju pretpostavku da je Senjanović gotovo zloupotrijebio prigodu tiskanja Plana grada da bi u taj plan ucrtao elemente regulacije buduće gradogradnje, kako ju je tada sagledavala gradska uprava. Za takvu ocjenu nemamo dostatnih podataka pa ju treba uzeti s velikim oprezom. No, činjenica je da se Split daljnjih četvrt stoljeća u znatnoj mjeri izgrađivao upravo po smjernicama iz tog posve neslužbenog planskog dokumenta; budući da je proces izrade službene nove regulacije prolazio u razdoblju između dva rata teško savladive tjesnace proceduralnih trauma, Split je, čak i u osvitu Drugog svjetskog rata, i dalje bio bez službeno prihvaćenog urbanističkog plana.

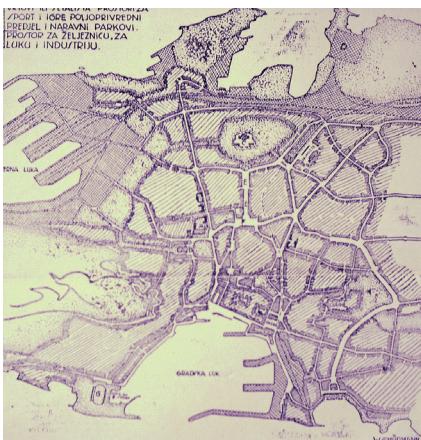
Senjanović je tijekom cijelog tog međuratnog razdoblja bio bitna figura splitskog urbanizma. Planom iz 1914. godine sagledao je budući razvoj gradskih infrastrukturnih megaprojekata: gradske luke, teretne luke u Poljudu, željezničke mreže i mreže kolnih prometnica te naznačio prostor novih rezidencijalnih zona u prostoru dotadašnje gradske periferije. U tom njegovom prvom ambicioznom iskoraku u područje urbanizma, jasno se može očitati prekomjerno nastojanje da se problem kompleksnog gradskog fenomena jednoznačno razriješi snažnim infrastrukturnim intervencijama u gradski areal. Rukopisi uščuvani u Senjanovićevu arhivu ukazuju da je upravo on, od strane gradske uprave delegiran u regulacijski odbor, odigrao bitnu ulogu i u definiraju programu budućeg međunarodnog arhitektonskog natječaja za novi regulacijski plan Splita. Naime, gradска uprava, na čelu sa gradonačelnikom dr. Tartaglijom, odredila je da se do tog novog plana razvoja Splita dođe putem međunarodnog natječaja (1924.), a Senjanović se pritom oslonio na recentna iskustva s takvim srodnim natječajima za neke druge gradove u tadašnjoj državi te je istim tragom realizirao i suradnju s pojedinim istaknutim europskim urbanistima koji su pozvani da sudjeluju u radu ocjenjivačkog suda splitskog natječaja. Iz Senjanovićevih bilješki iščitava se njegova zauzetost za hvatanjem koraka sa aktualnim dosezima urbanističke misli u europskom prostoru; ovim natječajem jedan – ma koliko značajno obilježen Dioklecijanovom palačom – ipak mali gradić, na velika vrata izlazi na europsku arhitektonsku scenu.

Schürmannov regulacijski plan 1924.-1925.
Muzej grada Splita, br. inv. 4333.

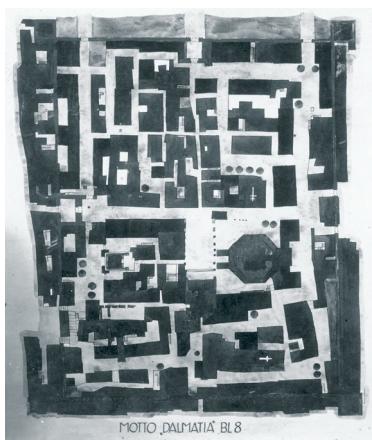
Senjanović organizira tzv. „tehnički rad“ odbora za izradu projektnog programa natječaja. U prvom redu on i dalje inzistira na definiranju temeljnih prometnih funkcija: namjenskoj specifikaciji luka, definiranju funkcije i lokacije željezničkih terminala te mreži glavnih kolnih trasa. Pritom je zanimljivo pratiti način na koji on s jedne strane nastoji afirmirati ranije sagledavanje istih tema, a pritom, s druge strane, pojedine uočene propuste, nedorečenosti ili pretjerivanja u tim razmišljanjima sada redefinirati ili pak ostaviti natjecateljima slobodu u nuđenju posve novih rješenja.

Schürmannov regulacijski plan
1924.-1925.
Pojednostavljeni prikaz. ("Novo
Doba", 314., 25.XII.1925.)

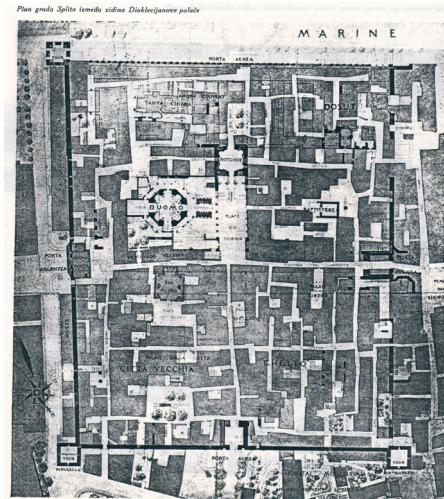
Schürmannov regulacijski plan 1923.
Natječajni rad. (Fotografija. Arhiv Petra
Senjanovića, manuscripta 127).

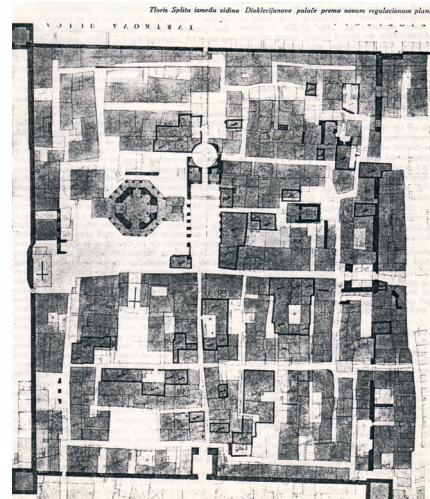
Schürmannov regulacijski plan 1923.
Natječajni rad, plan uređenja Dikleci-
janove palače.
(Fotografija. Arhiv Petra Senjanovića,
manuscripta 127).

NATJEČAJ ZA REGULACIJSKI PLAN GRADA SPLITA (1923.-1924.)

Raspisivanje natječaja:	22.06.1923.
rok za predaju radova:	30.04.1924. (produžen do 01.09.1924.)
žiriranje:	16.-20.10.1924.
raspisivač natječaja:	Općinsko upraviteljstvo grada Splita
predmet natječaja:	regulacijski plan grada Splita
karakter i nivo natječaja:	opći - internacionalni
ocjenjivački sud:	dr. Ivo Tartaglia dr. Frane Bulić prof. dr. Hermann Jansen, inž. arh., Berlin prof. Leon Jaussely, inž. arh., Pariz inž. Mate Jurković, Zagreb inž. arh. Fabijan Kaliterna inž. Lovre Manola inž. Petar Senjanović dr. Jozo Arambašin inž. arh. Danilo Žagar inž. Dane Matošić

Plan Splita između zidina Dioklecijanove palače. (Karaman, Lj. (1939.), Regulacijski plan grada i Dioklecijanove palače u Splitu, "Glasnik Primorske banovine", 5: 90-95, Split)

Tlocrt Splita između zidina Dioklecijanove palače prema novom regulacijskom planu. (Karaman, Lj. (1939.), Regulacijski plan grada i Dioklecijanove palače u Splitu, "Glasnik Primorske banovine", 5: 90-95, Split)

predviđeni iznos nagrada:

- I. nagrada: 80.000 Din
- II. nagrada: 50.000 din
- III. nagrada: 30.000 Din
- 3 otkupa po 20.000 Din

broj pristiglih radova: 19

rezultati:

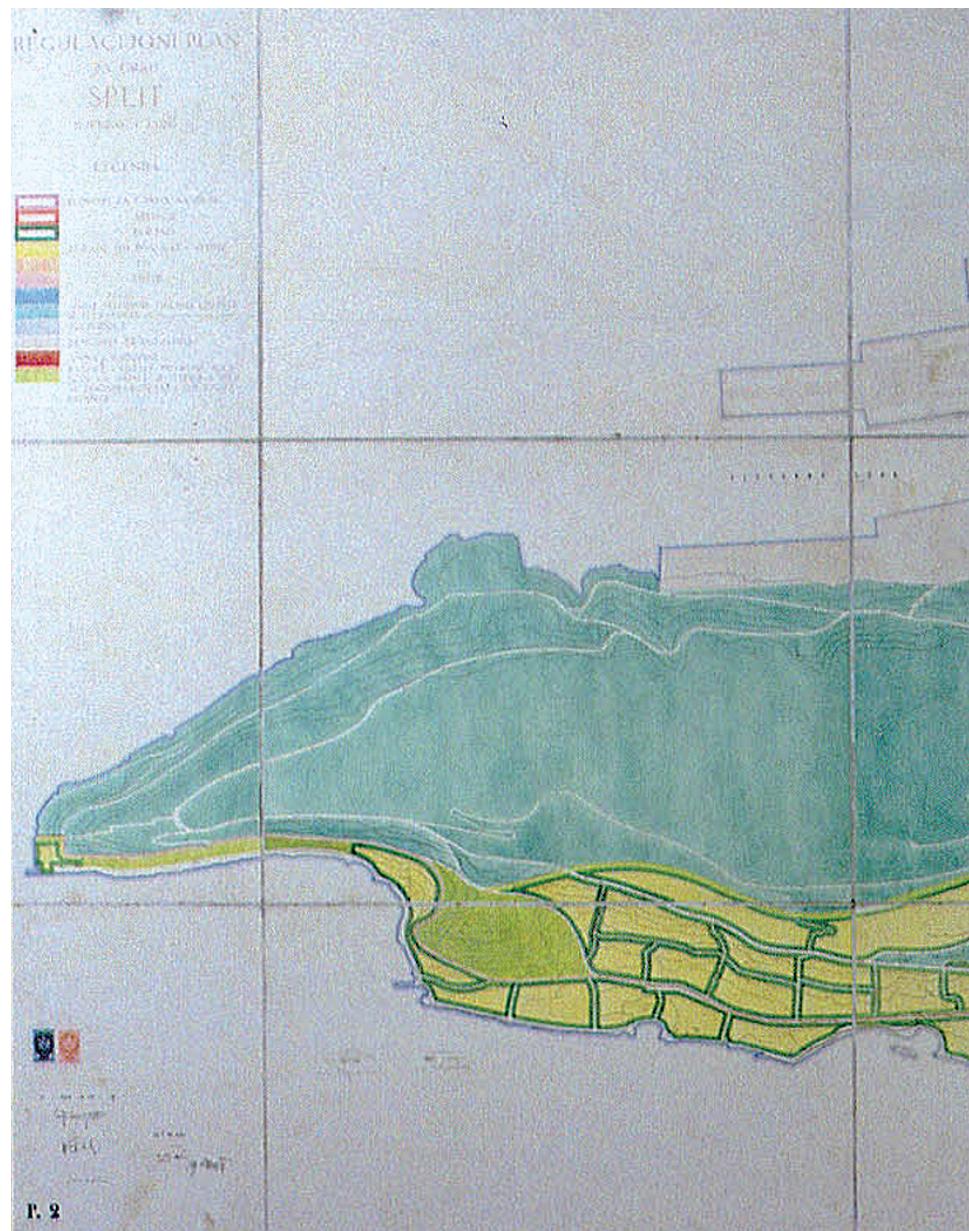
- I. nagrada nije dodijeljena
- II. i III. nagrada (spojene i podijeljene; po 40.000 Din):
  - Werner Schürmann, Haag ("Dalmatia")
  - Erwin Böck, Alfred Schmid, Fritz Zotter, Max Theuer, Beč ("Portus Aureus")
  - otkup: - Alfred Keller, Beč ("Nema Splita do Splita")
  - Alexandre Davidesco, Roger Bolomey, Jean Al. Davidesco, Bukurešt ("Clarté")
  - Josip M. Kodl ("Oj Mrljane") - K. Hoffmann, F. Augenfeld, Beč ("Mir")
  - ..., Beograd ("Car Dioklecijan")

Na temelju arhivske građe vidljivo je da Senjanović pomno prati svaku etapu provedbe ovog natječaja; ne samo da je u svim bitnim sastavnicama definirao program natječaja, nego je i član ocjenjivačkog suda, a time i izvjestitelj za pojedine pristigle radove. U arhivu ovo je možda i najzanimljiviji dio građe. Senjanovićevo rukopisi obuhvaćaju opise pojedinih prispjelih radova; kako nam sami radovi danas nisu dostupni, Senjanovićevo opširni komentari jedini su - mada samo tekstualni - pokazatelj različitih ponuđenih rješenja. Priložena je čak i bilježnica u kojoj Senjanović registrira pojedine zanimljive momente žiriranja radova pa tu nalazimo i (već objavljenu) poznatu križaljku u kojoj on navodi kako je koji član žirija preliminarno glasovao za koji rad. Građa iz ovog dijela arhiva omogućava nam da, barem u bitnim dijelovima, rekonstruiramo sudionike i laureate ovog natječaja te sam tijek žiriranja; riječ je uistinu o zanimljivom arhitektonskom štivu.

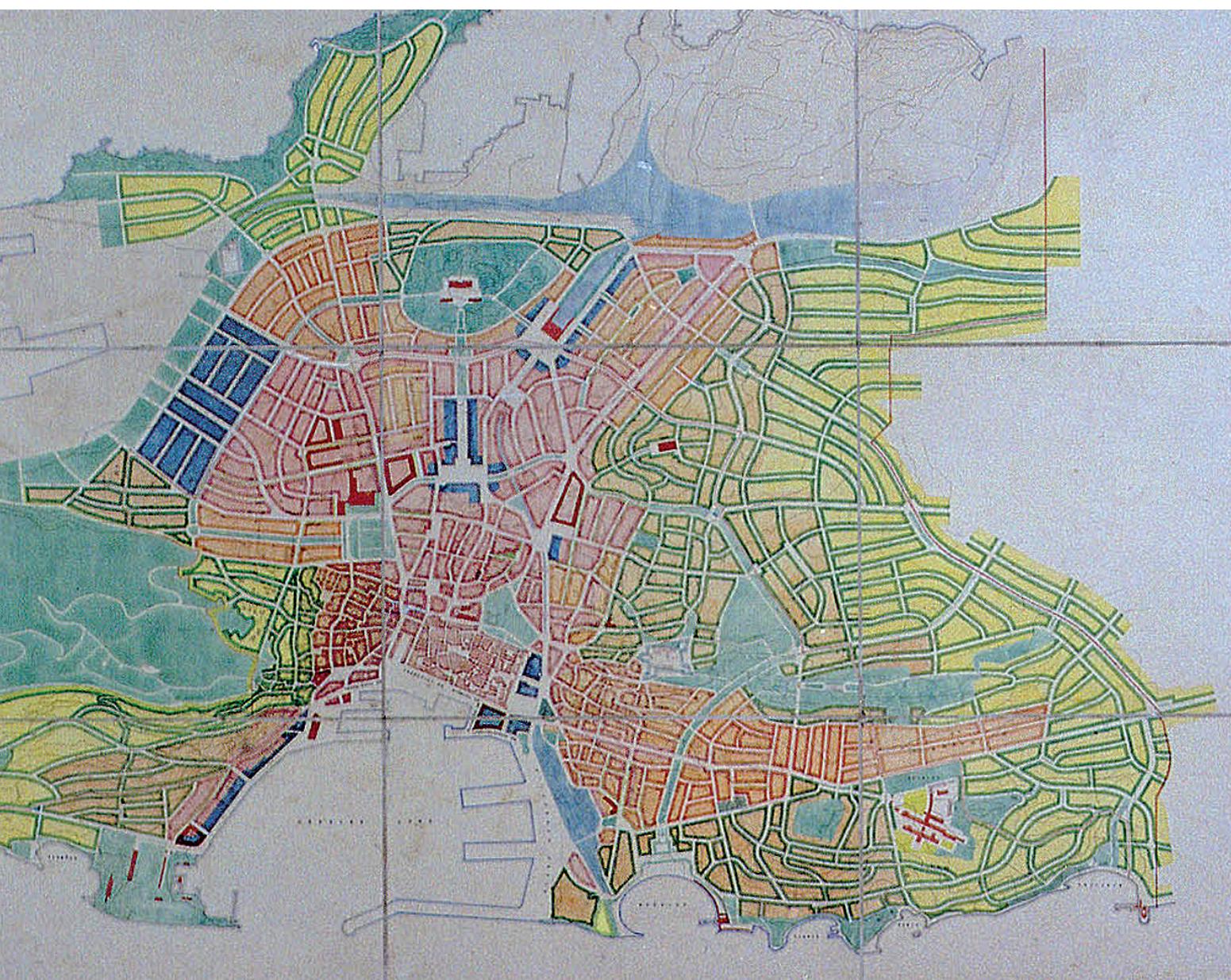
I u Senjanovićevim rukopisima, ali i u tadašnjim komentarima objavljenim u tisku nalazimo gotovo jednoglasno mišljenje da natječaj na žalost nije polučio očekivane rezultate i da nije dao rješenje za novu splitsku regulaciju. Imajući u vidu dugotrajnu, sveobuhvatnu i skupu pripremu i provedbu ovog ambicioznog pothvata, bilo je to sigurno razočaravajuće za javnost, za gradsku upravu, ali i za samog Senjanovića. Negativne ocjene cijelog posla polaze u prvom redu od stava da su se prethodno trebale definirati ključne strateške odrednice za razvoj i izgradnju grada, a tek nakon toga, natječajem, doći do urbanističke detaljnije razrade regulacije. Problematizira se čak i svrhovitost pozivanja inozemnih natjecatelja i članova žirija, što se može ocijeniti neobičnim u u lokalno obojenoj zajednici. U nekim komentarima jednim pravim rezultatom natječaja, gotovo sarkastično, ističe se tek to da su natjecatelji pokazali ne što se treba, nego baš što se ne smije u Splitu izgraditi.

U cijeloj toj priči gradска uprava, pri čemu je Senjanović imao neprijeporno važnu ulogu, zapravo je dosta uspješno ipak kapitalizirala provedeni natječaj. Iako žiri nije dodijelio prvu nagradu, razrada regulacijskog plana povjerena je jednom od dvojice autora koji su podijelili drugu nagradu – nizozemskom arhitektu Werneru Schürmannu. On je tijekom 1925. godine izradio taj prvi splitski urbanistički plan, u mnogim elementima ipak se oslonivši na svoj natječajni projekt, ali uz intenzivnu suradnju sa gradskim vlastima.

Kasnije će profesionalni put odvoditi Senjanovića sve više prema području lučkih i željezničkih infrastrukturnih zahvata te ga udaljiti od arhitektonskih i urbanističkih tema. No ipak, on ostaje trajno zauzet splitskim prostorom i želi sudjelovati u razrješavanju pojedinih urbanističkih dilema. A tih dilema kako ni tada, a tako ni danas, nikada nije nedostajalo.

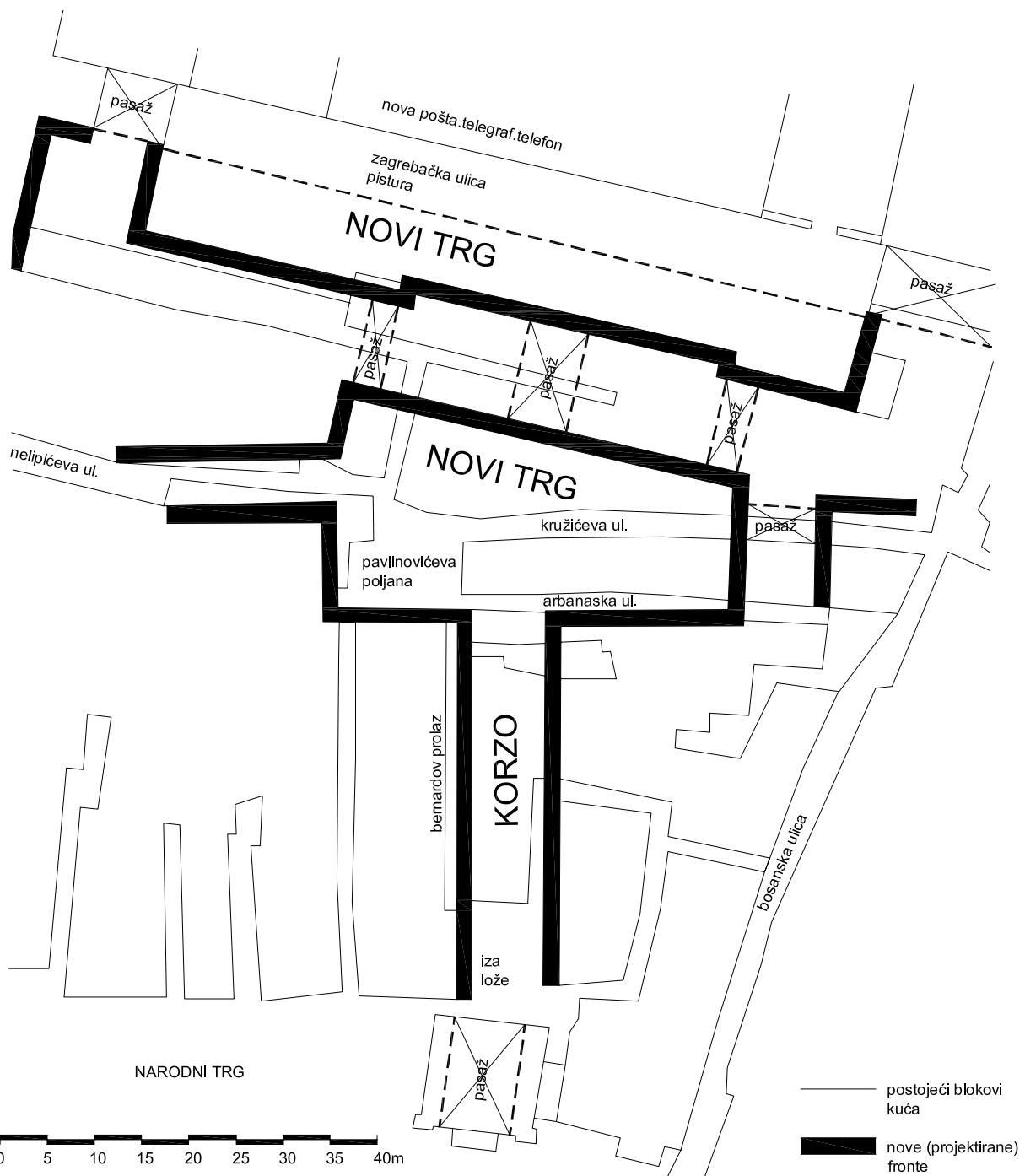
Regulacijski plan Splita, izvorno mjerilo 1:2500, 1937.
(Muzej grada Splita).

Takva prigoda ukazala se tijekom tridesetih godina kada se, gotovo kao lokalna sapunica, kroz splitsku javnost provlačila tema izgradnje banske palače u gradskoj luci, na lokaciji zgrade Lučke kapetanije ispred južnog pročelja Dioklecijanove palače. Nema podataka da je Senjanović sudjelovao u toj odluci gradske i banske uprave, kao ni u provedbi arhitektonskog natječaja za projekt te zgrade. Ali uključio se naknadno, kada je gradska javnost i struka oštro osudila takav neprimjeren izbor lokacije i izgradnju koja bi trajno degradirala kompleks same Dioklecijanove palače. Sredinom tridesetih godina birana je lokacija za spomenik kralju Aleksandru I pa je u to vrijeme Josip Smislaka predložio rješenje za oba ta

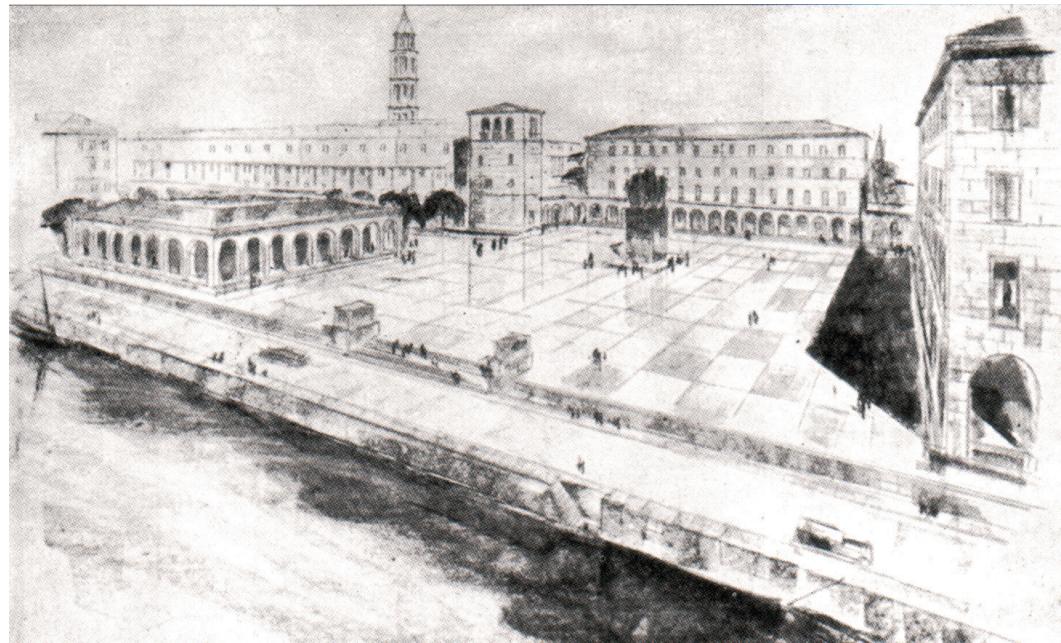

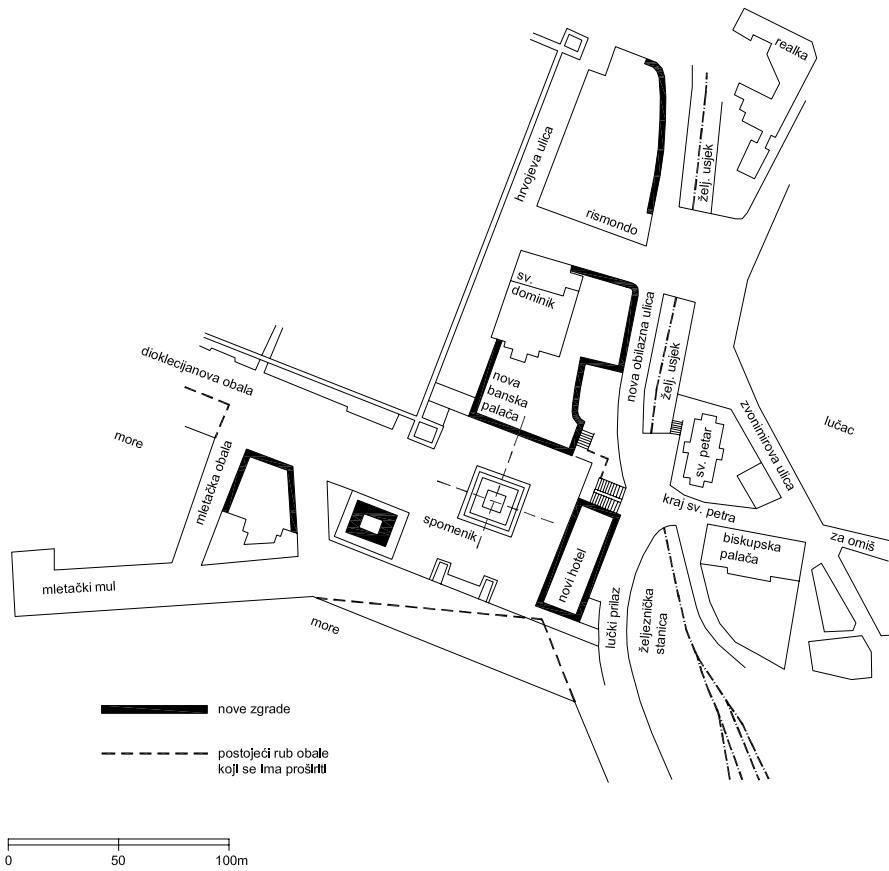
pitanja izgradnjom posve novog, „reprezentativnog“ trga uz jugoistočni kut Dioklecijanove palače. Ovim prijedlogom spomenik bi se podigao na novom trgu, kojeg bi formirale nove zgrade banske palače, hotela i umjetničkog paviljona. Ideju su projektantski osmislili Petar Senjanović i zagrebački arhitekt Josip Pičman (koji je ranije bio sudjelovao na arhitektonskom natječaju za bansku palaču). Ovaj zajednički projekt bio je vrlo brižljivo elaboriran, predstavljen splitskoj javnosti i gradskim vlastima pa je čak 1935. godine tiskana i brošura sa opisom projekta i nacrtima („Studija ing. Petra Senjanovića uz arhitektonsku suradnju arh. ing. J. Pičmana za situiranje Nacionalnog spomenika i nove banovinske palače u Splitu“). Pozitivno sagledavanje ovog Senjanovićevog projekta proizlazilo je iz općeprihvaćenog stava da jedan grad treba radikalne i široke projekte bez okljevanja, jer se vremenom s izgradnjom nepovratno zatvaraju njegove prostorne mogućnosti. Iako nije do kraja otklonio pitanje konkuriranja novih zgrada Dioklecijanovoj palači, ovaj projekt sigurno je bio daleko prihvatljivije rješenje nego lociranje banske palače ispred Dioklecijanove Palače i to u gigantskim volumenima i visinama, kako je predlagano programom ranijeg natječaja, a bio je znatno i logičniji nego posve nerazumljive i neprihvatljive neoklasističke zamisli kipara Ivana Meštrovića.

Petar Senjanović i Josip Pičman: Perspektivni izgled novog trga na istočnom kraju Stare obale, 1935.

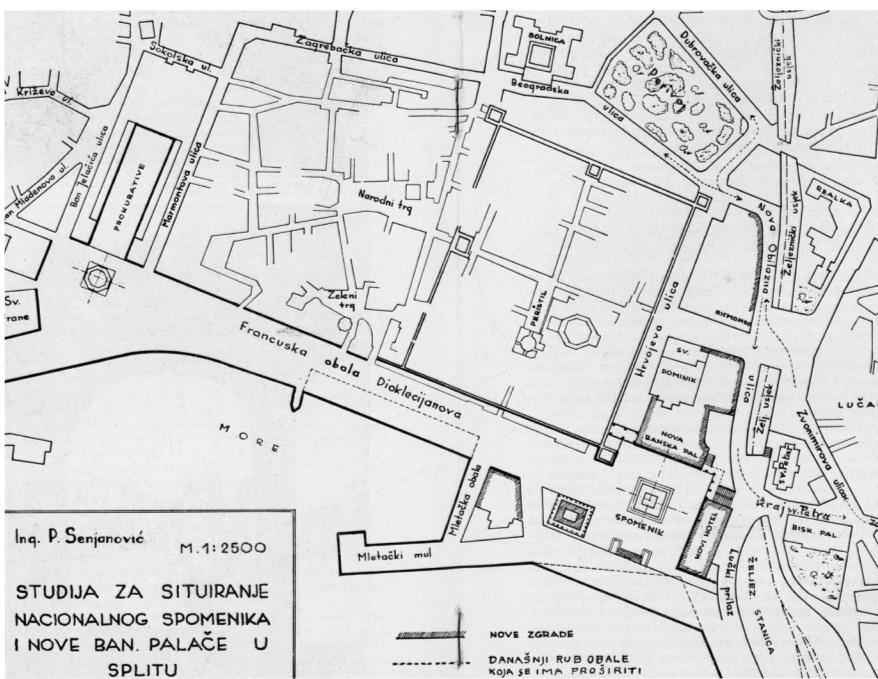
Senjanović, P. (1935), Studija za situiranje Nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu (uz arhitektonsku suradnju arh. ing. J. Pičmana), Jugoslovenske štampe d.d., Zagreb).

Studija za situiranje Nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu. 1935.

(Izrađeno po nacrtu iz: Senjanović, P. (1935), Studija za situiranje Nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu (uz arhitektonsku suradnju arh. ing. J. Pičmana), Jugoslovenske štampe d.d., Zagreb).

Nacrtu iz: Senjanović, P. (1935), Studija za situiranje Nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu (uz arhitektonsku suradnju arh. ing. J. Pičmana), Jugoslovenske štampe d.d., Zagreb).

Kada se, pak, nova zgrada Banske uprave ipak srećom izgradila na posve novoj lokaciji (na zapadnoj obali gradske luke), ali po projektu koji je u splitskoj javnosti izazvao podijeljene ocjene, javio se Senjanović u dnevnom tisku nevjerovatno oštrim i provokativnim tekstom u kojem vrlo teškim rječnikom *krsti* autore projekta i žiri koji je odabrao takvo rješenje.

Godine 1939. Senjanović je objavio još jedan urbanistički prijedlog, manje reprezentativan, ali na osjetljivoj lokaciji u povjesnoj jezgri grada. Riječ je o projektu stvaranja novog manjeg trga u prostoru između Piture i Iza lože, u cilju proširenja poslovno - trgovačke zone oko Narodnog trga. U arhivskom spisu *Mnjenje inž. P. Senjanovića o mogućnostima buduće građevne djelatnosti u Splitu* iz 1919. godine spominje se ranija zamisao dr. Bajamontija, na osnovu koje je 1914. godine Općinsko Upraviteljstvo izradilo osnovu regulacije gradskog predjela između Narodnog trga i Piture. Senjanović u novom regulacijskom planu vidi idealnu mogućnost za ostvarenje ove ideje koju je omelo ratno razdoblje. Glavni cilj ovog prijedloga bilo je otvaranje što dulje fronte za nove javne i poslovno - trgovačke sadržaje, koji bi se ostvarili uključivši između ostalog i mehanizme eksproprijacije. Senjanović favorizira intervencije povećanja kapaciteta centralnih gradskih sadržaja u prostornom okviru stare gradske jezgre, argumentirajući takav stav faktorima navike, kontinuiteta razvoja grada te naposljetku tradicijom.

Iako ni Smislaka – Senjanović - Pičmanov projekt za Rivu, ni Senjanovićev prijedlog za povjesnu jezgru nisu ni u jednom dijelu realizirani, oni su dokaz barem za dvije tvrdnje. Uza sve obvezne i poslove koji su ga vodili ka drugim područjima djelovanja, pa čak i do dominantskog sudjelovanja u vlasti tadašnje države, Senjanović uvijek ostaje arhitekt i graditelj te ostaje trajno u vezi sa splitskim prostorom. Sve je to tako ljudski i tako razumljivo.

dr. sc. Robert Plejić

- PETAR SENJANOVIĆ I STUDIJA ZA SITUIRANJE NACIONALNOG SPOMENIKA I NOVE BANOVINSKE PALAČE U SPLITU
- PETAR SENJANOVIĆ I PLAN IZ 1914. GODINE
- IVAN MEŠTROVIĆ I SPOMENIK OSLOBOĐENJA U SPLITU
- JOSIP PLEČNIK I PRIJEDLOG ZA REGULIRANJE SPLITSKE OBALE
- NATJEČAJ ZA BANSKU PALAČU 1930. GODINE
- JOSIP SMODLAKA I PITANJE NARODNOG SPOMENIKA
- PETAR SENJANOVIĆ, JOSIP PIČMAN I STUDIJA 1935. GODINE
- POST FESTUM 1936. - 1939.

(3)

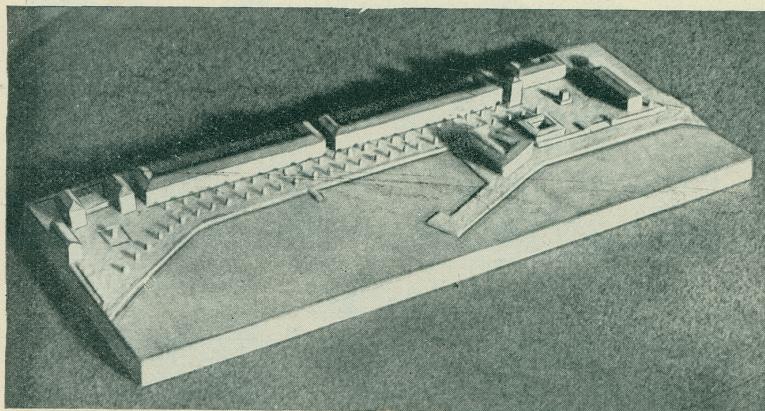
1935

STUDIJA

ING. P. SENJANOVIĆA

UZ ARHITEKTONSKU SARADNNU

ARH. ING. J. PIČMANA

ZA SITUIRANJE
NACIONALNOG SPOMENIKA
I NOVE
BANOVINSKE PALAČE
U SPLITU

TISAK: JUGOSLOVENSKE ŠTAMPE D. D., ZAGREB

PETAR SENJANOVIĆ ISTUDIJA ZA SITUIRANJE NACIONALNOG SPOMENIKA I NOVE BANOVINSKE PALAČE U SPLITU

Jedna od najintrigantnijih i najkompleksnijih epizoda višeslojnog stvaralačkog opusa Petra Senjanovića je zasigurno njegov angažman u izradi Studije za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu. Okolnosti nastanka Studije, prijedlozi, projekti i rasprave koji su joj prethodili odnosno utjecali na njene elemente, zrcalili su brojne naslijedene probleme prostornog razvoja grada Splita. Tako je razmišljanje o uređenju zapuštenog sklopa baroknih lazareta, uz koje je pred kraj 19. stoljeća izgrađena arogantna zgrada Lučke kapetanije, uvijek uključivalo potrebu uklanjanja dijela građevina radi bolje prezentacije antičkog pročelja, ali i potrebu rješavanja čitavog niza prometnih i funkcionalnih problema ovog prostora na kontaktu grada i luke.

Pitanje pozicioniranja nacionalnog spomenika samo je katalizator u procesu uređivanja istočnog dijela gradske rive, regulacije obale, rušenja i nove izgradnje na prostorima južno od Pazara, a novi programi izgradnje reprezentativne zgrade Banovinske uprave i hotelskih kapaciteta direktno korespondiraju sa samosviješću i ambicijama vremena. Splitska događanja na prijelazu dvadesetih i tridesetih godina prošlog stoljeća, impregnirana političkim i nacionalnim zanosima na osobit su način otvorila urbanističke i arhitektonске teme ostvarivanja i uređenja javnog gradskog prostora te oblikovanja slike grada s morske strane.

Čitava saga događanja, akcelerirana vrućim raspravama o ovim temama, uključila je najeminentnija imena stručnog i javnog života, izazvala intenzivno praćenje javnosti i medija, s reakcijama koje su varirale od razočaranja do oduševljenja građanstva, ali i stručne i političke javnosti te, nakon svega, opet tako za Split karakteristično, vrhunac doživjela potpunim obratom, napuštanjem kompletne ideje prostornog zahvata i preseljenje teme izvan žarišta šire javnosti.

Etape razvoja ideja sadržanih u Studiji moguće je i potrebno sagledati analizom aktivnosti, rasprava i prijedloga koji su prethodili izradi Studije, odnosno direktno odredili neke od njenih osnovnih elemenata.

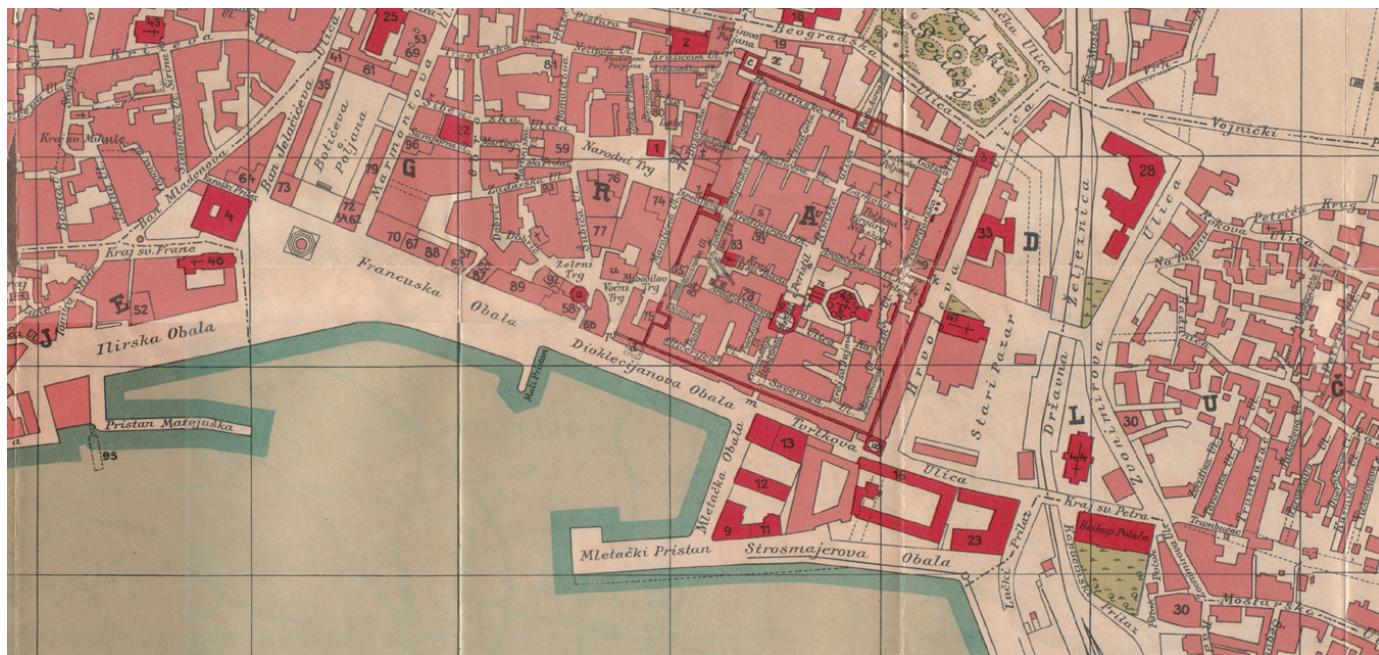

Perspektivni prikaz Splita iz 1926. godine - Mentor plan, detalj

PETAR SENJANOVIĆ I PLAN IZ 1914. GODINE

Već je Senjanović u svom Planu grada iz 1914. godine (koji je sadržavao i elemente regulacijskog prostornog plana, a prema kome se Split izgrađivao dvadesetak godina) predviđao značajne intervencije u prostoru luke, a time i u slici grada s mora. Najveće su se promjene najavljuvale na zapadnoj obali luke gdje planira izvođenje tri nova velika operativna gata, postavljena okomito na obalu i opremljena željezničkom infrastrukturom koja stiže Varoškim tunelom u ovaj dio luke. Četvrti gat oblikuje se u lukobran u pravcu onoga kod zgrade Kapetanije te zatvara unutrašnji dio luke – proširenu lučicu Matejuška i povjesnu luku pred Palačom. Znatno nasipanje Senjanović predviđa na prostoru današnjeg hotela Ambasador i u akvatoriju istočno od njega, a predviđa i nasipanje dijela Francuske obale – zapadnog dijela rive, od crkve Sv. Frane do „malog mula“ za cca 25 metara, čime se planiralo značajno povećanje javnog prostora na obali. Na neposrednu lokaciju kasnije Studije odnose se i predložene intervencije proširenja nasipanjem prostora južno od zgrade Kapetanije (Gat Sv. Nikole i Obala Lazareta), kao i prijedlog provođenja nove ulice – izlaza na more kroz sklop Lazareta – u produžetku Hrvajeve ulice. Prometni izlaz s rive prema istoku je cesta između crkve Sv. Petra i Biskupove palače, koju Senjanović planira probiti kroz dijelove pučkog naselja Lučac do ulice „Iza Koludrica“ (trasa današnje Zvonimirove ulice). Na sjevernoj strani Pazara otvara novu cestu prema sjeveru i spaja je s ulicom uz Đardin (današnja ulica Kralja Tomislava), želeteći osigurati protočnost prometa s obje strane željezničkog usjeka. Dio ovih elemenata, posebno prijedloga prometnih rješenja iz Plana, Senjanović ažurira dvadeset i jednu godinu kasnije, radeći na prijedlogu Studije.

Plan iz 1914. godine i Studiju iz 1935. godine povezuje i angažman dr. Josipa Smodlake, pravnika i istaknutog političara, brata Senjanovićeve supruge Melanije. Publikacija s Planom grada koji se smatra i prvim sačuvanim urbanističkim dokumentom grada Splita, objavljena 1914. godine sadržavala je i kratki uvodni tekst o gradu s popisom ulica. Autor ovih priloga bio je upravo Smodlaka, koji je tako bio sudionikom izrade i objavljivanja prvog regulacijskog prostornog plana Splita, a dvadesetak godina kasnije i inicijator jednog od najzrelijih prijedloga uređenja centralnog gradskog prostora kojeg je Senjanović s Pičmanom razradio u Studiji.

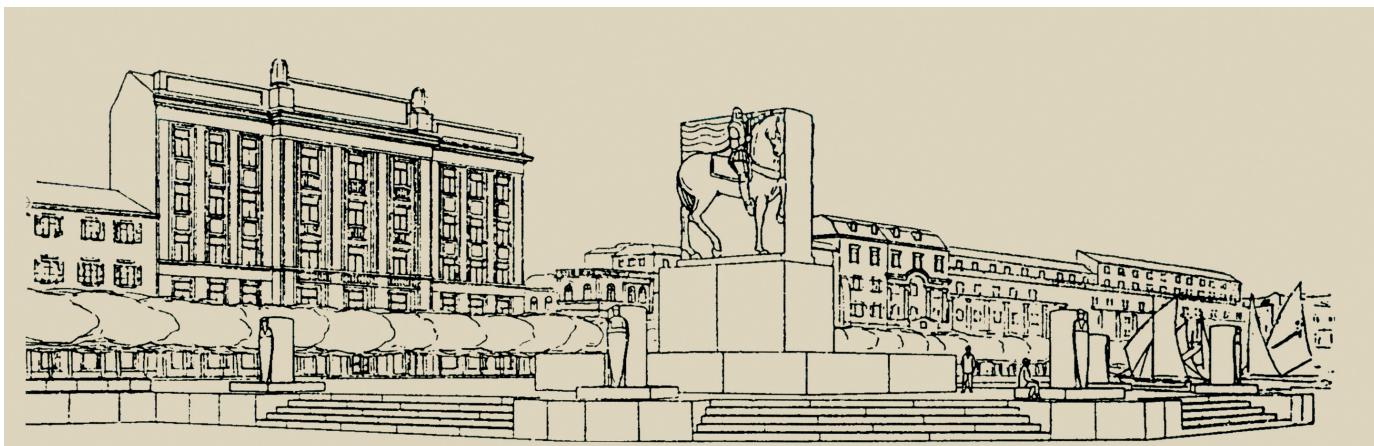

Petar Senjanović: Plan grada Splita, detalj, 1914.

IVAN MEŠTROVIĆ I SPOMENIK OSLOBOĐENJA U SPLITU

Ideja o podizanju nacionalnog spomenika, koji bi trebao obilježiti oslobođenje od vjekovne tuđinske vlasti i ujedinjenje čitavog naroda od Jadranu do preko Dunava u nezavisnoj državi prisutna je od samog formiranja Kraljevine SHS.

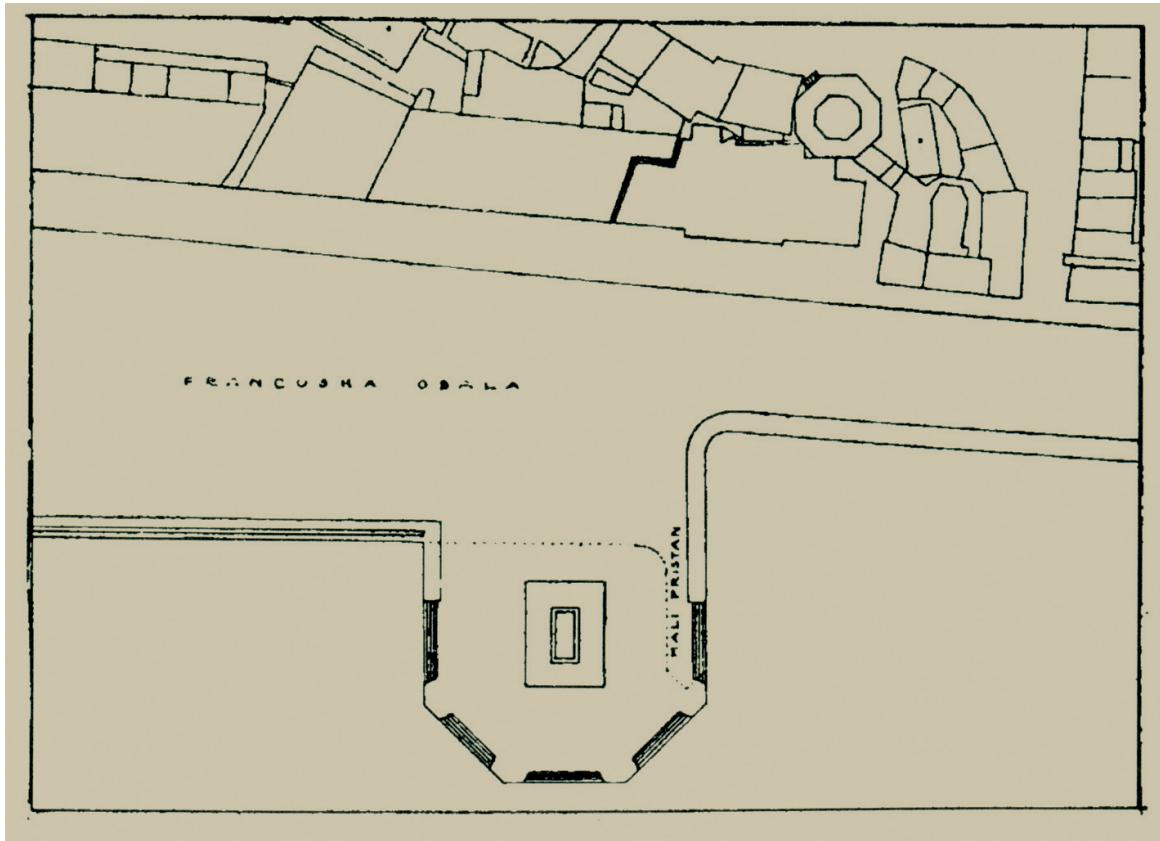
Nakon poratnih podjela, ustupaka Italiji i komadanja obalnog prostora, odabir Splita za izgradnju centralnog nacionalnog spomenika nametao se kao logičan i imao je brojne, ne samo političke, zagovornike. Poseban odbor splitske Gradske uprave, osnovan 1925. godine, povjerio je Ivanu Meštroviću izradu idejne osnove i projekta ovog spomenika. Meštrović je neosporni autoritet, gotovo predestiniran za ovakav zadatak, agilni rektor zagrebačke Akademije, nacionalni umjetnik s

Ivan Meštrović: Spomenik „Kraljev kamen“ na obali u Splitu, prijedlog – pogled s mora, 1928.

projektima epskih dimenzija, a njegove veze s korijenima, Dalmacijom i Splitom, posebno su intenzivne i snažne. Seljenje njegovog mladenačkog spomenika Luki Botiću iz 1901. godine s Prokurativa na Marijanski vrh 1921. godine i postavljanje spomenika Marku Maruliću (uz arhitektonsku suradnju Josipa Kodla) 1925. godine pred Palačom Milesi izazivaju veliku pažnju splitske javnosti.

Prijedlog za nacionalni spomenik oslobođenja Meštrović je izradio 1928. godine uz suradnju arhitekta Harolda Bilinića, svog stalnog suradnika, sina vlasnika poznate splitske klesarske radionice u kojoj je učio i mladi Meštrović. Prema pisanju Ive Tartaglie, Meštrović je spomenik nazvao „Kraljev kamen“ i pozicionirao ga na današnjoj Obali Hrvatskoga narodnog preporoda, na prostranom platou nastalom nasipanjem zapadne strane „malog mula“. U središtu platoa postavio je visoki monolitni kubus s dubokim reljefima konjaničkih figura kraljeva na stranama - prvog hrvatskog kralja Tomislava i prvog jugoslavenskog kralja Petra. Na vrhovima poligonalnog platoa bili su predviđeni kameni stupovi, a između njih ukupno pet stubišta koja se spuštaju prema moru. Istaknuta pozicija spomenika u središnjem dijelu gradske luke, ispred Mletačkog kaštela s otvorenim vizurama na ulaz u luku i Splitska vrata, sadržavala je jak simbolički sloj potenciran secesijskim stilizacijama i dosljednim oblikovnim izričajem. Ovaj prijedlog otvorio je temu povezivanja i

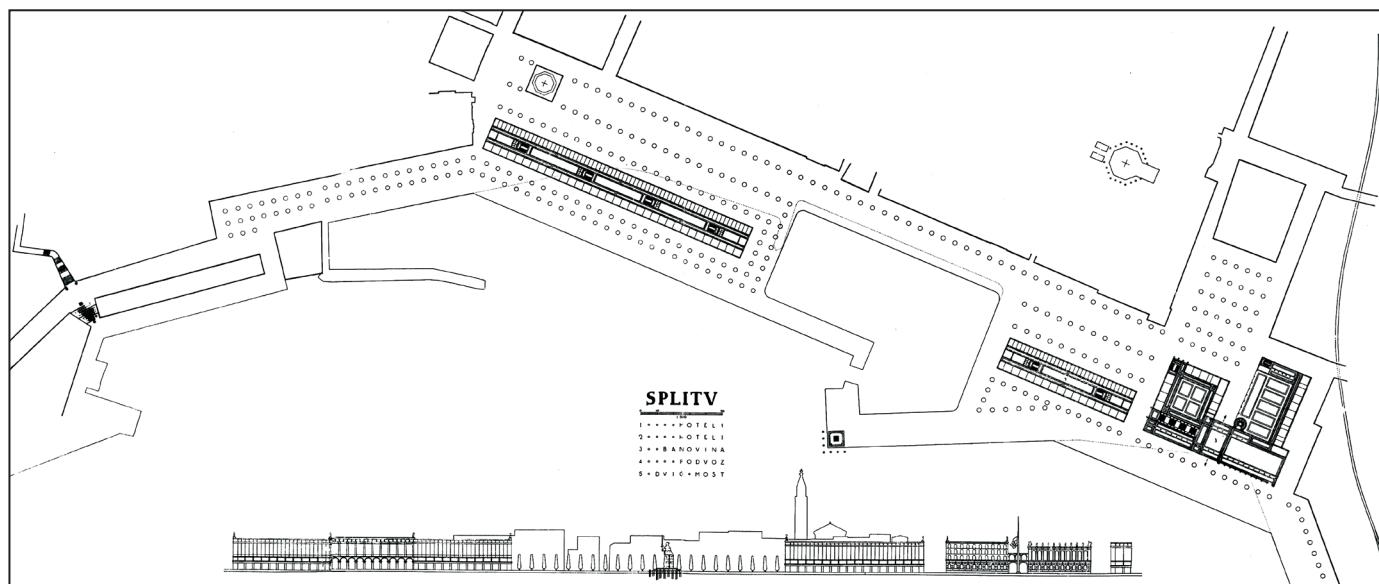
Ivan Meštrović: Spomenik „Kraljev kamen“ na obali u Splitu, prijedlog – tlocrt, 1928.

pristupa morskoj površini, ali nije prepostavljao nove prostorne regulacije kontaktnih zona. Reakcije javnosti na ovaj Meštrovićev prijedlog ostale su donekle u sjeni prosvjeda i polemika zbog odabira Peristila za postavljanje kipa Grgura Ninskog, koje se ni nakon otkrivanja spomenika 1929. godine nisu nimalo smirivale.

Zbog finansijskih poteškoća gradske uprave i nedovoljne količine prikupljenih donacija, odustalo se od realizacije prijedloga, a Općinsko vijeće je tek krajem 1933. godine raskinulo ugovor s Meštrovićem. Sve do tada, dok je prijedlog bio formalno aktualan, zona pred južnim zidom Palače, uz Lučku kapetaniju sagledavala se i programirala za sadržaje nove Banovinske palače – bez spomenika. Meštrovića je angažman na rješavanju obalnog prostora (pa čak i prijedlozi novih lokacija za spomenik) promovirao u nezaobilazan autoritet svih budućih prostornih zahvata koji su uključivali postavu spomenika, izgradnju Banovinske palače i regulacije obale.

JOSIP PLEČNIK I PRIJEDLOG ZA REGULIRANJE SPLITSKE OBALE

Plečnikov prijedlog za reguliranje obale i izgradnju pred Dioklecijanovom palačom nastao je 1929. godine, u razdoblju priprema natječaja za izgradnju zgrade Banovinske uprave na lokaciji pred istočnim dijelom Palače. Ovom je prethodilo višegodišnje nastojanje Općinske uprave grada Splita da uglednog arhitekta uključi u razmatranje i rješavanje prostornih problema grada njegovim sudjelovanjem u pripremi i radu ocjenjivačkih sudova urbanističkih i arhitektonskih natječaja koji su posebno karakteristični za međuratno razdoblje razvitka grada Splita. Plečnik se nije odazvao pozivima u ocjenjivačke sudove međunarodnog Natječaja za regulacijski plan grada 1923./24. godine i Natječaja za zgradu Pomorskog muzeja 1928. godine, a pristao je sudjelovati u radu ocjenjivačkog suda međunarodnog Natječaja za regulaciju Bačvica koji je proveden početkom 1930. godine. Prema nekim podacima, u pripremi programa Natječaja boravio je u Splitu 1929. godine, gdje su ga Općinske vlasti konzultirale o aktualnim urbanističkim problemima kao što su odabir lokacije Banske palače i planirana izgradnja hotela u gradskoj luci. Neposredni povod izrade ovog prijedloga ostao je nedovoljno razjašnjen, a niti komentari ponajboljih znalaca Plečnikovog rada nisu dovoljno iscrpni ni precizni. Damjan Prelovšek u katalogu velike Plečnikove izložbe u Ljubljani 1986., navodi u bilješci ovog „Prijedloga izgradnje obale ispred Dioklecijanove palače u Splitu“, da je „...blizina znamenitog antičkog spomenika kod arhitekta izazvala želju da popravi urbanističke greške nastale u vrijeme austrougarske vladavine. Godine 1929. izradio je prijedlog kako bi s hotelima i monumentalnom zgradom Banovine izgradio obalu“.

Josip Plečnik: Prijedlog regulacije i uređenja dijela rive pred Dioklecijanovom palačom s izgradnjom novih hotela i zgrade Banovinske uprave, 1929.

Jedini nacrt, s tlocrtom i južnim pročeljem, koji objašnjava ovaj prijedlog objavljen je u knjizi Plečnikovih radova „Architectura perennis“ s tekstom France Stelea 1941. godine, a Prelovšek u knjizi s komentarima i bilješkama koja prati reprint izdanje 1993. navodi da je „Nacrt nastao na poticaj prvog Plečnikovog biografa Koste Strajnića koji je pokušavao pridobiti slovenskog arhitekta također i za zadatke u Dalmaciji. Prijedlog je crtao Vinko Glanz 1929. godine, međutim nije bio izведен.“

Odnos Plečnik – Meštrović - Strajnić, uspostavljen u Pragu u godinama prije I svjetskog rata na predanosti istoj, jugoslavenskoj ideji, doživjet će različite etape – od međusobnog uvažavanja i prijateljstva, koje se naročito bilo učvrstilo uz dozrijevanje zajedničke misli o osnivanju Jugoslavenskog umjetničkog centra u Splitu ili Dubrovniku, pa do udaljavanja i priklanjanja političkim idejama nacionalnog predznaka.

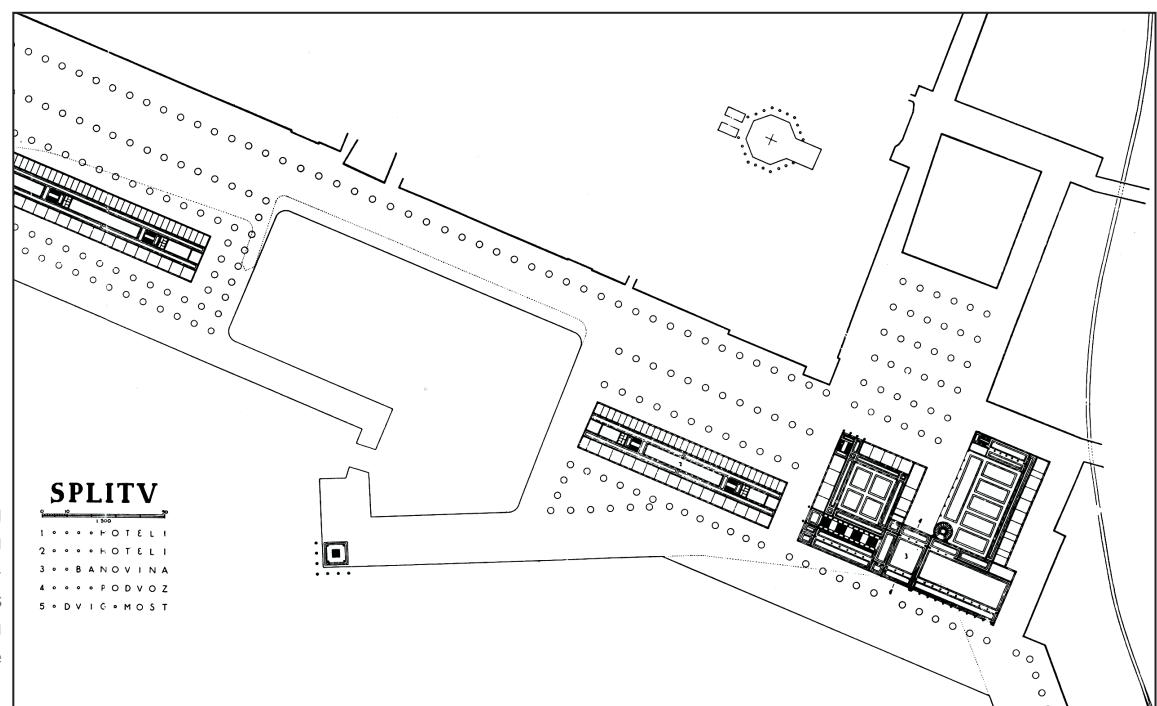
Kosta Strajnić, likovni kritičar, teoretičar i promotor avangardnih ideja moderne arhitekture, koji je još 1913. godine pozvao Plečnika u odbor za organizaciju umjetničkih poslova Srbije i jugoslavenstva, objavio je 1920. godine u Zagrebu prvu Plečnikovu monografiju. Jedan dubrovački primjer može objasniti kako je to Strajnić „pokušavao pridobiti slovenskog arhitekta također i za zadatke u Dalmaciji.“ Krajem dvadesetih, radeći kao konzervator u Dubrovniku, Strajnić je zatražio pomoć od Plečnika, želeći da ovaj komentira jedan Ivačićev, po Strajniću vrlo loš, projekt za novu zgradu kavane Dubravka s manjim hotelom na Brsaljama. U svojoj publikaciji „Dubrovnik bez maske – uzaludni napor i teška razočaranja“, Dubrovnik 1930., Strajnić objašnjava kako je došlo do toga da za taj projekt angažira Plečnika: „... Pošto sam vidio da projekt, po svojim kvalitetima, ima obilježja provincijskih željezničkih stanica i njegova arhitektura u t.z.v. kasarnskom stilu nikako ne odgovara dubrovačkoj sredini, ja sam se sporazumio s ambicioznim i neobično agilnim činovnikom da njegov projekt pošaljem profesoru Plečniku sa molbom za potrebne savjete i instrukcije. Konstatovavši da je nemogućno korigovati ovako loš projekt, ljubljanski majstor je za kratko vrijeme izradio posve nov projekt sa perspektivom i osnovom, i dragovoljno ga stavio na raspoloženje Nadleštву za Umjetnost i Spomenike. Suvišno je podvlačiti koliko nas je obradovao ovaj dragocjen poklon genijalnog arhitekta.“

Moguće je pretpostaviti da se konzultiralo Plečnika, u svezi lokacije Narodnog spomenika te da je sudjelovalo u raspravama o lokaciji i programu nove Banovinske palače u kontaktima s općinskim vlastima, a u pripremi natječaja. Ove teme vrlo vjerojatno je raspravljao i sa svojim prijateljem Meštrovićem, koji se prihvatio članstva u ocjenjivačkom судu ovog natječaja. Umjesto da sudjeluje na natječaju svojim prijedlogom ili kao član ocjenjivačkog suda, također je moguće da se, sukladno dubrovačkom primjeru, Plečnik odlučio izraditi vlastiti prijedlog rješenja. U svemu tome je, vrlo izvjesno, moguće pretpostaviti sudjelovanje i nagovor Strajnića.

Plečnikov prijedlog uspostavlja potpuno nove prostorne odnose na središnjem dijelu splitske rive, rušenjima postojećih objekata, izgradnjom novih i znatnim intervencijama u obalnu crtu. Osnovna odrednica nove prostorne matrice sustava regulacije obale i nove izgradnje je južno pročelje Palače, a dijelovi obale se uređuju (nasipaju) sukladno toj matrici.

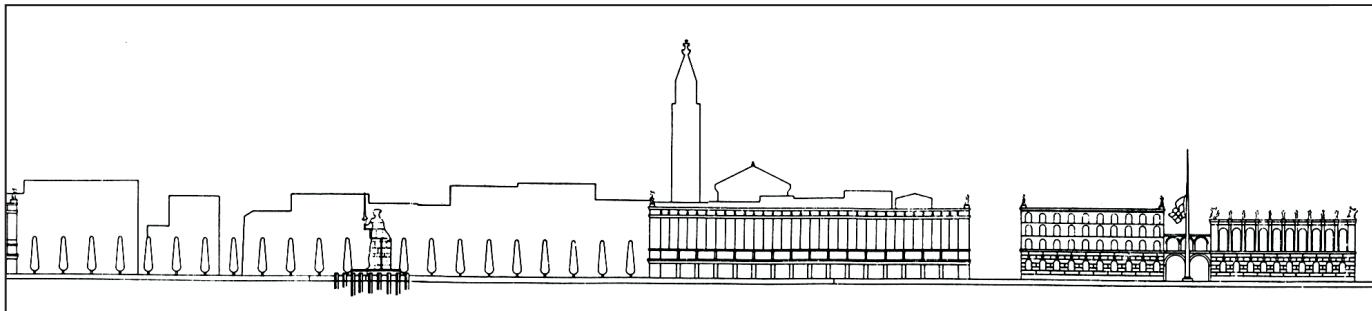
Povijesnu luku zadržava samo s manjim nasipanjem odnosno uređenjem obale do ukupne širine 25 metara, a zapadno od nje formira prostrani plato nasipanjem i uređivanjem pred zapadnim dijelom jezgre i sklopom Prokurativa. Ovdje je obalni plato planiran u ukupnoj širini od 100 metara (predviđena nasipanja su 50 do 60 metara u more), a novoformirana obalna crta produžava se u mul koji zaštićuje i zatvara povijesnu luku. Na novostvorenom platou predviđa kubus hotela s četiri etaže, duljine oko 170 metara, postavljen tako da dužobalnu šetnicu i kontakt s morem premješta južnije, a u sredini rive formira jaku promenadnu os, u "ulici" koja povezuje palaču Bajamonti i novu Banovinsku palaču.

S vrha mula na zapadnom dijelu, planira se mogućnost prelaska pokretnim mostom na današnji gat pred zgradom Lučke kapetanije (gat sv. Nikole). Istočno od povijesne luke oblikuje prostrani plato širine 100 metara, potpunim uklanjanjem sklopa lazareta, Lučke kapetanije i upravne zgrade istočno od nje te zgrade Režije duhana. Novu obalnu crtu ovog dijela, u pravcu zapadnog platoa, formira nasipavanjem do 30-ak metara. Sklop nove Banovinske palače, s istočnim hotelom i kontaktnom izgradnjom, organiziran je kao završetak produžene obalne promenade s uspostavljenim novim okomitim smjerovima, pristupima moru – produžetak Hrvojeve ulice, prolaz kroz dvorište nove zgrade Banovinske uprave i prolaz između ove zgrade i zgrade na istoku. Sve nove zgrade su iste visine koja korespondira s visinom južnog dijela Palače. Arhitektonski izraz je klasični Plečnikov, enciklopedijski i retrospektivan, a dijalog s Palačom uspostavljen je elementima njegovog jezika kontinuiteta, odmijerenih ritmova i proporcija. Na vrhu gata Sv. Nikole, u središtu luke, predviđen je spomenik koji kao sastavni dio uređenja postolja ima i dva reda stupova koji izlaze iz mora. Prema shematsiziranom prikazu južnog pročelja, spomenik je konjanička figura (vjerojatno kralja Petra). Ovaj prijedlog slijedi osnovne postavke Meštrovićevog, ali na način da ne optereće obalni prostor, nego je izdvojen i predviđen sagledavanju prvenstveno s morske strane.

Josip Plečnik: Prijedlog regulacije i uređenja dijela rive pred Dioklecijanovom palačom s izgradnjom novih hotela i zgrade Banovinske uprave, detalj, 1929.

Posebno su interesantni prijedlozi prostornih regulacija u kontaktnim zonama. Prikazi ovih dijelova prijedloga su pojednostavljeni i shematski, ali je potpuno razvidno da se na istočnom dijelu predviđa nova blokovska izgradnja u preciznoj, ortogonalnoj matrici koja potpuno ignorira trasu željezničkog pristupa i vjerojatno je većim dijelom ukopava. Sa zapadne strane predložena je nova regulacija Trumbićeve obale na kojoj se produžava pročelje obalne izgradnje, tako da se ruše kuće na Soluratu i dijelovi Varoša pa čak i crkva Sv. Ante. Isti princip nove izgradnje,

Josip Plečnik: Prijedlog regulacije i uređenja dijela rive pred Dioklecijanovom palačom s izgradnjom novih hotela i zgrade Banovinske uprave, detalj, 1929.

paralelno s reguliranim (nasutom) obalom, predviđa se i ovdje, a intervenira se i u Senjanovićeve marjanske skale te se nove stepenice planiraju zapadnije. Ovim prijedlogom najgore prolazi Kodlov Dom Gusara, izgrađen 1926./1927. godine. On se potpuno uklanja, a lukobran Matejuške vraća u izvorno stanje, kako je prikazan na Senjanovićevom Planu iz 1914. godine.

Može se pretpostaviti da je dio nepreciznosti pa i dio nedovoljno obrazloženih rezolutnih intervencija posljedica rada na stariim podlogama, a bez ažuriranja stanja i uvida na terenu.

Kao posebno bitan element uvodi se hortikultурno rješenje kojim se prate i potenciraju novouspostavljene osi. Prema crtežu pročelja, radi se o redovima čempresa jednake visine (oko 7 - 8 metara).

Prijedlog suvereno uspostavlja nova pravila u prostoru, pažljivo definira odnos prema južnom pročelju Palače te oblikuje sliku grada s mora potpuno novim intervencijama, u kojima se Dom Gusara kao disharmoničan akcent uklanja.

Prijedlozi sadržani u Plečnikovoj studiji po prvi su put istočne dijelove rive oblikovali kao cjelovit prostorni sustav zajedno sa zapadnim djelom i Palačom te su potvrđili potrebu čišćenja gradnji neposredno pred južnim zidom, ispitali lokaciju nove Banovinske palače kao završetka nove, znatno duže obalne promenade i postavili pravila ponašanja u građenju istočnog kontaktnog prostora, iznad trase željezničke pruge. Slabiji dijelovi prijedloga odnose se na zapadni dio rive, gdje su se novom izgradnjom nepotrebno poništile kvalitete prostornog sustava Prokurativa s vizurama i prodorima prema moru (os Prokurativa i Marmontova ulica), a crkva Sv. Frane i samostan našli u uličici uz zabat novog hotela.

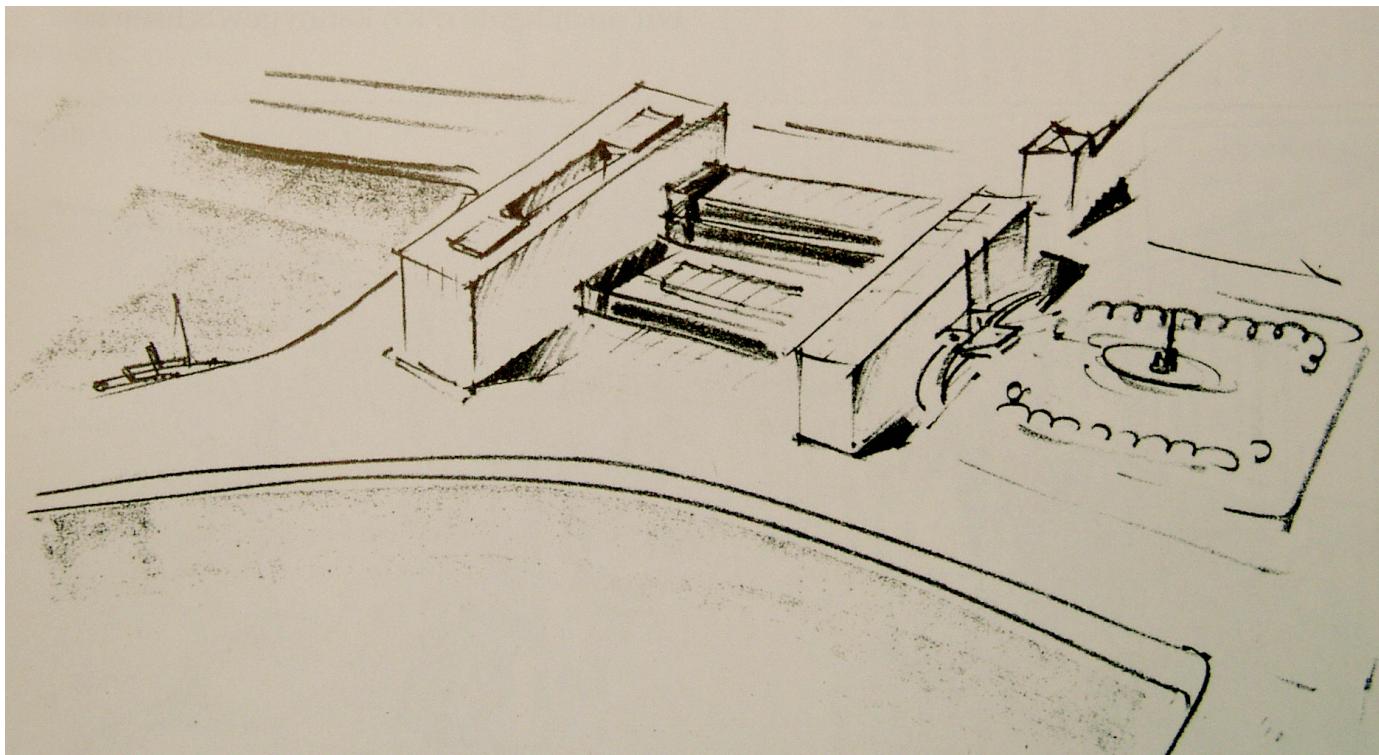
Plečnikov prijedlog za regulaciju splitske rive, izgradnju nove Banovinske palače i jakih hotelskih kapaciteta nikad u Splitu, pa ni Hrvatskoj, nije bio na pravi način razmatran ni vrednovan, tako da je ostao slabo poznat.

U, inače izvrsnom, katalogu izložbe „Jože Plečnik – projekti i realizacije u Hrvatskoj 1909-1956“ održanoj u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu 2000. godine, ovaj prijedlog samo je spomenut. Andrija Mutnjaković, u sustavnom i precizno koncipiranom tekstu, navodi „jedan raniji Plečnikov projekt kojim su otkrivene južne zidine Dioklecijanove palače“ i to referirajući se na Tušekovu knjigu o splitskim međuratnim natječajima, ali ne donosi niti obrazlaže Plečnikov prijedlog.

U raspravama početkom 30-ih, nakon neuspješnog natječaja za Banovinsku palaču, u stručnim se krugovima navodio ovaj prijedlog kao argument protiv gradnje Banovinske palače pred Dioklecijanovom, ali prave efekte prepoznajemo u elementima prijedloga i Studije 1935. godine.

NATJEČAJ ZA BANSKU PALAČU 1930. GODINE

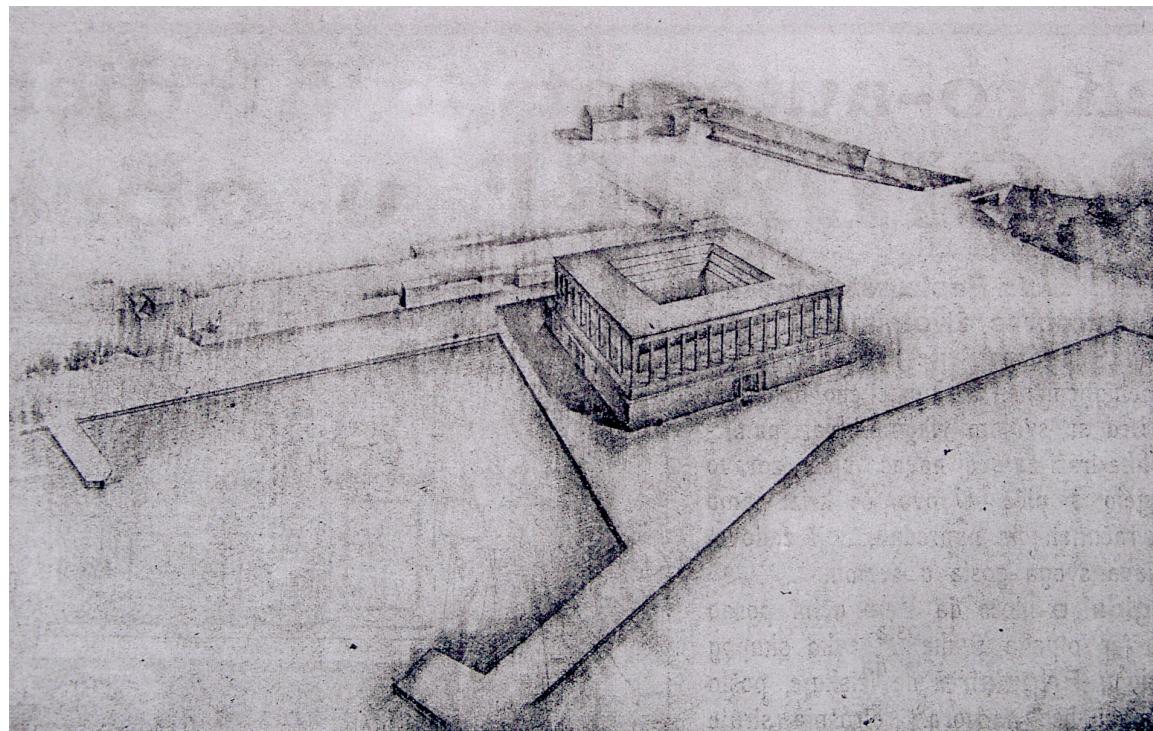
Krajem dvadesetih godina, nakon reforme upravne organizacije države, Split postaje centrom Primorske banovine te se od 1929. godine aktualizira pitanje hitne izgradnje nove upravne zgrade s potrebnim uredskim kapacitetima. Kako je do tada dio ureda uprave bio smješten u zgradi prislonjenoj s istočne strane objekta Direkcije pomorskog saobraćaja (Lučke kapetanije), južno od sklopa mletačkih lazareta s Carinarnicom i Poreznim uredom, to se pojavila ideja da se sve postojeće zgrade s uredima državne uprave uklone, očisti čitav plato pred jugoistočnim dijelom Palače na kojem bi onda bilo moguće izgraditi novu upravnu zgradu „u slobodnom monumentalnom stilu“. Ozračje ponosa i samosvijesti Splita, po prvi put u povijesti, službenog – administrativnog centra istočne Jadranske obale, dovelo je do toga da se, uz prešutnu potporu konzervatora, prione razradi ove ideje. Predviđalo se uklanjanje austrijske zgrade Lučke uprave (naknadno još i nadograđene) i uz nju prislonjene upravne zgrade, ali i čitavog sustava povijesnih lazareta, tako da se u direktan dijalog s južnim zidom Dioklecijanove palače uvodio novi volumen administrativne zgrade značajnih dimenzija. U pripremi općeg državnog natječaja kojim se trebala dobiti „idejna skica banske palače na prostoru između Mletačke i Strossmayerove obale i Tvrtkove i Hrvojeve ulice u Splitu“, sastavljen je respektabilan ocjenjivački sud, koji je uključio i autoritete poput prof. Ede Šena i kipara Ivana Meštrovića. Natječaj je trajao od 1. kolovoza do 31. listopada 1930. godine, s 33 pristigla rada, i završio bez odabira rješenja (bez prve i druge nagrade s dvije treće i pet otkupa). Okolnosti pripreme i provedbe ovog natječaja iscrpno je analizirao i vrlo precizno komentirao Darovan Tušek u svojoj knjizi „Arhitektonski natječaji u Splitu 1918-1941.“

Josip Pičman: Natječajni projekt za Banovinsku palaču u Splitu, skica, 1930.

Na natječaju se svojim prijedlogom javio i dvadesetšestogodišnji Josip Pičman. Njegov zapaženi rad nije bio među nagrađenim i otkupljenim, ali je kasnije bio najčešće objavljivan. Taj rasni funkcionalistički projekt, popraćen izvrsnim prostornim prikazom ostvario je dojmljivu kompoziciju čistih volumena koja se, radi zahtijevanog opsežnog programa sadržaja, svojim gabaritima nužno nametala Dioklecijanovoj palači.

Neuspjeh natječaja doveo je do naknadnih prijedloga (Albini) i do poslijenatječajnih projekata članova ocjenjivačkog suda (Šen – Ibler, Meštrović – Ibler). Posebno dojmljiv i često publiciran bio je prijedlog Meštrovića, uz arhitektonsku razradu Iblera 1931. godine. Prepotentni kvadar s trokatnim stilobatom i peterokatnom jonskom kolonadom, prema tumačenju Željke Čorak, rezultat je uzajamnih ustupaka Meštrovića i Iblera te niza nesretnih kompromisa u odnosu na zahtjeve državnih vlasti, kao investitora, a ne služi na čast ni jednom ni drugom autoru. Dio Meštrovićeve argumentacije u raspravi sa Smodlakom 1935. godine temeljio se na stavovima koje je afirmirao radeći u žiriju natječaja i izrađujući naknadni prijedlog.

Ivan Meštrović, Drago Ibler: Poslijenatječajni projekt za Banovinsku palaču u Splitu, 1931.

U međuvremenu su se promijenili i čelnici Banovinske i Gradske uprave, novi ban postao je dr. Josip Jablanović, a novi gradonačelnik ing. Mihovil Kargotić. Odustalo se od rušenja postojećih administrativnih zgrada na lokaciji, a nova Banovinska palača trebala je tvoriti blok s postojećim zgradama pa je zagrebački arhitekt Ante Grgić bio pozvan da razradi ovakav prijedlog (projekt je završio 1936. godine). Stručna javnost, okupljena oko Splitske sekcije U.J.I.A., burno je reagirala na ovakva događanja, inzistirajući na provedbi novog natječaja. Prizivali su se Plečnikovi prijedlozi i spominjale Meštrovićeve regulacije izgradnje na Pazaru, sve kako bi se odustalo od gradnje pred Palačom.

U tako zažarenom ozračju pojavio se Smodlaka početkom 1935. godine svojim prijedlozima.

JOSIP SMODLAKA I PITANJE NARODNOG SPOMENIKA

Dr. Josip Smndlaka, razmatrajući pitanje postavljanja Narodnog spomenika na splitskoj obali, uvodi čitav niz kolateralnih tema, od prijedloga prostornih regulacija, zahvata rušenja i građenja, za koje iznosi i iscrpnu gospodarsku logistiku, pa sve do teme uklanjanja ili zadržavanja Bajamontijeve česme i komentara ranijih prijedloga lociranja spomenika, kojima otvara raspravu i sukob s Meštrovićem.

Nakon naručenog Meštrovićevog prijedloga za spomenik oslobođenja („Kraljev kamen“ iz 1928. godine), koji on postavlja po sredini obale, javila su se mišljenja da je spomeniku jedino dostoјno mjesto na poziciji Bajamontijeve „monumentalne česme“, a nakon atentata u Marseillesu 1934. godine ova je ideja aktualizirana te su vrlo živo nastavljene rasprave o lokaciji i karakteru spomenika.

U splitskom listu „Novo doba“ u nizu članaka u siječnju i veljači 1935. godine ugledni političar, tada 66-godišnjak, obrazlagao je svoj prijedlog izgradnje „Narodnog spomenika“ u Splitu i to na lokaciji mletačkih lazareta, istočno od zgrade Lučke kapetanije (navodi novinskih tekstova u ovom dijelu precizno pozicioniraju teme i stavove sudionika pa se kao neposredni dokumenti vremena i opće atmosfere rasprava donose u opširnijim izvodima).

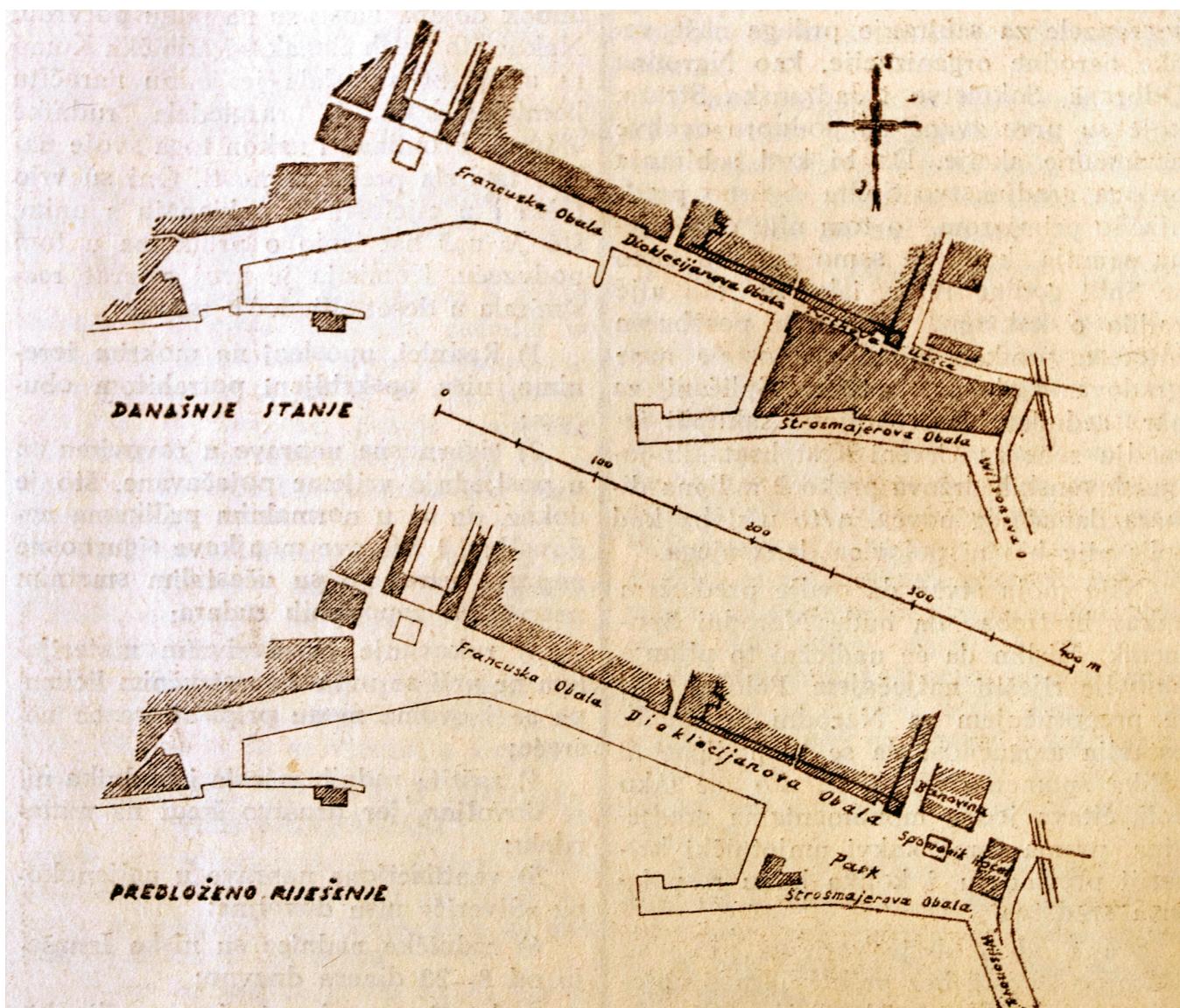
U prvom članku, naslovljenom – Pitanje „Narodnog spomenika“ (5. siječnja 1935.) Smodlaka rekapitulira i ranija razmišljanja - "Rodoljubni Splićani misle već od prvog dana Ujedinjenja kako da se njihov grad najdostojnije oduži uspomeni herojskih tvoraca jugoslovenske nezavisnosti i ujedinjenja. U tom cilju zamišljeno je više posebnih osnova, od kojih su neke bile predmet javnog pretresa i konkretnijih odluka. Tako je već bilo zaključeno da se u ovom gradu podigne spomenik kralju Petru pa je stvoren i posebni fond za njegovu gradnju. Samo zbog teške krize koja je pritisla zemlju ostvarenje ove ideje moralo je da bude za neko vrijeme odloženo. Sada pak, poslije Marseljske tragedije, porodila se želja i stvorila nova odluka da se, osim spomenika prvom Kralju Jugoslavije, podigne u Splitu također spomenik Kralju Aleksandru, te se baš ovih dana sastaje građanski odbor koji će trebati da uzme u svoje ruke izvedenje ovih spomenika.“ U nastavku teksta on, potpuno sukladno izrazitim ambicijama splitskog mentaliteta, spominje „veličanstveni Narodni Spomenik Ujedinjene Italije s centralnom figurom Kralja Viktora Emanuela II na konju“, pa predlaže, „dakako u granicama naših skromnijih sredstava...da se obojici Kraljeva podigne u Splitu jedan zajednički veličanstveni spomenik, koji će ujedno biti i spomenik Nezavisnosti i Ujedinjenja Jugoslavije.“ U obrazlaganju odabira lokacije spomenika, on po prvi put navodi potrebu većih prostornih regulacija, oslobađanja prostora za postavu spomenika, ali i novu izgradnju u kontaktnim prostorima... „stoga držim da je obala splitska, pogotovo s ovog gledišta, kao stvorena za ovako zamišljen Narodni Spomenik. Kako će pak trebati da se taj spomenik smjesti na Obali, a da ne pokvari sebe i Obalu – kao što je na primjer, nezgodno smješten kip Grgura Ninskoga unio nesklad u onu sredinu gdje je sad, i ujedno izgubio vrijednost sebi – to je drugo pitanje, koje također zaslužuje najveću pažnju. Ali ni ovo se pitanje neće zgodno riješiti s malim sitnim mjerama već će se i za to morati da poduzmu mjere u većem stilu koje zahtijeva i zaslužuje veličanstvo monumentalne građevine predviđene za vjekove.“

Analizirajući potencijalne lokacije, Smodlaka predlaže, kao jedinu moguću, prostor Strossmayerove obale (današnja Obala lazareta) - „Spomenik podignut na ma kojem drugom položaju bio bi neugledniji i beznačajniji. Srećom se više ne govori o malom mulu ispred Srpske Banke. Ta ideja, još ranije iznesena od strane koja nije nikad bila sretne ruke u predlaganju mesta za spomenike, već je definitivno zabačena. Ali ne manje nesretna je druga misao, slična toj, da se spomenik smjesti na vrh Mletačkoga pristana ili na kraju pristana Majora Stojana (Sv. Petra)“. Nakon što je komentirao Meštrovićev i Plečnikov prijedlog za smještaj spomenika, osvrće se i na „misao da se Spomenik Kralju Aleksandru podigne na Poljani Regenta Aleksandra gdje je monumentalna česma, koja bi se toga radi imala ukloniti odatle“. Po njemu je „česma, mada nema veće umjetničke vrijednosti, posve u skladu onog skupa Palače i Prokurativa“. Za prigovore česmi da se „oko nje ne pjeni i ne skače voda kao što bi trebalo“ (Meštrović), po Smodlaki nije kriva česma već gradski vodovod. Predložena rušenja kojima bi se ostvario prostor za postavu spomenika on detaljno obrazlaže - „Za ovu svrhu ne bi trebalo rušiti sve zgrade u pomenutoj četvrti. Dvije novije kuće, u kojima je Pomorska Uprava i Uprava Banovine, mogle bi zasad da ostanu onakve kakve su. Ostale zgrade koje bi trebalo srušiti, sve su stare i trošne, osim jedne jedine, u kojoj je monopolsko stovarište.“ Razrađujući i gospodarski

aspekt prijedloga, Smislaka predlaže da Općina ustupi Državi - „na drugom položaju jedan dio zemljišta potrebnog za smještenje monopolskog stovarišta, finansijske kasarne i raznih državnih magazina“, ocjenjujući da je ovakav pothvat od zajedničkog općeg interesa.

Prilog članku je skica, položajni nacrt današnjeg i predloženog stanja. Spomenik je označen na prostoru uklonjenih lazareta, istočno od kule Palače u osi s Bajamontijevom česmom. S istočne strane je „nova palača“ – hotel kojom završava obalna promenada, a na južnom dijelu Pazara je nova zgrada Banovine. Sve su nove zgrade u ortogonalnoj matrici Palače, a s južne strane spomenika sve do zgrada Lučke i Banovinske uprave oblikuje se slobodni prostor na kojem je organiziran park uz obalu. Jedina intervencija u obalnu crtu je izravnavanje Dioklecijanove (središnji dio uz povjesnu luku) i Francuske obale (zapadni dio), uz uklanjanje malog mula.

Josip Smislaka: Prijedlog za podizanje Narodnog spomenika, reguliranje obale i izgradnju nove zgrade Banovinske uprave u Splitu, 1935.

U nastavku teksta obrazlaže i detaljno opisuje prostorne zahvate ovog prijedloga, u naznakama koje će Senjanović citirati u uvodnom tekstu Studije, kao „najmarkantnije stavove“ Smndlakine inicijative.

„Narodni spomenik postavljen na kraj produžene Obale ispod današnjeg Pazara ležao bi sučelice prema pristaništu parobroda, a u istom redu s monumentalnom česmom. Između ta dva objekta protezala bi se neprekinuta linija Obale duga skoro po kilometra. To bi tek bio pravi Korzo koji bi odgovarao veličini grada i njegovoj znamenitosti u internacionalnom turizmu.“

„Ovako produženu i raširenu obalu zatvarala bi sa strane od istoka nova palača, koja bi se podigla na mjestu gdje je sada monopolsko stovarište i koja bi bila pendant bivšoj Sudskoj palači štono zatvara Obalu sa zapadne strane.“

„Na Pazaru, koji bi ostao na Obali, jer bi nestalo kuća ispred njega, dobilo bi se divno gradilište, dvaput veće od bivše sudske palače. Tu bi se kad bude sredstava, mogli sagraditi Banski dvori, u kojima bi Narodni spomenik dobio odličnu pozadinu. Tako bi Banska palača došla u isti red s Francuskom Obalom i s Dioklecijanovom palačom, koja bi ostala po srijedi.“

„Na gradilištu dobivenom porušenjem monopolskog magazina bilo bi mjesta za jedan veliki turistički hotel u neposrednoj blizini pristaništa i stanice, jedan tzv. Hotel Terminus.“

„Ne treba velike fantazije da čovjek sebi predoči kako bi zamišljeno uređenje Splitske Obale u vezi s podignućem spomenika preobrazilo grad, te kako bi divno izgledao Split sa tolikom većom Obalom, koja bi bila urešena Narodnim Spomenikom i parkom pokraj mora, pa novim banskim dvorima i modernim hotelom, naročito pak po oslobođenju vidika čitave fasade Carske Palače Dioklecijanove, te najveće arheološke atrakcije svjetskog turizma.“

Smndlaka ne dvoji da bi se za podizanje spomenika moglo računati na dobrovoljne doprinose iz čitave države, a članak završava rodoljubnim pokličem - „Ne smijemo zaboraviti da ova točka našeg primorja, koja je danas srce Slavenstva na Jadranu, bila je nekad postala, kao rimska kolonija Salona, glavno uporište tudjinskog prodiranja na Balkan i ognjište raznarođenja Ilirije. Stoga, ako nećemo da se ponovi historija na našu štetu, naša narodna odbrana mora da ovde podigne nacionalni branik protiv zla imperijalizma. Tome bi cilju imao da posluži i ovaj spomenik Kraljevima, kojima bi u slavu Split podigao kipove, a Jugoslavija s malenim troškom čitav jedan novi grad, preobraženi Split – takav spomenik od kojega se lješti ni trajniji zamisliti ne može.“

Tjedan dana kasnije u listu „Novo doba“ od 12.01.1935. godine u članku „Još o proširenju splitske obale“ Smndlaka nastavlja raspravu o potrebi proširenja i uređenja Dioklecijanove obale, tvrdeći da je „takov jedan korzo jedina stvar koja bi mogla da dade Splitu neki velegradski karakter“. I ovdje je priložena skica s označenim zonama za rušenje i otkup, odnosno zamjenu gradskog i državnog zemljišta, a u istočnom je dijelu posebno označena Monopolska zgrada (veće građevinske vrijednosti). Smndlaka komentira da bi investicija izgradnje hotela na ovoj parceli morala isplatiti tržišne vrijednosti zemljišta i relativno nove postojeće zgrade.

U dvije završne trećine ovog teksta, on detaljno obrazlaže gospodarsku konstrukciju ovog pothvata, kao i mogućnosti aktiviranja državnih sredstava (kaldrminski fond) za

ove radove. Pledirajući na „mlade nesebične i energične ljude u upravi grada“ da provedu „oživotvorenje ideje kojom se bavimo“ Smislaka završava - „Ne prevari li nas ovo očekivanje, tad se i mi stariji možemo nadati da ćemo ugledati spomenik Kraljevima na proširenoj i produljenoj Obali splitskoj, koja bi se tako cijela pretvorila u najljepši Narodni Spomenik Jugoslavije.“

Istog dana, u subotu 12. siječnja 1935. godine, izlazi u splitskom „Jadranskom dnevniku“ članak „Mišljenje g. I. Meštrovića o predlogu dr.Smodlaka u pitanju postavljanja Narodnog spomenika“. Uformi intervjuja Meštrović reagira na Smislakine ironične opaske o njegovim ranijim prijedlozima, lokaciji spomenika Grguru Ninskem i pitanju zadržavanja „monumentalne česme“ u tekstu od 5. siječnja. Komentirajući prijedlog postave spomenika, Meštrović navodi i svoje ranije prijedloge regulacija iz 1929. godine – „lako se ne slažem s njime (Smodlakom) u svim detaljima, ipak priznajem da je u ovom svom predlogu sretnije ruke, nego mnogi stručnjaci, sretniji nego što je bio u ma kom svome predlogu gdje ga se moglo smatrati stručnjakom. Uostalom mi smo, još prije pitanja ovog spomenika, predlagali da se sav onaj prostor između pazara, odnosno Dioklecijanove palače i mora poruši, kao i sve što je do tada bilo na pazaru, pa da se podigne na gornjem platou katedrala ili općina ili kazalište ili druga monumentalna građevina općeg značaja. Koga interesira, može te naše sugestije, date prilikom raspravljanja o postavljanju Grgureva spomenika, pregledati u općinskom uredu.“

Kako je Meštrović sudjelovao u pripremi natječaja, radu ocjenjivačkog suda, a i sam izradio prijedlog zajedno s Iblerom za Banovinsku palaču neposredno ispred Dioklecijanove, on ne isključuje mogućnost gradnje pred Palačom, napominjući potrebu proširenja Tvrkove obale, čime „...bi se uđovoljilo prometnim potrebama i ... dalo dovoljno odstojanja (22 m) za promatranje starih zidina.“

Na pitanje o zadržavanju monumentalne česme Meštrović odgovara znatno oštije s komentarima kojima izaziva Smislaku na odgovor – „Ona spada u periferiju hrđavog talijanskog uticaja iz doba najgore dekadense italskog kamenoresbarstva. Za mene je ne bi mogao opravdati ni genijalni genije sa fašističkim znakovima koga dr.Smodlaka spominje na njoj. Šteta je što se taj genije ne okreće prema vjetru kao pijevac na krovu, kao što to i mnogi ljudi rade. Ni u jednom slučaju ne bi želio, a to neće nadam se ni biti, da naš narodni spomenik bude u istom redu sa onom monumentalnom česmom kakvom je eto prozvao.“

Izvjesnu rezervu Meštrović iskazuje u odgovoru na pitanje o izgradnji Banovinske palače na pazaru - „Ako bi se spomenik postavio na ono mjesto na koje ga dr.Smodlaka postavlja, trebaće mu svakojako dati zgodnu pozadinu. Da li će ta monumentalna građevina biti banska palača, ovisiće o tome, da li će ona još uvijek biti aktualna i potrebna.“

Smodlaka slijedeće subote, 19.siječnja 1935. godine u „Novom dobu“ objavljuje članak „Oko Careve palače, monumentalne česme i Narodnog Spomenika, s gosp. Ivanom Meštrovićem“. S dosta sarkazma se osvrće na Meštrovićevo „autorstvo“ prijedloga o gradnji na pazaru i podsjeća na Meštrovićeve stavove o gradnji pred palačom - „Znao sam naprotiv da se, usprkos njegovom sada otkrivenom mišljenju, sasma ozbiljno mislilo u nadležnom krugovima, kojima je on bio blizu, a bojim se da se i danas tako misli, da se sagradi Banska Palača baš ispred Dioklecijanove

Palače. Pustimo li da se to učini, bit će s time izvršen posljednji atentat protiv ovog arheološkog spomenika, jedinog svoje vrste na svijetu, kojemu Split sve duguje. Interesantno je čuti od samoga g. Meštrovića kako se bijedno i nepismeno htjelo opravdati taj barbarski čin, tobože sa strahom da zidine Dioklecijanove prema velikoj distanci (!) s mora ne bi dale poželjnu mirnu i krepku (!) sliku".

U nastavku teksta, Smodlaka s ironijom iznosi „...pozdravljam s velikim zadovoljstvom što je g. Meštrović također odobrio moju misao da se u Splitu gradi jedan veliki Narodni Spomenik. Drugo se uostalom nije ni moglo očekivati od umjetnika koji se specijalizirao u gradnji velikih spomenika. Stoga mi izgleda jednako naravno, i nimalo se ne čudim, što bi g. Meštrović rada također srušiti Monumentalnu Česmu, jer bi tada ostalo prazno mjesto za jedan drugi veliki spomenik. Ipak, iako on ne voli tu česmu, meni se čini da bi bio preveć nemilosrdan s njom.“

Interesantan je dio u kojem se komentiraju lokacije Meštrovićevih spomenika i iz kojeg saznajemo za Senjanovićev i Smodlakin prijedlog za premještanje kipa Grgura Ninskog - „S osobitom nasladom razabiram iz cijelog razlaganja g. Meštrovića da se on konačno okanio ideje da postavlja spomenike pred Francusku Obalu i Dioklecijanovu Palaču, i „u sredinu luke“. To znači veliki napredak kod njega. Mislim, naime, da, iako je neko slavan kipar, nije u svemu nepogrešiv, pa je lijepo od g. Meštrovića što ovo sada uviđa. Bit će dobro da on ostane kod ovih svojih novih pogleda, i da više ne sluša rđave savjete, jer mu se tad više neće događati da mu se spomenici moraju redom seliti, kao Botićev sa Botićeve Poljane na Marjan, Pobjednik s Terazija na Kalemegdan, pa konačno i Grgur Ninski na ma koje drugo mjesto. Šteta samo što nije pokazao ovoliku uviđavnost te poslušao bar našega neprežaljenoga Don Franu Bulića već kod prvog postavljanja ovog spomenika. Bio bi time prištedio Splitu znatni trošak novog skupog prevoza ovog kipa, kad se bude radilo da ga se prenese, bilo po ideji g. ing. P. Senjanovića, na Sustjepan, - koji se, kako vidim, sada sviđa i g. Meštroviću za velike spomenike, - ili pak, po mojem skromnom mišljenju, još bolje na drugi vrh Marjana.“

Drugi se dio teksta odnosi na Meštrovićevo problematiziranje Smodlakinih prijedloga „na području gdje bi ga se moglo smatrati stručnjakom“, dakle na političkom polju. Osvrćući se na svoje političke korake, od inicijative za osnivanje Hrvatske Demokratske Stranke pa do njegovih prijedloga „historijskih dana 1918. godine“, Meštroviću poručuje da se okani politike te da se nada „... da će g. Meštrović naći toliko posla oko Narodnog Spomenika... pa da će u zadnju i politiku sasvim baciti u trn, da se bavi samo spomenicima.“

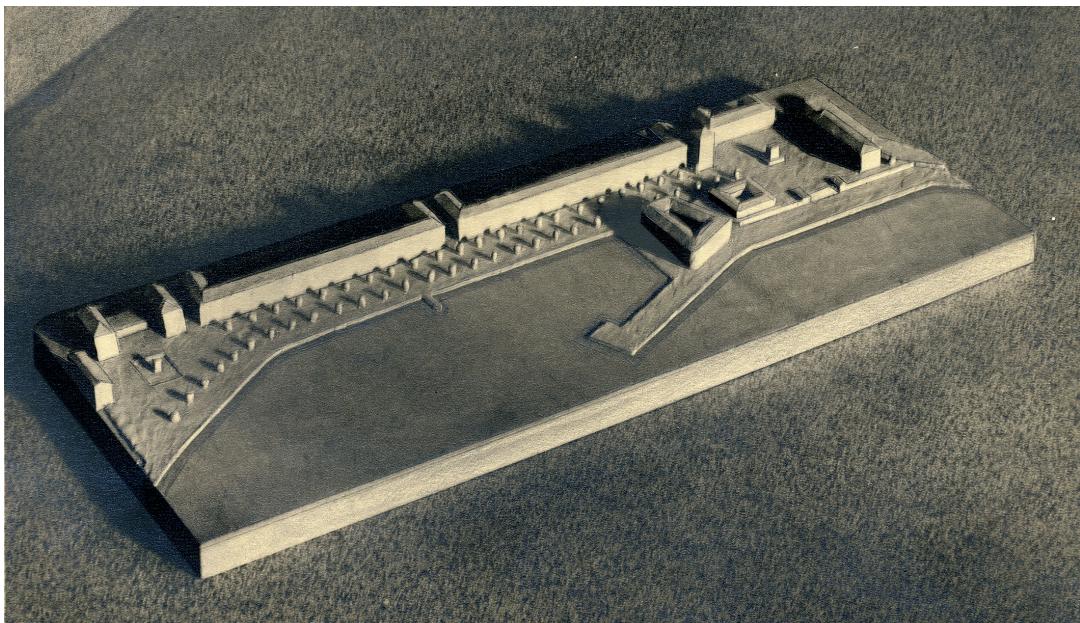
Ova neizravna polemika koja se vodila u dva suprotstavljena splitska lista, za Smodlaku završava člankom „Oproštaј s g. Ivanom Meštrovićem“ – „Novo doba“ 23. veljače 1935. godine. Njihovo ranije političko udaljavanje i obračun potaknut Smodlakinim inicijativama za postavu spomenika i prostorne regulacije, ali i pitanjima zadržavanja Bajamontijeve česme i lokacije za gradnju Banovinske palače, snažno je odjeknulo u javnosti producirajući polarizirane stavove o ovim pitanjima. Koliki je bio Meštrovićev utjecaj na kasniji odabir lokacija za spomenik Kralju Aleksandru na Botićevoj poljani i za novu lokaciju Banovinske palače na zapadnoj obali, a time i na sudbinu prijedloga iz Studije, teško je sa sigurnošću utvrditi, ali je sasvim izvjesno da je Smodlaka svojim istupima i komentarima u Meštroviću dobio vrlo respektabilnog i pozicioniranog oponenta.

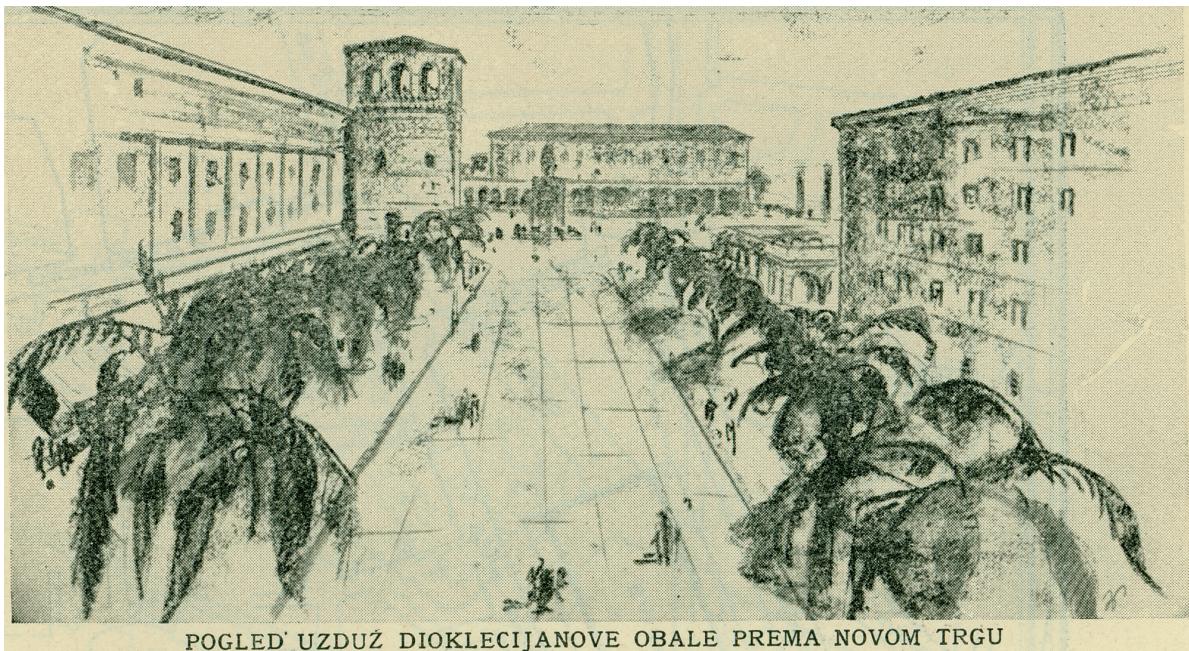
PETAR SENJANOVIĆ, JOSIP PIČMAN I STUDIJA 1935. GODINE

Pola godine nakon Smodlakinih prijedloga Senjanović objavljuje svoju Studiju. Njegova uloga u naznakama prostornih analiza koje je izložio Smodlaka u svojoj inicijativi za podizanje spomenika, uređenje obale i novu izgradnju ne može se ustanoviti, ali su njihovi stalni obiteljski i poslovni kontakti vjerojatno uključivali i rasprave o ovim temama. Od 1930. godine Senjanović je imenovan pomoćnikom Ministra saobraćaja u Beogradu, a na tom prestižnom položaju prvog čovjeka željezničkog prometa u državi ostaje do mirovine u siječnju 1935. godine, upravo kada Smodlaka objavljuje svoje prijedloge. Studija je izrađena u Zagrebu, dovršena u srpnju 1935. godine, a iste godine u rujnu Senjanović je reaktiviran na isto mjesto pomoćnika Ministra, na kojem ostaje do listopada 1937. godine kada je na vlastitu molbu umirovljen. Iako na radnom mjestu u Beogradu, stalno stanuje u Zagrebu gdje sudjeluje u programiranju infrastrukturnih i prostornih regulacija grada, u stalnim kontaktima s protagonistima zagrebačke arhitektonske scene. Suradnja Senjanovića s upola mlađim Pičmanom (1935. godine Senjanović je u šezdesetoj, a Pičman ima 31 godinu) susret je dvaju arhitektonskih škola i svjetonazora, secesijskog i tradicionalnog s modernističkim i avangardnim, a rezultat je vrlo slojevit i dobro izbalansiran prijedlog.

Relativno skromno izdanje punog naslova: STUDIJA ING. P. SENJANOVIĆA UZ ARHITEKTONSKU SARADNJU ARH. ING. J. PIČMANA ZA SITUIRANJE NACIONALNOG SPOMENIKA I NOVE BANOVINSKE PALAČE U SPLITU, sadrži na ukupno šesnaest stranica, formata 15x23 cm, tekstualno obrazloženje s položajnim nacrtom na „duplerici“, na kojem je Senjanović označio predložene intervencije i tri virtuzozna Pičmanova prostorna prikaza. Na naslovnoj stranici je objavljena fotografija modela nove prostorne regulacije središnjeg dijela rive.

Petar Senjanović, Josip Pičman: Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, fotografija modela, 1935.

POGLED UZDUŽ DIOKLECIJANOVE OBALE PREMA NOVOM TRGU

Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, Josip Pičman: perspektivni prikaz, 1935.

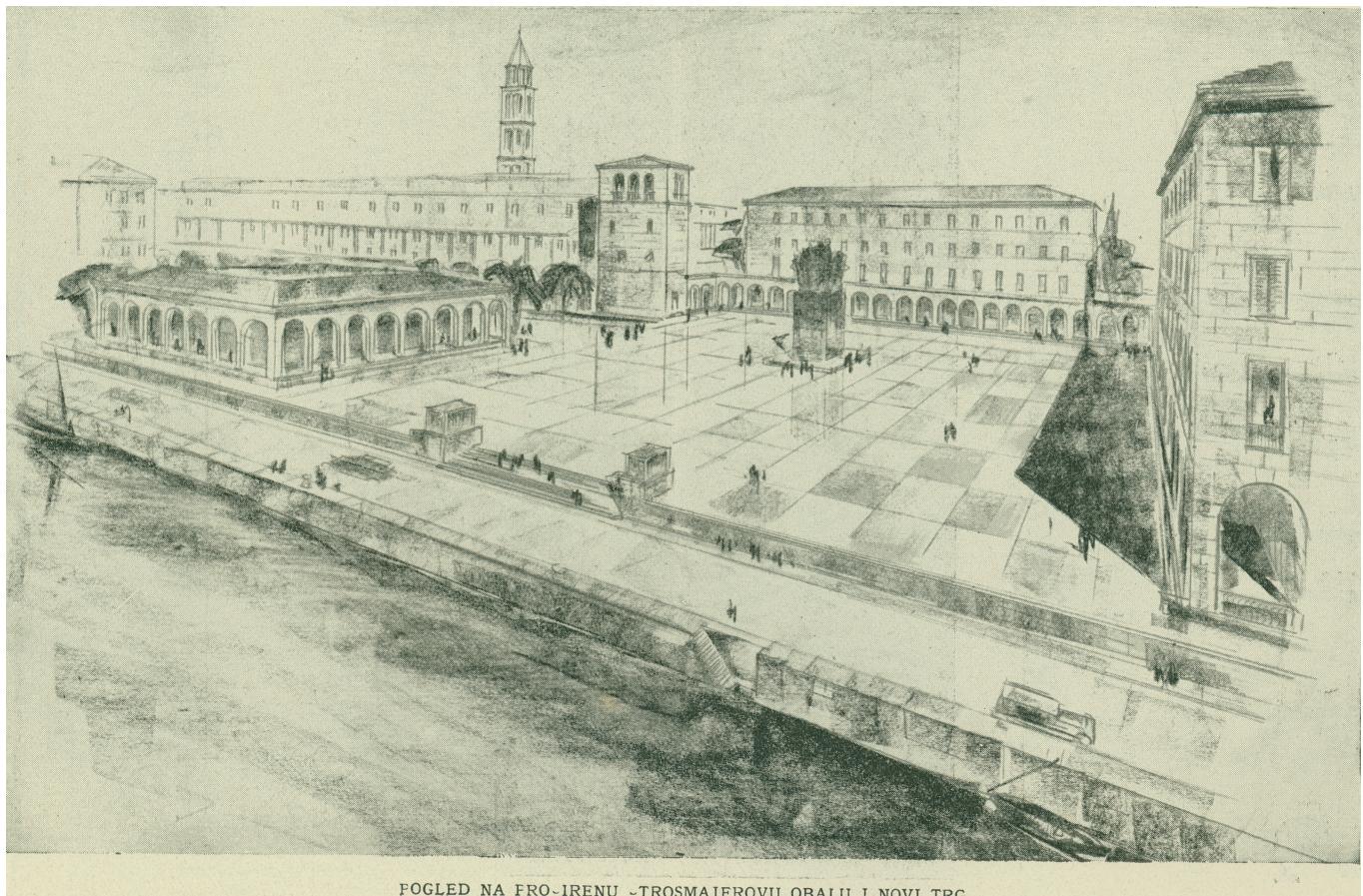
Senjanović u bilješci na prvoj stranici komentira Pičmanov arhitektonski angažman, zahvaljujući mu što se „... odazvao ljubazno i skroz nesebično mojoj molbi da u ovoj studiji saradjuje sa arhitektonskom obradbom projektovanih objekata.“

Niti Andrija Mutnjaković, najbolji poznavatelj Pičmanovog rada, ne donosi više podataka o Pičmanovom udjelu u izradi prijedloga Studije. U svojoj knjizi o Josipu Pičmanu (Arhitekt Josip Pičman, Arhitectonica Croatica, Zagreb 1997.), u dijelu koji se odnosi na projekt Banovinske palače u Splitu neprecizno obrazlaže Pičmanov uspjeh na natječaju 1930. godine, smatrajući njegov prijedlog prвoplasiranim radom, a kasniji angažman na Studiji objašnjava petogodišnjim odugovlaženjima „... koja dovode i do novog rada u zajednici sa Senjanovićem, a prema ideji Smoldlake da se istočno od Dioklecijanove palače izgradi novi trg s banskom palačom i hotelom na osnovu teoretske arhitektonske koncepcije kojoj jedva da smo i danas dorasli.“

Prostorni prikazi sa sugeriranim raščlambama pročelja, proporcije trijemova s arkadurama, atmosfera šetnice obrubljene niskim palmama koje nimalo ne pokrivaju Dioklecijanov kriptoportik, a posebno dekirikovski trg s jutarnjim sjenama, otisci su vanserijskog arhitekta. Ovi prikazi likovno su superiorni položajnom nacrtu kojeg je vjerovatno razradio Senjanović, a prije angažiranja Pičmana.

Tekst Studije započinje napomenom da ona „sadrži urbanističko, arhitektonsko i saobraćajno razrađivanje ideje iznesene u napisu Dr. J. Smoldlake, publikovanom u splitskom listu „Novo Doba“ od 5 i 12 januara 1935.“ te dalje navodi „samo najmarkantnije stavove toga napisa u kojima je izražena i opisana ta zamisao“ (u dijelu teksta o Smoldlakinom prijedlogu).

Pozicijom spomenika na sjecištu dužobalne osi i osi okomite na nju, južno od prostora Pazara, uspostavlja se prostorni sustav novog trga s okolnom izgradnjom sličan već ostvarenom, na zapadnom dijelu rive na kojem je monumentalna česma na sjecištu obalne osi i osi Prokurativa. Širenjem Dioklecijanove obale na širinu Francuske obale, oblikuje se obalni pojas dugačak oko 500

FOGLED NA FRO-IRENU -TROSMAJEROVU OBALU I NOVI TRG

Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, Josip Pičman: perspektivni prikaz, 1935.

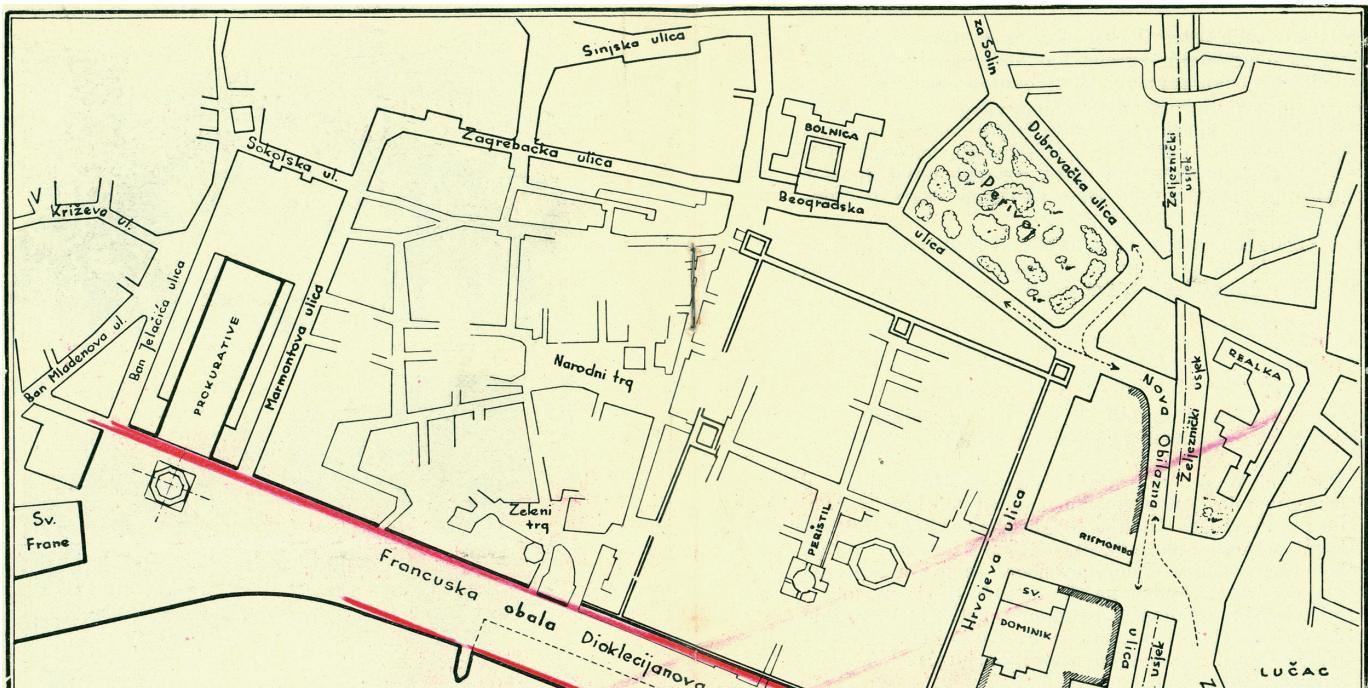
metara s dva prostorna stožera – spomenika na krajevima i završnim volumenima Bajamontijeve palače na zapadu i nove zgrade javne namjene (hotel) na istoku. Senjanović zadržava mali mul (kojeg je Smodlaka u svojoj prostornoj skici poništilo), kao naznaku povijesne luke. Predviđa intervencije nasipanjem i postavljanje obalne crte istočno od zgrade Kapetanije paralelno s južnim pročeljem Palače, na način na koji je to bio predložio Plečnik šest godina ranije. Okomita os „... orientacioni smjer spomenika prema moru“ za njega je još važniji jer ima „... svoju lokalnu, bolje rekuć regionalnu ili još više: državno – pomorsku simboliku“. Na južnoj strani trga, otvorenoj prema moru, denivelaciju rješava stepenicama u osi spomenika, a pozadina ove osi, odnosno spomenika, na sjevernoj strani je pročelje nove palače za Bansku upravu (na prostoru istočno od Dioklecijanove palače). Novi element koji Senjanović uvodi, u odnosu na Smodlakinu skicu, je prizemni objekt, svojevrsni paviljon, sa zapadne strane trga i to kao “reminiscencija na tolike naše primorske lože a u svojem dvorištu na naše klauštare“. Ovaj objekt može primiti „komercijalne, turističke i kulturne potrebe“, a pozicioniran je kao tampon između trga i novog zatvorenog bloka uz Kapetaniju. Senjanović posebno inzistira na suzdržanom oblikovanju ovih objekata: „... ova studija nema namjere da već sada tačno odredi arhitektonске forme tih pročelja, već jedino podvlači potrebu da iste budu komponovane i nadahnute skromnim a harmoničnim, logičnim i konstruktivnim, domaćim, mediteranskim oblicima, tradicionalne, autohtone gradjevinske kulture

na ovim obalama, te da udovoljavaju praktičnim potrebama kojima imaju da služe ove zgrade... Nikakovo pretenciozno konkurisanje klasičnoj veličini Dioklecijanove palače, ni u građevinskim formama ni u veličini, nikakovo nadmetanje sa kopiranim kolonatom kriptoportika, ni podražavanje masivne njene strukture i grupisanja. Svaki takav pokušaj je mizeran i smiješan.“ Uvođenjem trijemova s kolonadama na sjevernim uglovima trga, isključuje pristup prometu na trg, a Palaču, zgradu Banovinske uprave i hotel povezuje u sklop orientiran prema moru, slično kao kod Prokurativa. U drugom dijelu teksta, Senjanović obrazlaže prometno rješenje – ukidanje kolnog prometa preko prvog željezničkog mosta na Dioklecijanovu obalu, uz zadržavanje mogućnosti dužobalnog prometa i povezivanje Lučkog prilaza novom ulicom, zapadno od usjeka pruge, uz novu kuću Rizmondo, do prometnica oko Đardina (slično kao u Planu iz 1914. godine). Nasuti dio, južno od uzdignutog novog trga zadržao bi prometnu funkciju i omogućio „sladji zaokret za kolni saobraćaj, koji bi bio odalečen od trga spomenika.“ U završnom dijelu teksta, objašnjava elemente prijedloga – razloge zadržavanja zgrada Direkcije pomorskog saobraćaja i Banovine (radi materijalne i uporabne vrijednosti) vidi u „olakšanju ostvarenja ovog projekta“. Predviđa i dogradnju bloka prema sjeveru s novim sadržajima, kao što su „financijska direkcija, uprava carinarnice, uprava monopolskog skladišta, financijska kontrola i sl.“ Makar je svjestan neprikladnosti nove izgradnje pred Palačom, on spominje „Vidovićeve slike ovog pejsaža!“, dakle sliku odvojenog volumena Lučke kapetanije ispred povijesnog pročelja grada, a kao opće mjesto i uporište kolektivne memorije od samog početka dvadesetog stoljeća. Ipak, predviđa da se visina postaje izgradnje, a time i čitavog bloka, smanji kako bi se dobio „jednoličan skladan izgled, bez traženja naročite monumentalnosti.“

Posebno je interesantan prijedlog rekonstrukcije jugoistočne kule Palače – izgradnje završnog kata temeljem Hebrardove analize, ali na način da se „izvrši u materijalu raznolikom od originalnog (opekama ili zidjem od običnog kamena a ne od kvadera).“

Funkciju Pazara, prodaju namirnica na otvorenom, on želi decentralizirati „... na dva, tri mesta u raznim predjelima grada (za Veliki Varoš, Manuš, Lučac)“, a jedan manji trg ove namjene zadržao bi u blizini „zgodnim korišćenjem prostora oko nove Banovine, ispred crkve sv. Petra i na prostorima koji bi se dobili podizanjem podpornih zidova sa strane željezničkog usjeka.“ Komentira kako je „... ono što se danas natrpalo na splitskom Pazaru jedna sramota za grad i da je to već po sebi dovoljan razlog da se današnji Pazar razmjesti, jer je ono danas samo jedna prljava levantinska čaršija, koja Split degradira na stepen jedne orientalne kasabe, koja čak nije ni – slikovita!“ Danas, sedamdesetak godina kasnije, ovaj opis djeluje vrlo aktualno.

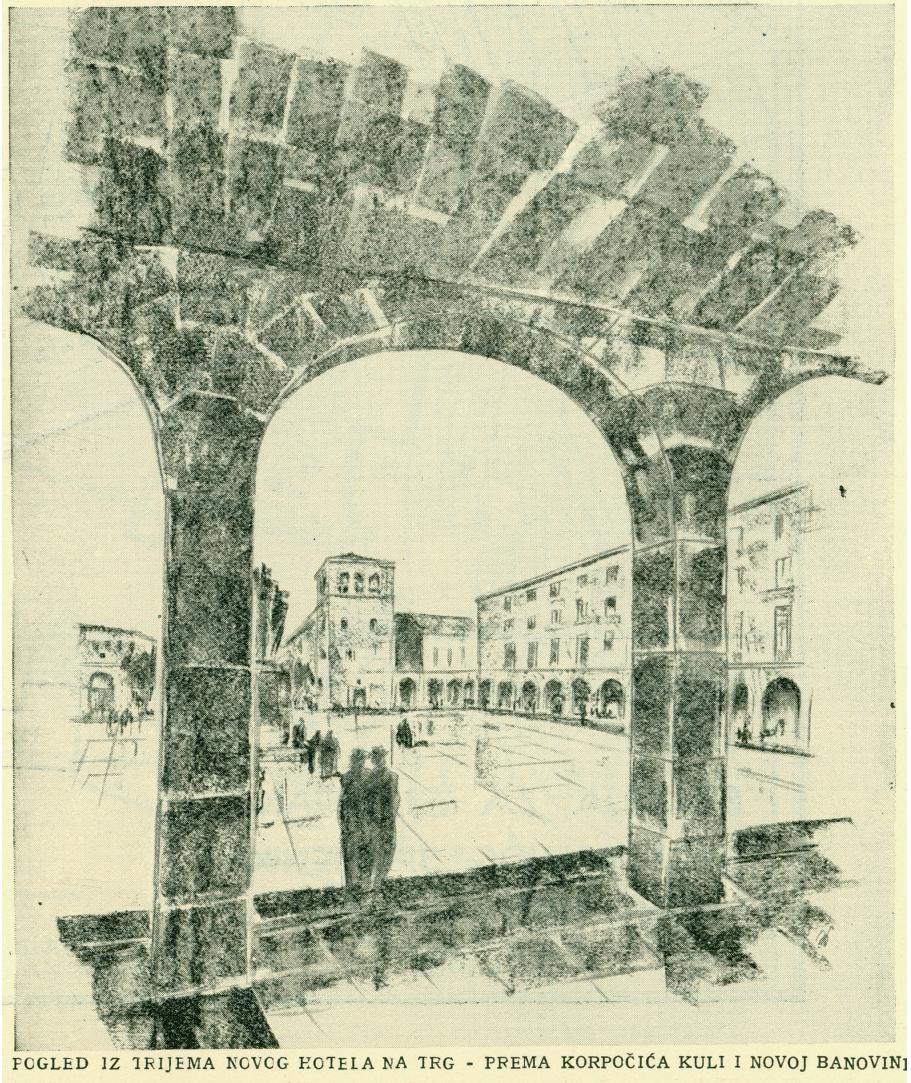
Još jedan njegov komentar, tada proročanski, a danas ponovno osvježen inicijativama za povrat Bajamontijeve monumentalne česme, ne sadrži nikakve dvojbe: „Pošto na drugoj, zapadnoj strani splitske Obale već postoji jedan monumentalni trg (ako i nesavršen u svim dijelovima) – splitske „Prokurative“, to bi Split u budućnosti sa projektovanim radovima dobio, na svom glavnom licu prema moru, jednu jedinstvenu reprezentativnu fasadu sa svim pomorskim i južnjačkim karakteristikama i arhitektonskim odlikama. Ta bi se fronta protezala od Lučkog prilaza, preko novog trga i mimo Nacionalnog spomenika dalje niz proširenu obalu u aleji palmi, flankirana Dioklecijanovom palačom i morem, sa prospektom na Bajamontovu palaču, na drugom, zapadnom kraju obale. Ovdje se po strani otvara drugi monumentalni trg „Prokurativa“, kao sastavni i završi dio ove reprezentativne fasade.

Petar Senjanović, Josip Pičman: Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, položajni nacrt, 1935.
(Senjanovićev primjerak s intervencijama)

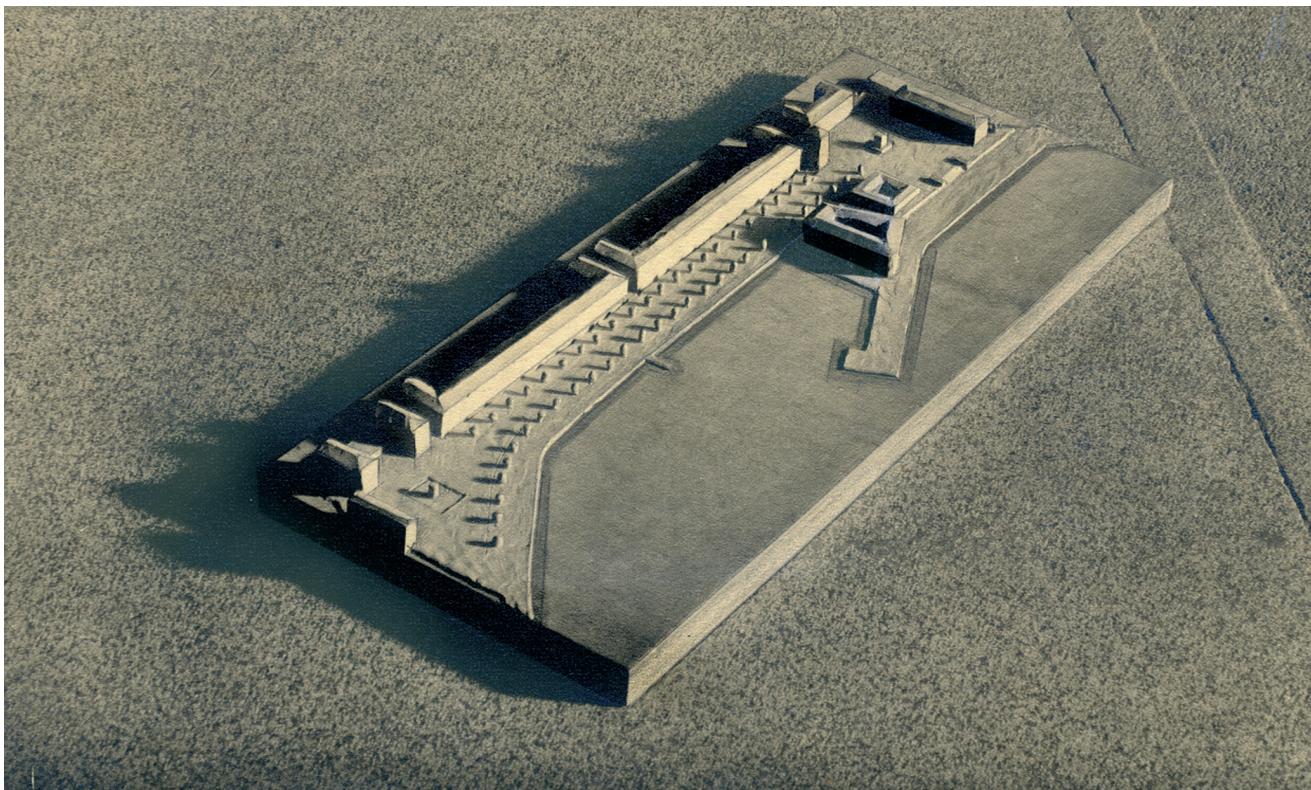
Današnja monumentalna česma, u kojoj se na ovome kraju Obale (analogno kao na trgu Spomenika) sijeku dvije okomite osi (os Obale i os Prokurativa), mogla bi da se odstrani a na njenom mjestu da se izvede jedan bazen sa vodoskocima (na rubovima).” Ovdje se Senjanović priklanja Meštrovićevom stavu, za razliku od pomirljivog Smislakinog, kako se dva prostorna akcenta – spomenika ne bi jednako doživljavali te kako bi se Narodnom spomeniku, a time i istočnom trgu, osigurao dominantni prostorni i oblikovni tretman u odnosu na Bajamontijevu česmu i Prokurative.

Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, Josip Pičman: perspektivni prikaz, 1935.

FOGLED IZ TRIJEMA NOVOG HOTEJA NA TRG - PREMA KORPOČIĆA KULI I NOVOJ BANOVINI

Senjanović je potpuno uvjeren da se građenju Banovinske palače na Pazaru može pristupiti odmah, a da će skoro i neminovno odstranjenje „tamnica i generalata“ otvoriti glavnu frontu Banovinske palače prema moru. Početak izgradnje bila bi „najpouzdanija garancija da se i čitava osnova Spomenika, trga i odnosna regulisanja grada – prema ovoj osnovi – u dogledno vrijeme ostvare“ i to jedno za drugim u etapama. Ponešto drugačije od Smidlake, racionalnim obratom, on u prvi plan stavlja izgradnju Banovine na prostoru Pazara, a nakon toga trga sa spomenikom i ostalih regulacija i izgradnji. Tekst završava - "Stoga je odluka o situiraju nove Banovinske palače od presudne važnosti za skoro i dostoјno ostvarenje čitave ove zamisli, monumentalne po svojoj urbanističkoj formi, kulturnoj sadržini i nacionalnom značenju." Dijelovi studije, posebno položajni nacrt i Pičmanovi prikazi bili su objavljivani i komentirani u dnevnoj periodici, a projekt je bio izložen na ogled javnosti u izlogu Ljubljanske banke na Narodnom trgu, u ožujku 1936. godine.

Petar Senjanović, Josip Pičman: Studija za situiranje nacionalnog spomenika i nove Banovinske palače u Splitu, fotografija modela, 1935.

Studijom obuhvaćene teme direktno se referiraju na ranija promišljanja (posebno Plečnikova), ali uključuju višu razinu racionalnosti i realnosti. Oblikovni prosede temelji se na teoretskom stavu neke vrste kritičkog regionalizma u analogiji s arhitektonskim elementima sklopa Prokurativa. Ostvaren je vrlo pažljiv odnos, pun respekta prema Dioklecijanovoj palači, što se u kasnijim raspravama posebno isticalo. Rješavajući otvorena, akutna pitanja spomenika i nove Banovinske palače i to kao politička i od šireg državnog interesa, radikalno se šire i uređuju centralni gradski prostori. Pri tome se uvode novi standardi u obnavljanju antičkog sloja (jugoistočna kula), definira status i potreba zadržavanja monumentalne česme i kao posebna tema razvija se hortikultурno uređivanje nasadima palmi. Ovakva integrativnost Studije koja je, slično kao i Plan iz 1914. godine, postavila smjernice uređivanja i istočnog dijela grada, ostvarila kvalitetu cjeline, ali i domišljenost svakog detalja te odredila etape postupne realizacije, prepoznata je kao izuzetan doprinos u rješavanju aktualnih prostornih tema. U trenutku u kojem su najavljenе državne investicije – izgradnja nove zgrade Banovinske uprave i uređivanje javnog prostora uz budući spomenik, bile potpuno sukladne već deklariranim ambicijama grada, stavovi izneseni u Studiji pridobili su široki krug zagovornika. Konzervatori, predvođeni Ljubom Karamanom podržali su prijedlog, a među arhitektima (naravno, suprotstavljenih stavova) se u podršci prijedlogu posebno isticao Fabijan Kaliterna.

POST FESTUM 1936. - 1939.

Sedmog veljače 1936. godine Josip Pičman, u 32. godini tragično završava svoje životno i arhitektonsko modernističko poslanje. Prema novinskom tekstu (Novosti, Zagreb, 30,41/10.02.1936.) – „Nad otvorenim grobom oprostio se u ime Udruženja inženjera i arhitekata, sekciјe Zagreb, g. ing. Petar Senjanović, pomoćnik ministra saobraćaja.“ U vrlo osobnom obraćanju, Senjanović je govorio o teškoćama i gorčinama kojima je „odolijevao, ali nije odolio“ ovaj „neosporno jaki talent“ te je istakao: „Ja sam lično imao rijetko zadovoljstvo da ga upoznam, da ga cijenim i da ga zavolim kao zanosnog i do krajnosti nesebičnog saradnika na jednoj zajedničkoj studiji, pak stoga mogu i moram da mu odam ovu iskrenu posljednju hvalu i priznanje“.

Krajem veljače 1936. godine završava Natječaj za spomenik Kralju Aleksandru na Prokurativama, na kojem pobjeđuje prijedlog Antuna Augustinčića. Natječaj je pripreman sredinom 1935. godine (u vrijeme objavlјivanja Studije), a raspisan u studenom iste godine. Od realizacije ni ovaj put nije bilo ništa, a sam natječaj je ostao s vrlo malo podataka i bez sačuvanih skica ili fotografija.

U nove rasprave o lokaciji Banske palače pred Dioklecijanovom, nakon neuspješnog natječaja i najave novog projekta, uključuje se i Lujo Vojnović („Spomenici stare civilizacije na Jadranu u opasnosti“, Novosti, Zagreb, 11.06.1936.). Upozoravajući na opasnost gradnje pred Palačom, on navodi:

„... imam pred sobom studiju onog vrlo umnog i kuražnog inženjera Senjanovića i arhitekta Pičmana koja rješava cio taj problem na elegantan i dostojanstven način. Po tom projektu Palača bi ostala potpuno otkrivena, a do nje bi se dizala harmonična jedna Pomorska plasa, najpodesnije mjesto za spomenik Kralju Aleksandru, a banovina bi ipak dobila svoje mjesto na obali, ali tako da ne bi parvenistički smetala arhitektonskoj ljepoti što smo je naslijedili još u VII vijeku od onih gigantskih graditelja... Neka se podignu svi oni naši ljudi iz Split i ostale Dalmacije kojima je još stalo do kulta linija i do transcendentalnosti lijepog (onaj naš Vidović – dalmatinski Whistler – onaj naš Uvodić, koji tako jasno prikazuje nogometnom pokoljenju što su naši veliki umjetnici priložili zapadnoj civilizaciji, - onaj naš Karaman, odlični historik umjetnosti, čuvar naših spomenika, na žalost bez zakonskog oružja, onaj naš Smodlaka, idol pređašnje splitske generacije i pametni zagovornik tradicija praotačkih i svi drugi kulturni ljudi kojih je Split pun) neka ulože svoj protest protiv omalovaženja jednog od najljepših spomenika što nam je baš u Dalmaciji ostavio Antički svijet, da bi od tih zauzetih pozicija krenuli dalje, a ne da bi se unatraške vratili na mentalitet rušilaca Salone!“

Krajem studenog 1936. godine, nakon zamjene zemljišta u vlasništvu države, odnosno općine, Banska uprava je raspisala natječaj za zgradu Primorske banovine na zapadnoj obali luke, makar se ova lokacija tada smatrala previše udaljenom od centra grada i prometno nedovoljno pristupačnom. Na natječaj raspisan 28.11.1936. godine pristiglo je 15 radova, a nakon žiriranja u ožujku 1937. godine nije dodijeljena ni prva ni druga nagrada nego dvije treće i pet otkupova. Među otkupljenim radovima bio je i prijedlog arhitekata Despota, Turine i Vrbanića, prema kojem će 1938. godine početi realizacija administrativnog dijela sklopa.

Te iste, 1938. godine ostvarena je jedna bizarna epizoda ove sapunice. Izložba „Pola vijeka hrvatske umjetnosti“ otvorena je u Zagrebu u Domu likovnih umjetnosti 18. prosinca 1938. godine. U arhitektonskoj sekciji ove izložbe našao se i skroman izbor šest splitskih projekata: Petar Senjanović - Studija za monumentalni trg u Splitu (g. 1935.), Arhitektonska suradnja i perspektive ing. arh. Pičman (4 crteža); Vladimir Turina i Vido Vrbanić – Projekt Banske Palače u Splitu; Fabijan Kaliterna – Kuće na Bačvicama, Oceanografski institut, Ulaz Meštrovićeve vile na Mejama i Lavoslav Horvat – Projekt bolnice u Splitu. Tako su na istoj izložbi, inventuri 50 godina nacionalne umjetnosti, umjetnički suživot ostvarila dva suprotstavljenja prijedloga za izgradnju nove Banovinske palače u Splitu, varijante koje jedna drugu definitivno isključuju. Studija je ostala samo promišljanje, njena višedimenzionalnost ustuknula je pred realnošću i racionalnošću Projekta.

Uobičajene i očekivane polemike koje su pratile odabir lokacije na zapadnoj obali posebno su dobole na žestini nakon niza članaka kojima je Vinko Brajević podsjećao na kvalitetne elemente ranijih prijedloga, naročito Studije Smoldlake, Senjanovića i Pičmana. Brojni zagovornici izgradnje Banovine na prostoru Pazara nastavili su rasprave, a kritike usmjerili na projekt koji se počeo izvoditi.

Javio se i sam Senjanović („Novo doba“, 318, 25. 12. 1939.), oštro komentirajući projekt kao golem, pretenciozan i pogrešno lociran. Da mu se ne bi prigovorilo kako ne razumije niti prati modernu arhitekturu, on iznosi svojevrsni credo – „Usvajam, dakle, a – već po svom zvanju pratim, poznajem i imam shvaćanja za sve ono što je idejno i načelno konstruktivno i građevinski logično i praktično i u ovoj modernoj periodi arhitektonskog stvaranja, koje nam daje i remek djela, koja se ponekad mogu staviti uz bok ranijim građevnim epohama. Ali sve to ne znači usvajati svu onu praznu i nebuloznu frazeologiju o: *funkcionalnosti*, utilitarizmu, konstruktivnosti, eklektici, metafizici, dinamici i statici moderne arhitekture, s kojom žongliraju brbljavi šarlatani, da bi pravdali i propagirali *ledenu jednostavnost* i kamuflirali atrofiju imaginativnih stvaralačkih sposobnosti. Protivan sam dakle ne modernoj, kao takovoj, već aberacija zdravih osnovnih načela estetike, etike i logike, koje nju – pri nerazumnoj primjeni prate. Bezuvjetno sam protivan praznini, odsustvu concepcije, monotoniji, bezosjećajnosti za prostor i *milje*, slijepom nekritičnom kopiraju, šabloni, imitiraju i kozmopolitskom nивелiranju u ovoj, jednoj od najdavnijih afirmacija ljudskog intelekta i produkciji čovjekova rada, koje i nije ništa drugo nego li sinteza predjela, klime, materijala, načina života, dakle uopće lokalnih, regionalnih i individualnih preduslova u stvaranju profanih, utilitarnih i religioznih građevina, te praiskonske manifestacije materijalne i duhovne kulture čovječanstva.“

Vraćajući se na splitske situacije, nastavlja – „ U ovo najnovije doba, neurotične – mnogi vele sadističke i perverzne umjetnosti kada smo navikli da i u arhitekturi gledamo – uz zaista uspjele primjere modernog građevinarstva – i pretežni broj degenerisane, šablonske arhitekture, sa – na čitavom svijetu – jednako, više ili manje kockasto ukalupljenim armirano-betonским sanducima, sigurno da ne možemo imati većih pretenzija ni u slučaju modernističke inflacije u Splitu. Ali pored

svega toga, ovaj slučaj na Zapadnoj obali u Splitu predstavlja zaista jedan teško dostiživi rekord neduhovitosti, praznoće i ružnoće.”

U završnom dijelu teksta Senjanović izjavljuje – „Projektanta ne poznam, niti po imenu (?), ali njega ne krivim, ni teretim.“ Posebno teške kritike (koje Darovan Tušek s pravom smatra “najoštijim riječima osude koje su se ikada mogle pročitati na stranicama ovoga lista”) on upućuje članovima žirija. Prema Senjanoviću „... krivica je za ovaj slučaj u Splitu samo do onih koji su na jednom javnom natječaju izbirali i odredili što se ima da izgradi na Zapadnoj obali. Oni su jedini krivci i njihova imena treba na zidovima one zgrade ovjekovječiti, jer oni treba da dijele njezinu neslavnu sudbinu, kao strašna opomena kasnijim pokolenjima. Imena članova žirija, koji je izbor izvršio, visoki naslovi ‘mjerodavnih’, kojima ni njihova klasična, humanistička kultura nije priječila da se oduševe i da kao pandan Dioklecijanovoj palači – podignu one Holyvudske kulise, skriveni uslužni kumovi ove orgije 458 jednakih prozora, svi ti znani i neznani neimari monumentalnog paralelopipeda na Zapadnoj obali, treba da podijele slavu i da se njihova imena – u prkos Dioklecijanovom – pominju pred potomstvom. Kad nema mogućnosti reparacije, neka to bude dostoјna sankcija, za ovaj teški insult nanešen Splitu XX vijeka.”

Senjanović je naravno potpuno uvjeren da je izgradnja ovakvog sadržaja, financiranog od države, morala biti poticaj uređivanju centralnih gradskih prostora i ostvariti novu velegradsku dimenziju Splita, a isto tako svjestan da će izgradnja daleko od centra, na jeftinijoj lokaciji, za dugo vremena odgoditi, odnosno učiniti potpuno neizvjesnim rješavanje postojećih problematičnih prostornih situacija.

Način na koji je u Studiji integrirao prostorno planske kategorije i arhitektonsko - oblikovni prosede temeljen na vlastitim ranijim teoretskim i polemičkim tekstovima s preciznim političkim *tajmingom* i stavom, doista je impresivan i možemo ga smatrati krunom njegovog planerskog - stručnog ali i društveno političkog djelovanja.

Senjanovićevo razočaranje i ogorčenost neuspjehom prijedloga potpuno su razumljivi, a sudbinska nesklonost vizijama izloženim u Studiji ne umanjuje njegovu ulogu u jednom od zvezdanih trenutaka promišljanja splitskog gradskog prostora.

